

היכל הקודש ברסלב

הלימוד היומי

בי"ת נצחי,
שנים מקרא ואחד תרגום,
נ"ך, רמב"ם

לעתיד בעולם הבא
מזכירין אותו כל מה שלמד
בעולם הזה
(שיחת הר"ן כח)

עַל יְהוָה
לִי מוֹד
שִׁיעוּרִים אֱלוֹ
אֲנִי נוֹתֵן
אֶת הַחֹמֶשׁ
וְאֶת הַמַּעֲשֵׂר
לְהַקְדֹּשׁ
בְּרוּךְ הוּא
(עצתו אמונה)

פרשת קדושים תשפ"ד

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

**4801 11th Ave,
Brooklyn NY 11219
347.760.5924**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563**

היכל הקודש

מאנסי

**32 Dolson Road
Monsey NY 10952
347.733.7551**

היכל הקודש

כני ברק

**רחוב ירושלים 2
052.760.5715**

היכל הקודש

וויליאמסבורג

**27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299**

היכל הקודש

בלומינגראוו

**24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804**

היכל הקודש

ירושלים

**רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150**

צו הערן די

הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'רפס ע"י

**קון הדפסה
היכל הקודש**

**2623 State Route 52
Liberty, NY 12754**

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

היה ותיבא. כי אמר ומודיאנא איעזר שמיט ואביל כיו. ובעי לאותביה אונאה. דתנן (לעיל דף נא.) דמחירי לו אונאה ואע"ג דממעט נתן לו הואיל וקעה אקלא מחילה בעטות לאו מחילה היא: ואודיק. השיגה ביה וקאה שניה בדעמי להשיב על דבריה: הויתו איילוני. קדמוני לאותודי טעמו דבכריו ומאילוניות בפקקו. סתמה ויתומה שהשיגתה מחילה אמה לדעתה אמרן חכמים: דכלה לקיאן דמן

בעטות ולא הוי מחילה ולכך חזרי פירי אבל אם היה נותנה בתורת רבית לא הוי חזרי דאבק רבית הוא אבל התם גבי פירות דקל ובעי ולא מחילה בעטות היא דנהי דיוכל לקחור מי"מ אין לו לקחור כי הכי דלוקו בדומותיה ולכך אית לן לקחור דאפילו היה יודע שיכול לקחור לא היה חוזר וכך דתנה כעני לאותביה מאונאה: הוי סבור שטקא דרב נתון דלא מספקין באי שמיט ואביל משום מחילה בעטות הויא מחילה ולפי כבודת רבא היה משיבו ומביא ראייה מאילוניות:

הממאנת והשיגה והאילוניות אין לן כהנא פירות ומונות ובלאות. בפ"ב דרבנן: (דף קו) תנא ביצד אמרו ממאנת אין לה מונות אי אתא: יכול לומר בוישבת תחת בעלה ששורי הבעל חייב במונותיה אלא כגון שחלק בעלה למירית תבם ולקחה ואותיה וקמה ומיאנה ואילוניות נמי יש לקרש בענין זה דלמונות שאחר מיאן ואחר שבמצאת אילוניות לא אצטרף דרשפטא דלית לה מונו ושנייה אין לקרש בתיבא תותיה דהא תמילא שפוטא דהא אפילו אלמנה לכ"ג דאית לה כתובה אין לה מונות היבא דיתבא תותיה כדאמר בש מותרות (כמות דף פה. ושם) בעמוד דהוצא קאי מונוי אית לה וכושתלף בעלה מלירית תבם ולקחה ואבדה לא אצטרף דהא אלמנה לכ"ג כה"ג נמי אין לה כדמסי' בש מותרות אלא לאחר מתיה איירי דסד' דיש לה כגון לאלמנה כדאמר' התם:

ובבלאות. פי כמות שהביטה לו בגדים בנדוניתא אפילו יש מהן קמינים לא תחזיר ואי אפשר לומר בן דבבל מוסם שמחירי בבלאות קמינן מכור בהדיא קמינן כדאמר סוף פרק א"ע' (כתובת דף ט"ג) קורח הפסחיי בבלאותיה קמינן ובסוף אלמנה וניזוניתו (שם דף קא) נמי אמרין וקמה לא הפסידה בבלאותיה קמינן ובנדויא אמרין בפ' אלמנה (שם) בגמרא דתך משהך לא שנו אלא בכסי מלוה אָבל בכסי צאן ברזל אית לה תפרין אהיא אילמא אממאנת ואילוניות אי דאיתנהו אידי ואידי שקלה ואי דליתנהו אידי ואידי לא שקלה אלא אשניה אי איתנהו אידי ואידי לא שקלה ואי דליתנהו איפקא מבעי ליה תמיסק לעולם אשניה ובליתנהו וקטניה רבן לדידה בדידה ולדידה בדידה אלא הנה בלאות דקתני הבא היינו בלאות שאין קמינן ופירות דקתני לא בפירות שאכל קאמר דאפילו קרן גופיה אם אכלו אין לה אלא אצטרף לאשמעינן דאין לה פירות שליטת עדין ועדין אין נמי כפת פירות קאמר דאין לה כגון בעייתא ולקמה ופרתה עצמה ואחר כך מיאנה דמקא דמונות פירי מאי כרביט קצוצה דמי ויוצא. א"ע.

דמשע הובא דאי הדרו פירי לא הדרו אלא משעם דהוי רבית קצוצה מכל מקום רבינא דאפי' פירי ע"כ לאו מתאי טעמא דהא אית ליה ברש' פרוקין (לעיל דף סב.) כדבשנת אלא בכיימא בדעינו אין מחזירין מפלוה לקוח אלא צ"ל דטעמא דרבינא משום דהויא מחילה בעטות ולא הוי מחילה ורוקא כובני' כעין עובדא דרבה בר רב הונא אפי' רבינא פירי ולא בחילוקיה ור"ת מפרש שם כרביט קצוצה דמי לא משעם רבית קצוצה ויוצאין אלא כלומר משום דמחילה בעטות לא הויא מחילה ויוצאים כפי רבית קצוצה ויוצאין אם דילקא הויא מחילה ואין יוצאים כפי רבית דאין יוצאים בדעינו ואין נראה דמה לו לתלות מחילה בעטות כרביט קצוצה אָבל טעמא דרבינא הויא ודאי משום מחילה כדפרשינו: במישלם

היה ותיבא קמיה דרב נחמן ובעי לאותביה אונאה ואודיק הויתו איילוניות והרי אונאה דמחילה בעטות היא ולא הויא מחילה ואודיק הויתו איילוניות הרי איילוניות דמחילה בעטות היא והויא מחילה דתנן הממאנת והשנייה גוהאילוניות אין להן לא כתובה ולא פירות ולא מוונות ולא בלאות ולא היא לא אונאה הויא תיובתיה ולא איילוניות מסייע ליה לא אונאה תיובתיה דלא ידע דאיתיה אונאה דמחיל גביה ולא איילוניות מסייע ליה דניחא לה דתיפוק עליה שטא דאישות התיא איתתא דאמרה ליה לכהווא גברא ויל גבין לי ארעא מקריבין אול גבין לי א"ל אי הוה לי וזו מהדרת לה ניהלי א"ל את גוולא אחי אמר רבה בר רב הונא כל את גוולא אחי אמר סמכא דעתיה ולא גמר ומקני ארעא הדרה פירי מאי רבית קצוצה הוה ויוצאין בדעינו או דילמא כי אבק רבית הוה ואין יוצאין אמר רבה בר רב הונא מסתברא כי אבק רבית הוה ואין יוצאין בדעינו וכן אמר רבא כי אבק רבית הוה ואין יוצאין בדעינו מאי משום דלא קץ ליה הכא נמי לא קץ ליה או דילמא התם וביני הכא הלאוה א"ל התם טעמא מאי משום דלא קץ ליה הכא נמי לא קץ ליה אמר רב פפי עבד רבינא עובדא והשיב ואפי' פירי דלא כרבה בר רב הונא אמר מר בריה דרב יוסף משימה דרבא הא מששנתא באתרא דמסלקין אבל שיעור וזו מסלקין ליה אבל מפי לא מסלקין מיניה ולא מחשבינן כמשמרא לשמרא וברייתו אבל שיעור וזו מסלקין ליה אבל מפי מסלקין מיניה ומחשבינן משמרא לשמרא אמר רב אשי השתא דאמרת אבל מפי לא מסלקין מיניה אבל שיעור וזו נמי לא מסלקין ליה בלא וזו מאי טעמא סלקין בלא וזו אפוקי מיניה הוא הוי אבק רבית ורבא רבית אינה יוצאה בדעינו עבד רב אשי עובדא בתיובתיה סתמים כדמסי' בנדרים

ותבע ואמר איני רוצה שיאבק פירותי ברבית לשמו פירות שאכל וישלם בחובו אילו הוה לי וזו לא מסלקין ליה התקא נמי רבא וזו דידי נחמתי אלא רבית הוא ואינה יוצאה בדעינו הני מילי לבתר דשקליה אה: זה וזו הוא ואינו מניחו לבטול אלא כדי הקרן אבל מפי לא מסלקין מיניה. דאבק רבית הוא ואינה יוצאה בדעינו: ולא מסחבינן משמרא לשמרא. אם חייב לו מעות בשטר אחר אין העודף בהו שאכל פרען לחוב השטר האחר דהיא אפקין מיניה הוא מה שאכל בה: וביתומים. אם שדה זו של יתומים היא: אבל מפי מסלקין מיניה. שביד שבעיר אביהן של יתומים הרי הם שלימים למשות משפט והם לא מחלו על העודף שאכל והיה ליה כמאן דסלקיה משעתא דאכל שיעור וזו: ולא מסלקין ליה בלא וזו. עד שיהו לו כל שיעור מעות הלקוחו וכיון דכי אכלינהו לקח לא בתורת פרעון אלא כדנח להו אבק רבית משעת אכליה ואינה יוצאה בדעינו וכי סלקיהו משדה זו בלא וזו אפקין מיניה אבק רבית שאכל הוא והאי דנקט לעיל אתרא דמסלקי דאילו היה דמסלקי שנהגו לאכול המשכונא שנים הקצובות למנהן ואילו הוה ליה וזו לא מצי מסלק ליה הכל מודים דכל אותן השנים מכבר הוא אצלו ואי נמי אבל שיעור וזו לא מסלקין ליה: כדמסי' בנדרים

במשיולם

שנא אילין תיפוק ארעא דא בלא כסף. תימה מה בין זה לנכיתא דע"כ יכול לסקלו דאם לא היה יכול לסקלו אם כן בלא נכיתא נמי שרי כדמשמע לעיל דקאמר באתרא דמסקלי לא ניכול אלא בנכיתא משמע אבל באתרא דלא מסלקי אבל אפילו בלא נכיתא וזו חזק לומר בנכיתא אין דרך לכות אלא דבר מוטע אבל במשכנתא דסורא רגילים היו לשום כדי שוין

דמשמע דתמיש דחכמי הכי שרי ו"ל דמאחר שמרשע כן או מיתוי כדלוקא אין בלוקח ממנו פירות של הנינים הללו באותו דמים אבל כשאני כותב לו כר אלא מנכח כל שנה ושנה בפני עצמה נראה באילו מולד בניה פירות אותה שנה שכבר מותר המלךה כדדנן (לעיל ד' טו) לא יאסור דהיגו כפחות ואפילו אם אמר שלא יוכל לייקר לו פירות של שנה אחרת דמסקלי אין באין לעשות תנאי חדש בכל שנה מ"מ הואיל ולא קצבו סכום כל השנים לפרש בשטר משמלם שנא אילין תיפוק מיתוי כדלוקא:

האי

משכנתא באתרא מיתוי א"כ ביה גובה הימנה. דהוי במטלטלי דתמי דלא משתעבדי לבעל חוב ולא ידמי ליתומים שגבו קרקע בחובת אביהן דהו"ל חזו ונכה אותה מתן אע"ג שישקא דהיא אחרת בדרך אבל קרקע אלא משום געושה הישר והטוב ומרשא הוא דקא רבין לה כדאמרין פ"ק (לעיל ד' טו) ולהכי נמי אובלכן פירות בלא נכיתא:

ושביעית

משמטתה. לא דמי למלך על המשכן דאינה משמטתה דשאני מטלטלין דתפיס לזו וקנה לזו שלא בשעת הלואתו כר' יצחק (למגן ד' פב) ולהכי גם בשעת הלואה משום של אחרת בדרך אבל קרקע לא: **והלכתא** צריך למקנא מניה. אין לפרש משום המלךה קאמר מטלטליא דהוי פסומי מילי לזוה איבעי לאתנוי דאיכא אמאי צריך לפלוגא לימא לזוה יתנה ונראה דאיידי לאחר שלזו הימנו סתם דאפי' אם יתנה הלזו צריך קנן שריא דזוה בו דאי בתחילת הלואה אע"ג דהוי אתרא אלא דמסקלי שוין שזוה עמד ונזון לו יכול לכות אלא נמי כדלוקא במנה **רבנא** אבל בנכיתא. תימה דלעיל אמרין דצורבא מרבנן אפי' בנכיתא לא ניכול ועוד דלעיל אמרנו קצובותא ברא אהא ורבנא ואפי' מאן דשרי מודה בנכיתא דאסור לבל הפחות לצורבא מרבנן ואומר ר"ת דרבנא לא היה רוצה לייטול מנה ולעשות עצמו צורבא מרבנן ועוד נמצא משה בספרא של רבינו עזר פתח במקום רבינא פלוגתא דקצובותא וי"מ דלא נכיתא דרבנא היינו קצובותא דאיבא דאמר לעיל חמש שנים אכליה בנכיתא מכאן ואילך שיימינן כולוהו פירות דהא פליגי רב אהא ורבנא וקיימא לן דרבנא לכתב אהא ונראה שם ר"ת סובר כן שפסק דקיייל לרב אשי דלא אכיל בנכיתא ולא שרי לצורבא מרבנן אלא ממשכנתא דסורא אם כן ר"ל דנכיתא דהיא הנה קצובותא מדלא שרי אלא משכנתא דסורא:

ונתן

בגדולים. ואע"ג דאבל שיעור זוזי לא מסלקין ליה דקסבר מתחילת אביקלן אבק רבית הוא ואין פה בדנינן להוציא: **באתרא דמסקלי לא ניכול פירא אלא בנכיתא**. שזכה לו מן החוב דבר קצוב לשנה דנראה בכוכרו לו ויורד בקספ דאפילו תלוקה לא יהו בה פירות ונכה לו אותה קצבה הלכך כי שקיל מיתוי טפי לא רבית הוא ודוקא באתרא דמסקלי אבל באתרא דלא מסלקי כל ימי הזמן הוי מבכירה אצלו וכלא נכיתא נמי אבול:

וצרידן פירדנן. שצריך למנן דרבי וליהקסר אף במכירה לא פו לצולל ממנו דלולל באיסורין אפילו בנכיתא נמי לא ניכול: **קצויהא**. לקנן קמרש מאן דאסר בקפיימא. לישקא קמא דאמר באבול בלא נכיתא פליגי סבר בבתיירא כולי עלמא שרי ללמא דאסר בבתיירא. לישקא בתרא אמרין אפילו כי אבל חמש שנים קפוי בנכיתא פליגי דחד מנייהו אסר היבא קפוי משמלם שנא כ"ו. דלא מיתוי כפלהא אלא בלוקח הימנו פירות השנים האלו בעמית הלזו: אין בעל חוב נובה הימנה. אם מת המלךה ונקלה לפני בניו אין בעל חוב אביהם נובה הימנה דאין להם לאביהם בגופה של קרקע כלום ומטלטלי לבעל גינה ומטלטלי דתמי לא משתעבדי לבעל חוב דבשלמא בעדו קיים גבי אפילו ממקנא דעל תפיסה שחרי לו הלזו מעותיו ונשתעבד וחתורה אמרה יבא שליח כ"ו וקנס לביתו וטול משכנו דחכמי (ר"ת וקאשי אשך אהא נושה בו וגו' ואמרין לקנן דף ק"ג) זה שליח כ"ד אבל היבא דמית בהדי תמי מאי עבידתיה דתבע דהרי לא לזו ממנו ואי ידמי קרקעו משתעבדי בכסיה מיתים ומיעיבין ערב דנכסיהו דבר איניש אינון ערבון ביה דכי אופייה עליהו סמך אבל מטלטלי אפילו דין ערב ליבא דלאו עליהו סמך מלזו הואיל ובעדו להצניע ולאבדו: אין הכבוד נוטל פי שנים. למאן דאמר בבבא בתרא (דף קכ"ד) דאין הכבוד נוטל פי שנים במלזו אה נמי הואיל ואתרא דמסקלי מלזו בעלמא הוא דאין השדה לפניו אלא לשעבוד פירות התנה לה ראי ואין בכור נוטל כראוי ללא לפנייה לאחר מיתה הלזוק בכמותו קב"ד אבי דחכמי (רביס כא) בכל אשר ימצא לו: **ושביעית משמטתה**. כשאר מלזו בשטר נכיתא נכיתא משמטתו לזן ושביעית משמטתו דאין זה מלזו על משכון שאין שביעית משמטתו דהתם משמטתו על מטלטלין קיימינן וטעמא משום דבעל חוב קונה משכון שבדו דלפנין (לקמן דף פב) מלזו תורה צדקה וזהו ליה כגבוי: בעל חוב נובה משנן דמכר הוא אצלו ותינו עטמא וכו'להו: **אם** תמרי **אבדו**. כשדורין תמרים שוטיחן מחצלות תחת דקדקין נפולים בתמרים עליהם ואם בא וישלם לו מעותיו מסלקו אף מן התמרים התלושין שעל המחצלות: **ואי** אבתיניהו כבר בסניגי שנתנן בתוך סליס כשנתנן מן המחצלות: קני. אותם בהגבה קודם שקיבל מעותיו ודרי הן שלו: וי"מ. בבבא בתרא (ד' פ"ה) כלי של לוקח קונה לו ואפי' הוא ברשות של מוכר: **אע"ג** דלא אגבהיהו. לפי שקנה לו מחצלותיו שכן בכל הדרכים

לא מסתלקנא. בשעת מתן מעות התנה על מנת שלא תוכל לסקלי עד כר וכך שנים כר ועל מנת כן נתן מעותיה וקרקע קננה בכספי כן דרך משכרתי בין בכל הדרכים כפי התנאי: צריך ליקנא מניה. ואי לא קני מניה דיבורא בעלמא הוא ויכול לומר לא אשנן מן המנא: **איל** איילי **אייתי** זוזי. ואשלים ונתנוהו לאל תאכל פירות עוה. **לא** אכיל הואיל והמעות מוכבים לו ולא נתנו לו רשות לחיות שזמט ואוכל ובאתרא דמסקלי קאי שדה אחוזה. שאמרה תורה (ויקרא כו) לפדותה מן הקדש לפי השנים שעד היובל סלע ופונדיון לשנה כפי חשבון המשים שקל לבית ורע חומר שעורים לארבעים ותשע שנות היובל: **ואע"ג** דאכיל פירי. הקדש טובא ששוין פירות של כל השנה הרבה:

א"פ

וְנִתְּנָן לו שְׂכָרו כפועל בטל. אי גֵרֵס תנא כפועל בטל איכ לא גֵרֵס' במתני' בטל פירש בקונטרס כפועל בטל מאותה מלאכה דבטל מיקה היינו שאם היה עושה תחלה מלאכה בכידי ומרובה הרבה וזאת היא קלה אומרים כמה יצא משכרו לעשות מלאכה זו שזוהו יותר ממה שנותנין לעשות כי אין אדם מניח מריוח גדול אלא מעט אע"פ שיהא לו בטורח יותר

ולפירושו אתיא מתניתין כר שמעון דאמר נותן לו שכרו משלם ולא כר' מאי וקשה לפירושו דקאמר בגמ' אגל סיאא דנפיש טרואא אימא לא טני ליה כפועל בטל והשתא תהיא לפי מה שהיא בכידי נוטל יותר אמאי ס"ד ללא תמגי כפועל בטל ועוד דקתני בתוספתא (פ"ד) שפוטא אית בכידי ובגמ' מתניתין שְׂכָר נותן לו שכרו כפועל בטל דברי ר' ירמיה מרובה דמתני' אתיא כר' מאי ולכך נראה לפרש כפועל בטל היינו יושב בטל לגמרי והשתא איש צריכותא דגמרא ומתניתין אתיא כר' מאי ותא דקאמר בגמ' רבי מאיר בין מרובה בין מועט היינו כלומר בין היה עוסק במלאכה מרובה בין היה עוסק במלאכה מועטת לעולם נותן לו כפועל בטל ר"ש אומר נותן לו שכרו משלם שפוטא כמה היה היה רבי לישול ולביטל ממלאכה בכידי שהיה עוסק והעסק במלאכה קלה כוז דהיינו טפי מר' מאיר ותא דקתני בתוספתא בסיפא בתר מילתיה דרבי מאיר לוי שפוטא אומר נותן לו שכרו משלם אבל אינו דומה עושה מלאכה ליושב בטל יושב במקוה ליושב בצל לא בטל לגמרי אלא מאותה מלאכה החמורה ומיהו לעיל בסוף אלו מצאיות (דף לא ושם) יבי' השבת אבידה דקתני נוטל שכרו כפועל בטל נראה כפי הקונטרס מפרשין התם הא לאו טל הוא משמע דפרין משום דשמעו ליה ברייתא דקתני כפועל בטל שנותנים לו כמו שירצה פועל לישב ולביטל לגמרי לכך נראה לפרש התם הך דמשני אביי כפועל בטל מאותה מלאכה דבטיל מניה כדפי' בקונטרס א'ת אם כן הוא נשך שכרו על השבת אבידה והבונס (בכ דף נו) אמרין דטעם דשומר אבידה הוי כשומר תבס משום דמאי הנאה קא מטי' ליה ועיב לא קאמרי רבון טעינה בשכר אלא משום דאי' לכתוב רחוקא טעינה ולא כפי פריקה וי"ל דאין לחוש אם נוטל שכר בין ששקם במלאכה אחרת ומפסיד דתא אם היה שם בית דין היה מתנה לישול כל מה שמפסידו ועבשיל דליכא ביד' למא לא שול כל שרחו ובפרק עד כמה נכרות דף כט. ושם דיה פועל) נמי דקתני נוטל שכר לרזן כפועל בטל התם נמי וי"ל כפי' כיון שפוטא בטל ממלאכה: **יכול לישול שכר**

אָלָא אם כן נותן לו שכר עמלו ומזונו. הא לא שיקר למיתני כפועל בטל דאין מתבטל להאיכילא ולהשקתה אלא רגע אחד ביום אבל תונוי כל עסקו כר' דתניא בתוספתא (פ"ד) המושב תנוי כהנות אם היה אונן לא יעסוק באונתו: **אָבָל** משום דבעי למיתני ומגדלין אותן עד שיהיו משולשין זה היה: **כולל להשמיענו ברישא לאחר** שנתן שכרו ויש לומר דקמשמע לן דבסממא אין אכיל עליו שום אחריות ולא הוי עסקא כיון דבתחלה כשקבל געליל לא שמו אותם אלא לאחר שגדלו ובאין לחלוק עסקא אז שמו אותם כמה השביחו ולהכי תנא ברישא אלא ובישאי מבקלין וכששמו בשעת קבלה כסתם מקבל עליו חצי האחריות כמו בשאר עסקא:

אביא

פְּרִיק לְהוּ בְּאֲרֵבָעָה וזו' דהיינו טעם: **הָכָא נָמִי לֹא שָׁנָא** דהא חזוין דהיבא דידיר לטסק ונותן מעות טעם לשנה ספק יהיו בה פירות ספק לא יהיו בה פירות וזוהו זביעי משקלא ומירפך בהכי' תתם: **לֹא מְלֻאָה** כפריון תלמי מילתא ורחמנא אוקמיה אתאי פרוין ואמר בהכי' נפרוק: **לֹא מְצִי מִסְלַק לִיה** כל שנתו ואפילו באחרת דמסלקי' דשכונה גביה. אמר שכן קרוב מלאכה וכל היתה למוכרה אין

בבעל מצריה שכן טוב לקנותה כזה: **פְּרִשָּׁא דרב** **פְּשֵׁא** דאמר לעיל (דף טו) שכראי לא פסיד וכי לית הלכתא כותיה בדאמרן מאי חזית דאולת כתר דידך וזו' בתר דירוח: **מחויב** כמו מחויב: **דוקפי רווחא אפרנא** שקונים פרגמטא בעלי בתים ונותנין לתגרים למחצית שכר ושמוין כר' וכר' שְׂכָר יתיה כהן וזוקפין מחצית שכר ע"כ התקן ורובאין בשטר פלוני תביב לפלוני כר' וכר' לזמן פלוני: **וכי אתו לקמיה** ואמרו ליה לא היה רווחא מתוקן הנה: **תינה חיבא דאיתיה לידיה**: אם יתא אביך קיים לזמן הפרעון שהוא חסיד ומאמינם ומה אז ימנה תוהלישן יגבו הכל כבידי. המקבל שדה מחבירו בעשרה כורין לשנה בין תעשה הרבה בין תעשה מעט: **חבירי נרשאי** שהיו בעלי בתים מלוים מעות לעגים על שדותיהן וזורעים וחורבים אותם ליהם בכר וכר כורין לשנה: **אישת נגזיה** מלוה לתוך שדה דאקנייה הנחלה לבעלים בתורת יבמות ומצא נוטל רבית וצושה שהרי אין טורח לא והא אם תלקח לא ימצי ופסידו ליהם: **שהיה כמה עדיניו** ביד המלוה וגעשה הוא ואכל כבשיתא ויהי חברה מניה: **השיר דמי** כדי שלא תגעול דלת דכיון דהשירה גביה ואכל תלת שם מנה לו עבר בה ונתנו וזוהו לכתובת לקחוני היא: **דאפילו שהיה נמי אסור** דרביית גמורה היא שאין כאן בעי' כשעשה ואוכל שפעמים שמוציא ואינו נוטל: **מתני'** אין מושיבין תנוי למחצית שכר. לא יאמר בעל הבית לקחוני הרי פירות נמכרים שרק אבוק סאים בסלע ואתה מוכרן כהנות פרוטה פרוטה ומשכרם סאך הילך פירות ושב ומכור תמיד והריוח תחלוק ועמא דמילתא משום דאיתן לקחון (דף ק) כדי יעסקא פלגא מלךה ופלגא פקדון חצות המקבל פרגמטא למחצית שכר מקבל עליו אחריות חצי השרן באונסין וזולא הילך ההיא פלגא כיון דמיתייב באונסין מלךה הוא אצלו שְׂכָרֵי שומא היא אצלו במועת כשער השוק ודינו לישול חצי שְׂכָר

נמצא מתעסק בחציו של בעל הבית שהוא פקדון אצלו בשכר מתנות מעות המלוה לסיפך אסור: **אָלָא** אם נותן לו שכר עמלו. כהניא אין מושיבין תרגולין למחציה. לשום ביציע בדמים לבעל התרגולת ולשכר עגליהם לגדל אפרוחים למחצית שכר מה שהיו האפרוחים שורו יותר על דמי הביצים והואיל וזה מקבל עליו אחריות חצי דמי הביצים אם יתקלקלו או אם ימותו היה ליה פלגא מלךה שהרי נישמוין עליו בדמים מעביש דמיתין עליו במלךה ומצא זה מגדל את חציו השני בשכר המתנות משותף: **ויזונו**. מון שהו מוציא אפרוחים: **ואין שמוין עגלים ופוחים למחציה**. עקשין שן שוין כר וכר בקלם עלך לגדלם שנתים אפרוחים: **ואין שמוין עגלים ופוחים למחציה**. עקשין שן שוין כר וכר בקלם ופוחים. קטנים בלא שומא שאם ימותו לא ישלם כלום ואם יהיו יחלקו ביניהם: **לכשיהיו משולשים**. לכשיעמדו על שליש גידולן שלש שור ושלש סוס או יחלקו: **וחמור**. מגדלה עד שתתא טוענת משאוי כר היה מתקנה לגדלם קודם חלוקה: **גמ'** ה'נ תנא כפועל בטל. במתניתין לא רריטין בטל: **משמע** כהא אדם רוצה לישול וליתב טל: **מאי כפועל בטל**. הלא אין יושב ובטל שהרי טורח לחולקי' ולהביא פירות לתנות ולמכור ולקבל מעות ולמדוד הפירות:

איבא ביצים מוקרות. דשרו באבילה כדאמרין באלו טריפות (חולין דף סד) ביצים מוקרות נפש היפה תאכלם וליבא למימר לא מקיא ביצים מוקרות ולך לביתו ריקן דביצים מוקרות שכחיו טובא חלקך אפילו כי לא מקיא שרי. **מקום** שרגילין להעלות שער בפה למעות בלחמה מעליו כו' רשב"ג אומר כו'. כך כתוב בחוספתא (פיה עיש) וכו' גרס בקונטרס

אבל ברוב ספרים גרסינן בטר להבחה מעליו להעלות ולדות בשבר עמלו ומוזנו מעליו ומקינו למימר דרשב"ג אר פליג אלא ארישא כדאמר בלחמה דאין נותן לו כשר בתה למעות אבל אסיפא למקום שנהגו להעלות ולדות בשבר לא פליג אי נמי כל שכן דפליג בסיפא דהא אמאי איצטרך ח"ק למיתני סיפא בין דהנא ורישא אלא איצטרך תוספת לאשמעיה שלא תאמר מנהג חמור כ"כ שמעליו ולדות בשבר יכול לשנות אם כן לרשב"ג היכול לשנות ברישא כ"כ בסיפא ור"ח גרס מקום שנהגו להעלות ולדות כו' פ"י אהו פירות כבר מותרין בחצר המקבל מעלה לו פירות כשער שבשוק ומעלה עליהם שער כחך שהיו צריכין להביא פירות מביהו של הנותן לביתו של מקבל כדתנאן היו פירות מופקדין אצלו מעלה לו במעותו **ורשב"ג** לא כעו שבר עמלו ומוזנו. פטיסא דשרי מזונו בעי למיתב דהיאך יהיו גללים שבר מזונו אלא מיתב גירדא פריך דאפילו עם אמו הרבה פעמים צריך שער בכה **הא** איבא גללים. ובפרק אלו מציאות ללעיל דף כו. גבי שה דאבדיה פריך ואימא לאתני גללים ומשני שבר מזונו אלא מיתב פריך דהתם כ"כ מוחל לדו בשביל השבת קרן אבל הקא דצריך ליתן שער ורצה הוא להיות פטור ע"י גללים:

אי פלגא באגר תרי תילתא בהפסד אי פלגא בהפסד תרי תילתא באגר. כך גרס בקונטרס ולגידקא זו קאי שריש אנתון וסיפא ארב עיליש המקבל ואי גרסינן פלגא באגר תרי תילתא בהפסד ואי פלגא בהפסד תילתא באגר אז קאי הכל אנתון ואי גרסינן פלגא באגר תילתא בהפסד ואי פלגא בהפסד תרי תילתא באגר אז קאי ארב עיליש וקשה וכי שוטה הנותן לעשות קוח למקבל תולדות בדעתו כדבריאה הפסד יאמר אני ורצה פלגא באגר גלליה תרי תילתא בהפסד ואם ידעה ריח יאמר אני ורצה תילתא בהפסד ושני שלישי ריח ותרבי באילו התנה שמקבל הנותן עליו תילתא באגר ושני תילתא בהפסד ויש לומר דשקא זמן אחד קבוע להם שיתוך אותו זמן יקר רב עיליש פליח מהם שיתוך אי נמי רבא יקר תמיה על לשון השער דאי פלגא באגר הוה לו לחבוב תרי תילתא בהפסד כו' ור"ח גרס נפק עליהו שטרך דכתב ביה פלגא באגר ובהפסד ולא גרס ופלגא בהפסד כו' ורבינו משולם ובהפסד מדקדק דעל קרחה האי פלגא דכתב בשטר לא קאי אלא באגרא ולא אתפסד והא בין דפלגא באגר ושני תרי תילתא בהפסד דאי פלגא קאי נמי אתפסד עם כן גלליה בעין תרי תילתא באגר אלא ודאי האי שטרך הכי קאמר פלגא באגר ותרי תילתא בהפסד:

אלא

אמר אבוי בפועל כמל של אותה מלאכה דכמל מינה. אם היה נגר או נפח כמה אדם ורצה לטוול ליבטל ממלאכה בכיפה כזו ולעשות מלאכה קלה: ר' יהודה. מילק טפי מדר' מאיר דר' מאיר בעי שפסוק לשום שבר ומיהו בכל מה שאותו לקבל עליו בשכרו בין רב בין מעט הוא קביל עליה ורבי יהודה לא

אמר אבוי בפועל כמל של אותה מלאכה דכמל מינה וצריכא דאי תנא חנוני חנוני הוא דסגי ליה בפועל כמל משום דלא נפיש מרחיה אבל מעות ליפק בהן פירות דנפיש מרחיה אימא לא סגי ליה בפועל כמל ואי תנא מעות ליפק בהן פירות הוה אמינא חכם הוא דבעי בפועל כמל משום דנפיש מרחיה אבל חנוני דלא נפיש מרחיה אימא סגי ליה במשהו בעלמא דאפילו לא טבל עמו אלא בצירי ולא אבל עמו אלא גרוגרת אחת זהו שכרו צריכא: (כמה עזי ותרנגולין מעליו סימן) תנו רבנן כמה הוא שכרו בין מרובה ובין מועט דדברי ר' מאיר רבי יהודה אומר אפילו לא טבל עמו אלא בצירי ולא אבל עמו אלא גרוגרת אחת זהו שכרו ר' שמעון בן יוחאי אומר נותן לו שכרו משלם תנו רבנן אין שמין לא את העניים ולא את הרחלים ולא כל דבר שאינו עושה ואוכל למחצה ר' יוסי ברבי יהודה אומר שמין את העניים מפני שהולכות ואת הרחלים מפני שגוזזות ושטופות ומזררות ואת התרנגולת מפני שהיא עושה ואוכלת ותנא קמא גיזה וחלב לא ספק לשכר עמלו ומוזנו בגיזה וחלב כולי ועלמא לא פליגי כי פליגי בניסויבי ותותרי תנא קמא סבר לה כו' שמעון בן יוחאי דאמר נותן לו שכרו משלם ר' יוסי ברבי יהודה סבר לה פאבויה דאמר אפילו לא טבל עמו אלא בצירי ולא אבל עמו אלא גרוגרת אחת זהו שכרו רבנן משפיר אשה להביתה תרנגולת בשני אפרוחין אשה שאמרה להביתה תרנגולת שלי וביצים שליכ' ואני ואת נחלוך באפרוחין רבי יהודה מתיר רבי שמעון אוסר ורבי יהודה לא בעי שכר עמלו ומוזנו איבא ביצים מזררות תנו רבנן מקום שנהגו להעלות לשכר עמלו ומוזנו רבנן פתח למעות בהנמיה מעליו ואין משני ממנהג המדינה רבן שמעון בן גמליאל אומר שמין עגל עם אמו וסוה עם אמו ואפילו במקום שנהגו להעלות שכר בפה למעות ורשב"ג לא בעי שכר עמלו ומוזנו ואיבא איבא גללים ואיך גללים אפקורו מפקר להו: אמר רב נחמן הלכה כרבי יהודה והלכה כרבי יוסי ברבי יהודה והלכה כרבן שמעון בן גמליאל רבי רב עיליש נפק עליהו ההוא שטרך דהוה כתיב ביה פלגא באגר בהפסד אמר רבא רב עיליש גברא רבה הוא ואיסורא לאונישי לא הוי ספי מה נפשך אי פלגא באגר תרי תילתא בהפסד

א

א

א' פלגא בהפסד. כלומר פלגא בהפסד דכתב בשקרא הכי קאמר דאם ריצה רב עיליש יטול תרי תילתי באגרי ויקבל עליו חצי ההפסד דאיבא שכר עמלו במאי דשקיל טפי בגארא ממה שמגיע לחלק פלגא דמלוה; שיהא איתר. הכי אמר רב נחמן ר' יהודה ורבי יוסי רבן ורבנן שמתן כולן בשקיה אחת אמרו דבריהם: מותר שליש בשקרי. השם נסבין למחצה בשכר ובהפסד דאמר ר' מה שביאר יוטר

על שליש דמיו של עבשיו טול בשקרי וכל
השאר נחלוק בשנה: מותר. דהא קיבל עליה
מסקפ ואע"ג דדימנין דליבא מותר שליש: ריש
עגלא לפטומא. למקבל עלג לפטומא למחצית
הראש יטול כולו לחלקו בשכר עמלו ומזוטו
ואשאר חולקין בשנה: מאי לאו דאמר ליה ב'?
ואשמועין רב דאי ליבא מותר שליש נשקול
ריש עגלא: כי קאמר ר' הריה נהי מותר ראש
דימנין ליבא מותר שליש: גנון דאית ליה
בהמות. למקבל דיש עליו לטרוד לפני בהמותיו
ובשביל בהמה אחת עסקה אין טרודו נוסף.
דאמר ר' אינשי גבול לתורי. באותו
טרוד שאתה מגביל סובין ושערין לפני שור
אחד אתה יכול לגבול לפני שנים: והוי ליה
לארסייה. למחצה בשכר והפסד: אי משתתפת
בהמה: אינו נתק חצי השנה ורתיב שותף
בהמה היה נתון כל אף האלה בולשה לחלקה:
פליגי לאיליתא. כשאנו לחלוק חלק רבי אלעזר
את אלקייה אמר ליה: ארסייה: השתא כמעיקרא
נמי לא. עבשיו גבול לתורי. באותו
בראשונה וזו דיי הוי. וכי קבילת עלך פלגא
בהפסד הווי וזו מלוה נפר: ואי לא יתיבא לך
טפי פורתא. אשתבח דקא טרחת בפלגא פדורן
משום פלגא מלוה דטרחתא חביו פורתא.
להכניס ולדוציא דאילו מוון אם הוצרך לסובין
או שערין קיית לאמצע כדרך שותפתו לאתוי'
ליה רעיא. מרעה לבהמות שאינו צריך לקנות
בשותף עליו לטרוד בשבילה: מגזרות.
בהמה דקה לשון גדרות צאן (מבדור לב) ואם
בא המקבל לחלוק. בתוך הזמן הזה: כהני. בעל
הבהמה מעכב עליו: אבל אינו דומה שיפולה של
שנה הראשונה לשיפולה של שנה אחרת.
שיצריכה בשניה למזונות מרובים יותר מן
הראשונה: מאי אכל דקאמר. כל שכן דהיינו
טעמא דמעכב עליו: אלא. הכי קאמר לפי שאינו
דומה בו ויבין דכך כגון מהנה שיפולה חביו מעכב
עליו ואני שמעתי איתבא אם אב בעל הבהמה
לחלוק בתוך זמנו המקבל מעכב עליו לפי שאינו
דומה שיפולה בו שיטפול ענה ראשונה קשה
משל שנה מפני שהיא חסידה שיפולה מרובה
לבהים ולדוציא אכל טפול השנה לול שהיתה
מרובה וקשה לי אי טפולה של שנה קלה
משל ראשונה מצי לשון חייב לטפל בה בקלמי
רישא משמע דאי כרדו חייב לטפל בה כל הזמן
הזה עד מתי חייב לטפל בגדולה. שאף כי
נחלקו למחצה שחו שכר והמקבל בא לומר
חלוק אותו מיד שלא אטסוק בחלק שלק שאינו
נטול בו כלום: בדיקה שלשים ובגסה חמישים.

אלא שיהא איתמר. אומר ר' דבמי' הלכה כרשב"ג. דהא אמרין (גיטין דף עה) כל מקום ששנה רשב"ג במשנתיו הלכה כמותו ואין נראה דהא רב ושמואל בעו או לקצוץ דיקר או ריש עגלא לפטומא ור' שמעון בן גמליאל לא בעי אלא גזלים וליבא למימר דהיינו דוקא ועגל עם אמו ולא נקיש טרחתא דהא ר' יוסי בר' יהודה אמי לעיל (סוה סה) אפילו בבחנות גדולות דאמר ר' נבסיובי ונתרבי

דסבר לה באבהו וגם רבינו הנגאל פירש דכל כי האי גונאי שנאמר שיהא ליה הלכתא כדל מנייניה אלא כרבי שמעון דאמר (סוה) נתון לו שכרו משלם:

אמר רב מותר שליש בשקרי מותר. ואי' הוא צד אחד ברביית הוא דשמואל לא מציא מותר שליש ורב לית ליה דר' יהודה דשרי צד אחד ברביית דאמר ר' עיל (סוה) דהא צד אחד ברביית במפירות ואין עושין אמהה בדמים ומשמע לעיל דהיינו דלא כרבי יהודה ועוד דאפילו לרבי יהודה לא שרי כבי האי גונאי אלא כביש ביד לזה לא בחלות לעשות ולא אחד שלא היתה ברובה ויש לומר דהקא אקילו רבנן משום דשכיחי טובא שיהא מותר שליש: דאמר ר' יוסי גבול לתורי אלא גביל לתורי. ואי' מהאי טעמא לשטרי אפילו לית ליה בהמה לדידיה דהא צריך לטרוד לעצמו משום פלגא דמלוה ו'ל' דלא דמי דאי לית ליה בהמה לדידיה אין צריך לטרודו בהמה של שותפתו בים אלא כל אחד יטרוד ביזמו.

א' משתתפת בהמה וידיב לך נמי פורתא. מימה לקמה דיא סבורה בן דהא כי משתתף בהדיה נמי ויטול כל הראש חרי הוא כבתחלה דמתחלה שהיה טרוד בכל הבהמה של ר' אלעזר היה נוטל הראש ונכשיו שטרוד לרבי אלעזר רב חביו מאי קאמר השתא שותפי' אנו ודלא גם עתה היתה חלוק של רבי אלעזר פלגא מלוה ויש לומר דכשנשתתף עמו היה טרוד בחביו של רבי אלעזר בחכם ועל כן אמרה: יתיב לך נמי איליתא אחרי שאיך לוקח מתקלו שום שכן:

כי
לחבירו עד מתי חייב לטפל בה סומכוס אמר באתונות שמונה עשר חדש בגזרות כ"ד חדש ואם בא לחלוק בתוך זמנו חביו מעכב עליו אבל אינו דומה שיפולה של שנה זו למפולה של שנה אחרת (אכל מאי קאמר) אלא לפי שאינו דומה שיפולה של שנה זו למפולה של שנה אחרת תניא איך השם בהמה לחבירו עד מתי חייב לטפל בחלדות בדקה ל' יום ובגסה ג' יום רבי יוסי אמר בדקה ג' חדשים מפני ששיפולה מרובה מאי טיפולה מרובה מפני ששיניה דקות מפאן ואילך נוטל מחצה שלו וחצי מחצה בשל חבירו רב מנשיא בר גדא שקל מחצה שלו וחצי מחצה בשל חבירו אתא לקמיה דאבאי א"ל מאן פלג לך ועוד מקום שנהנו לגדל הוא ותנון מקום שנהנו לגדל יגדילו תהו תרי פותאי דעבדו עסקא בהדי הדדי אול חד מנייהו פלגי וזו בלא דעתיה דחבריה אתו לקמיה דרב פפא א"ל מאי נפקא מינה הכי אמר רב נחמן וזו כמאן דפליגי דמו לישנה ובון חמרא בהדי הדדי קם איך פלגי ליה בלא דעתיה דחבריה אתו לקמיה דרב פפא א"ל מאן פלג לך א"ל קא חזינא דביתר דידי קא אתר אמי רב פפא כה"ג

כדרך שפטר לך החבונן טפולה הבכור שחייב ישראל לטפל בו בדקה שלשים ובגסה חמישים ואח"כ נוטלו לכהן דלית ליה בבכורות (דף סו) מכרתי: שניה דקות. וצריכה לאמה ולגאם הרגיל בכך: מפאן ואילך. יטול המקבל מחצה שלם בשביל חלקו שחרי חציו שלו וכן ובמחצה השני של חבירו יטול מחצה בשבט כדרך שנוטל באמה מחצית שכר ושכר עמלו ומזון ליבא ואע"ג דחצי אחריות של מחצית חבירו עליו כיון דבעי למיטרד בה משום מחצה שלו שהוא קרן גומר ואינו מלוה וכי טרוד משום ידיה קא טרוד ולא מיתיו ברבייתא: פאן פלג לך. מן שם אותה שקא לא נישומתי ופה: יגדילו. והלכות עד שיהיו גדולים ואינו נוטל בשל חבירו כלום.

כ"ב האי הוּנָא ודאי צריך לאודועיה. משמע דוקא הכא לפי שהיה לו פתחון פה לחשוד קאמר דצריך לאודועיה משום דהייחוס נקיים מה' ומישאל (במבור לב) אכל בעלמא לא קהא דאמר בסוף הוה בורר (סנהדרין קא): דא וסם דיה (ואם) שנים שנתעצמו לדין שפוכין אותו ודן בעירו ואם יבנה תבונה מאיה טעם דנתני תובתין ונתתין לו ארית מבנה היא

כה"ג ודאי צריך לאודועיה וזו מי שקול טבי ושביק חסרי (אמר ליה לא אמר ליה) חמרא גבול עלקא ידעי דאיפא דבססים ואיפא דלא בססים גופא אמר רב נחמן וזו כמאן דפליגי דמו הני מילי טבי וטבי תקולי ותקולי אבל טבי ותקולי לא רב חמא הוה מוגר וזו בפשיטא ביימא פלו וזו דרב חמא הוא סבר מאי שנתא ממרא ולא היא אמר חמא חמא בעינא וידעי פתחיה וזו לא הדרו בעיניהו ולא ידעי פתחיה חמא רבא שרי ליה לאניש למימר ליה לחבריה הילך ד' וזו ואזופיה לפלגיא וזו לא אסרה תורה אלא רבית הבאה מלוה למלוה ואמר רבא שרי ליה לאניש למימר ליה לחבריה שקול לך ארבעה וזו וא"ל לפלוני לאזופה וזו מ"ט שבר אמירה קא שקול כי הא דאבא מר בריה דרב פפא הנה שקול אוגנא דקורא מקוראי וא"ל לאבתי אזופינהו וזו אמרו ליה רבנן לרב פפא אכיל בריה דמר רביתא אמר להו פל כי האי רביתא נכול לא אסרה תורה אלא רבית הבאה מלוה למלוה הכא שבר אמירה קא שקול ושרי: מתני' שמין פרה וחמור וכל דבר שהוא עושה ואוכל למחצה מקום שהגנו לחלוק את הולדות מיד חולקין מקום שהגנו לגדל וגדילו רבן שמעון בן גמליאל אמר שמין עגל עם אמו וסוה עם אמו ומפריה על שדהו ואינו חושש משום רבית: גמ' תנו רבנן כפרזו על שדהו ואינו חושש משום רבית כיצד השוכר את השדה מהבירו בעשרה פורים חפין לשנה ואומר לו תן לי מאתים וזו ואפרנסנה ואני אעלה לך שנים

מעות

עשר פורין לשנה מותר אבל אין כפרזו לא על חנות ולא על ספינה אמר רב נחמן אמר רבה בר אבונה פעמים שמפריז על חנות לצור בה צורה ספינה לעשות לה איסקריא חנות לצור בה צורתא דצבוו בה אינשי והווי אגרא טפי ספינה לעשות לה איסקריא פיין דשפריא איסקריא מפי אגרא טפי ספינותא אמר רב אגרא ופגרא אמרו ליה רב פהנא ורב אפי לרב אי אגרא לא פגרא לא אגרא שתיק רב אמר רב ששת מ"ט שתיק רב לא שמעיה ליה הא דתניא אע"פ שאמרו אין מקבלין צאן ברזל משראל אבל אמרו השם פרה לחבירו ואמר לו הרי פרתך עשירה עלי בשלישם דיני ואני אעלה לך סלע בהדש מותר לפי שלא עשאה דמים ולא עשאה אמר רב ששת לא עשאה דמים מתיים אלא לאחר מיתה אמר רב פפא הלכתא ספינה אגרא ופגרא

טבי ותקולי. יש וזו שמשקלם לו וצורתם יוצאת בהוצאה והורגלו זה וטובים בהוצאה יותר מצורה אחרת של וזו שמשקלן וזו ואותן שמשקלן ותר תכביזן למי ששוקל כסף מנה או פרס במאונסם הלך טבי וטבי אי נמי תקולי ותקולי כמאן דפליגי דמי דמי שהניח טובים כפאלו שנטלו. אבל שקל טבי ושקל טובים כפאלו שנטלו. אמר רב חמא וזו בפשיטא לוימא. בלשון שכירות ולא בלשון הלוואה הני משכיר ק"ו וזו הים פשוט דהיינו וזו מדינה דהיינו שמניית שבצורה קלו וזו רב חמא. דרדו לשמין כדאמרין לקמן (דף עא) שהמלוין ברבית נכסיהו כדאמרינן לקמן מ"ש כמרא. פשוטיר בלע"ז הלא רשאי אני להשכיר את כלי הרהא בעינא. אותו כלי חזר בעצמו בעת וזו הלוואה אצלו בדין ומתושתא אחריתו עילו אם נאנס או נשבר מדינת מלאכה והלך אין שכרו רבתי וידעי פתחיה. ועוד שניכר פגמנ שהוא הפגם ומתקלקל מדינת מלאכה. וזו לא הדרו בעיניהו. שהרי מוציאם ולפיכך אחריתו עילת ושכרו רבית אער'ו דאמר בלשון שכירות ועוד אי נמי אהדר ליה בעינה לא ידעי פתחיה נמצא שכרו חנם מרבית. אוגנא דקורא חלות התכות בכלים קטנים עגוליים כאגנות פקריא. שהיה: מתני' שמין פרה. גדולה ותמור גדול שראון למלאכה ומלאכתם כולה של מקביל: לחצה. לחלוק שבח ששיבחו בדמים ובחולדות: לחוק את הוולדות מיד. שתיבא עילת ולחוקן דאמרן לך בדיק שלשים ובגסה חמשים יום: שמין עגל עם אפסו ואין צריך ליתן שבר עגל ומזון לעגל אלא לאם: מפריה על שדהו. לשון פרה ורבה ובגמ' מפרש כיצד מפריה וזו לראת מפרזי בויזין לשון מרזיב ומגדיל כמו (וכריה ב) פרות תשב ירששלם וכן מציעו בגדה (דף ד) לא כהילי שהפריז על מדותיו וכן יסד רבינו משולם פשוט חבמי מדות מפריזים: גמ' תן לי מאתים וזו חלוני מאתים וזו ואוציאם בשדה לזבל לקצור ולרוע ולחשוש ואפרכשה. כל צרכה כל דבר קרי פרסה: ואני אעלה בחביריההי שנים עשר ברוי על חפין לזורה ואחזיר מעותיה: מות. ואין זו רבית שבר מעות אלא שחוכר ממנו שדה משבחת ומעלה לו בחבירות שדה טובה יותר משדה רעה ומעלה זו שני כורים חסין: אבל לא מפריז על שבר נחת ולא על שבר ספינה שאם שבר ממנו חנות או ספינה אסור ללות הימנו מעות לקנות פירות ולמכור בחנות או פרמקטאי לחולין בספינה ועלה לו על דמי שכירתו פיין ולא בגושה שנתת וספקת קא מפיק להו וזו חיי להשביח החנות או הספינה אין חוספת השכר בשביל חנות וספינה אלא בשביל שבר מעות: לצור בה צורתא שיוציא מעות חפין וכן צורתא שנתת וזו והכל יצין לחוכה לקנות ולאכול שבו: אסקריא. ויזון ושאר כלי הספינה כגון תורן: ספינתא אמר רב אגרא ופגרא. מותר להשכירה ע"מ שאם תישבר

ישלם אותה השוכר: אי אגרא לא פגרא. כיון דנטול שבר אין לו לתבוע דמי שביקתה: ואי פגרא לא אגרא. מאחר ששמהו בדמים חסין וישלם אותה השוכר: רבית: אין מקבלין צאן ברזל. עסקא שאדם מקבל מחבירו ומקבל אחריותו שאם מתו מתו לו ואם אבדו אבדו לו והשוכר יחלוקו והיינו צאן ברזל שקשה כבדלו שקמים אצל בעליו ואינו פותח אצלם ונראה לו שרוב המקבלים כך היו והניגים לקבל בהמה דקה להכי קרי להו צאן: תרי פרתך עשירה עלי' בל'. אם לא אשיבנה לך: ואני אעלה לך בשכר שאחרת בה סלע בחדש: מותר. ואין זו רבית כדמפרש לפי שלא עשאה דמים מחיים שאם יוולו פרות בשוק ויעמדו דמיה על עשרים לא ישלם אלא לאחר מיתה שאם תמות או תישבר אלקא כל כמה דלא קביל עליה וזקא לאו מלה היא גבתי וגיבי ספינה נמי לא קביל עליה וזקא:

והנה

וְהָיוּ בְּנֵי בּוּפָאָה בְּעֵלֵי סִפְיָה קָרִי בְּנֵי בּוּפָאָה לְפִי שׁוֹפְטִין אוֹתָם בְּזֹפֶת: אֲנָרָא בְּשַׁעַת מִשְׁכָּה. נוֹתְנִין אוֹתָם מִן אֲרַעִיפִי שְׂקִיבֵל שְׂבָרָה נוֹתֵן לוֹ פִּרְגָא לְכַשְׁתְּשָׁבֵר: אֲמוֹ בְּמִנְהֵינָא תֵּלְיָא מִילְתָּא. הִיבִי שְׂבָקִין לְהוּ לִקְבֵל שְׂבָרָה וְחֹאֵל וְסוֹפּוֹ לְקוּטוּהָ בּוּלְהָ: מִשּׁוּם דְּמִתְיָתִיא תְּיָא. דְּמוֹתָר בְּדַקְתָּנָה שְׂלָא אֲשָׁרָא דְּמִסִּים חֲסִיִּים אֲלָא לְאַחַר מִיתָה נְהוּדָא מְנַהֲגָא: ה'ג מִשּׁוּם דְּדַמְתִּינָא תְּנָא מְנַהֲגָא: אֲשָׁרָא שְׂבָקִינְהוּ. אַחַר

מְעוֹת של יתומים מותר להלוותן ברבית. ה'דו למיפרק תיפוק ליה משום לוח דקעבר בלא תשקי (דברים כג) אלא דעדיפא פריק א"י קסבר דלא מתייב לוח משום לא תשקי אלא בשבט המלוה מותר: **דְּתָא** מקביל עליהו חוסבא דנחשא. משמע איג' דקיא מקבל נותן עליה וזלא וירקא יהוה אסור משום דאחריתי על שמקבל אף על גב דאחריתי לא תהיא אלא משעת שדקביל אלא דוקא משום פרת דחוסבא דנחשא שרי לישך שבר והא דשרי לעיל (דף סט) נמי בספינא אנרא ופגרא היינו משום ומקבל עליה קלקול הספינה שמתקלל העץ במים ולא משום למשכר אלא מה שהיא משתברת ומכאן קשה לפי ריב"ז שפירש לעיל שמונתר ליתן עיסקא למחיתא שבר קרוב לשבר ורחוק להפסד כיון דמקבל נותן ירקא וזולא דאי כ' למח יהוה חזירי כאן לקבל חוסבא ודאמרינן למיעבד הכי ליקבל עליה הנותן וזלא ולישתרי אפילו ליה כל אחריות על המקבל והא דאמרינן לעיל (דף סד) גבי חמרא אי תקפה ברשותך ומסקינן כיון שמקבל עליה ירקא וזולא קרוב לוח וזלא הוא ההם שאני דמקבל גמור הוא: **אֲתָא** מיהו יהוה חמרא וזולא וזולא. תימה דהיבי שקול ע"י סימנא והא מצ"י האי למימרי לקוח הוא בדי ואי חישינן דלמא מודה ליה מקבל דישלו חן אי"כ דהבא פריקא נמי ניוחש שקא מודה ליה ואי"כ פיקן דאין בו סימן דאמינו לו אי"כ בדרב מסתם נמי ניוחש שקא הגיד לו ואפילו לא היה אמיד היה נאמן לומר לקוח הוא בדי דאמינר מצינא אשכח או מתנה נתנו לו והא דאמר בפ' האשה שלום (בבבא סוטה: ושם ד"ה וכן) שהמשמיש דטוען נפקד דידיה שקלתנהו ובני איתריני ניהו ואמרינן ההם אמירו איתרימני איתרימו דמשמע הא לא שכיה דמתרמי דתהו חשבי סימנא מעליא ויהוה נאמן תמפקדי ליהוציא מקדו ההם היה לו למפקדי עדים שהפקדי בחבתי במדה לו ועדינן נמצאו בן בחבתי ואפילו לא היו עדים בדרב היה נאמן אי היה סימנא מעליא כיון שהתפקדי אינו טוען לקוחין חן בדי או שלי יהו מעולם ובני ביתי הגידו לך הסימן אלא מודה שהפקדי לו אלא שאומר כמו שאידע הסימן בשלך בן אירע בשלי ואיג' דאית ליה מגו לא היה נאמן דהוה מגו מקום עדים ונראה לפרש דהבא חישינן דלמא איתי מריה אחר מיתת המקבל דאמר"ך בהכותב פה: ושם ד"ה (ועוד גבי דהבא דאפקיד קסא דכספא פי

וְהָנוּהוּ בְּנֵי בּוּפָאָה אֲנָרָא בְּשַׁעַת מִשְׁכָּה פִּרְגָא בְּשַׁעַת שְׂבָרָה אֲמוֹ בְּמִנְהֵינָא תֵּלְיָא מִילְתָּא מִשּׁוּם דְּמִתְיָתִיא תְּיָא תְּיָא מִנְהֵינָא אֲמֹר רַב עֲנֵן אֲמֹר שְׂמוּאֵל מְעוֹת שְׂל יְתוּמִים מוֹתֵר לְהַלְוֹתָן בְּרַבִּית אֲמֹר לִיה רַב נַחֲמֵן מִשּׁוּם דְּיִתְמֵי נִינְהוּ סְפִינָא לְהוּ אִיפּוּרָא וְתָמִי דְּאֲכָלִי דְּלֵאוּ דִּירְהוּ לִיזְלוּ פִּתְר שְׂבָקִינְהוּ אֲמֹר לִיה אִימָא לִי אִיזוּ גּוּפָא דְּעוּבְדָא הִיבִי הוּה אֲמֹר לִיה הִהוּא וְהוּדָא דְּבָגִי מֵר עוּקְבָא דְּהוּה בִּי מֵר שְׂמוּאֵל תְּקִיל וְהוּבִי לִיה תְּקִיל וְשָׂקִיל לִיה שָׂקִיל אֲנָרָא אֲפִילוּ שְׂקִיל לִיה אֲנָרָא אֲמֹר לִיה אֲנָרָא אֲפִילוּ בְּרִדְקֵינָי נְמוּ שְׂרִי לְמִיעֵבֵד דְּהָא מְקַבְּלִי עֲלֵיהוּ הוּסְבָא דְּנַחְשָׁא דְּכַמְהָ דְּמַקְּלִי נַחְשָׁא בְּצִירִי דְּמִיה אֲמֹר רַבָּה בַר יוֹסֵף בַּר חֲמָא אֲמֹר רַב הַסְדָּא וְאֲמִירִי לֵה אֲמֹר רַבָּה בַר יוֹסֵף בַּר חֲמָא אֲמֹר רַב שֵׁשֶׁת מְעוֹת שְׂל יְתוּמִים מוֹתֵר לְהַלְוֹתָן קְרוּב לְשֹׁכֵר וְרַחוּק לְהַפְסֵד תְּנֵי רַבְּנֵן קְרוּב לְשֹׁכֵר וְרַחוּק לְהַפְסֵד רִשְׁעֵי קְרוּב לְהַפְסֵד וְרַחוּק לְשֹׁכֵר חֲסִיד קְרוּב לְזֵה וְלֵזֵה רַחוּק מִזֵּה וּמִזֵּה זוּ הוּא מִדַּת פֶּל אֲדָם אֲמֹר לִיה רַבָּה לְרַב יוֹסֵף הִנֵּי זִוּוּ דִּיתְמֵי הִיבִי עֲבָדֵינָי לְהוּ אֲמֹר לִיה מוֹתְבִינָי לְהוּ בִּי דִּינָא וְהִבִּינָי לְהוּ זִוּוּא וְזִוּוּא א"ל וְהָא קָא פְּלִיָא קְרָנָא אֲמֹר לִיה מֵר הִיבִי עֲבִיד אֲמֹר לִיה בְּרִדְקֵינָי גְּבָרָא דְּאִיתִי לִיה דְּהָבָא פְּרִיקָא וְנִקְמִינָי דְּהָבָא מִינֵיה וְהִבִּינָי לְהוּ נִיחֵלִיה קְרוּב לְשֹׁכֵר וְרַחוּק לְהַפְסֵד אֲבָל דְּבַר מְסִיִּים לֹא דִלְמָא פְּקִדוֹן נִינְהוּ וְאִתִּי מְרִיָה וְהִיבִי סִמְיֹנִי וְשָׂקִיל לִיה אֲמֹר רַב אֲשִׁי תִינְבָא אִי מִשְׁתַּפַּח גְּבָרָא דְּאִיתִי לִיה דְּהָבָא פְּרִיקָא אִי לֹא מִשְׁתַּפַּח גְּבָרָא דְּאִיתִי לִיה דְּהָבָא פְּרִיקָא נִיכּוּל זִוּוּ דִּיתְמֵי אֲלָא אֲמֹר רַב אֲשִׁי חוּזִין גְּבָרָא דְּמִשְׁפּוֹ נַכְסִיָה וּמְחִימִין וְשִׁמְעוּ דִּינָא דְּאִוְרִייתָא וְלֹא מְקַבֵּל שְׂמָתָא דְּרַבְּנֵן וְהִבִּינָי לְהוּ נִיחֵלִיה לְזֵה דִּינָא: מְתִי

אביהן לבית הקברות: גופא דעובדא. שראיתא את מר שמואל נוהג בן שהעדות זאת בשמו את דרבי פישטאל דלא שמעתא איתמר הכי בפירוש אלא מכיל כל שראיתא אותו נוהג העדת בן: דהחיא דרביא קלחת שקורין לרד"ר: דבני מר עוקבא. יתומים יהוה תקיל ויהיב לה תקיל ושקיל לה. היה משכרה לאחרים ושקלה כחוסר מוסרה להם ודורו ומקבלה במשקל אם היה מוסרה משלמין לו דמי חסרונה ויהיב ליה דמי אגרי: פתחא. חסרון נחשתה ואי ס"ד אסור לללוותן ברבית ואי אנרא לא פתחא למח נותנין שבר וזולא ומקבלת עליהם חוסר חן נחשתה: בריהינן. ביהומים גדולים שנתמלא זקנם ואינן קורים יתומים שרי: דהא מקבלי עליהו חוסבא דנחשאתא. פתח דמי נחשת ששאר כדמפרש ואזיל דכל מה דמיקלל אשכח בצירי דמיה איג' שמשלמין את חוסר המשקל יש פתח נחשת הותרו בו בהשך באורי וכל נחשת שרוף דמי פותיב: קרוב לשקר. שהיו יתומים נוטלין חלק בשבר ואין נוטלין חלק החוסר אבל רבית משל לא אלא מה שישתכרו מעותיהם: לחלוף ואיג' דבדיקני אסור לאו רבית משל הוא אלא אבק רבית הוא ומדרכין ובינתים לא גזר שלא יכלו מעותיהם להאבדא פרטת אחר פרושה: ויהיב להו זיווא וזיווא. לסעודת אבלתם: דהבא פריקא. גרועאית של זנה דודאי של חן ואינן פקדון דלא עבדי אינשי דמפקדי דהבא פריקא בפקדון וכיון דעשרי הוא ושל לו לגבות מבני אבא יאבדו מעותיו ויהיבין להו ניהליה קרוב לשקר ורחוק להפסד: דמשפו ניכפיה. שנקיטו שקטין אצלו ואין ערעור על קפדנותיה דמשפוע כמו (ישעיה יג) על הר נשפוע שאנו נס ומתרגמין על טורא שליזאו: גבי דינא. בפני ביד שיש להם כח להפקיר כבסי המקבל אצל היתומים ולהתנות עמו קרוב לשקר ורחוק להפסד: מתי

קסא שכבי חסא ולא פקיד אתא מריה ויהיב סימנא ארי"ג תרא דיעדינן ביה בחסא דלא אמיד ועוד דקא יהיב סימנא משמע אפי' אמיד נמי כיון דיהיב סימנא שקול מיהו דקסא כיון דאמיד הוא אמאי לא נטעון ליתמי לקוח הוא והיינו יבולין לומר דלא טענינן להו לקוח אלא בדברים שהיה אביהם משתמש בחייו אבל דברים שלא היה משתמש בהם דופנה הוא שפבקינן הם אצלו ותמדינן סימנא אכל אי"כ לא שבקת חיי לכל בני עשרים שאדם שתהיה רגיל אצלם ויודע עניינם ילך ויגיד לאחרים דלא עילוי ונפקי בביתם סימני פסח וזהו שלום ועוד אבתי קשה דלקמה ליה הכא דאית ליה דהבא פריקא אפילו דבר המסוימ נמי אלא שיאמר בפני ביד שהוא שלו ונראה לפרש דהבא משמעתינן חישינן שמוא: כאו עדים שהפקדי בדי חפץ שיש בו סימן והוה כשמכיר עדים אלא קלם לב"ד למנוע מלהראות החפץ לעדים ויכירו אם הוא זה ובהחיא דהכותב עיקר טעמא דהו משום דלא אמינן דלא אמיד אי לנו לטעון ליתומים לקוח בדי אביהן דמצינא או מתנה מילתא דלא שכיה הוא ועל טענינן ליתמי איג' שאביהו היה נאמן לטעון לקוח היה בדי והכי פירשוהו תרא דיעדינן ביה דלא אמיד ובטעם חן לחודיה בני ועוד דאפילו את"ל דלא מתיני אמיד לחודיה תא קא יהיב סימנא ויעיליו שני הטעמים: נח' א"ג מנוקרא לא ר"ל שקהה טעם דלא אמיד לחודיה דיי אלא מתחילתו לא נתפסן לומר אלא שכן שניהם יעילו והא דאמר בסוף פ"ק דכתובות (דף יג) גבי ארוס וארוסה דאמר התם בר יוסף למאי ניוחש ליה תרא דלא מקדא ועוד דאמר בר יוחידי אמר משאל הלכה ברי"ג ופרקי ובהא כי לא מרוד בו מכשיר רבן גמליאל התם לא מצי למימר שיעילו שני הטעמים דאי טעמא דתא קא מודה לא מתיני לחודיה לא מתיני במדיה דהלכה כרבן גמליאל כיון דלא מכשיר אלא ברוד בו כשירין אצלה והבא כולן פסולין אצלה לבד מארוס ולהכי פריך כי לא מודה פי' כי לא מתיני טעמא דמדהו לחודיה מי מתיני בבדיה

טעמא דהלקה ברי"ג ב: אן

אין מקבלין צאן ברזל מישראל מפני שהוא רבית. פי' בקונטרס כל האחריות נכסים על המקבל ושם אותם מביעת עליו וכל זמן שאין נותן לו מעותיו חולקים השכר ואע"ג דמשנה ויתרא היא דהא תנא ליה (לעיל דף סח.) אין מושבינן תנוני למחצית שכר משום דקובל עליה פלגא דתפסד וכל שכן הךא דמקבל עליה כל אחריות נקט ליה משום סיפא

מתני' אין מקבלין צאן ברזל. כל אחריות הנכסים על המקבל ושם אותם עליו במעות וכל זמן שאין נותן לו מעותיו חולקים השכר ואע"ג דמשנה ויתרא היא דהא תנא ליה (לעיל דף סח.) אין מושבינן תנוני למחצית שכר משום דקובל עליה פלגא בהפסד וכל שכן הךא דקובל כל האחריות עליו נקט ליה משום סיפא

מתני' אין מקבלין צאן ברזל מישראל מפני שהוא רבית אבל מקבלין צאן ברזל מן העכו"ם וליון מיהו ומליון אותן ברבית וכן בגר תושב מלוקה ישראל מעותיו של עכו"ם מודעת העכו"ם אבל לא מודעת ישראל: **גמ'** למימרא דברשותא דמקבל קיימא ורמינהו המקבל צאן ברזל מן הנכרים ולדות פטורין מן הבכורה אמר אביי לא קשיא הא דמקבל עליה אונסא ווילא רב דלא קביל עליה אונסא ווילא א"ל רבא אי דקביל עליה מרה עליה אונסא ווילא צאן ברזל קרית ליה ועוד ארתמי סיפא אבל מקבלין צאן ברזל מן העכו"ם ליפלוג בדידיה במה דכרי' אמורים דלא קביל עליה אונסא ווילא אבל קביל מרה אונסא ווילא שפיר דמי אלא אמר רבא אידי ואידי דלא קביל עליה מרה אונסא ווילא וגמי בכורות היינו מעם וילדות פטורין מן הבכורה פיון דאי לא הוי וזוי אתי נכרי תפיס לה לבהמה ואי לא משבח לה לבהמה תפיס להו וילדות והוי ליה יד נכרי באמצע וכל יד נכרי באמצע פטור מן הבכורה מרה הונו גנשך ותרבית לחונן דלים יקבענו מאי לחונן דלים אמר רב גנון שבור מלכא אמר רב נחמן אמר לי הונא לא נצרכא אלא דאפילו רבית דעובד פובקים איתיביה רבא לרב נחמן לכברי תשך מאי תשך לאו תשוף לא תשוף לא סגי דלאו הכי לאפוקי אחיך דלא אחיך בהדיא כתב ביה ולאחיך לא תשך לעבוד עליו בעשה ולא תעשה איתיביה אמר רב חייה ברביה דרב הונא לא נצרכא אלא ותרלב ויזות שלף רק ואם מוח אתה חייב באחריות

העבורים: מודעת העכו"ם. מפרש בגמרא: **גמ'** למימרא דקתם צאן ברזל ברשותא דמקבל קיימא ובאחריותו מדינה שהוא רבית ולדות פטורין מן הבכורה. לא מביעיא אהדות דפטורות מן הבכורה שאם ילדה כבוד אינו קודש שהרי הן עצמן של נכרי והתורה אמרה בישראל ולא באחרים אלא אפילו ולדות פטורין מן ישראל אנתו המנויין לחלק ישראל פטורין מן הבכורה כשיחעברו וילדו אלמא ברשותא דנותן קיימי דאי באחריות המקבל קיימי אמאי פטורין: **הא דקביל עליה נכרי ווילא.** מיתניח דבכורות כגון דקביל עליה אונסא ווילא ומתני' דהא דלא קביל קביל עליה אונסא ווילא: **אי דקביל עליה נכרי אונסא ווילא צאן ברזל קרית ליה.** דלא הם פוחתים אצלה: **קוד.** אי איתך דחביב הקבל עליה אונסא ווילא קרית ליה צאן ברזל: **ארתמי סיפא.** מדמתני' אבל מקבלין צאן ברזל מן העכו"ם ליפלוג בדידיה. **ברשותא.** אידי ואידי דלא קביל עליה. כעל בהבמות אונסא ווילא וברשותא דמקבל קיימי: **וגמי בכורות.** מעמא דפטורין מן הבכורה פיון דאי אתי נכרי לה ועוד כמו ששמוין עליו ולא יתיב ליה תפיס לה לבהמה הראשונה שהיתה שלו ואי לא משבח בהמתה תפיס וילדות המנויין לחלו של ישראל: **הנה ליה יד נכרי באמצע.** יש לו פח ברולות הלכך אף הן פטורין מן הבכורה: **שבור פליגי.** מלך פרס היה נוטל ממון מישראל וזונו בתם דלים נכרים שהם דלים מן המצות: **אפי' רבית דעובד פובקים.** שישאלך נוטל מן העובד פובקים יורד לטימיון: **סאי לאו תשך.** שמונה אתה לישך תשך: **נהו לאו תשך.** דוקא קאמר אתה הן לי ויבית לאי סגיא ליה הכי: **וכי באי הכתוב לצוות עלינו ליתן רבית לעבדים דאילו להחירי קאמר פשיטא מדיחי תיתי לך למיסריה כבדי**

ואתה מגלה לי שבר סלע מכל אחת ואחת משלך באחרונה אסור משמע בהדיא ששם עליו הקרן והשבח והשתא איש דאי לאו מתני' דהקא לא הוי קשה לן מתני' דבכורות אמאי פטורין וישפיר חשיבי ברשות הקרני פיון דאי לא יתיב ליה זוי תפיס לבהמה ואי לא משבח לבהמה תפיס לולד איש' שנותן לו מהם קצבה בכל שנה ולחכי לא נפקי ודאמרי אבתי מרשות נכרי פי וכל זמן ערוין קצת קצת אכל משום דחשיבי ליה בבנתני' דהקא רבית דאורייתא פריך שפיר דאי' ב' נכרי מרשות עכו"ם לגמרי ככאר מלוקה ורבא מסיק דאיהו מן הבכורה לא משום דקביל עליה פלגא דתפסד אלא משום דחשיבי ליה נכרי באמצע דאחיל וכל דהוא יד נכרי באמצע עטור דלא קריא ביה כל מלך הנכר (שמות לד) משמע שתתא מכיל וכל רשות ישראל שלא תהא יד נכרי באמצע ככל ופרקי נמי שפיר פלפוג וליחני בדידיה אע"ג שבכר שמעוין לה מרישא כמו כן מקבלין צאן ברזל מן העכו"ם אינו חידוש וטפי אית לן לאיפלוגי בדידיה: **וא** לא משבח לבהמה תפיס לולד ונה ליה יד נכרי באמצע. וא"ת מ"ש מהמתא איתונא דרביית בבכורה ללישאנא קמא דרבא פכ"ד דפסחים (דף ו.) ושם ד"ה (תם) הויא דמצי ישראל לסלקיה בוזי וה"נ אי יתיב ליה זוי לא תפיס לא לבהמה ולא וילדות וי"ל דהתם עיקר הבהמה של ישראל מתחילה אלא דמשועבדת לארנואן ובין דמצי לסלוקי בוזי לו יצאת מרשות ישראל ולא חשיבי יד נכרי באמצע אבל הךא דמתחילה הבהמה של נכרי כל זמן שיש לו נכרי פי כהו דאי לא יתיב זוי תפיס לבהמה לא יצאת מרשות הנכרי ומקמי יד נכרי באמצע דלא נסתכל לגמרי.

תש"ף לא סגי דלאו הכי. אבל אי תשוך נתיא דלא סגי דלא תשוך דאסור להלות לו בתום כדאמר קרא (ברעים ו) לא תתנם ועוד שאמר הכתוב להלות להם ברבית וא"ת ומאי פריך מהאי קרא לא קא אלא מדרבנן גזירה שמוא ילמוד ממעשיו כדאמרין בסמוך וי"ל דחכי פריך מהאי קרא פיון דאמר רבנא לנכרי תשך לא יהי להם לחכמים לאסור ונה דרבייה ליה מקרא ודשלמא אע"ג אלא אסור שלף פריה וי"ל דלא אסור גזירה אפשר דשלמא גזר אי נמי שלמה דייב' ברבית דאורייתא ורבנן דאסמכתא מילתייהו דאורייתא ומה שנהגו עתה להלות לנכרי אור"ת משום דבשל סופרים הלך אחר המיכל וקו"ל באיך לישנא דמתני' הא דרב הונא אברייתא דרב יוסף ולא אסרו מעולם רב נחמן ורב הונא רבית דנכרי ואפי' ללישאנא קמאי יש להחירי לפי שיש עליו מס מלך וסריה ונכל תוי כתיב ועוד שאנו שרויין קול האמות ואי איתך לנו להשתכר בשום דבר אם לא תשך וינתן עמקם הלכך אין לאסור רבית שמוא ילמוד ממעשיו יותר מראש משא ומתן וא"ת כתיב דרבית לישנא אמה לא היה אותו שהלזך ברבית במתים שישאל וקאמר בבקעת דרבי דאסור בריתום (והשילומי) כל שאלך פריה וי"ל דלא מותרין על רבית מן העולא ורבית לאו רבית אלא רבית לאו רבית (לעיל סא.) מ"מ כי היכי דדרשינן בפרק ד' מיתות (סנהדרין נו) דבני נה מוחרין על הגול מפל עץ הגול ולא גזל היה לרבית ואונאה ואם תאמר ואם כן מאי פריך תשך לי סגי דלא תשך דלמא אתי למימר אע"ג דהוחרה על הקבית זה מיה שיה ליה לעכו"ם להלות לששראל ברבית דאם היה אסור א"כ היה עובד ישראל משום לפני עור וי"ל דמלא תשך לאחורי נפקאי הא לנכרי

ואתה מגלה לי שבר סלע מכל אחת ואחת משלך באחרונה אסור משמע בהדיא ששם עליו הקרן והשבח והשתא איש דאי לאו מתני' דהקא לא הוי קשה לן מתני' דבכורות אמאי פטורין וישפיר חשיבי ברשות הקרני פיון דאי לא יתיב ליה זוי תפיס לבהמה ואי לא משבח לבהמה תפיס לולד איש' שנותן לו מהם קצבה בכל שנה ולחכי לא נפקי ודאמרי אבתי מרשות נכרי פי וכל זמן ערוין קצת קצת אכל משום דחשיבי ליה בבנתני' דהקא רבית דאורייתא פריך שפיר דאי' ב' נכרי מרשות עכו"ם לגמרי ככאר מלוקה ורבא מסיק דאיהו מן הבכורה לא משום דקביל עליה פלגא דתפסד אלא משום דחשיבי ליה נכרי באמצע דאחיל וכל דהוא יד נכרי באמצע עטור דלא קריא ביה כל מלך הנכר (שמות לד) משמע שתתא מכיל וכל רשות ישראל שלא תהא יד נכרי באמצע ככל ופרקי נמי שפיר פלפוג וליחני בדידיה אע"ג שבכר שמעוין לה מרישא כמו כן מקבלין צאן ברזל מן העכו"ם אינו חידוש וטפי אית לן לאיפלוגי בדידיה: **וא** לא משבח לבהמה תפיס לולד ונה ליה יד נכרי באמצע. וא"ת מ"ש מהמתא איתונא דרביית בבכורה ללישאנא קמא דרבא פכ"ד דפסחים (דף ו.) ושם ד"ה (תם) הויא דמצי ישראל לסלקיה בוזי וה"נ אי יתיב ליה זוי לא תפיס לא לבהמה ולא וילדות וי"ל דהתם עיקר הבהמה של ישראל מתחילה אלא דמשועבדת לארנואן ובין דמצי לסלוקי בוזי לו יצאת מרשות ישראל ולא חשיבי יד נכרי באמצע אבל הךא דמתחילה הבהמה של נכרי כל זמן שיש לו נכרי פי כהו דאי לא יתיב זוי תפיס לבהמה לא יצאת מרשות הנכרי ומקמי יד נכרי באמצע דלא נסתכל לגמרי.

בב"י חיי' התירו לו יותר מכאן אסור מדרבנן דלקמא אתי למיסר. רבינא אפר. מתניתין דקתני מלוין אותן ברביית בתלמודי חכם עסקתו: **טעמא טאי אמרו רבנן**. רביית נכרי אסור שמא ירגיל הנכרי אצלו וילמד ממעשיו אל גרסין דלקמא אתי למיסר: **אם כסף תלוה את עמי**. עמי נכרי באין ללות עמי קודם: **עניי עירך**. עניים שהם קרובין וממשפחתך: **עניי קודמין**. דכתיב עמך הקרובין לו: **עני עירך קודמין לעני עיר אחרת**. דהתם הוה עמך טפי: **יורד עמו לעני**. רגיל להתקוטט עמו כאלו הכהו ובאילו כל עושהו ואני שמעתי רשאי לירד לתוך אומנתו של חברו ולמעט מנותתיו של חברו וקשה בעיני שיתירו חכמים לישאל להקם ולגמול רעה ועוד דאמרי בבבובות (דף ג) עד שתיים עשרה שקנה מתגלגל אדם עם בנו מכאן ואילך יורד עמו לחייו ומאי יורד לתוך אומנתו איבא הוא לייסור ולכופו לתורה קאמר. פלוני כפר שהלך ישראל ברביית: **מתבטאין**. דוק כפי כשרה אלה לא ימוט האי אם נתן בנשך ימוט: הללו מתבטאין ועולין והללו בו. ודכי משמע קרא כל עושה אלה לא ימוט לעולם כלומר ואם ימוט אין מוקטו מוטת עולם אבל הנותן בנשך ימוט לעולם: **צדיק גמור אינו בולע**. ואע"פ שמתמוטט עולה ואינו נבלע לעולם ולא לך אלא לגר. לעיל קאי ורשאי דברייקא במסכת ערכין (דף ל) בא וראה כמה קשה אבקה של שביעית אדם נושא ונותן בפרות שביעית סוף מוכר מטלטליו כי עד לא באת לידו עד שמוכר עצמו שגאמר ונמכר לך ולא לך אלא לגר: **עניי עירך**. כוכבים. לחשוב עצים ולשאוב מים: **אשר פיר**. השקא מפרש מאי קשיא ליה דקאמר איני יודע מזה: **לאו אורח ארעא**. שהוא מתחייב עמה: **גמורי דמיקני קני**. הנקנה בעבד עברי קונה בעבד עברי: **דמקני**. דיש חילוק בין הנכרי לנכרי לנמכר לישורא: **הנרצע**. בעבד הנכרי והנמכר לישורא ונת הארון קודם חיוב: אינו עובד לא את ה' ולא את ה'ת. שגאמר (שמות כא) ועבדו לעולם ולא לבן: **הנמכר לנכרי**. לפיכך קודשין (דף ז) וחשב עם קוננו ולא עם יורשי קוננה: **צניע** לה. מחוק צניע הוא בעיניה שאם ילקקלו יחד לא יתפאר וגלות הדבר הלך אסור לקנותה: **פריין**. לה וראה היא להפקיר לו או עצמה: **לה תרבי כלבא**. לה הגדל בלב שמא תלקקלו עמו: **צניע** לה. ובטוחה שלא יודע בין דמסרף כרף מירתתא. להיות רבועת לו: **גר תושב** שקבל עליו שלא לעבוד עבודת כוכבים ואוכל נבלות: **אל תפח פאתו**. חתוב. אחיד קאי וכי חתוב גר תושב לענין וחי עמך חתוב שאתה מציע לחייתו: **אבל אתה נעשה לו ער**. ערבו של לוח כגור המלוה: **ערב**

לקברי שרי וע"ל דבני נח לא הוזכרו מן הרביית והחאו גברא דלא קם בבקעת דורא וז לא היה עונש שלא היה שעת תחיית כל המתים ולא נענש זה יותר משאר מתים שלא חיו באותה שעה אלא חביריו וזכ בשביל שנקרמו מן הרביית אע"פ שלא נצטוו כמו שקיימו אבותינו את התורה אע"פ שלא ידעו להם:

אדם קורא לחבירו רשע יורד עמו לחייו. כתוב בתשובות הגאונים בשם רב דרזק גאון יורד עמו לחייו רשאי לשרוף שלוש תבואות [ותימא גדול מנין לו זה]

הא חזקן ולא עבדי הכי ומתמוטטים. וא"ת דלקמא משום שאר בעצירות התבטאים באותו פסוק ושוחד על נקי לא לקח ו"ל דפריך דחזקן צדיקים גמורים נמי מתמוטטין אי"נ לר"ע פריך דרדיש בסוף מבות (דף רד). ע"ש עושה אלה עושה אחת מכל אלה לא ימוט: **אם לעקר זה הנמכר לעבודת כוכבים**. עממה. וא"ת למיל למכתב בטר עמך משפחת גר דהיינו נכרי כיון דנמכר לעבודת כוכבים אי"כ נמכר לנכרי ו"ל דה"א לעבודת כוכבים של ישראל כגון פסלו של מיכה אי"א לאו דכתיב משפחת גר ד"א דעקר היינו נכרי אלא אין לתרץ דאצטרף משום גאולת קרובים דמגר תושב נפיק כ"ש נכרי:

אינו עובד לא את ה' ולא את ה'ת. אבן ג' נקט בת דאפילו נמכר לישורא אינו עובד את ה'ת: **לא** תרבי כלבא. משום לזות שפתים בעלמא לפי שהולך אחריה שלא נחשדו ישראל על הקבר ועל הבקעה וגם אין אסור להתייחס: **מצאו**

וקא מתבטאין אמר רבי אלעזר הללו מתבטאין ועולין והללו מתבטאין ואינן עולין למה תביט בוגדים תחריש כבלע רשע צדיק ממונו אמר רב הונא צדיק ממונו בולע צדיק גמור אינו בולע תנאי רבי אומר גר צדק האמור לענין מכירה וגר תושב האמור לענין רביית איני יודע מה הוא גר צדק האמור לענין מכירה דכתיב וכי ימוך אחיד עמך ונמכר לך ולא לך אלא לגר שגא' לגר ולא לגר צדק אלא לגר תושב שגא' לגר תושב מושפחת גר זה הנכרי כשהוא אומר או לעקר זה הנמכר לעבודת כוכבים עצמה אמר מר ולא לך אלא לגר שגא' לגר למימרא דגר קני עבד עברי ורמיניה אין הגר נקנה בעבד עברי ואין אשה וגר קונין עבד עברי גר לא נקנה בעבד עברי ושב אל משפחתו בעיניו והא לפיא ואין אשה וגר קונין עבד עברי אשה לאו אורח ארעא גר נמי גמירי דמקני קני דלא מקני לא קני אמר רב נחמן בר יצחק אינו קונה ורינו בישראל אבל קונה ורינו בנכרי דתניא הנרצע והנמכר לנכרי אינו עובד לא את ה' ולא את ה'ת אשה קונה מר ואין אשה וגר קונין עבד עברי יגא דלא פרנן שמעון בן גמליאל דתניא אשה קונה את השפחות ואינה קונה את העבדים רבן שמעון בן גמליאל אומר אף קונה את העבדים אפילו תימא רבן שמעון בן גמליאל ולא דתני רב יוסף ארמלתא לא תרבי כלבא ולא תשרי בר כי רב באושפחה בשלמא בר בי רב צניע לה אלא אלא דמסרף בה מירתתא אמרו בין דכי שרדי ליה אומצא כמסרף בתרה אמרו אינשי משום אומצא שרדיא ליה הוא דמסרף גר תושב האמור לענין רביית מאי היא דכתיב וכי ימוך אחיד ומטה ידו עמך והחזקת בו גר ותושב וחי עמך אל תקח מאתו נשך ותרביית וראת מאלהיך וחי אחיד עמך ורמיניה ליון מהן ומלוין אותן ברביית וכן בגר תושב אמר רב נחמן בר יצחק מי פתיב אל תקח מאתם מאתו פתיב מישראל תנו רבנן אל תקח מאתו נשך ותרביית אבל אתה נעשה לו ערב

תקח מאתו נשך ותרביית וראת מאלהיך וחי אחיד עמך ורמיניה ליון מהן ומלוין אותן ברביית וכן בגר תושב אמר רב נחמן בר יצחק מי פתיב אל תקח מאתם מאתו פתיב מישראל תנו רבנן אל תקח מאתו נשך ותרביית אבל אתה נעשה לו ערב

מַצְאוּ ישראל אחי אמו לו תנם לי ואני אעלה לך כו'. ואם תאמר מאי אידיך ואני אעלה לך אפילו אמר אני אעלה לנכרי אסור דלא שרי אלא בהעמידו אצל נכרי בין דמלך ומתוך לחבירו בין שופיע לנכרי רבית בשבילו פשיטא דהוי רבית דאפילו לא היה המלך חייב לנכרי בין דמשכר הלוקח נותן לנכרי הרבית ע"פ המלך הרי הוא כמותן למלך עצמו מדין ערב כמו תן מנה לפלוני ואקוש אני לך דמקודשת מדין ערב ב"ק 1 קדרושין (דף טו ז) וכן קשה בשיטא וי"ל דקטק לך 2 משום העמידו לאשמועינן לנכרי רבית דאפילו מקבל ישראל רבית שרי בין שמקבלו בשביל נכרי וכן בשיטא כשהעמידו אצל ישראל אסור אפילו מקבל הנכרי רבית.

בשלמא

סיפא לחומרא. מינה אמאי לא הוי רבית גמור כשהעמידו אצל ישראל אפילו מקבל הנכרי רבית שהרי נעשה ישראל שני שלוחו של ראשון לקבל חובו מיידו של נכרי וי"ל דאפילו שייבל לבות לחבירו במציאה הכא אין קבלתו מן הנכרי וזכה לישראל חבירו דנדיי אם היה נכרי מפקיר מעותיו היה יכול לבות לחבירו השתא מיתא שנהקרי אינו מפקידן אלא אם לכות מעותיו למלוח על ידי זה הלוח לא כח לכות שאם כן היה ישראל המקבל שלוחו של נכרי וה"ל להיות מותר אפי' העמידו אצל ישראל אי לכות לחומרא דנכרי דיש שלוחות לנכרי אלא רישא אמאי שרי בהעמידו אצל הנכרי בין דאין שלוחות לנכרי נמצא וישראל שני לא זכה בקבלתו לנכרי ואינו חייב לנכרי כלום אלא לישראל בשלוחו דנכרי לנכרי זה הוא נשך עבור ישראל המלך ופוטרו נגד הנכרי והוי כמותן דהפטר והלוח ישלם מעל גבי קרקע ביצוי הנכרי והתחייב לו קרן ורביית אלא הפקיר ישראל המעות בשנתם ע"ג קרקע והוי עדיין שלו כשנקלם ישראל שני מקבל מוסב בשפוער לנכרי רבית אינו בשביל ישראל ראשון שהרי כבר פטרו הנכרי אצל ישראל התיקם ע"ג קרקע אלא אמר תן לפלוני ישראל והפטר ואני אתנה עמו שיתן לי קרן ורבית היה אסור א"פ שעתה נמי אינו פורע לו רבית לפטור את הראשון שהרי כבר פטרו הנכרי מקבל מוסב בין שקבל המעות מיד ישראל הראשון שהיה עד עתה המעות באחריותו נראה כמותן לו רבית ואני שאינו מתנה עמו אלא הנכרי.

בגון

שנשא ותן כד. תומר רבינו תם הדשתא תו לא אמרינן סיפא לחומרא בדתהא אמרינן משפיקא אלא מיידי נמי כגון שנטל ותן ביד שיקבל ישראל המעות מן הנכרי והתנם לחבירו וקמ"ל דלא אמרינן אדעתא דנכרי נמי ומקי ליה דה"נ איכא בשלמא סיפא ארבעה אבן (יבמות דף לה) דלא קאי ג"פ בשלמא כוונתו משכחת זיה דשוו שליח ומתוך פיהו ו"ח שמיטע דעלוקם סיפא לחומרא תבוב בירושלמי שלוחות דעלוקם לנכרי ממונן ברבית מעותיו של נכרי שמפקדין ביד נכרי מותר ללות ממנו ברבית זה הכלל כל שהוא באחריות ישראל אסור באחריות נכרי מותר ובחשוקה אחת כתב רבינו תם דהיתר גמור הוא כהאי גוונא שישלח ישראל הלוח משכונתיו על ידי נכרי או על די עבדו ותמלוק יקבל משכונתו מיד נכרי ותן המעות לנכרי או אמר לי ישראל אך שיאמר המלך אני מלוח לך בשביל הנכרי ולא יהא סומך המלוח כלל על הלוח כ"א על המשכונת והלוח הוא מוסלן מן המשכונ שחרי אם אבד אין לו דין ודברים עם המלך שהחרי לא קולו אלא מיד נכרי ומותר לישראל להיות ערב בשביל נכרי וישראל המלוח לא בחר ערבא אילו אלא בחר לוח ואי לא יפרע הנכרי יפרע הערב הקרן

ערב לפאן. מי הוא המלך שאני מותר לעשות לו ערב; אלו עורכי. משום לא תשימון שמותי ככו' והא בין דנכרי בתר ערבא אילו אינו תובע אלא את הערב הוא נידו דשקיל רבית. ערב זה הלוח מן הנכרי ותוך הערב לישראל; ליון גברי. ישראל. יתבע מן הלוח תחלה וכשלא ימצא אצלו

ערב לְמָאן אִילִימָא עֵרֵב לְיִשְׂרָאֵל וְהָא תַנָּא אִלּוּ עוֹבְרִין בְּלֹא תַעֲשֶׂה הַמְּלוּחַ הַמְּלוּחַ הָעֵרֵב וְהָעֵרִים אֵלָא לְנִכְרִי וְכִיּוֹן דִּינְיָה דְנִכְרִי דְאִוּל בְּתֵר עֵרְבָא אִיהוּ נִיְהוּ דְקָא שְׁקִיל מִיְנִיהּ בְּרִיתָא אִמְרַר רַב שֵׁשֶׁת שְׁקִיבַל עֵלְיוּ לְדוֹן בְּדִינֵי יִשְׂרָאֵל אִי קִיבַל עֵלְיוּ לְדוֹן בְּדִינֵי יִשְׂרָאֵל רַבִּית נְמוּ לֹא לְשִׁקוֹל אִמְרַר רַב שֵׁשֶׁת שְׁקִיבַל עֵלְיוּ לֹו וְלֹא קִיבַל עֵלְיוּ לֹו: מְלוּחַ יִשְׂרָאֵל מְעוּתוֹי שֶׁל נִכְרִי מַעֲדַת הַנִּכְרִי בּוֹ: תַנּוּ רַבְנָן מְלוּחַ יִשְׂרָאֵל מְעוּתוֹי שֶׁל נִכְרִי מַעֲדַת הַנִּכְרִי אֲבָל לֹא מַעֲדַת יִשְׂרָאֵל פִּיצֵד יִשְׂרָאֵל שְׁלוּחַ מְעוּת מִן הַנִּכְרִי בְּרִבִּית וּבִיקֻשׁ לְהַחְזִירָם לּוּ מַצְאוּ יִשְׂרָאֵל אַחַר וְאָמַר לּוּ תַנֶּם לִי וְאֲנִי אֶעֱלֶה לְךָ בְּדֶרֶךְ שְׂאֵתָה מַעֲלָה לּוּ אִסוּר וְאִם הָעַמִּידוּ אֶצֶל נִכְרִי מוֹתֵר וְכֵן נִכְרִי שְׁלוּחַ מְעוּת מִיִּשְׂרָאֵל בְּרִבִּית וּבִיקֻשׁ לְהַחְזִירָם לּוּ מַצְאוּ יִשְׂרָאֵל אַחַר וְאָמַר לּוּ תַנֶּם לִי וְאֲנִי אֶעֱלֶה לְךָ בְּדֶרֶךְ שְׂאֵתָה מַעֲלָה לּוּ מוֹתֵר וְאִם הָעַמִּידוּ אֶצֶל יִשְׂרָאֵל אִסוּר בְּשֵׁלְמָא סִיפָא לְחוּמְרָא אֵלָא רִישָׁא בֵּינָן דְּאִין שְׁלִיחוֹת לְנִכְרִי אִיהוּ נִיְהוּ דְקָא שְׁקִיל מִיְנִיהּ רִבִּיתָא אִמְרַר רַב הוּנָא בַר מְנוּחַ מְשֻׁמִּיהּ דְּרַב אַחָא בְּרַיה דְּרַב אִיקָא הִכָּא בְּמֵאִי עַסְקִינָן כְּגוֹן דְּאָמַר לִיהּ הֵיחִים עַל גַּבֵּי קַרְקַע וְהִפְסַר אִי הִכִּי מֵאִי לְמִימְרָא אֵלָא אִמְרַר רַב כְּפָא כְּגוֹן שְׁנַטְל וְנַחַת בִּיד וְאִפְתִּיהּ מֵאִי לְמִימְרָא מַהוּ דְתִמְרָא נִכְרִי גּוֹפִיהּ כִּי עֵבִיד אֲדַעְתָּא דִּישְׂרָאֵל קָא גְמִיר וְהִיב קמ"ל רַב אֲשֵׁי אִמְרַר כִּי אִמְרִינָן אִין שְׁלִיחוֹת לְנִכְרִי הֵי מִיְלִי בְּתַרוּמָה אֲבָל כְּכָל הַתּוֹרָה בּוֹלָה יֵשׁ שְׁלִיחוֹת לְנִכְרִי וְהָא דְרַב אֲשֵׁי בְּרוּתָא הוּא מֵאִי שְׁנָא תַרוּמָה דְּלֹא דְכֹתִיב אַתֶּם גַּם אַתֶּם מִהּ אַתֶּם גַּם בְּרִית אַף שְׁלִיחוֹת נְמוּ בְּנֵי גְרִית שְׁלִיחוֹת דְּכָל הַתּוֹרָה בּוֹלָה נְמוּ מְתוּרָה גְמִירֵנָן לֵה אֵלָא דְרַב אֲשֵׁי בְּרוּתָא הוּא אִיפָא דְאִמְרִי אִמְרַר רַב אֲשֵׁי כִּי אִמְרִינָן אִין שְׁלִיחוֹת לְנִכְרִי הֵי מִיְלִי אִיְהוּ לְדִידֵן אֲבָל אֲנִן לְדִידֵהוּ הוּיָאָּ לְהוּ שְׁלִיחַ וְהָא דְרַב אֲשֵׁי בְּרוּתָא הוּא מ"ש אִיְהוּ לְדִידֵן דְּלֹא דְכֹתִיב אַתֶּם גַּם אַתֶּם לְרַבּוֹת שְׁלוּחֵכֶם מִהּ אַתֶּם גַּם בְּרִית אַף שְׁלוּחֵכֶם גַּם בְּרִית אֲנִן לְדִידֵהוּ נְמוּ מִהּ אַתֶּם גַּם בְּרִית קְאָמַר אֵלָא הָא דְרַב אֲשֵׁי בְּרוּתָא הוּא רְבִינָא אִמְרַר נְהִי דְשְׁלִיחוֹת לְנִכְרִי לִית לִיהּ זְכִיָּה מְדַרְבְּנָן אִית לִיהּ מִיְדֵי דְהוּי אִסְרָן קְרָן לֵה דְלִית לִיהּ שְׁלִיחוֹת

דלוקים סיפא לחומרא תבוב בירושלמי שלוחות דעלוקם לנכרי ממונן ברבית מעותיו של נכרי שמפקדין ביד נכרי מותר ללות ממנו ברבית זה הכלל כל שהוא באחריות ישראל אסור באחריות נכרי מותר ובחשוקה אחת כתב רבינו תם דהיתר גמור הוא כהאי גוונא שישלח ישראל הלוח משכונתו על ידי נכרי או על די עבדו ותמלוק יקבל משכונתו מיד נכרי ותן המעות לנכרי או אמר לי ישראל אך שיאמר המלך אני מלוח לך בשביל הנכרי ולא יהא סומך המלוח כלל על הלוח כ"א על המשכונת והלוח הוא מוסלן מן המשכונ שהרי אם אבד אין לו דין ודברים עם המלך שהחרי לא קולו אלא מיד נכרי ומותר לישראל להיות ערב בשביל נכרי וישראל המלוח לא בחר ערבא אילו אלא בחר לוח ואי לא יפרע הנכרי יפרע הערב הקרן

דלוקים סיפא לחומרא תבוב בירושלמי שלוחות דעלוקם לנכרי ממונן ברבית מעותיו של נכרי שמפקדין ביד נכרי מותר ללות ממנו ברבית מעותיו של נכרי שמפקדין ביד נכרי מותר ללות ממנו ברבית זה הכלל כל שהוא באחריות ישראל אסור באחריות נכרי מותר ובחשוקה אחת כתב רבינו תם דהיתר גמור הוא כהאי גוונא שישלח ישראל הלוח משכונתו על ידי נכרי או על די עבדו ותמלוק יקבל משכונתו מיד נכרי ותן המעות לנכרי או אמר לי ישראל אך שיאמר המלך אני מלוח לך בשביל הנכרי ולא יהא סומך המלוח כלל על הלוח כ"א על המשכונת והלוח הוא מוסלן מן המשכונ שהרי אם אבד אין לו דין ודברים עם המלך שהחרי לא קולו אלא מיד נכרי ומותר לישראל להיות ערב בשביל נכרי וישראל המלוח לא בחר ערבא אילו אלא בחר לוח ואי לא יפרע הנכרי יפרע הערב הקרן

דלוקים סיפא לחומרא תבוב בירושלמי שלוחות דעלוקם לנכרי ממונן ברבית מעותיו של נכרי שמפקדין ביד נכרי מותר ללות ממנו ברבית מעותיו של נכרי שמפקדין ביד נכרי מותר ללות ממנו ברבית זה הכלל כל שהוא באחריות ישראל אסור באחריות נכרי מותר ובחשוקה אחת כתב רבינו תם דהיתר גמור הוא כהאי גוונא שישלח ישראל הלוח משכונתו על ידי נכרי או על די עבדו ותמלוק יקבל משכונתו מיד נכרי ותן המעות לנכרי או אמר לי ישראל אך שיאמר המלך אני מלוח לך בשביל הנכרי ולא יהא סומך המלוח כלל על הלוח כ"א על המשכונת והלוח הוא מוסלן מן המשכונ שהרי אם אבד אין לו דין ודברים עם המלך שהחרי לא קולו אלא מיד נכרי ומותר לישראל להיות ערב בשביל נכרי וישראל המלוח לא בחר ערבא אילו אלא בחר לוח ואי לא יפרע הנכרי יפרע הערב הקרן

דלוקים סיפא לחומרא תבוב בירושלמי שלוחות דעלוקם לנכרי ממונן ברבית מעותיו של נכרי שמפקדין ביד נכרי מותר ללות ממנו ברבית מעותיו של נכרי שמפקדין ביד נכרי מותר ללות ממנו ברבית זה הכלל כל שהוא באחריות ישראל אסור באחריות נכרי מותר ובחשוקה אחת כתב רבינו תם דהיתר גמור הוא כהאי גוונא שישלח ישראל הלוח משכונתו על ידי נכרי או על די עבדו ותמלוק יקבל משכונתו מיד נכרי ותן המעות לנכרי או אמר לי ישראל אך שיאמר המלך אני מלוח לך בשביל הנכרי ולא יהא סומך המלוח כלל על הלוח כ"א על המשכונת והלוח הוא מוסלן מן המשכונ שהרי אם אבד אין לו דין ודברים עם המלך שהחרי לא קולו אלא מיד נכרי ומותר לישראל להיות ערב בשביל נכרי וישראל המלוח לא בחר ערבא אילו אלא בחר לוח ואי לא יפרע הנכרי יפרע הערב הקרן

דלוקים סיפא לחומרא תבוב בירושלמי שלוחות דעלוקם לנכרי ממונן ברבית מעותיו של נכרי שמפקדין ביד נכרי מותר ללות ממנו ברבית מעותיו של נכרי שמפקדין ביד נכרי מותר ללות ממנו ברבית זה הכלל כל שהוא באחריות ישראל אסור באחריות נכרי מותר ובחשוקה אחת כתב רבינו תם דהיתר גמור הוא כהאי גוונא שישלח ישראל הלוח משכונתו על ידי נכרי או על די עבדו ותמלוק יקבל משכונתו מיד נכרי ותן המעות לנכרי או אמר לי ישראל אך שיאמר המלך אני מלוח לך בשביל הנכרי ולא יהא סומך המלוח כלל על הלוח כ"א על המשכונת והלוח הוא מוסלן מן המשכונ שהרי אם אבד אין לו דין ודברים עם המלך שהחרי לא קולו אלא מיד נכרי ומותר לישראל להיות ערב בשביל נכרי וישראל המלוח לא בחר ערבא אילו אלא בחר לוח ואי לא יפרע הנכרי יפרע הערב הקרן

דלוקים סיפא לחומרא תבוב בירושלמי שלוחות דעלוקם לנכרי ממונן ברבית מעותיו של נכרי שמפקדין ביד נכרי מותר ללות ממנו ברבית מעותיו של נכרי שמפקדין ביד נכרי מותר ללות ממנו ברבית זה הכלל כל שהוא באחריות ישראל אסור באחריות נכרי מותר ובחשוקה אחת כתב רבינו תם דהיתר גמור הוא כהאי גוונא שישלח ישראל הלוח משכונתו על ידי נכרי או על די עבדו ותמלוק יקבל משכונתו מיד נכרי ותן המעות לנכרי או אמר לי ישראל אך שיאמר המלך אני מלוח לך בשביל הנכרי ולא יהא סומך המלוח כלל על הלוח כ"א על המשכונת והלוח הוא מוסלן מן המשכונ שהרי אם אבד אין לו דין ודברים עם המלך שהחרי לא קולו אלא מיד נכרי ומותר לישראל להיות ערב בשביל נכרי וישראל המלוח לא בחר ערבא אילו אלא בחר לוח ואי לא יפרע הנכרי יפרע הערב הקרן

דלוקים סיפא לחומרא תבוב בירושלמי שלוחות דעלוקם לנכרי ממונן ברבית מעותיו של נכרי שמפקדין ביד נכרי מותר ללות ממנו ברבית מעותיו של נכרי שמפקדין ביד נכרי מותר ללות ממנו ברבית זה הכלל כל שהוא באחריות ישראל אסור באחריות נכרי מותר ובחשוקה אחת כתב רבינו תם דהיתר גמור הוא כהאי גוונא שישלח ישראל הלוח משכונתו על ידי נכרי או על די עבדו ותמלוק יקבל משכונתו מיד נכרי ותן המעות לנכרי או אמר לי ישראל אך שיאמר המלך אני מלוח לך בשביל הנכרי ולא יהא סומך המלוח כלל על הלוח כ"א על המשכונת והלוח הוא מוסלן מן המשכונ שהרי אם אבד אין לו דין ודברים עם המלך שהחרי לא קולו אלא מיד נכרי ומותר לישראל להיות ערב בשביל נכרי וישראל המלוח לא בחר ערבא אילו אלא בחר לוח ואי לא יפרע הנכרי יפרע הערב הקרן

דלוקים סיפא לחומרא תבוב בירושלמי שלוחות דעלוקם לנכרי ממונן ברבית מעותיו של נכרי שמפקדין ביד נכרי מותר ללות ממנו ברבית מעותיו של נכרי שמפקדין ביד נכרי מותר ללות ממנו ברבית זה הכלל כל שהוא באחריות ישראל אסור באחריות נכרי מותר ובחשוקה אחת כתב רבינו תם דהיתר גמור הוא כהאי גוונא שישלח ישראל הלוח משכונתו על ידי נכרי או על די עבדו ותמלוק יקבל משכונתו מיד נכרי ותן המעות לנכרי או אמר לי ישראל אך שיאמר המלך אני מלוח לך בשביל הנכרי ולא יהא סומך המלוח כלל על הלוח כ"א על המשכונת והלוח הוא מוסלן מן המשכונ שהרי אם אבד אין לו דין ודברים עם המלך שהחרי לא קולו אלא מיד נכרי ומותר לישראל להיות ערב בשביל נכרי וישראל המלוח לא בחר ערבא אילו אלא בחר לוח ואי לא יפרע הנכרי יפרע הערב הקרן

מדה בשטר שכתבו. מאתר שהלנה מודה ששטר חוב שהוציא עליו שטר אמת הוא אין הפולה צריך לחזר אחר העדים החתומין בו ולהעיד על חתימתן ולקיימו וה"נ מודה שמכרו לו באחריות ואם השטר בטל לענן המכירה מפני שטר מתנה שקדמו לא בטיל לענן אחריות לא ניתן ליכתב. מאתר שנתנו כבר במתנה ועל קרנו כתבו ליה זה: **לְהָא מְשֻׁעָבְדִים דְּרָבָא: נִימָא לֹא נִיְתָן לִיכְתֵב.** אלא שמע מינה לא בטיל שטרך משום הכי: **וְהָיָה שְׂטֵרָא מְשֻׁעָבְדִים דְּרָבָא: נִימָא לֹא נִיְתָן לִיכְתֵב.** וְהָיָה שְׂטֵרָא מְשֻׁעָבְדִים דְּרָבָא: נִימָא לֹא נִיְתָן לִיכְתֵב. וְהָיָה שְׂטֵרָא מְשֻׁעָבְדִים דְּרָבָא: נִימָא לֹא נִיְתָן לִיכְתֵב. וְהָיָה שְׂטֵרָא מְשֻׁעָבְדִים דְּרָבָא: נִימָא לֹא נִיְתָן לִיכְתֵב.

יִיְהִי מִלְקוּט מְכֻרָה. אי לא משום דמצי למיזף
אע"ג דמצי למזון אין חשוב שער לקסוק
עליה:
אִין לזין על שער שבשוק. ומסקנא דלזין לפי
ד"ג דאדריי רבא סבא סבא מיירי ביש לו מעות
ללה דמצי ובין פוסקא א"ש לו מעט כדריב
יצחק בריה דר' עשה) וז' סאָה לזה עליה
כפוק בורים וק' קמה ל' שער רק שמעצא פירות
לקנות אפילו ביזקך ואית דגרסינן אין לזין על
פירות שבשוק:
ברשות

מִזְדָּה בְּשֵׁטֶר שֶׁכְּתָבוּ אִינוּ צָרִיךְ לְקַיְימוּ וְגוֹבֵה מְנַכְסִים מְשֻׁעָבְדִים אֲמַר לִיה רָבָא מִי דְמִי הָתָם נִיְתָן לְהִכְתֵּב הֵכָא לֹא נִיְתָן לְהִכְתֵּב וְיָחִיב מְרִירַמ וְקָאָמַר לְהָא שְׂמַעְתָּא אֲמַר לִיה רִבִּינָא לְמִרְמַר אֱלָא הָא דְאָמַר ר' וְיִחְזֵן גְּזִירָה שְׂמָא וְגַבְה מִזְכֵּן רֵאשֻׁן נִימָא לֹא נִיְתָן לִיכְתֵּב א"ל הִכִּי הִשְׁתָּא הָתָם נְהִי דְלֹא נִיְתָן לִיכְתֵּב מִזְכֵּן רֵאשֻׁן אֲבָל נִיְתָן לִיכְתֵּב מִזְכֵּן שְׁנֵי הֵכָא לֹא נִיְתָן לִיכְתֵּב כִּלְל אֱלָא הָא דְתִנְיָא לְשַׁבַּח קְרָקְעוֹת פְּצִיד חֲרִי שְׁגוֹל שְׂדֵה מַחְבִּירו וּמְכֻרָה לְאַחַר וְהַשְׁבִּיחָה וְהָרִי הִיא יוֹצֵאָה מִתַּחַת יָדוּ כִּשְׁהוּא גֻבְהָ גֻבְהָ אֶת הַקָּרָן מְנַכְסִים מְשֻׁעָבְדִים וְשַׁבַּח גֻבְהָ מְנַכְסִים בְּגִי חוֹרֵין נִימָא לֹא נִיְתָן לִיכְתֵּב הִכִּי הִשְׁתָּא הָתָם אִי לְמִ"ד נִיְחָא לִיה דְּלִיקוּם בְּהִימְנוּתֵיהּ מְפִיִים לִיה לְמִרְיָה וּמוֹקִים לִיה לְשִׁמְרִיָה הֵכָא לְאַבְרוּחֵי מִינֵיהּ קִמְכוּן שְׂמָרָא מְקִיִים לִיה: **מִתְנִי' אִין פּוֹסְקִין עַל הַפְּרִוֹת עַד שֶׁצִּיצָא הַשְּׁעָר יָצָא הַשְּׁעָר פּוֹסְקִין וְאֵע"פ שֶׁאִין לִיה יֵשׁ לִיה הִוָּה הוּא תְּחִילָה לְקוֹצְרִים פּוֹסֵק עִמּוֹ עַל הַגְּדִישׁ וְעַל הַעֲבִט שֶׁל עֲנָבִים וְעַל הַמַּעֲטָן שֶׁל יְחִיתִים וְעַל הַבְּצִיצִים שֶׁל יוֹצֵר וְעַל הַסִּיד מְשֻׁשְׁקָעוּ בַּכְּבֵּשׂן וּפּוֹסֵק עִמּוֹ עַל הַהֶבֶל כֹּל יְמוֹת הַשָּׁנָה רַבִּי יוֹסִי אוֹמַר אִין פּוֹסְקִין עַל הַהֶבֶל אֱלָא אִם כֵּן הִוָּה לוֹ וְכָל בְּאִשְׁפָּה וְחֲכָמִים מִתִּירִים וּפּוֹסֵק עִמּוֹ בְּשַׁעַר הַגְּבוּלוֹ רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר אֵע"פ שֶׁלֹּא פִסֵּק עִמּוֹ בְּשַׁעַר הַגְּבוּלוֹ וְכֹל לוֹמַר תָּן לִי קֹוֹה אוֹ תָּן לִי אֶת מְעוֹתַי: **גַּמ'** אֲמַר ר' אִסִּי אֲמַר ר' יוֹהֲנָן אִין פּוֹסְקִין עַל שַׁעַר שְׁבִשׁוֹק אֲמַר לִיה ר' יְהוּדָא לְר' אִסִּי אֲמַר ר' יוֹהֲנָן אִפִּי' כְּדוּרְמוֹם הָהָא אֲמַר לִיה לֹא אֲמַר ר' יוֹהֲנָן אֱלָא בְּשׂוֹק שֶׁל עִירוֹת שֶׁל קְבִיעֵי תַרְעִיבֵיהוּ וְלִמָּאן דְּסִלְקִי אֲדַעְתֵּין מַעֲיָרָא דְאֲמַר ר' יוֹהֲנָן אִפִּי' כְּדוּרְמוֹם הָהָא אֱלָא מִתְנִי' דְקָמְנֵי אִין פּוֹסְקִין עַל הַפְּרִוֹת עַד שֶׁצִּיצָא הַשְּׁעָר וְלְכָל יָצָא הַשְּׁעָר פּוֹסְקִין הִכִּי מִשְׁפַּחַת לֵה מִתְנִיתִין בְּחִיפֵי דְאִפְלָבִי וְאֲרִי דְכִמְשׁוֹף תַרְעִיב סְפִי ת"ר אִין פּוֹסְקִין עַל הַפְּרִוֹת עַד שֶׁצִּיצָא הַשְּׁעָר יָצָא הַשְּׁעָר פּוֹסְקִין אֵע"פ שֶׁאִין לִיה יֵשׁ לִיה הִוָּה הִוָּה תְּחִילָה מְאָרְבַּע וְיִשְׁנוֹת מִשְׁלֵשׁ אִין פּוֹסְקִין עַד שֶׁצִּיצָא הַשְּׁעָר לְחִדָּשׁ וְלִמְשֵׁן הִוָּה לְקוּבוֹת מְאָרְבַּע וְלְכָל אֲדַם מִשְׁלֵשׁ אִין פּוֹסְקִין עַד שֶׁצִּיצָא הַשְּׁעָר לְמִזְבֵּךְ אֲמַר ר' נַחֲמָן פּוֹסְקִין לְקוּבוֹת בְּשַׁעַר הַלְקוּבוֹת א"ל רָבָא לְרַב נַחֲמָן מ"ש לֹאֲקִט דְאִי לִית לִיה יוֹיָף מִלְקוּטָא בְּעַל הַבַּיִת נִמְו יוֹיָף מִלְקוּטָא א"ל בְּעַל הַבַּיִת יוֹזֵלָא בִּיה מִלְקָתָא לְמִיּוֹף מִלְקוּטָא אִיבְעִית אִימָא מֵאן דִּיבֵּה זְוִי לְבַעַל הַבַּיִת אֲפִירֵי שְׁפִירֵי יְהִיב אֲמַר רַב שֵׁשֶׁת אֲמַר ר' הוּנָא אִין לִוִין עַל שַׁעַר שְׁבִשׁוֹק אֲמַר לִיה רַב יוֹסֵף בַּר חַמָּא לְרַב שֵׁשֶׁת וְאֲמַרִי לֵה רַב יוֹסִי בַר אֲבָא לְרַב שֵׁשֶׁת וּמִי א"ר הוּנָא הִכִּי וְהָא בְּעֵי מִינֵי' מַרְבּ הוּנָא הֵי כְּנִי בִי רַב דְּנִזְוִי בְּתַשְׁרֵי וּפְרַעֲוִי כְּמַבַּת שְׁרִי אוֹ אִסִּיר אֲמַר לֵהוּ הָא חִיפֵי בְּהִינֵי וְהָא חִיפֵי מְשֻׁאֵל בַּר חִיָּיא א"ר אֱלֶעָזָר לִוִין אֲמַר אִיהוּ נִמְו לִוִין תִּנְגּוּ רַבְּנָן הַמּוֹלִידִי הַבְּיָלָה מְמַקְּוִים לְמַקְּוִים מְצֻאָא חֲבִירוֹ וְאֲמַר לוֹ תִּנְהָ לִי וְאִנִּי אֲעֲלֶה לָךְ פְּדָרְךָ שְׂמַעְלִין לָךְ בְּאוֹתוֹ מְמַקְּוִים**

שער להקדיש ולקושי. דהא דתנשים מארבע משום דלא יבשו דלזין כל הצורך ותפוסק על החתשות לא יקבלם היתנו עבשיו אלא לאחר זמן שחיתויבשו כל צרכם לפיכך אין פוסק עליהם לקבל עליהן ארבע סאין בסלע עד שיצא השער בארבע להקדיש ולקושי: **הוּי** של לקושות מארבע. סתם תבואות לקושות אין; וכן פוקטין בכמה שדות ומערבין שיבלי שיפון עם שיבלי חטיף אין פוסקין עם בעל הבית מארבע. עד שיצא השער של ד' ללוטק ולמזכר; ויזף מלקוים. תבואה מערבתי אין לזין על שער שבשוק. אני שמעתי אין לזין מעות בדרך ההואה ע"מ שאם לא אשלם לך מעות עד זמן פלוני אתן לך פירות כשער של עבשיו דאע"ג בדרך מקח וממכר שרי דרך הלאה אסור ובהלכות גדולות מפרש אין לזין סאה בסאה על סמך שער שבשוק ננימא דהואיל ודחסי בשילי וזה ליה כמד שביא בני או עד שאצטק מפחת ולקמן דף עה): **דְּיוֹס' בְּתַשְׁרֵי.** מעות: **וּפְרַעֲוִי פְּרִוֹת מְכַבְּתִים.** כשער של תשרי ולקלושן האתר לזין חסין ופודעין חסין: **מְמַקְּוִים מְמַקְּוִים.** ממוקם הוול למקום היוקר. תנה לו. ואוליכנה ואעשה צרכי במעות עד זמן פלוני:

ברשות

ברשות מוכר. אם קיבל עליו מוכר אחריות הדרך. מותר. דאין כאן מלוה עד שתמכרו וכל מה שבמכר ביוקר של בעלים הראשונים הוא: ברשות לוקח אסור. דמהשתא מלוה הוא גביה ויהיב ליה שפיטא מרמייה ברמייה. תנא ל. ואוכלס כאן ואני אעלה לך לזמן פלוני מפריות שיש לי שם מותר. דמהשתא אוקמינהו ברשותיה ואני ע' דלא משקי

ברשות מוכר מותר ברשות לוקח אסור בהמולד
פירות במקום למקום מצאו הכירו ואמר לו תנא
לי ואני אעלה לך פירות שיש לי באתו מקום אם
יש לו פירות באתו מקום מותר ואם לאו אסור
והחמרון מעלים במקום היוקר במקום הזול ואין
חוששין מאי טעמא רב פפא אמר ניהא להו דמגלו
להו תרעא רב אחא ברביה דרב איקא אמר ניהא
להו דמולד וביניהו מאי ביניהו איקא וביניהו תנרא
חרתא בסורא אולי ארבעה ארבעה בכפרי אולן
שיתא שיתא יהיב רב זוזי לתמרי ושקול עליה אונקס
דאורחא ושקול מיניהו המשנה ונשקול שיתא אדם
חשוב שאני בעא מיניה ר' אסי מר' יוחנן מהו
לעשות בגרטרואות כן א"ל ביקש ר' ישמעאל ברבי
יוסי לעשות כן בכלי פשתן ולא הניחו רבי איקא
דאמרי ביקש רבי לעשות בגרטרואות כן ולא הניחו
ר' ישמעאל בר' יוסי פרדיסא רב אסר ושמואל
שרי רב אסר פיון דלוקמיה שויה טפי מיתחזי פי
אגר נטר ליה ושמואל שרי פיון דהוי ביה תייהא
לא מיתחזי כי אגר נטר ליה אמר רב שימי בר
חייא ומודי רב בתורי דנפיש פסדיהו אמר להו
שמואל להנהו דשכשי שבשא הפוכו בארעא ר' א
היכי דקני לכו גופא דארעא ואי לא הויה לכו
בתלואה ואסור אמר להו רבא להנהו דמנמרי באני
פוקו הפוכו בכי דרי כי היכי דלא תשתלם שכירות
דירכו עד הויא שעתא דשכירות אינה משתלמת
אלא בסוף וההיא שעתא אוזולי דקא מוזלי בנייבו
אמרו ליה רבנן לרבא קא אכיל מר רבית דכולי
עלמא שקלי ארבעה ומסלקין לאריסא בניסן מר
נטר להו עד אייר ושקול שיתא אמר להו אתון
קא עבדיתון שלא בדיון ארעא לאריס משתעבד
אי אתון מסלקיתו להו בניסן מפסדיהו להו בכמה
אנא נטרנא להו עד אייר ומוחיתנא להו בכמה
רב

סאה בסאה לאו רבית קצוצה היא אלא אבק רבית דרבנן וכי יש לו לא נזח: אין לו באותו מקום אסור. דבשכר המתנהו נתן לו זה במקום היוקר: והתקיים במקום היוקר במקום הזול ואין חוששין. התקיים במקום המשכרים בחבואה ומאיסא במקום הזול במקום היוקר מותר להיקח מעות מבועלי בעלים עשרים במקום היוקר ע"מ לימן לקח לזמן פלוני הפירות כשנר מקום הזול ואין חוששין שיהא רבית שכן המתנת מעות דמפרש ואולי: מ"ש רב פפא אמר ניהא להו דמגלו להו תרעא. שעל דר' מנעוטיש יש להו שם מותר. דמהשתא אוקמינהו ברשותיה ואני ע' דלא משקי

רבית דרבנן וכי יש לו לא נזח: אין לו באותו מקום אסור. דבשכר המתנהו נתן לו זה במקום היוקר: והתקיים במקום היוקר במקום הזול ואין חוששין. התקיים במקום המשכרים בחבואה ומאיסא במקום הזול במקום היוקר מותר להיקח מעות מבועלי בעלים עשרים במקום היוקר ע"מ לימן לקח לזמן פלוני הפירות כשנר מקום הזול ואין חוששין שיהא רבית שכן המתנת מעות דמפרש ואולי: מ"ש רב פפא אמר ניהא להו דמגלו להו תרעא. שעל דר' מנעוטיש יש להו שם מותר. דמהשתא אוקמינהו ברשותיה ואני ע' דלא משקי

מאי טעמא ניהא להו דמגלו להו תרעא. לא ד"מ למימר כגון דהיבי להו שבר עמלם כדפי' ברשות מוכר מותר פי' זה לא היה שום חידוש ור"ח פי' דאפילו שכירות התקרים נתן בעת"ב לתקרים ומ"מ נראה דמורה דלא יתיב שבר עמלם דאי יתיב לא יהו צריך כלל לטעמא דגלוי תרעא ואולי' גביהו ומה שדחק ר"ח לומר שנתון שבר התקרי' לפי שדומה לו שבר מועט גלוי תרעא ובחוק דחק דהקילו לתקמי ברבית דרבנן כמו לעיל (דף טו) ריש עגלא לפטוקא: **ניהא** להו דמגלי להו תרעא. פירש בקונטרס ע"י מעות שבהן ניקרים סחריים ומקפיון להו סחורות אחרות ואקשה לקטרי איתא בינייהו תנרא חרתא ולפירוש איקא בינייהו נמי תנרא יתן טעמא דמגלו להו תרעא ליכא שהרי ניקרים להו מימי קדם ונראה כפי' ר"ח דפירש שדעמא דמגלו להו תרעא בעבלי אשתכון מגלים להם שערי היוקר שפענמם בעוד שהולכים התקרים למקום הזול וחרוץ מתיקפון להו ובאע"ל בתים מודיעין הם והו' מסמיעין להם למכור **בתורי'** ונפיש פסדיהו. ר"ח גריס בתורי' פ"ו שמוכר עגלים קטנים ולדות עדרו אשר יולדו לו שפנחא ואת מורדה רב (בזו דפרי' שגילת הרבה שפמילות וזהו הקלוקל יותר מתייהא. פי' בקונטרס בעלי בתים המלוים הבואה לאריסם לזרע ומשלמין לזן גלוגן הבואה חרשה לא אשתכון בשום דוכתא שקורין זה שבישי וישיבי היינו זמורות שמתרגם (בראשית ט) שלשה שריגים תלת שבישין וכן (ברכות דף ה) ודלא יתיב מר שבישא לאריסא (ובן שיבשאט מאריסא) ור"ח פירש שנתנין מעות לבעל המזורות בכך וכך המשווי והם שוים יותר בשעת שזמר התקרים וליקא תייהא כמזורות כמו בפירי ולכך שמואל לקפויי בארעא:

שמפילות וזהו הקלוקל יותר מתייהא. פי' בקונטרס בעלי בתים המלוים הבואה לאריסם לזרע ומשלמין לזן גלוגן הבואה חרשה לא אשתכון בשום דוכתא שקורין זה שבישי וישיבי היינו זמורות שמתרגם (בראשית ט) שלשה שריגים תלת שבישין וכן (ברכות דף ה) ודלא יתיב מר שבישא לאריסא (ובן שיבשאט מאריסא) ור"ח פירש שנתנין מעות לבעל המזורות בכך וכך המשווי והם שוים יותר בשעת שזמר התקרים וליקא תייהא כמזורות כמו בפירי ולכך שמואל לקפויי בארעא:

מיתיו באגר נטר ליה. תייהא נרעא הפסי דבר דאריסא. ומורה רב בתורי'. מקום שבוצרין ברמיים בשוורים בעגלה ומוליכין את העגלה בין שרות הברמיים ומתקלקליו רגלי השוורים בקלחי שרשים שבקרקע והפסדן רב: ששבי' שיבשא. בעלי בתים המלוים הבואה לאריסם לזרע ומשלמין להם את הבואה חרשה. סייעו גמיה דארעא. וחרשו ובוציר מעט: הויה אשתכח הלאות. סאה בסאה מנמרי באני. שומרי הקמות של העציה. הפוכו כפי דר'. סייעו את בני המהנה ברבית הבואה בגורן בחולכה ובהכאזה סייעא פורתא לפי שבשביל שאתם ממתיעים שרככם עד גמר מירות מותרת הם נותנים לכם מתנה יותר על שרככם לפיכך סייעו אותם כדי שתהא געולתכם מן הדרך כל כלות הגורן ושכירות אינה משתלמת אלא לבסוף ואין כן המתנה ואם יוסיפו לכם את זה שבר המתנת שרככם אלא אוזולי' מולי' לגבייהו בולי' עלמא. החוכרים שודותיהם לאריסם: שקלי ארבעה. כורין בכסותיהו שדתי. וסלקו לאריסא בניסן. כורין אותם לקצור הבואתו ולהשתלם ממנה בניסן: ובר שמשו דנפשי' ליה עי' אייר. שקול שיתא וקא סלקא דעתך משום המתנת הכסותא כמספא אתון הוא דעבדיתו שלא כדיו. שאתם מסלקין אותן בניסן ועדיין לן תמלאת התבואה בקשיה ומפסידין אותן חרבה וארעא לאריסא משתעבד עד שתתבשל התבואה כל צרכה הלך שלא כדיו היא כפייחכם: אמא נטרנא להו עי' אייר ומתייהא להו בכמה. ושכר שדי אני נוטל שלכר אני מפריו על חבירתה ואני בשכר המתנת ד' כורין:

בבא מציעא. איהוה נשך - פרק חמישי דף עג עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)" חוספות רש"י

רב מרי בר רחל. בימי רבא הנה ברשמיטע הקא ובפרק שמת (ביב דף קמט. ושם ר"ה רב) ובפרק החולץ (שם יבטור ג' ה"ה רבא) לא גרס בר אבשריה לרב מרי בר רחל אלא רבא ונהה' נגז' על אישור גיורא ועוד מציינו אתר בנו של רבא פדאמרי' במי שהחשיך (שבת דף קנד. ושם ד"ה ואמרי') רבא אביה דרב מרי בר רחל:

נמר

שאת שקל אגרי ביתא. פי' בקונטרס אגרי שנה הבאה ותימה למה לא המתאן עד דסוף השנה המעבדות אגרי משולמת אלא לבסוף ושמת הנה מנהגם ליתן השכירות בסוף כל חוש וכן משמע במתניתין לעיל (דף סו.) בגי' מרביים על השקרא אי גבי נטר שמתא היינו (שכירות של) שנה שנתה ובימי רבא אגרי למה לא נביה לו מרובו ושקמא בטוח הנה מן הנכרי שיפרע לו או להראות שהוא נתון לו שכן שלא יהיה נראה כיושב בשכר הלאה וא"ת מכה דרב מרצא אגרי על בר מרי לרוביא נמי דקא בר פדאמרי' לעיל (דף סו.) מאי משכנתא דשכונא גביה ותא דאמרין לקמך (דף סו.) ודון מן הנכרי ליה ביה משום דיקא דבר מוציא היינו משום דמצוי אמר ליה אינא אגרי מרצא אגרי אגל רבא בר מרי שלא היה לו בית אצל בית הנכרי לא שדך האי טעמא ואדרבה השביל שקל זמן שלא קנאו רבא הנה דר בו בר מרי בשביל רבי' ור' דרב מרי לא היה רוצה להקנות

הסתם

הסתם שנתא. ולא הנה מצוי נכרי לסלקו וחסבו כמכר אצלו כל אותה שנה כמו לעיל (דף סו.) באחרית דלא מסלק' והשתא נישכר מר אגרי ביתא וחיוב באילו הנה הביט ממושכו לו מרצא אגרי הנה כן רבא להחזיק בבית הנה מונעו בר מרי אם היה רוצה עד שיפרע לו מעותיו הלכך הנה חשיב רבא כלזה לאיסור בר מרי לרוב בו בתום רבא וחיובו דלא עדיף מבגרא דאמי גבייה

השתא נישקול מר אגרי ביתא. משמע דכול אדם למכור מה שהחשיב בידו אחרים וכן משמע ברפך האומר משקלי (טרכין דף בת.) ושם ר"ה ד"ק דאם הקדיש התשעבדו ה"ה את השוכר רשאי לרוב בו יותר אם רב בו מעל וקשה דאמר' פברק א"ע"פ (מכובות דף טו.) ושם ד"ה סודו) ובפרק בתרא דנדרים (דף פו.) בית שמשכנתו י"ל לכשאפטרנו מקמי תירוש' שנתא משמע שקל זמן שהיא ממושכנת אינו יכול להקדיש ו"ל דמה שנתא על החוב יכול להקדיש ולמכור אגל גובה התקנה חובו ומה שאין יכול לרוב בו לפי שהקדיש מעורב בו והמכור הבית והקנה זה שבר שנתו ו**ושפכי' ליה טפי.** אין זה רבית מאחרת שלא היו מוכרים שנתה' בשביל מעותיו שהיו בטלילן אצלם פדרש בקונטרס וכל דמי הלוקח ודר חזרו שפירי' לעשות לו שקל (לעיל דף סד.) א"ע"פ שאינו אומר שיהא דר בשביל בטול מעותיו דשאני הקם שעריו' חייב לו: **משנתעבד' ליה טפי.** אין סתם דלא גריס טפי שלבסוף היו מוכרים לרוב מעת התרנא שנתה' בעבורם וכל מה שהיו משעבדין ביה הנה שוכר הלאה: **אפרויהא** דוולשפט. הקא משמע שהיה שם מקום הולך ובהמבור פירות (ביב דף ע"ג) שהיו מורליכין שם תיעותו כדי למכורן ביוקר וי"ל שהיתה עומדת בין מדינה שהיה שם יין לרוב ובין מדינה שלא היה נמצא שם יין והיו מביאים שם ממקום הולך וכאים ממקום היוקר שם לקנות:

התם

בידו הקא לאו טפי בידו התם מהקא דאי מיירי' התם שיש בידו תבואה לרובו הקא נמי אם יש לו יין בידו ואי חשיב התם משום דיש בידו לקנות הקא נמי בידו לקנות לו יין לומר דהקא אין בידו כשער הולך דשער הולך דוולשפט לא משוך בו'לי' האי דשמת כשיבא לקנות לא ימצא באותו שער אגל באם אוביר בידו לקנות חסין שאם לא

רב מרי בר רחל. בת שמואל הנה ונשבת ונאשה נכרי ונתגיר ושמיה איסור גיורא ורב מרי וחרוהו שלא בקדושה ולידתו בקדושה וממנת כבודו תלאוהו על שם אמו: הדי. נכרי ונבנה לרבא: נטר. שמת. המתין בר מרי שנה שלימה: שקל אגרי ביתא. משנה הבאה ואמתי ליה לרבא. הו' דלא אקמאי. הבאתי: לא שקילנא אגרי ביתא. עד שאבוק את הנכרי לשלם לך מעותיך וזין ון רבית דהא רבא לא מתייב מידי אלא נכרי ומבכרי' ליה כפבת. נטילין זין טוב וזהו השם למשטר דלמא רב מרמזין ואשתבח דמשום דאקדימו מעות בתשרי ועדין לא יקא השער קיבל עליו המכר אחרות לא דמי לההוא דלעיל (דף עב.) דיש לו חסין לפי שהיון אגרי והנה שיקא בולו הממוין מעיקרא. משעה שלקוח: דהקרא הקרא דחלא חלא. קלקולו בתוכו הוא אלא שאינו נכר וזין המוקלשק לא לקח הימנו לבני אקרא ושנתה. שנותא נמי נקדי' אקרא קונטרסיה' לבני' יושבים על שפת אותו נהר וקדיב לרוב רבינא וזו לפני הנכיר לחת לו הנה שבעת הנכירי כשער היוצא: ונשפכי' ליה טפי בופיהא. מדעתם שלא בתנאי' איולי' קפחלי' נטר. הואיל ולא פסקת עמהם ומדעתם נוהגים לך ואין מוכרים לומר בשכר מעותיך שהיו בטילות אצלנו מתנה בעלמא היא: והא ארעא לאו דידהו היא. אלא שהיו עשירים ורואים של בעליהם שזומתים ודברו ואין נוהגים מס הקרקע למלך והם נוטלים השדות והקרימים ופוצין מס למלך ושקמו הנה שאני לוקח מס וגזל הוא נכדי דקרקע אינה נגזלת וזהו היא של בעליהם ופוצין זול: טסקא. מס של קרקע. פגא. כסף גולגולתא שהיו כל היהודים כל אחד נתון כסף גולגולתו למלך: מותיקניהו. חותם בעבודת שלהם: כפסא. בארנו מס מלך מנוח וזהו הקרי. בופה. נותיקא. עגלה דמלכותא דקניא: אביר. בופה. נותיקא. מוכנת למרכבת אדם ובלשו'ן אשכנזי רישונו'י' קהם תעבדו ובאחיבם. נמי תעבדו: למיזון ליה הקרא. לקנות לו יין כזון אחר ומשלם לו יין לפי כמות קליס שנתה' אותו: אפרויהא דוולשפט. שם המקום שהיון ניקח ונקמר לשם לרוב הלוקוחין אין מיוחד הנכיר: אסמכתא היא. אפילו אביתו ואמר אם איני קונה לך אפרע משילי זין או אלא אסמכתא אביתו ולא קני מיד: אם אוביר לך ולא אעביר. גבי מקבל שדה ומכירו למחצה והיבירה שלא חרשה ונתן לו שמן אותה כמה היתה ראיה לעשות ונתן לו שפר כבת לו ומתחילת אם אוביר בו פברק המקבל (למנו דף קד.) אלמא פיון דאפסדיה ביהי ולא ספק לאו אסמכתא היא שאינו מקבל עליו אלא כדי הפסד שהפסידו:

רב מרי בר רחל משכון ליה ההוא נכרי ביתא דרב ונבנה לרבא נמר תריסר ירחי שמתא שקל אגרי ביתא אמתי ליה לרבא אמר ליה האי דלא אקמאי למר אגרי ביתא עד האידנא דסתם משכנתא שמתא אי בעי נכרי לסלקי לא הוה מצוי מסלק ליה השתא לשקול מר אגרי ביתא א"ל אי הוה דנענא דנהה כמושכון ליה למר לא הוה ובינא ליה השתא כדדיניהם עבדינו לך כל אימת דלא מסלקין בזוין לא שקיל אגרי ביתא אגא נמי לא שקילנא מינד אגרי ביתא עד דמסלקנא לך בזוין אמר ליה רבא מפרנש' לרב אשי חזי מר רבנן דקא אגלי רביתא דיהבי וזוין אחמרא בתשרי ומבכרי' לה כמטבת אמר ליה אינהו נמי אחמרא קא יהבי אחלא לא קא יהבי מעיקרא דחמרא חמרא חלא חלא היא שעתא הוא דקמבכרי' רבינא הוה יהיב וזוין לבני אקרא דשנוותהו ונשפכי' ליה טפי בופיהא אהא לקמיה דרב אשי אמר ליה מי שרי אמר ליה אין איוולי' הוא דקא כחלי' נבדך אמר ליה הא ארעא לאו דידהו היא אמר ליה ארעא למסקא משעבדא ומלכא אמר מאן דיהיב טסקא ליכול ארעא אמר ליה רב פפא לרבא חזי מר הני רבנן דיהבי וזוין אפרנא דאינשי ומשעבדי' בהו טפי אמר ליה השתא איכו שכיבא לא אמרי' לכו הא מילתא הכי אמר רב ששת מותרקיהו דהני כמסקא דמלכא מנח ומלכא אמר מאן דלא יהיב פגא דרבא דשמתעבד' למאן דיהיב פגא רב סעורם אהיה דרבא הנה תקין אינשי דלא מעלו ונעויל' להו בגוהרקא דרבא אמר ליה רבא שפיר קא עבדת דתנינא רבית שאינו נוהג כשורה מנין שאתה רשאי להשתעבד בו מלמד לומר לעולם בהם תעבדו ובאחיבם וכול אפילו נוהג כשורה ת"ל ובאחיבם בני ישראל איש באחיו וגו' אמר רב חמא האי מאן דיהיב וזוין לתכריה למיזון ליה חמרא ופשע ולא ויבין ליה משלם ליה כדקא אויל אפרויהא דוולשפט אמר אמיר אפרויהא לשמעיהא קמיה דרב וביד מנהדרעא אמר

כי קאמר רב חמא הני מילי ביין סתם אגל ביין וזה לא מיימר דמונני ליה ניהליה רב אשי אמר אפי' יין סתם נמי לא מאי מעמא אסמכתא היא ואסמכתא לא קניא ולרב אשי מאי שפא מהא דתנן אם אוביר ולא אעביר אשלם כמיטבא התם בידו

הכא

הכא נמי בידו לקנות לו יין לומר דהקא אין בידו כשער הולך דשער הולך דוולשפט לא משוך בו'לי' האי דשמת כשיבא לקנות לא ימצא באותו שער אגל באם אוביר בידו לקנות חסין שאם לא

הכא נמי בידו לקנות לו יין לומר דהקא אין בידו כשער הולך דשער הולך דוולשפט לא משוך בו'לי' האי דשמת כשיבא לקנות לא ימצא באותו שער אגל באם אוביר בידו לקנות חסין שאם לא

הכא נמי בידו לקנות לו יין לומר דהקא אין בידו כשער הולך דשער הולך דוולשפט לא משוך בו'לי' האי דשמת כשיבא לקנות לא ימצא באותו שער אגל באם אוביר בידו לקנות חסין שאם לא

הכא נמי בידו לקנות לו יין לומר דהקא אין בידו כשער הולך דשער הולך דוולשפט לא משוך בו'לי' האי דשמת כשיבא לקנות לא ימצא באותו שער אגל באם אוביר בידו לקנות חסין שאם לא

הכא נמי בידו לקנות לו יין לומר דהקא אין בידו כשער הולך דשער הולך דוולשפט לא משוך בו'לי' האי דשמת כשיבא לקנות לא ימצא באותו שער אגל באם אוביר בידו לקנות חסין שאם לא

הכא נמי בידו לקנות לו יין לומר דהקא אין בידו כשער הולך דשער הולך דוולשפט לא משוך בו'לי' האי דשמת כשיבא לקנות לא ימצא באותו שער אגל באם אוביר בידו לקנות חסין שאם לא

חלית הבור והסלע, גבוהים עשרה טפחים, למרפסת. פחות מכאן, לחצר. במה דברים אמורים, בסמוכה. אבל במפלגת, אפילו היא גבוהה עשרה טפחים, לחצר.

אי זו היא סמוכה? כל שאינה רחוקה ארבעה טפחים.

גמרא – ולא של תחתונים הוא? אמר רבי יודן: זאת אומרת הרבת ראובן בתוך חצר שמעון, ושמעון משתמש בה כמו שהוא שלו.

פשיטא הדין מלתיה: לזה בפתח ולזה בפתח – שניהן אסורין, מן הבית שבו שתי הצרות,

לזה בזריקה ולזה בשלשול. שמואל אומר: שלשול מתר, שהוא בדרבו, וזריקה אסורה שאינה בדרבה.

[דף נ"ב ע"א]

רב אומר: לא עשה כלום.

מתניתין פליגא על רב: כל שגבוה עשרה טפחים – למרפסת, פחות מיבן – לחצר. לא לזה בזריקה ולא לזה בשלשול היא מתניתא,

בתוך שלשה טפחים לעליונה, שהיא למעלה מעשרה טפחים לתחתונה. מה פליגין? רב ושמואל בשוה.

היה שם הרבה, רבי יוחנן אומר: נותן הרבה לבעליה.

עד כדון במשתמש בהרבה דרך פתחו, היה משתמש בהרבה דרך חלון, רבי אחא בשם רבי יוחנן: אפילו כן נותן הרבה לבעליה.

רבי אלעזר בי רבי שמעון בשם רב הושעיה: היו שלש, זה משתמש בהרבה דרך פתחו וזה משתמש בהרבה דרך פתחו והאמצעית אסורה.

אימתי? בזמן שהאמצעית של שניהן, אבל אם היתה אמצעית לאחד מן השוק – זה משתמש באחת וזה משתמש באחת ובשנית.

אמר רבי יוחנן: העומד והחלל מצטרפין לארבעה, והוא שיהא העומד רבה על החלל.

רבי זעירא בעי: עד שיהא עומד שקאן ועומד שקאן רבה? אומר רבי יוסה: פשיטא לרבי זעירא שאין העומד מצד מצטרף, פשיטא ליה שיהא העומד מצד אחד רבה. לא צריכה דלא אפילו עומד השני.

רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק: משלשה ועד ארבעה

[דף נ"ב ע"ב]

היא מתניתין, פחות משלשה – אפילו יותר מעשר מתר. ארבעה – אפילו פחות מעשר אסור. אלא
אנן קימין משלשה ועד ארבעה,

בשאינן שם תקרה, אבל יש שם תקרה, אפילו גבוה כמה – של תחתונים הוא. אמר רבי: בשאינן שם
נקב, אבל אם יש שם נקב – משתמש דרוך הנקב.

הלכה ד' מתני' – הנותן את ערובו בבית שער, אכסדרה ומרפסת, אינו ערוב. והדר שם, אינו אוסר
עליו.

בבית התבן ובבית הפקר ובבית העצים ובבית האוצרות, הרי זה ערוב. והדר שם, אוסר עליו. רבי
יהודה אומר, אם יש שם תפיסת יד של בעל הבית, אינו אוסר עליו.

גמרא – רבי יהודה בשם רב: הדיא דאת מר, בבית שער של יחיד, אבל בבית שער של רבים – הרי
זה ערוב והדר שם אוסר עליו.

דבי רבי ינאי אמרי: אפילו יתד לתלות בה מנעלו. רבי בא בר חיננא אמר: אפילו נשתות, אפילו
מכלא. רב אמר: ובלבד דבר הנטל בשבת.

אמר רבי בא: מעשה באחד שהיה לול של תרנגולין לפניו מביתו של חברו, נכנס שלא ברשותו,
אתא עובדא קומי רב, אמר: פיון שזוקק לתן לפניו מים כמו שהוא דבר הנטל בשבת. רבי יעקב
בשם שמואל: תלמידיו דרבי יוחנן סלקין לעכברי, וסמכין על הדיא דרבי ינאי. חזקה

[דף נ"ג ע"א]

לא אמר רב, אלא רבי יהודה רבי אסי ורבי אמי סלקין לעכברי, ושמעון מדבית רבי ינאי – הלכה כרבי
יהודה.

הלכה ה' מתני' – המניח את ביתו והלך לשבות בעיר אחרת, אחד נכרי ואחד ישראל, הרי זה
אוסר, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר, אינו אוסר. רבי יוסי אומר, נכרי אוסר, ישראל אינו אוסר,
שאינן דרוך ישראל לבוא בשבת.

רבי שמעון אומר, אפילו הניח את ביתו והלך לשבות אצל בתו באותה העיר, אינו אוסר, שפבר הסיע מלבו.

גמרא – הדין הוא דרבי מאיר, דרבי מאיר אומר: הבית הנעול אוסר, יכול לבוא על ידי ערוב ועבר וכו', מר עוקבן בשם רב: הלכה כרבי מאיר:

הלכה ז' מתני' – בור שבין שתי חצרות, אין ממלאין ממנו בשבת, אלא אם כן עשו לו מחיצה גבוהה עשרה טפחים בין מלמעלה, בין מלמטה, בין מתוך אגנו.

אמר רבן שמעון כן גמליאל, בית שמאי אומרים, מלמטה. ובית הלל אומרים, מלמעלה.

אמר רבי יהודה לא תהא מחיצה גדולה מן הכתל שביניהן.

גמרא – מיליחון דרבנן פליגי, דמר רבי יעקב בשם רבי יהושע כן לוי: והוא שתהא מחיצה משקעת בפנים לשלשל דלי. ולא נמצא שתי רשויות משתמשות ברשות אהד? שיערו לומר אין תדלי מחלף יותר מארבעה טפחים.

רבי טבילאי בשם רב: אין הרבה לפנים. היו שם תקרה, רואה אותה פלו יורדת וסותמת. היה שם אמלתרה, את רואה אותה פלו יורדת וסותמת.

מיהלף שיטת רבי יהודה. תמן אומר רבי יודן: פוטר בפנים שאין בה ממש. וכו' אמר הכין?!

[דף נ"ג ע"ב]

אמר רב הונא: והוא שתהא מחיצה בולטת לתוך חלל של בור.

הלכה ז' מתני' – אמת הפנים שהיא עוברת בחצר, אין ממלאין הימנה בשבת, אלא אם כן עשו לה מחיצה גבוהה עשרה טפחים בכניסה ובציאה.

רבי יהודה אומר, כתל שעל גבה תדון משום מחיצה. אמר רבי יהודה, מעשה באמה של אבל שהיו ממלאין ממנה על פי זקנים בשבת. אמרו לו, מפני שלא היה בה פשעור.

גמרא – מתניתא בעמוקה עשרה ורחב ארבעה, ובפרוזה מיפן ומיפן. נפרצה מרוח אחת – נותן לחי וקורה מיפן. נפרצה מיפן ומיפן – נותן לחי וקורה מיפן ועושה צורת פתח מיפן, לא נמצאו שתי

רשויות משתמשות ברשות אחת? רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי שמואל בר רבי יצחק: תפתר שתיהן פתים מצד אחד.

פשיטא הדיא מילתא, עמוקה עשרה ואינה רחבה ארבעה – מתר למלטל, ומתר למלות. רחבה ארבעה ואינה עמוקה עשרה – פשיטא שמתר למלטל. מהו למלות? רבי חייננא אמר: מתר. רבי מנא אמר: אסור.

מתניתין פליגא על רבי מנא, אמרו לו: מפני שלא היה בו בשעור. לא היתה, לא עמוקה עשרה ולא רחבה ארבעה, אבל אם היתה עמוקה עשרה ואינה רחבה ארבעה – אסור. ואפילו רחבה ארבעה ואינה עמוקה עשרה – מתר. מה דתנה עובדא הנה עובדא.

הלכה ח' מתני' כצוצרה שהיא למעלה מן הים – אין ממלין ממנה בשבת, אלא אם כן עשו לו מחיצה גבוהה עשרה מפקחים

[דף נ"ד ע"א]

בין מלמעלן בין מלמטן

וכן שתי כצוצרות זו למעלה מזו, עשו לעליונה ולא עשו לתחתונה – שתיהן אסורות עד שיעריבו.

גמרא – רבי זעירא רב יהודה בשם רב: והוא שתהא מחיצה משקעת בפנים כמלא הדלי. ולא נמצא שתי רשויות משתמשות ברשות אחת! אמר רב הונא: והוא שתהא מחיצה בתוך שלשה מפקחים כצוצרה. תני, רבי חנניה בן עקביה אומר: כצוצרה שהיא למעלה מן הים – פוחת את המעויבה ומשלשל וממלא. רבי יעקב בר אחא בשם רבי יסא: והוא שיש בנגב ארבעה מפקחים, והוא שיש בו רחב ארבעה, והוא שיהיו מחיצות גבוהות עשרה. תמן אמר אפילו אין מחיצות גבוהות עשרה, נעשית כמשמרת חד. רב אידי אמר קומי רבי הנה: מתר למלות ואסור לשפוף. אמר לו:

[דף נ"ד ע"ב]

כד נמנה חכמים נמנה לה עמהון. אמר רבי מנא: מנהר היה עמיה. אמר רבי יוסי בי רבי בון: מילא אמר רבי מתר למלות שפומלא ממוחצתו ואסור לשפוף ששופף הוין למחיצתו.

אמר רבי יהיה בר בא: לא אמר רבי חנניה בן עקביה אלא בים מיברייה שחקרים מקיפין אותה.

רבי לעזר שאאל לרבי יוחנן: הנהן פיוסרום, זרק מתוכה לרשות הרבים או מרשות הרבים לתוכה. אמר לו: על דעתך אין רשות הרבים לעולם.

ריש לקיש אמר: לעולם אין רשות הרבים עד שתהא מפלשת מסוף העולם ועד סופו.

מיהלף שיטת ריש לקיש, דאמר: אין רשות הרבים בעולם הזה, אלא לעתיד לבוא שנאמר: "כל היא יבשא".

מתניתין פליגא על ריש לקיש, אי זו הוא רשות היחיד? שבילי בית גלגל, וכן פיוצא בהן – רשות היחיד לשבת ורשות הרבים לטמאה.

אמר רבי יוחנן: לא אמר רבי יוסי אלא לענין סבה, אבל לענין שבת אף רבי יוסי מודה. מלתיה דרבי חנינא אמר אף לענין שבת, דמר רבי חנינא: שלטון בא לצפורי ותלו לו קטיות, והתיר רבי ישמעאל בי רבי יוסי לטלטל תחתיהן בשיטת אביו.

רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי שמואל בר רב יצחק: אתיא דרבי יוסי בי רבי חנינא פרי חנניה, ותרויהון פליגי על שיטת רבי יוחנן. דמר רבי יוחנן: רבי יודן ורבי יוסי ותנניה בן עקביה שלשתן אמרו דבר אחד, רבי יהודה דגשרים מפלשין, רבי יוסי הא דסכה, רבי חנניה בן עקביה, דתני, רבי חנניה התיר שלשה דברים: התיר כצוצרה ועצה שבבים,

והבאת אלונמית. רבי אבהו בשם רבי יוסי:

[דף נ"ה ע"א]

הדא דאת מר במשתמשות דרף הנקב, אבל משתמשות לחוץ – מתר.

ותני בן, שלש כצוצריות זו על גבי זו – אסור להשתמש מן העליונה לתחתונה דרף האמצעית, אבל משתמש מן התוצר לגג ואינו הולש.

אמר רבי שמואל בר רב יצחק: הדא דאת מר – מבפנים, אבל מחוץ – אסור.

רבי זעירא אמר: בין מבחוץ בין מבפנים – אסור.

מתניתין פליגא על רבי זעירא: משלשלין קדרת בשך מעל גבי זיו שגבותא עשרה ורחב ארבעה, אם היתה חלון בנתים של ארבעה טפחים – אסור, שאין משתמשין מרשות לרשות דרך רשות. מה עבד לה רבי שמואל בר רב יצחק? פתר לה בשוה:

הלכה ט' מתני' – הוצר שהיא פחותה מארבע אמות – אין שופכין לתוכה מים בשבת, אלא אם כן עשו לה עיקה מתוקת סאתים מן הנקב מלמפון, בין מבפנים בין מבחוץ, אלא שמבחוץ צריך לקמור ומבפנים אינו צריך לקמור.

רבי אליעזר בן יעקב אומר: ביב שהוא קמור ארבע אמות ברשות הרבים – שופכין לתוכו מים בשבת.

וחכמים אומרים: אפילו כג או הוצר מאה אמה – לא ישפוך על פני הביב, אבל שופך הוא על הפג, והן יורדין לביב.

ההוצר והאכסדרה מצטרפין בארבע אמות.

שתי דיוטות זו כנגד זו, מקצתן עשו עוקה ומקצתן לא עשו עוקה, את שעשו עוקה מתרין – ואת שלא עשו עוקה – אסורין.

גמרא – שערין מקום תשמיש לאדם סאתים וארבע אמות מכליעות סאתים.

נקבה העוקה, אית תני – אין צריך לפוק, ואית תני – צריך לפוק.

נתמלאת העוקה, אית תני – צריך לשפוך. אית תני – אין צריך.

אמר רבי מנא:

[דף נ"ה ע"ב]

הדא תנא, הוא מאן דמר צריך לפוק – אוסר לשפוך. מאן דמר 'אין צריך לפוק' – מתר לשפוך.

אמר ליה רבי הוה בר מריה: הכי אמר רבי יונה אביך. הוה בר

קטיפרם מבפנים, אפילו יותר מעשר – מתר. מבחוץ, אפילו פחות מעשר – מתר, אלא אנו קמיין בשוה.

מתניתין פליגא על רבי יוחנן: הַחֲצַר וְהַאֲכַסְדָּרָה – מִצְטָרְפִין בְּאַרְבַּע אַמּוֹת! פֶּתַר לָהּ בְּשָׁנָה.

מתניתין פליגא על ריש לקיש: הַמְרַפֶּסֶת הַגַּג וְהַחֲצַר – מִצְטָרְפִין בְּאַרְבַּע אַמּוֹת. אָמַר רַבִּי חֲנַנְיָהּ: עוֹד הִיא בְּשָׁנָה.

דַּע לָךְ שֶׁהוּא בֵּן, דְּתַנִּי, הַבֵּית וְהַעֲלִיָּה הַחֲצַר וְהַאֲכַסְדָּרָה – אֵין מִצְטָרְפִין לוֹ, בְּשָׂאִין שְׁוִין. אָמַר יְרֵמְיָהּ: רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב שְׁנִיחֵן אָמְרוּ דְּבַר אֶחָד. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב, דְּתַנִּינֵן, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אָמַר: בֵּיב שְׁקִמּוֹר אַרְבַּע אַמּוֹת בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים – שׁוֹפְכִין בּוֹ מַיִם בְּשֶׁבֶת. וְחֻכְמִים אֲזַמְרִים: אֶפְלוּ גַּג אוֹ חֲצַר מֵאַחַ אַמָּה – לֹא יִשְׁפָּךְ עַל פִּי הַבֵּיב.

רַבִּי מֵאִיר, דְּתַנִּי, מִלּוֹנוֹת שְׁבַפְרָכִין, אַף עַל פִּי שְׁנַקֻּבִין – יִשְׁפָּךְ לְתוֹכוֹ מַיִם בְּשֶׁבֶת; דְּכַרִּי רַבִּי מֵאִיר. וְתַנִּי בֵּן, אִם הֵיחָד מְזַחֵלָה – מִתַּר. אִם עֹנֵת הַגְּשָׁמִים הוּא – מִתַּר.

צִינּוֹרוֹת מְקַלְחִין בּוֹ – אָסוּר.

וְהַתַּנִּי בַר קַפְרָא: אִם הָיָה מְקוּם צְנוּעַ מִתַּר, הֲדָא פְּלִיגָא עַל רַב, וְלֵית לֵיהּ קַיּוּם, דְּרַב אָמַר: כָּל שְׂאֵסוּר מִשּׁוּם מְרָאִית הָעֵינַן אֶפְלוּ בְּחֲדָרֵי חֲדָרִים אָסוּר.

הַדְרִין עַלְךָ מִיַּצֵּד מִשְׁתַּתְּפִין

פֶּרֶק תְּשִׁיעִי

הַלָּכָה א' מִתַּנִּי – כָּל גִּגּוֹת הָעֵיר רִשּׁוֹת אַחַת, וּבְלִבָּד שְׂלֵא יְהֵא גַּג גְּבוּהַ עֲשָׂרָה אוֹ נְמוּךְ עֲשָׂרָה; דְּכַרִּי רַבִּי מֵאִיר.

וְחֻכְמִים אֲזַמְרִים: כָּל אֶחָד וְאֶחָד רִשּׁוֹת בְּפָנֵי עֲצֻמוֹ.

[דף נ"ו ע"א]

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: אֶחָד גִּגּוֹת וְאֶחָד חֲצֵרוֹת וְאֶחָד קַרְפּוֹת לְכַלִּים שְׂשֻׁבְתוֹ לְתוֹכָן, וְלֹא לְכַלִּים שְׂשֻׁבְתוֹ בְּתוֹךְ הַבֵּית:

גְּמָרָא – רַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי בּוֹן אָמַר: אֵיתְּפִלְגּוּן רַב וְשְׁמוּאֵל. שְׁמוּאֵל אָמַר: עַד בֵּית קְאָתִים. וְרַב אָמַר: מְמַלְטִין בָּם אֶפְלוּ כּוֹר וְאֶפְלוּ כּוֹרִים.

הוּוּ בְּעֵי מִימָר: מַה פְּלִינֵי רַבִּי מֵאִיר וְרַבָּנִן וְרַבָּנִן בְּשַׁעֲרֵבוּ, אֲבָל בְּשֵׁלָא עֲרֵבוּ? פִּתְרַן לֵהּ בְּשֵׁהֵי בְּלָן לְאָדָם אֶחָד,

מִתְנִיתִין, שֵׁהֵי בְּלָן עוֹלִין אוֹ בְּסֵלָם צוּרֵי אוֹ בְּסֵלָם מִצְרֵי, אֲבָל אִם הָיוּ בְּלָן עוֹלִין בְּסֵלָם מִצְרֵי וְאֶחָד עוֹלָה בְּסֵלָם צוּרֵי, אוֹתוֹ שֶׁל צוּרֵי נַעֲשֶׂה בְּפִתְחָה וְהַשְּׂאָר נַעֲשֶׂה בְּמִטְרָפָם וְעוֹלָה בְּמִטְרָפָם וַיִּוֹרֵד. מַהוּ לְמִטְלָטְל בְּכִלּוֹ? שְׂמוּאֵל אָמַר: מִטְלָטְל בְּכִלּוֹ. רַב אָמַר: אֵין מִטְלָטְלִין בּוּ אֵלָא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת.

מִתְנִיתִין פְּלִינָא עַל רַב – גַּג גְּדוֹל סְמוּדָה לְקַטָּן – הַגְּדוֹל מִתַּר וְהַקָּטָן אֲסוּר. נִיחָא הַגְּדוֹל מִתַּר בְּאַרְבַּע אַמּוֹת. וְהַקָּטָן אֲסוּר בְּאַרְבַּע אַמּוֹת, וַיֵּשׁ אֲסוּר בְּאַרְבַּע אַמּוֹת?

רַב וְשְׂמוּאֵל אָמְרֵי: שְׁנֹתַנִּין לוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת בְּפִנֵי פִתְחוֹ.

רַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי בּוֹן בְּשֵׁם שְׂמוּאֵל אָמַר: בְּשֵׁהֵי שֵׁם פִּתְחָה פִּתּוּחָה לַגַּג, אֲפִילוּ בֶן – הַגְּדוֹל מִתַּר, שֵׁלָא נִפְרָץ בְּכִלּוּאוֹ. וְהַקָּטָן אֲסוּר שְׁנַפְרִץ

[דף נ"ו ע"ב]

במלואו.

רַבִּי מֵאִיר אָמַר: אֵין אַתָּם מוֹדִין לִי בְּכֵלִים שֶׁשֶׁבְתוּ בְּחִצְרָה שְׁמִטְלָטְלִין אוֹתָן בְּחִצְרָה. מַה נִּשְׁתַּנָּה גַּג מִחִצְרָה? אָמְרוּ לוֹ: לֹא, אִם אֲמַרְתָּ בְּחִצְרָה שְׂאִין לֵהּ דִּיּוּרִין לְמִטָּה, תֵּאמַר בְּגַג שְׂיֵישׁ לוֹ דִּיּוּרִין לְמִטָּה. אָמַר לְהֵן: הֲרֵי שְׁהִיתָה הַחִצְרָה לְמַעְלָה מִן הַגַּג? מַהוּ? אָמְרוּ לוֹ: לֹא, אִם אֲמַרְתָּ בְּחִצְרָה שְׂאִין כֹּל אֶחָד מִכִּיר אֶת מְקוֹמוֹ, תֵּאמַר בְּגַג שְׁכָל אֶחָד מִכִּיר אֶת מְקוֹמוֹ? אָמַר לְהֵן: הֲרֵי שְׁהִיתָה הַחִצְרָה חִלּוּקָה בְּפִסְסוּתָהּ. מַהוּ? עַד כָּאֵן הִיתָה תְּשׁוּבָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי בּוֹן: מִיכֵן וְהִילָךְ הָיוּ מְשִׁיבִין לְפָנָיו. אָמְרוּ לוֹ: לֹא, אִם אֲמַרְתָּ בְּחִצְרָה שְׂמַחְצוֹתֶיהָ עוֹלוֹת עִמָּה, תֵּאמַר בְּגַג שְׂאִין מְחִיצוֹתֶיהָ עוֹלוֹת עִמּוֹ. וְהוּא מִימָר לוֹן: אַף אֲנָא אֵית לִי עֲמוּק בְּגִבְתָּהּ.

תַּנִּי, אָמַר רַבִּי יוֹדָה: בְּשַׁעַת הַגְּזֵרָה הָיִינוּ נוֹטְלִין אֶת הַסֶּפֶר, וְהָיִינוּ עוֹלִין מִחִצְרָה לַגַּג וּמִגַּג לַגַּג אַחֲרָה, וַיּוֹשְׁבִין וְקוֹרִין, וְלֹא אָמַר אָדָם דְּבַר. אָמְרוּ לוֹ: אֵין שַׁעַת הַגְּזֵרָה רְאִיתָ.

אָמַר רַבִּי: שׁוֹנֵין הָיִינוּ אֲצֵל רַבִּי שְׂמַעוֹן בְּתַקְוָע, וְהָיִינוּ נוֹטְלִין שְׂמֹן וְאֵלוֹנְטִיתָהּ, וְהָיִינוּ נִכְנְסִין מִחִצְרָה לַגַּג, וּמִגַּג לְקַרְפָּה, וּמִקַּרְפָּה לְקַרְפָּה, עַד שֶׁהָיִינוּ מַגִּיעִין לְקַרְפָּה הַסְּמוּדָה לְמַעֲיָן, וַיּוֹרְדִין וּמִזְבְּלִין בּוּ. אֲשַׁכַּחַת

אמר, ארבע פלגונו, כל גגות העיר רשות אחת הן. רבי יודן אומר: חצר ונגות רשות אחת הן. רבי שמעון אומר: חצר ונג וקרפף – אחת הן לכלים ששבתו בתוכן, ולא לכלים ששבתו בתוך הפית.

רבי יוחנן אומר: בשלא ערכו, אבל בשערכו – נעשית חצר כבתים ותנגות רשות בפני עצמן. אומר רבי זעירא: היא עיריבו היא שלא עיריבו. מתניתין פליגא על רבי זעירא: לא לכלים ששבתו בתוך הפית, אם לא בשלא עיריבו, הדיא צריכא להוציא מן הנג – אסור, לא כל שבן נג.

אמר רבי בון בר כהנא קומי רבי לא: בשערכה זו בפני עצמה וזו בפני עצמה, אפילו בן לא לכלים ששבתו לתוכו.

רבנן דמיסרי בשם רבי יוסי בי רבי בון:

[דף נ"ז ע"א]

אתיא דשמואל לרב, ותרווייהו פליגינן על שיטתיה דרבי יוחנן. דתנינן, כל גגות העיר – רשות אחת. שמואל אומר: עד בית סאתים. רב אומר: מטלטלין בהן אפילו כור ואפילו כורים:

הלכה ב' מתני' – גג גדול סמוך לקטן, הגדול – מתר. והקטן – אסור.

חצר גדולה שנפרצו לקטנה – הגדולה מתרת והקטנה אסורה, מפני שהיא כפתחה של גדולה:

גמרא – מתניתין באותו הנג, אבל בנג אחר – אסור. בשאינו שונה, אבל אם היה שונה מתר.

מתניתין פליגא על שמואל: חצר גדולה שנפרצה לקטנה – הגדולה מתרת והקטנה אסורה.

ויטלטלו בה עד מקום מחיצות? הברייתא אמרין קומי רבי יוסי בשם רבי אהבה: מה דמר שמואל בשבת זו, מה דהיא מתניתין בשבת הבאה.

מה נן קמיו, אם בשערכו ערוב אחר, בין בשבת זו בין בשבת הבאה, יהו מתרין, אם בשלא ערכו כל עקר, בין בשבת זו בין בשבת הבאה, יהו אסורין.

מה דתנה עובדא הכי תנה עובדא. אומר רבי בון בר כהנא קומי רבי לא: בשערכה זו בפני עצמה וזו בפני עצמה, אפילו בן – הגדולה מתרת שנפרצה במלאה, וקטנה אסורה, שלא נפרצה במלאה:

הלכה ג' מתני' – חצר שנפרצה לרשות הרבים, המכנים מתוכה לרשות היחיד או מרשות היחיד לתוכה – חיב; דברי רבי אלעזר. וחכמים אומרים: מתוכה לרשות הרבים או מרשות הרבים לתוכה – פטור, מפני שהיא בכרמלית:

גמרא – רבי זריקא רבי יעקב בר בון בשם רבי חנינה: לא אמר רבי אלעזר אלא ממקום מחיצות בשנפלו ראשי זויות מיפן ומיפן,

[דף נ"ז ע"ב]

ובלבד בארבעה. רבי זעירא ורבי אילא: תריהון אמרין – אסור, שלא ממקום מחיצות, אבל ממקום מחיצות – אפילו רבנן מודו.

אמר רבי זריקן: זימנין סגין פשטית עם רבי יעקב בר בון, ולא שמעית מיניה דא מילתא. אמר ליה: ולית בר נש הוי שמע מילה דלית חברה שמיע ליה?

רב ירמיה בשם רב: בשנפלו ראשי זויות מיפן ומיפן ובלבד בשעה:

הלכה ד' מתני' – חצר שנפרצה שתי רוחות. וכן בית שנפרץ משתי רוחותיו. וכן מבוי שנפלה קורתו או לחייו – מתרין באותה שבת ואסורין לעתיד לבוא; דברי רבי יהודה.

רבי יוסי אומר: אם מתרין באותה שבת – מתרין לעתיד לבוא, ואם אסורין לעתיד לבוא – אסורין באותה שבת:

גמרא – ולמה לי משתי רוחותיה? אפלו מרוח אחת. ולא רב הוא? דרב אמר: חצר נתרת בשני פסין.

רבי שמואל בשם רבי זירא: במחלקת, מאן דמר תפון – בפס אחד. וכא – בפס אחד. מאן דמר תפון – בשני פסין. וכא – בשני פסין.

נפרץ מן האמצע – מתר. שמואל אמר: אסור.

אמר רבי זעירא: איז לית תדא אולפן דשמואל קשיא. נפרץ פל אותו הרוח, אמר רבי יוסי בי רבי בון: תדא היא אכסדרה. אילו אכסדרה, שפוא אינה מתרת?

אמר רבי יהודה: לא אמר רבי אלעזר אלא בהצר ומבוי אבל בבית כגשר הוא.

ורב ורב יוחנן אמרו: אסור,

[דף נ"ח ע"א]

בין בשבת זו בין בשבת הבאה.

אמר רבי יוחנן: בשבת, וקרוינה, ומבוי, וגר, ועם הארץ, חכמים.

בשבת, דתנן, הכשית והחמם וראשי בשמים – נלקחים בכסף מעשר ואינו מטמא טמאת אוכלין; דברי רבי עקיבא. אמר רבי יוחנן בן נורי: אם נלקחים בכסף מעשר – מטמאין טמאת אוכלין, ואם אינן מטמאים טמאת אוכלין, אף הם לא ילקחו בכסף מעשר. רבי יוחנן אמר: חכמים, מטמאין טמאת אוכלין ואינן נלקחין בכסף מעשר.

קרוינה, דתנינן תפוז, קרוינה שהטבילה במים שהן ראויין לקדש וכו'. רבי יוחנן אמר: חומרין אין מקדישין בה לא בתחלה ולא בסוף.

מבוי, דתנינן תפוז, וכן מבוי שנפלה קורתו וכו'. רבי יוחנן אמר: חומרין אסורין בין בשבת זו בין בשבת הבאה.

גר, דתני, גר שנתגבר והיו לו יינות, ואמר, כרי לי שלא נתנסה מהן, בזמן שנעשו על גב עצמן – טהורים לו וטמאים לאחרים, על גב אחרים – טמאים בין לו ובין לאחרים. רבי עקיבא אומר: אם טהורין לו – יהו טהורים לאחרים, אם טמאים לאחרים – טמאים לו. רבי יוחנן אמר: לחומרין, טמאין בין לו ובין לאחרים.

עם הארץ, דתני, עם הארץ שנתמנה להיות חבר והיו לו טהורות, ואמר, כרי לי שנעשו בטהרה, בזמן שנעשו על גבי עצמו – טהורות לו וטמאים לאחרים, על גב אחרים – טמאות בין לו בין לאחרים. רבי עקיבא אומר: אם טהורות לו – טהורות לאחרים. אם טמאים לאחרים – טמאות לו. רבי יוחנן אמר: חומרין, טמאות בין לו בין לאחרים.

הלכה ה' מתני' – חבונה עליה על גבי שני בתים, וכן גשרים המפלישין – מטלטלין תחתיהן בשבת; דברי רבי יהודה. וחכמים אסרין. ועוד אמר רבי יהודה: מערבין במבוי המפליש וחכמים אסרין; גמרא – רב הונא אמר: אין רשות הרבים מקרה. אמר רבי שמעון בר כרסנה: ולא מן המדבר למדת? ומדבר מקרה הנהו מתניתין לא אמרה בן, אלא וכן גשרים המפלישין מטלטלין תחתיהן בשבת; דברי רבי יהודה, וחכמים אסרין. לא אמר אלא וחכמים אסרין הוא, תיב תפאת אין באת.

מהו שיהא צריף מחיצה? רבא אמר: צריף מחיצה. רבי יוסי אמר אין צריף מחיצה.

ואמרו חבריא קומי רבי יוסי: יאות אמר רבי בא, דתנינן, אמר רבי יודן: לא תהא מחיצה גבוהה מבתל שביניהן.

אמר לון: תפון שיש שם תקרה - אין צריף מחיצה. ברם תבא שאין שם תקרה - צריף מחיצה.

ואמר רב יהודה: תדא דאת מר: מפלשין לבקעה, אבל אם היו מפלשין לרשות הרבים - אסור, בשאין שם מחיצה, אבל יש שם מחיצה - מתר:

הדרן עלך כל גגות העיר

פרק עשירי

הלכה א' מתני' - המוציא תפלין מכניסן זוג זוג.

רבן גמליאל אומר: שנים שנים.

במה דברים אמורים? בישנות, אבל בחדשות - פטור.

מצאן צבתים או פריכות - מחשיף עליהן ומביאן, ובספגה מכסן וחולף לו:

גמרא - המוציא תפלין מכניסן זוג זוג דרך מלבוש. אחת בראשו ואחת בזרועו; רבן גמליאל אומר: שנים שנים בראש, ושנים בזרוע.

רבי אבהו רבי אלעזר: הנותן תפלין בלילה עובר בעשה, שנאמר: "ושמרת את החקק הזאת למועדה מימים ומימה" - ימים ולא לילות. והא רבי אבהו יתיב ומתני ברמשא ותפלין עלוי! מצדדין היו במין פיקרין היו בידו.

אית דבעי מימר, לא מר אלא הנתיקו, אבל אם היו עליו מבעוד יום - מתר. ואית דבעי מימר 'מצותן עד שתכלה רגל מן השוק'. אית דבעי

מִסְכַּת בָּבָא בִּתְרָא פֶּרֶק אֶחָד עָשָׂר

יא,א פִּשּׁוּט שְׁכֵתָב עֲדִיו מֵאֲחֹרָיו, מִקָּשָׁר שְׁכֵתָב עֲדִיו מֵתוֹכוֹ - שְׁנִיֵּהֶן פִּסּוּלִין. רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: מִקָּשָׁר שְׁכֵתָב עֲדִיו מֵתוֹכוֹ - כָּשֶׁר, מִפְּנֵי שֵׁיכוּל לַעֲשׂוֹתוֹ פִּשּׁוּט. הַשֵּׁיב רַבִּי עַל רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן גַּמְלִיאֵל: וְהֵלֵא זְמַנּוֹ שֶׁל שֹׁטֵר מוֹכִיחַ עָלָיו, אִם פִּשּׁוּט הוּא, וְאִם אֵינוֹ פִּשּׁוּט. אִי זֶה הוּא מִקָּשָׁר? כֵּתָב שֵׁם הַמְּלוּהַ וְשֵׁם הַלּוּהַ, מְקוֹם הַלּוֹקֶחַ, מְקוֹם הַמוֹכֵר, מְקוֹם הַשְּׂדֵה, מְקוֹם הַמְּעֻת, מְקוֹם הַזְּמַן, קוֹשְׁרוֹ מִלְּמַעְלָה, וְהַעֲדִים מִלְּמַטָּה - כָּשֶׁר.

יא,ב גּוֹפוֹ שֶׁל שֹׁטֵר: בְּיוֹם פְּלוּנִי, בְּשַׁבַּת פְּלוּנִי, בְּחֹדֶשׁ פְּלוּנִי, בְּשָׁנָה פְּלוּנִית, וּבְמַלְכוּת פְּלוּנִית. לֹא כֵתָב בּוֹ שֵׁם הַיּוֹם - יָדוּ עַל הַתְּחַתּוּנָה כָּל אוֹתָהּ שַׁבַּת. לֹא כֵתָב בּוֹ שֵׁם שַׁבַּת - יָדוּ עַל הַתְּחַתּוּנָה כָּל אוֹתוֹ חֹדֶשׁ. לֹא כֵתָב בּוֹ שֵׁם חֹדֶשׁ - יָדוּ עַל הַתְּחַתּוּנָה כָּל אוֹתָהּ שָׁנָה. לֹא הָיָה כְּתוּב בּוֹ שֵׁם שָׁנָה - יָדוּ עַל הַתְּחַתּוּנָה כָּל אוֹתָהּ מַלְכוּת. הָיָה כְּתוּב בּוֹ: "דְּהַב" - נוֹתֵן לוֹ דִּינָר שֶׁל זָהָב. "דְּהַב דִּינָרִין" - נוֹתֵן לוֹ שְׁנֵי דִּינָרִין שֶׁל זָהָב. "בְּדִינָרִין דְּהַב" - נוֹתֵן לוֹ כֶּשֶׁף דִּינָרִין דְּהַב. "בְּדִינָרִין וְדְהַב" - נוֹתֵן לוֹ שְׁנֵי דִינָרִין שֶׁל כֶּסֶף כְּדִינָר שֶׁל זָהָב. הָיָה כְּתוּב: "כֶּסֶף" - נוֹתֵן לוֹ דִּינָר שֶׁל כֶּסֶף. "כֶּסֶף דִּינָרִין" - נוֹתֵן לוֹ שְׁנֵי דִינָרִין שֶׁל כֶּסֶף. "בְּדִינָרִים כֶּסֶף" - נוֹתֵן לוֹ כֶּשֶׁף דִּינָרִין שֶׁל זָהָב כֶּסֶף. "דִּינָרִין וְכֶסֶף" - נוֹתֵן לוֹ שְׁנֵי דִינָרִין שֶׁל זָהָב וְדִינָר כֶּסֶף. "דְּהַב דָּאת חֵיב לִי" - אֵין פְּחוּת מִדִּינָר שֶׁל זָהָב. "כֶּסֶף דָּאת חֵיב לִי" - אֵין פְּחוּת מִדִּינָר שֶׁל כֶּסֶף. "דְּהַב דִּינָרִין דָּאינּוּן דִּיחֵמִי", וְהַשָּׂאָר מְחוּק - אֵין פְּחוּת מִדִּינָר זָהָב. "דְּרִיאָבוֹן" - נוֹתֵן לוֹ כָּל מָה שְׁדְּרִיאָבוֹן שֶׁהוּא שְׁוָה. פִּיּוּצָא בּוֹ: הַנוֹשֵׂא וְנוֹתֵן עִם חֲבֵרוֹ בְּשִׁיק, וְאָמַר לוֹ: "זָהָב דָּאת חֵיב לִי" - אֵין פְּחוּת מִדִּינָר שֶׁל זָהָב. "דְּרִיאָבוֹן" - נוֹתֵן לוֹ כָּל מָה שְׁדְּרִיאָבוֹן שְׁוָה.

יא,ג הַמוֹצִיא שֹׁטֵר בְּכָבֵל - גּוֹבֵה עָלָיו כֶּסֶף בְּכָל. שֹׁטֵר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל - גּוֹבֵה עָלָיו כֶּסֶף אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. הָיָה כְּתוּב בּוֹ כֶּסֶף סֵתָם, וְהוֹצִיאֻ אוֹ בְּכָבֵל - גּוֹבֵה עָלָיו כֶּסֶף בְּכָל. בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל - גּוֹבֵה עָלָיו כֶּסֶף אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. הָיָה כְּתוּב כֶּסֶף סֵתָם - הָרִי זֶה גּוֹבֵה כָּל (מְקוֹם) שִׁירְצָה, מָה שְׂאִין כֵּן בְּכֵתֶבֶת אִשָּׁה. בֵּין שְׁכֵתָב בּוֹ: "לְלוּהַ פְּלוּנִי מִן פְּלוּנִי", וּבֵין שְׁכֵתָב בּוֹ: "אֲנִי פְּלוּנִי לְיוֹתִי מִן פְּלוּנִי" וְהַעֲדִים לְמַטָּה - כָּשֶׁר. לְעוֹלָם הַתְּחַתּוּן יִלְמַד מִן הַעֲלִיּוֹן בְּמִקָּשָׁר. בְּאוֹת אַחַת וְלֹא בְּשֵׁתִי אוֹתִיּוֹת. בֵּין חֲנָן לְחֲנַנִּי וּבֵין עֲנָן לְעֲנַנִּי, עַל אוֹת אַחַת - מְקַיְמִין אוֹתוֹ. עַל שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת - אֵין מְקַיְמִין אוֹתוֹ. וְאִיזְהוֹ קִיוּמוֹ? אֲנִי פְּלוּנִי לְיוֹתִי מִן פְּלוּנִי. וּפְלוּנִי וּפְלוּנִי לְלוּהַ הַיְמַנּוּ. קוֹשְׁרוֹ לְמַעְלָה וְהַעֲדִים לְמַטָּה - כָּשֶׁר.

יא,ד כּוֹתְבִין גֵּט לְאִישׁ שֶׁלֹּא מִדַּעַת אִשָּׁה, אֲבָל אֵין כּוֹתְבִין אֲלֵא מִדַּעַת הָאִישׁ. כּוֹתְבִין שׁוֹבֵר לְאִשָּׁה שֶׁלֹּא מִדַּעַת הָאִישׁ, אֲבָל אֵין כּוֹתְבִין אֲלֵא מִדַּעַת הָאִשָּׁה. כּוֹתְבִין שְׁחֵרוֹר לְרַב שֶׁלֹּא מִדַּעַת הָעֶבֶד, אֲבָל אֵין כּוֹתְבִין שֶׁלֹּא מִדַּעַת הָרַב. אוֹנֵקְלִסְיָא - שֶׁלֹּא מִדַּעַת הַמְּלוּהַ, אֲבָל אֵין כּוֹתְבִין אֲלֵא מִדַּעַת הַלּוּהַ. דִּיִּתְיָקָאוֹת אֶפּוֹתִיקָאוֹת וּמִתְנּוֹת - שֶׁלֹּא מִדַּעַת הַנּוֹתֵן, אֲבָל אֵין כּוֹתְבִין אֲלֵא מִדַּעַת הַמְּקַבֵּל. שְׁטָרֵי מְקַח וּמִמְכָּר, שְׁטָרֵי אַרְסִיּוֹת וּקְבֻלַּת בְּהֵמָה שֶׁלֹּא מִדַּעַת נּוֹתֵן, אֲבָל אֵין כּוֹתְבִין אֲלֵא מִדַּעַת הַמְּקַבֵּל. גְּזִרִידִין וּפְרוֹסְבוּלִין - שֶׁלֹּא מִדַּעַת שְׁנִיֵּהֶן. רַבִּי אֹמֵר, אֹמֵר אֲנִי: שְׂאִין כּוֹתְבִין פְּרוֹסְבוּל אֲלֵא מִדַּעַת הַלּוּהַ. מִשְׁנִין אֵת הַשֹּׁטֵר מִעֲבָרִית לְיוֹנִית, וּמִיוֹנִית לְעֵבְרִית, וְעוֹשִׂין לוֹ קִיוּם בֵּית דִּין. נִמְחַק אוֹ שֶׁהֲרֵקִיב, נִמּוֹק אוֹ שְׁנַטְשֵׁטשׁ - מְבִיא לְבֵית דִּין וְעוֹשִׂין לוֹ קִיוּם בֵּית דִּין. נִקְרַע אוֹ שְׂאָבֵד - מְבִיא עֲדִיו לְבֵית דִּין, וְעוֹשִׂין לוֹ קִיוּם בֵּית דִּין. אִיזְהוֹ קִיוּם בֵּית דִּין? בְּמוֹתֵב פְּלוּנִי בֶּן פְּלוּנִי הוֹצִיא פְּלוּנִי לְפָנָיו שֹׁטֵר קְרוּעַ, וּבְדַקְנוּ עֲדוֹתָן שֶׁל עֵדִים וְנִמְצָאָת מִתְכּוֹנֶת - גּוֹבֵה

וְאִין צְרִיךְ לְהֵבִיא רְאִיָּה. וְאִם לֹא - צְרִיךְ לְהֵבִיא רְאִיָּה.

יא, הַ שְׁטֵר שֵׁישׁ בּוּ מַחֵק אוּ תְלוּי, מִגּוּפּוּ - פְּסוּל. שְׁלֵא מִגּוּפּוּ - כְּשֵׁר. וְאִם הֶחְזִירוּ לְמִטָּה, אֶפְלוּ מִגּוּפּוּ - כְּשֵׁר. שְׁטֵר שֶׁחֲתָמוּ עֲדֵיו לְאַחַר שְׁאֵלַת שְׁלוֹם - פְּסוּל, שְׁלֵא חֲתָמוּ אֶלָּא עַל שְׁאֵלַת שְׁלוֹם. הֶחְזִיר בּוּ דְבַר אֶחָד אוּ שְׁנַי דְּבָרִים מִעֲנִינוּ שֶׁל שְׁטֵר - כְּשֵׁר. כְּתָבוּ בְדָף זֶה וְחֲתָמוּ עֲדֵיו בְּדָף הַשְּׁנַי - פְּסוּל.

יב, הַרְחִיק אֶת הָעֵדִים מִן הַכְּתָב מֵלֵא שְׁנַי שֵׁיטִין - פְּסוּל. פְּחוּת מִכָּאֵן - כְּשֵׁר. וְכִמְהָ יִהְיוּ עֲדֵיו רְחוּקִין מִן הַכְּתָב וְיִהְיֶה כְּשֵׁר? כְּדִי שִׁיְהוּ נִקְרִין עִמּוֹ; דְּבָרֵי רַבִּי. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: מֵלֵא שֵׁיטָה אַחַת. רַבִּי דוֹסְתַאי בַר יִנְאִי אָמַר: מֵלֵא חֲתִימַת שְׁנַי עֵדִים. שְׁטֵר שֶׁחֲתָמוּ עָלָיו חֲמִשָּׁה עֵדִים, וְנִמְצְאוּ שְׁלֹשָׁה הַרְאִשׁוֹנִים קְרוּבִין אוּ פְּסוּלִין - תְּתַקֵּים עֲדוּת בְּשָׂאֵר עֵדִים. כְּתָבוּ בְּחֻמְשָׁה לְשׁוֹנוֹת, וְחֲתָמוּ עָלָיו חֲמִשָּׁה עֵדִים בְּחֻמְשָׁה לְשׁוֹנוֹת - כְּשֵׁר. נִקְרַע - כְּשֵׁר. נִתְקַרַע - פְּסוּל. נִקְרַע בּוּ קָרַע שֶׁל בֵּית דִּין - פְּסוּל. מְחוּק אוּ שְׁהַרְקִיב, אוּ שְׁנַעֲשֶׂה כְּכַבְרָה - כְּשֵׁר. נִמוּק אוּ שְׁנִטְשֵׁטשׁ וּבִבּוּאָה שְׁלוֹ קִימַת, אִם יָכוֹל לְקָרוֹת - כְּשֵׁר. אִם לֹא - פְּסוּל. הָאֲחִין שֶׁהֵנִיחַ לָהֶן אָבִיהֶן מְרַחֵץ, אֶחָד עֲנִי וְאֶחָד עֲשִׂיר - לֹא יֵאמַר עֲנִי לְעֲשִׂיר: "הָרִינִי לֹקַח כְּנָגְדָן מִן הַשּׁוּק" וּמְרַחֵץ, אֶלָּא אוֹמֵר לוֹ: "אִם יֵשׁ לָךְ בּוֹא וְהִרְחֵץ". וְהוֹצֵאָה לְאַמְצַע. עֲשֵׂאִם אָבִיהֶן לְשֹׁכֵר - הַשֹּׁכֵר לְאַמְצַע. אֶחָד מְרַחֵץ וְאֶחָד הֵגַת וְאֶחָד בֵּית הַבַּד.

יג, הָאוֹמֵר: "עֲשׂוּ טְבִי עִבְדִי בֶן חוֹרִין". וְהָיוּ שֵׁם שְׁנַי טְבִין - אִין דּוֹרְשִׁין לְשׁוֹן הַדְּיוּט לּוֹמַר, לְזֶה הָיָה אוֹהֵב וְלְזֶה לֹא הָיָה אוֹהֵב, אֶלָּא, שְׁנִיָּהֵן יּוֹצֵאִין בְּנֵי חוֹרִין, וְנוֹטְלִין מִשְׁנִיָּהֵן דְּמֵי אֶחָד מֵהֶן. הָאוֹמֵר: "תִּנּוּ מֵאֲתִים דִּינָר לְיוֹסֵף בֶּן שְׁמַעוֹן". וְהָיוּ שֵׁם שְׁנַי יּוֹסֵף בֶּן שְׁמַעוֹן - אִין דּוֹרְשִׁין לְשׁוֹן הַדְּיוּט לּוֹמַר לְזֶה הָיָה אוֹהֵב וְלְזֶה לֹא הָיָה

אוֹהֵב, אֶלָּא שְׁנִיָּהֵם חוֹלְקִין בְּשׁוּהָ. יִצְאָת עֲלֵיהֶן כְּתַבְתָּ אִשָּׁה וּבַעַל חוֹב - שְׁנִיָּהֵן נוֹתְנִין בְּשׁוּהָ. הוֹצִיא אֶחָד מֵהֶן שְׁטֵר עַל חֶבְרוּ שְׁחִיב לוֹ - לֹא יֵאמַר לוֹ: "שְׁלִי הוּא שְׂאֵבֵד מִמֶּנִּי", אֶלָּא כָּל שֶׁהַשְׁטֵר בִּידּוֹ גּוֹבָה. נִמְצָא לְאַחַד בֵּין שְׁטֵרוֹתָיו: "שְׁטֵרוֹ שֶׁל יוֹסֵף בֶּן שְׁמַעוֹן פְּרוּעַ" - שְׁטֵרוֹת שְׁנִיָּהֵן פְּרוּעִין. וּכְשֶׁהוּא גּוֹבָה - אִינוּ גּוֹבָה אֶלָּא מִדַּעַת הַלּוּהָ. הָאוֹמֵר לְכֹנֵן: "שְׁטֵר בֵּין שְׁטֵרוֹתֵי פְּרוּעַ" וְאִין יְדוּעַ אִיזָה הוּא - הַשְׁטֵרוֹת כֻּלָּן פְּרוּעִין. וּכְשֶׁהוּא גּוֹבָה - אִינוּ גּוֹבָה אֶלָּא מִדַּעַת הַלּוּהָ.

יד, הַמְלִוָּה אֶת חֶבְרוּ עַל יְדֵי עֶרֶב - לֹא יִפְרַע מִן הָעֶרֶב. וְאִם אָמַר: "עַל מַנְתָּ שְׂאֶפְרַע מִמִּי שְׂאֶרְצָה" - יִפְרַע מִן הָעֶרֶב. הַמְלִוָּה אֶת חֶבְרוּ עַל יְדֵי שְׁנַי עֶרְבִין - לֹא יִפְרַע מֵאֶחָד מֵהֶן. וְאִם אָמַר: "עַל מַנְתָּ שְׂאֶפְרַע מֵאֶחָד מֵהֶן" - יִפְרַע מֵאֶחָד מֵהֶן. שְׁטֵר הַיּוֹצֵא מִיַּד עֶרֶב - הָרִי זֶה אִינוּ גּוֹבָה. וְאִם כְּתָב בּוּ בַעַל חוֹב כְּכֹר הַתְּקַבְּלָתִי הֵימְנוּ - הָרִי זֶה גּוֹבָה.

מִסְכַּת סְנֵהֲדִין פֶּרֶק רֵאשׁוֹן

א, דִּינֵי מְמוֹנוֹת - בְּשִׁלְשָׁה. רַבִּי אוֹמֵר: בְּחֻמְשָׁה, כְּדִי שִׁיגְמַר הַדִּין בְּשִׁלְשָׁה; דְּבָרֵי רַבִּי מְאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: בִּיחִיד. סְמִיכָה - בְּשִׁלְשָׁה, וְסְמִיכַת זְקָנִים - בְּשִׁלְשָׁה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּחֻמְשָׁה. מִטְּלָטְלִין שֶׁל הַקֶּדֶשׁ, נִטַע רְבִיעִי, וּמַעֲשֵׂר שְׁנַי שְׂאִין דְּמִיו יְדוּעִין - נִפְדִּין עַל פִּי שְׁלֹשָׁה לְקוֹחוֹת, וְלֹא עַל פִּי שְׁלֹשָׁה שְׂאִינָן לְקוֹחוֹת. מוֹם שְׁבַגְלוּי - הָרִי זֶה יִשְׁחַט עַל פִּי בְּנֵי הַכְּנֶסֶת; דְּבָרֵי רַבִּי מְאִיר. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אֶפְלוּ רִגְלוֹ קְטוּעָה וְעֵינוּ סוּמָא - לֹא יִשְׁחַט אֶלָּא עַל פִּי מִמְחָה.

ב, וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: הַמוֹצִיא שֵׁם רַע, בְּזִמְן שְׁטוּעֵנוּ טַעֲנַת נַפְשׁוֹת - בְּעֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה. טַעֲנַת מְמוֹן - בְּשִׁלְשָׁה.

ג, וְכֵשֶׁם שֶׁהִדִּין בְּשִׁלְשָׁה, כֶּף פְּשָׁרָה בְּשִׁלְשָׁה. נִגְמַר הַדִּין - אִין רְשָׁאֵי לְכַבְּעַ. רַבִּי

צָאוּ וּבִצְעוּ, כְּגוֹן שֶׁהוּא אוֹמֵר (משלי יז) פּוֹטֵר מִים רֵאשִׁית מְדוֹן וְגו'. עַד שֶׁלֹא נִתְגַּלָּה - אֵתָהּ רֵשָׁאִי לְנִטְשׁוֹ. מִשְׁנִתְגַּלָּה הַדִּין - אֵי אֵתָהּ רֵשָׁאִי לְנִטְשׁוֹ. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִקְיִישׁ אוֹמֵר: שְׁנַיִם שִׁבְאוּ אֶצֶל אֶחָד לְדִין, אֶחָד חִזַּק וְאֶחָד רָךְ, עַד שֶׁלֹא שָׁמַע דְּבָרֵיהֶן. וְאִם מִשְׁשָׁמַע דְּבָרֵיהֶן וְאִין יוֹדַע לְהִיכֵן הַדִּין הוּא נוֹטָה - רֵשָׁאִי שִׁיאֵמַר לְהֵן אִינִי גִזְקָא לְכֶם שְׁמָא נִתְחַיֵּב הַחִזְקָא וְנִמְצָא חִזְקָא אוֹיְבוֹ. מִשְׁשָׁמַע דְּבָרֵיהֶן וְיוֹדַע לְהִיכֵן הַדִּין הוּא נוֹטָה - אִין רֵשָׁאִי שִׁיאֵמַר לְהֵם אִינִי גִזְקָא לְכֶם. וְכֵן הוּא אוֹמֵר (דְּבָרִים א): לֹא תִגְוֹרוּ מִפְּנֵי אִישׁ כִּי הִמְשִׁפֵּט לְאַלְהִים הוּא.

אָדָּא אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קַרְחָה: מַגִּין שְׂאָם הֵיָהּ יוֹשֵׁב לְפָנַי דִּין, וְיוֹדַע אֵתָהּ זְכוּת לְעֵנִי וְחוּבָה לְעִשְׂרִי - אִין אֵתָהּ רֵשָׁאִי לְשִׁתְּקָא? תְּלַמּוּד לּוֹמַר: לֹא תִגְוֹרוּ מִפְּנֵי אִישׁ - אֶל תְּכַנִּיס דְּבָרֵיךָ מִפְּנֵי אִישׁ. הַדִּינִים יְהִיוּ יוֹדְעִין אֵת מִי דְגִינִן, וְלִפְנֵי מִי הֵן דְגִינִן, וְעַם מִי הֵן דְגִינִן, וְמִי הוּא דִן עִמָּהֶן. וְיְהִיוּ עֲדִים יוֹדְעִין אֵת מִי הֵם מְעִידִין, וְלִפְנֵי מִי הֵן מְעִידִין, וְעַם מִי הֵן מְעִידִין, וְמִי הוּא מְעִיד עִמָּהֶם, שְׁנֵאֵמַר (דְּבָרִים ט): וְעַמְדוּ שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר לְהֵם הָרִיב לְפָנַי ה'. וְאוֹמֵר (תְּהִלִּים פב): אֱלֹהִים נִצָּב בְּעֵדַת אֶל בְּקֶרֶב אֱלֹהִים יִשְׁפּוּט. וְכֵן יְהוֹשֻׁפֵט אוֹמֵר (דְּבָרִי הַיְמִיִּם-ב ט): וַיֹּאמֶר אֶל הַשּׁוֹפְטִים רְאוּ מַה אַתֶּם עוֹשִׂים כִּי לֹא לְאָדָם תִּשְׁפָטוּ כִּי (אם) לֵה'. וְשְׁמָא יֹאמַר הַדִּין: "מַה לִּי בִצְעֵר הַזֶּה!" וְהֵלֵא כְּבֹר נֵאֵמַר (שם) וְעַמְכֶם דְּבַר הַמִּשְׁפָּט - אִין לָךְ אֵלֹא מַה שְׁעִינִיךָ רֹאוּת. רַבֵּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: כְּשֶׁם שֶׁהַדִּין דִּן בְּשִׁלְשָׁה - כֶּף פְּשָׁרָה בְּשִׁלְשָׁה. יִפָּה כַח פְּשָׁרָה מִכַח הַדִּין, כִּיצַד? שְׁנַיִם שְׁדַגְנוּ - יְכוּלִין לְחַזֵּר בְּהֵן. וְשְׁנַיִם שִׁפְשָׁרוּ - אִין יְכוּלִין לְחַזֵּר בְּהֵן.

מִסְכַּת סְנֵהֲדָרִין פָּרְקָא שְׁנֵי

ב, א קִידוּשׁ עֵבּוֹר שְׁנָה - בְּשִׁלְשָׁה; דְּבָרֵי רַבִּי מְאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: עֵבּוֹר שְׁנָה - בְּשִׁלְשָׁה מִתְחִילִין, בְּחֻמְשָׁה נוֹשְׂאִין וְנוֹתְנִין,

אֲלַעְזָר בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי אוֹמֵר: כָּל הַמְּבַצֵּעַ - הָרִי זֶה חוֹטָא. הַמְּבַרְךָ אֵת הַמְּבַצֵּעַ - הָרִי זֶה מְנַאֵץ לְפָנַי הַמְּקוֹם. עַל זֶה נֵאֵמַר (תְּהִלִּים י) וּבוֹצֵעַ בְּרַךְ נֵאֵץ ה'. אֵלֹא יִקָּב הַדִּין אֵת הָהָר, שְׂכַן מִשָּׁה אָמַר יִקָּב הַדִּין אֵת הָהָר. אֲבָל אֶהְרֵן הֵיָה עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בֵּין אָדָם לְחֻבְרוֹ, שְׁנֵאֵמַר (מְלָאכִי ג) בְּשְׁלוֹם וּבְמִישׁוֹר הֵלֶךְ אֲתִי וְגו'. רַבִּי אֲלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: מַה תְּלַמּוּד לּוֹמַר וּבוֹצֵעַ בְּרַךְ נֵאֵץ ה'? מְשֻׁלוֹ מְשַׁל לְמַה הַדְּבָר דּוּמָה, לְאֶחָד שְׁגָב סָאָה שֶׁל חֲטִים, טַחְנָן אֶפְפָּן וְהַפְרִישׁ מֵהֵן חֵלָה וְהֵאכִיל לְבָנָיו, הֵיאֵךְ זֶה מְבַרְךָ? אִינוּ מְבַרְךָ אֵלֹא מְנַאֵץ. וְעַל זֶה נֵאֵמַר: וּבוֹצֵעַ בְּרַךְ נֵאֵץ ה'. רַבִּי מְאִיר אוֹמֵר: וּבוֹצֵעַ בְּרַךְ - אֵלוֹ אַחִי יוֹסֵף שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים (בְּרֵאשִׁית לו) מַה בִּצְעַ וְגו'.

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קַרְחָה אוֹמֵר: מִצְוָה לְבִצְעַ, שְׁנֵאֵמַר (זְכוּרָה ח): אֲמַת וּמִשְׁפֵּט שְׁלוֹם שִׁפְטוּ בְּשַׁעֲרֵיכֶם. וְהֵלֵא כָּל מְקוֹם שִׁישׁ מִשְׁפֵּט אֲמַת - אִין שְׁלוֹם, וְכָל מְקוֹם שִׁישׁ שְׁלוֹם - אִין מִשְׁפֵּט אֲמַת. אֵלֹא אִיזְהוּ מִשְׁפֵּט שִׁישׁ שְׁלוֹם? הָיוּ אוֹמְרִים: זֶה בִצְעוּ. וְכֵן הוּא אוֹמֵר (שְׁמוֹאֵל-ב ח): וְיְהִי דָוָד עוֹשֶׂה מִשְׁפֵּט וְצַדִּיקָה לְכָל עַמּוֹ. וְהֵלֵא כָּל מְקוֹם שִׁישׁ מִשְׁפֵּט אִין צַדִּיקָה, וְכָל מְקוֹם שִׁישׁ צַדִּיקָה אִין מִשְׁפֵּט, אֵלֹא אִיזְהוּ מִשְׁפֵּט שִׁישׁ בּוֹ צַדִּיקָה? הָיוּ אוֹמְרִים: זֶה בִצְעוּ. דִּן אֵת הַדִּין, זָכָה אֵת הַזְּכָאִי, וְחַיֵּב אֵת הַחַיֵּב, אִם חַיֵּב אֵת הָעֵנִי - מוֹצִיא וְנוֹתֵן לוֹ מְשֻׁלוֹ, נִמְצָא עוֹשֶׂה צַדִּיקָה עִם זֶה וְדִן אֵת זֶה. רַבִּי אוֹמֵר: דִּן אֵת הַדִּין וְזָכָה אֵת הַזְּכָאִי וְחַיֵּב אֵת הַחַיֵּב - נִמְצָא עוֹשֶׂה צַדִּיקָה עִם הַחַיֵּב שְׁמוֹצִיא גְזֵלָה מִתַּחַת יָדוֹ, וְדִין עִם הַזְּכָאִי שְׁמַחְזִיר לוֹ אֵת שְׁלוֹ.

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן מְנַסִּיא אוֹמֵר: פְּעָמִים יְבַצֵּעַ אָדָם, פְּעָמִים אֶל יְבַצֵּעַ. כִּיצַד? שְׁנַיִם שִׁבְאוּ אֶצֶל אֶחָד לְדִין, עַד שֶׁלֹא שָׁמַע דְּבָרֵיהֶן, אוּ מִשְׁשָׁמַע דְּבָרֵיהֶן וְאִין יוֹדַע לְהִיכֵן הַדִּין הוּא נוֹטָה - אֵתָהּ רֵשָׁאִי שִׁיאֵמַר לְהֵן צָאוּ וּבִצְעוּ. אֲבָל מִשְׁשָׁמַע דְּבָרֵיהֶם וְיוֹדַע לְהִיכֵן הַדִּין הוּא נוֹטָה - אִין רֵשָׁאִי שִׁיאֵמַר לְהֵן

וגומרים בשבֿעָה. כִּיצַד? אַחַד אוֹמֵר לִישָׁב עִמָּם, וּשְׁנַיִם אוֹמְרִים שְׁלֹא לִישָׁב - בְּטֵל הַיְחִיד בְּמִיעוּטוֹ. שְׁנַיִם אוֹמְרִים לִישָׁב, וְאַחַד אוֹמֵר שְׁלֹא לִישָׁב - מוֹסִיפִין שְׁנַיִם, וְנוֹשְׂאִין וְנוֹתְנִין בְּחֻמְשָׁה. שְׁנַיִם אוֹמְרִים צְרִיכָה, וּשְׁלֹשָׁה אוֹמְרִים אֵינָה צְרִיכָה - בְּטֵלוּ שְׁנַיִם בְּמִיעוּטָם. שְׁלֹשָׁה אוֹמְרִים צְרִיכָה, וּשְׁנַיִם אוֹמְרִים אֵינָה צְרִיכָה - מוֹסִיפִים שְׁנַיִם, וְגוֹמְרִים בְּשִׁבְעָה, שְׂאִין מְנִין פְּחוֹת מִשִּׁבְעָה. הָאֵב אוֹמֵר לְעֵבֶר, וּבְנֵי אוֹמֵר שְׁלֹא לְעֵבֶר - שְׁנִיָּהּ נִמְנֵן שְׁנַיִם. הָאֵב וּבְנֵי אוֹמְרִים לְעֵבֶר, הָאֵב וּבְנֵי אוֹמְרִים שְׁלֹא לְעֵבֶר - שְׁנִיָּהּ נִמְנֵן אַחַד. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: פֶּעַם אַחַת הִלְכְּתִי אֲנִי וְאַלְעָזָר לְעֵבֶר שְׁנָה, נִמְתִּי לוֹ לְאַלְעָזָר בְּנִי: "אֲנִי וְאַתָּה נִמְנֵן אַחַד".

בב, עַל שְׁלֹשָׁה סִמְנֵין מְעַבְרִין אֶת הַשְּׁנָה: עַל הָאֵבִיב, וְעַל פִּירוֹת הָאֵילָן, וְעַל הַתְּקוּפָה. עַל שְׁנַיִם מְעַבְרִין, וְעַל אַחַד אֵין מְעַבְרִין. וְאִם עֲבֹרָה - הָרִי זֶה מְעַבְרָת. אִם הָיָה אֵבִיב אַחַד מִשְׁנֵי סִמְנֵין - הָיוּ שְׁמַחִין. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵף עַל הַתְּקוּפָה.

עַל שְׁלֹשׁ אַרְצוֹת מְעַבְרִין אֶת הַשְּׁנָה, עַל יְהוּדָה, וְעַל עֵבֶר הַיַּרְדֵּן, וְעַל הַגְּלִיל. עַל שְׁתֵּים - מְעַבְרִין, וְעַל אַחַת - אֵין מְעַבְרִין. וְאִם עֲבֹרוּ - הָרִי זֶה מְעַבְרָת. וְאִם הָיְתָה אַרְץ יְהוּדָה אַחַת מִשְׁתֵּי אַרְצוֹת - הָיוּ שְׁמַחִין מִפְּנֵי אֵבִיב שְׁבָאָה הַיְמָנָה. אֵין מְעַבְרִין אֶת הַשְּׁנָה לֹא מִפְּנֵי הַגְּדִיִּים, וְלֹא מִפְּנֵי הַטְּלָאִים, לֹא מִפְּנֵי הַגּוֹזְלוֹת שְׁלֹא הִגִּיעוּ, וְכוּלָּן סַעַד לְשְׁנָה. וְאִם עֲבֹרָה - הָרִי זֶה מְעַבְרָת. רַבִּי יֵנָאי אוֹמֵר מִשֵּׁם רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, שֶׁהָיָה אוֹמֵר: בְּגוֹזְלֵי רַכִּיכִין הֵן, וּבְאֻמְרֵי דְעֲדִיקִין, וּשְׁפָר בְּאֻנְפְּאֵי, וְאוֹסִיפִית עַל שְׂתָא דָּא תְּלַתִּין יוֹמִין.

מִעֲשֵׂה בְּרַבֵּן גַּמְלִיאֵל וְזַקְנִים שֶׁהָיוּ עוֹמְדִין עַל גֵּב מַעְלוֹת בְּהַר הַבַּיִת, וְיוֹחֲזִין סוֹפֵר הֶלֶךְ לְפָנֵיהֶם. וְאָמְרוּ: כְּתוּב לְאַחֲנָא בְּנֵי גְלִילָא עֵילָאָה וּבְנֵי גְלִילָא תְּתָאֵי: שְׁלֵמְכוֹן יִסְגָּא!

מִהוֹדְעִין אֲנַחְנָא לְכוֹן, דְּמָטָא זְמַן בַּעוֹרָא לְאַפּוֹקֵי מִעֲשָׂרָא מִמְּעֻטְנָא זִיתָא. וְלְאַחֲנָא בְּנֵי דְרוּמָא עֵילָאָה וּבְנֵי דְרוּמָא תְּתָאָה: שְׁלֵמְכוֹן יִסְגָּא! מִהוֹדְעִין אֲנַחְנָא לְכוֹן, דִּימְטֵן זְמַן לְאַפּוֹקֵי מִעֲשָׂרָא מִעוֹמְרֵי שׁוּבִילָא. וְלְאַחֲנָא בְּנֵי גְלוּתָא דְכָבֵל וּבְנֵי גְלוּתָא דְמָדִי וּשְׂאָר כָּל בְּנֵי גְלוּתָא דִּישְׂרָאֵל: שְׁלֵמְכוֹן יִסְגָּא! מִהוֹדְעִין אֲנַחְנָא לְכוֹן, דְּגוֹזְלֵי רַכִּיכִין וְאֻמְרֵי דְעֲדִיקִין, וְזִימְנֵיה דְּאֵבִיבָא לֹא מָטָא, וּשְׁפָר בְּאֻנְפְּאֵי וּבְאֻנְפֵי חֲבָרָאֵי, וְאוֹסְפָנָא עַל שְׂתָא דָּא תְּלַתִּין יוֹמִין.

בג, אֵין מְעַבְרִין אֶת הַשְּׁנָה אֲלֵא עַד רוּבּוֹ שֶׁל חֲדָשׁ. וְכַמָּה רוּבּוֹ? שְׁשֵׁה עֶשֶׂר יוֹם. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: שְׁתֵּי יָדוֹת בְּחֲדָשׁ, עֶשְׂרִים יוֹם. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מִחֻשְׁבִּין אֶת הַשְּׁנָה כְּמָה הָיְתָה צְרִיכָה, אִם הָיְתָה חֲסֵרָה שְׁשֵׁה עֶשֶׂר יוֹם לְפָנֵי הַפֶּסַח - מְעַבְרִין אוֹתָהּ. לְפָנֵי הַחֹג - אֵין מְעַבְרִין אוֹתָהּ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אֲפִילוּ חֲסֵרָה שְׁשֵׁה עֶשֶׂר יוֹם לְפָנֵי הַחֹג - מְעַבְרִין אוֹתָהּ.

אֵין מְעַבְרִין אֶת הַשְּׁנָה לְפָנֵי רֹאשׁ הַשְּׁנָה, וְאִם עֲבֹרָה - אֵינָה מְעַבְרָת. אֲבָל מִפְּנֵי הַדּוּחַק - מְעַבְרִין אוֹתָהּ אַחַר רֹאשׁ הַשְּׁנָה מִיַּד. וּמִכָּאֵן וְאֵילָף אֵין מְעַבְרִין אֲלֵא אֲדָר.

בד, אֵין מְעַבְרִין אֶת הַשְּׁנָה, לֹא פְּחוֹת חֲדָשׁ, וְלֹא יוֹתֵר חֲדָשׁ. וְאִם עֲבֹרָה - אֵינָה מְעַבְרָת. אֵין מְעַבְרִין אֶת הַשְּׁנָה מִשְׁנָה לְחֻבְרָתָהּ, וְאִם עֲבֹרָה - אֵינָה מְעַבְרָת. אֵין מְעַבְרִין שְׁנָה אַחַר שְׁנָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: מְעַבְרִין שְׁנָה אַחַר שְׁנָה. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: מִעֲשֵׂה בְּרַבִּי עֲקִיבָה שֶׁהָיָה חָבוּשׁ בְּבֵית הָאֲסוּרִים, וְעֵבֶר שְׁלֹשׁ שָׁנִים זֶה אַחַר זֶה. אָמְרוּ לוֹ: מִשֵּׁם רְאִיָּה? מִפְּנֵי שְׁבִית דִּין יוֹשְׁבֵין וּמְחַשְׁבֵין אַחַת אַחַת בְּזִמְנָה.

בה, אֵין מְעַבְרִין אֶת הַשְּׁנָה לֹא שְׁבִיעִית, וְלֹא מוֹצָאֵי שְׁבִיעִית. אֵימְתִי רְגִילִין לְעֵבֶר? בְּעֵרֵב שְׁבִיעִית. אֵין מְעַבְרִין אֶת הַשְּׁנָה מִפְּנֵי רְעִבּוֹן. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: הָרִי הוּא אוֹמֵר (מְלָכִים ב ד, מב): "וְאִישׁ בָּא מִבְּעַל שְׁלִישָׁה וְגו' בְּצַקְלוֹנוֹ". וְהֵלֵא אֵין לָךְ מְקוֹם שְׁמֵתְכֶפֶר

בז, אין מעברים את השנה בלילה, ואם עיברה - אינה מעברת. אין מקדשין את החדש בלילה, ואם קדשוהו - אינו מקודש.

בח, אין מלך יושב בסנהדרין, ולא מלך ולא כהן גדול יושבין בעבור.

מסכת סנהדרין פרק שלישי

גא, שור שהמית. אחד שור שהמית, ושאר בהמה וחייה ועופות שהמיתו - מיתתן בעשרים ושלשה. רבי אליעזר אומר: שור שהמית - מיתתו בעשרים ושלשה, ושאר בהמה חיה ועוף שהמיתו - כל הקדם להרגן זכה לשמים, שנאמר (ויקרא כ): "והרגת את האשה ואת הבהמה", ואומר (שם): "ואת הבהמה תהרגו". שור הנסקל - בעשרים ושלשה, שנאמר (שמות כא): "השור יסקל וגם בעליו יומת"; כמיתת הבעלים כך מיתת השור, מה מיתת הבעלים - בסקילה ובדחיה ובעשרים ושלשה, אף מיתתו - בסקילה ובדחיה ועשרים ושלשה. מה בין שור לאדם? שהשור - פותחין את דינו ביום, וגומרין אף בלילה. פותחין וגומרין בו ביום, בין לזכות בין לחובה, מטין על פי עד אחד בין לזכות בין לחובה, הכל מלמדן זכות וחובה, המלמד זכות - יכול לחזור וללמד חובה. מה שאין כן באדם.

גב, אין שורפין את הפרה, ואין עורפין את העגלה, ואין עושין זקן ממרא על פי בית דין. ואין מביאין פר העלם דבר של צבור. אין מעמידין, לא מלך ולא כהן גדול אלא בבית דין של שבעים ואחד. פיצד הן עושין? בית דין מהלכין, ושתי תודות אחריהן. הפנימית נאכלת החיצונה נשרפת. וכל שלא בכל אלו - הנכנס שם אין חביב עליה. שתי תודות שאמרו - בלחמן אבל לא בכשרון. אבא שאול אומר: שתי בצעין היו בירושלים, התחתונה והעליונה, התחתונה נתקדשה בכל אלו, והעליונה לא קדשו. כשעלו מן הגולה שלא במלך ושלא באורים ובתומים,

בארץ ישראל קודם לבעל שלישה, ואף על פי כן לא בכר אלא מאותו המין שהביא לאיש האלהים! יכול שהביאו קודם לעומר? תלמוד לומר (שם): "ויאמר תנו אל העם ויאכלו" - מלמד שלא הביאו אלא לאחר העומר. והלא אותה שנה ראויה לעבר, מפני מה לא עברה אלישע? מפני שהיתה שנת רעבון, וכל העם רצין לגרנות.

בו, אין מעברין את השנה מפני הטמאה. רבי יהודה אומר: מעברין את השנה מפני הטמאה. אמר רבי יהודה: מעשה בחזקיה המלך שעבר את השנה מפני הטמאה, שנאמר (דברי הימים ב ל, יח): "כי מרבית העם רבת מאפרים ומנשה יששכר וזבולון לא הטהרו" וגו'. רבי שמעון אומר: אם לעבר אותה מפני הטמאה - כבר מעברת היא. אלא עבר ניסן בניסן, ואין מעברין אלא אדר. רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון: אף מפני שהעשו את הצבור לעשות פסח שני.

אין מעברין את השנה, אלא אם כן היתה צריכה. מעברין אותו מפני הצרכים, ומפני הדרכים, מפני התנורין, ומפני הגליות שלא יצאו ממקומם. אבל אין מעברין אותה לא מפני הצנה, ולא מפני השלגים, ולא מפני הגליות שעלו ועדיין לא הגיעו. וכולן סעד לשנה. ואם עברוה - הרי זו מעברת.

אין מעברין את השנה אלא ביהודה, ואם עברוה בגליל - הרי זו מעברת. העיד חנינא איש אונו לפני רבן גמליאל: שאין מעברין את השנה אלא ביהודה, ואם עברוה בגליל - שהיא מעברת. ומעברין את השנה כל אדר. שבראשונה היו אומרים: אין מעברין אלא עד הפורים, עד שבאו רבי יהושע ורבי פפייס והעידו: שכל אדר ואדר - כשר לעבר. רבן שמעון בן גמליאל ורבי אלעזר בן רבי צדוק אומרים: אין מעברין את השנה, ואין עושין כל צרכי צבור - אלא על תנאי כדי שיקבלו רוב הצבור עליהם.

התחַתוּנָה שְׁהִיתָה קִדְשָׁתָה גְמוּרָה - עֲמִי הָאֶרֶץ אוֹכְלִין בָּהּ קִדְשִׁים קָלִים וּמַעֲשֵׂר שְׁנִי, וְחֻבְרִים - קִדְשִׁים קָלִים אֲבָל לֹא מַעֲשֵׂר שְׁנִי. הַעֲלִינָה שְׁלֹא הִיתָה קִדְשָׁתָה גְמוּרָה, עֲמִי הָאֶרֶץ אוֹכְלִין בָּהּ קִדְשִׁים קָלִים אֲבָל לֹא מַעֲשֵׂר שְׁנִי. וְחֻבְרִים - לֹא קִדְשִׁים קָלִים וְלֹא מַעֲשֵׂר שְׁנִי. וּמִפְּנֵי מַה לֹא קִדְשָׁתָה? מִפְּנֵי שֶׁתְּרַפָּה שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם מִשָּׁם, וְנוֹחָה לִפְכַּשׁ מִשָּׁם.

ג, רבי יוסי אומר שלשה דברים משם שלשה זקנים - רבי עקיבה אומר: יכול יהא אדם מצלה בכורות מחוץ לארץ לארץ? תלמוד לומר (דברים יד): "ואכלת לפני ה' אלהיך מעשר דגנך תירושך ויצהרך ובכורות" - ממקום שאתה מביא מעשר דגן, אתה מביא בכורות, מחוצה לארץ שאי אתה מביא מעשר דגנך אי אתה מביא בכורות. שמעון בן זומא אומר: יכול כשם שנתנה תורה מחיצה בין קדשי קדשים לקדשים קלים, כך נתנה תורה מחיצה בין הבכור למעשר שני, ודין הוא, הבכור טעון הבאת מקום ומעשר שני טעון הבאת מקום, מה בכור אין נאכל אלא לפני מן החומה אף מעשר שני לא יהא נאכל אלא לפני מן החומה, מה לבכור שמעטו מקום אכילתו שפן מעט זמן אכילתו, תאמר במעשר שני שרפה זמן אכילתו, הואיל ורבה זמן אכילתו נרבה מקום אכילתו? תלמוד לומר: "ואכלת לפני ה' אלהיך מעשר דגנך תירושך ויצהרך ובכורות" - מה בכורות אין נאכלין אלא לפני מן החומה, אף מעשר שני לא יהא נאכל אלא לפני מן החומה. רבי ישמעאל אומר: יכול יהא אדם מעלה מעשר שני לירושלים בזמן הזה ואוכלו, ודין הוא, הבכור טעון הבאת מקום, אף מעשר שני טעון הבאת מקום, מה בכור אין נאכל אלא בפני הבית, אף מעשר שני לא יהא נאכל אלא בפני הבית, ולא, אם אמרת בבכור שיש הימנו דמים ואמורין לגבי מזבח, תאמר במעשר שני שאין הימנו דמים

ואמורין לגבי מזבח? בכורים יוכיחו! שאין מהן דמים ואמורים לגבי מזבח, ואין נאכלין אלא בפני הבית, ולא, אם אמרת בבכורים שהן טעונין הנחה לפני המזבח, תאמר במעשר שני שאין טעונין הנחה לפני המזבח? תלמוד לומר: "ואכלת לפני ה' אלהיך מעשר דגנך תירושך ויצהרך ובכורות" - מה בכור אין נאכל אלא בפני הבית, אף מעשר שני לא יהא נאכל אלא בפני הבית. אחרים אומרים: יכול בכור שעבר זמנה משנה לחברתה יהא פסול כפסולי מקדשים? תלמוד לומר (דברים טו): "ואכלת לפני ה' אלהיך [וגו'] מעשר דגנך תירושך ויצהרך ובכורות בקרך", אם ללמד על הבכור שיהא נאכל לפני מן החומה - אינו צריך! והלא כבר נאמר (דברים טו): "לפני ה' אלהיך תאכלנו שנה בשנה", ואם ללמד על מעשר שני שיהא נאכל לפני מן החומה - אינו צריך! והלא כבר נאמר (דברים יב): "לא תוכל לאכל בשעריך מעשר", אם כן למה נאמר "מעשר דגנך תירושך ויצהרך ובכורות"? מוקיש בכור למעשר שני, מה מעשר נאכל משנה לחברתה, אף הבכור נאכל משנה לחברתה.

ג, מנין לקטנה שיהא של עשרים ושלושה? תלמוד לומר (במדבר לה): "ושפטו העדה והעזילו העדה", עשרה מזכין ועשרה מחיבין. שלשה מנין? "לא תהיה אחרי רבים לרעות" (שמות כג). מכלל שאי אתה הוה עמהן לרעה - אתה הוה עמהן לטובה. יכול לא תהיה עמהן לרעה כל עקר? תלמוד לומר (שם): "אחרי רבים להטות" - אף לרעה, אמור מעתה, הואיל ואמרה תורה 'הרג על פי עדים הרג על פי מטין', מה עדים שנים אף מטין שנים, אין בית דין שקול - מוסיפים עליהן עוד אחד, הרי עשרים ושלושה. רבי אומר: ממשמע שנאמר "לא תהיה אחרי רבים לרעות", שומע אני שאומר: 'הוי עמהן לטובה'! אם כן למה נאמר "אחרי רבים להטות"?

בית אב משמאלו, וכל העם אומרין לו: 'אנו כפרתך!' והוא אומר להן: 'תתברכו מן השמים!' עומד בשורה לנחם את אחרים, הסגן וכהן שעבר מגדלתו מימינו, ואכל משמאלו, ואין רואין אותו ערום, ולא כשהוא מסתפר, ולא בבית המרחץ, שנאמר (ויקרא כא): 'והכהן הגדול מאחיו אשר יצק על ראשו' - שיהיו אחיו הפהנים נוהגין בו גדלה. ואם רצה שירחצו אחרים עמו - הרשות בידו. רבי יהודה אומר: אם רצה לנהג בדיון בעצמו - אין שומעין לו, שנאמר (ויקרא כא): 'וקדשתו' - על פרחו! אמרו לו לרבי יהודה: אינו אומר (ויקרא כא): 'ומן המקדש לא יצא' אלא בשעת עבודה בלבד, והולך להברות את אחרים, ואחרים באין להברותו.

דב מלך ישראל - אין עומד בשורה להתנחם, ואין עומד בשורה לנחם את אבלים, ואינו הולך להברות את אחרים, אבל אחרים באין אצלו להברותו, שנאמר (שמואל א ג): 'ויבא כל העם להברות את דוד לחם בעוד היום'; ועובר על מצות עשה ועל מצות לא תעשה, ושאר כל המצות, והרי הוא כהדיוט לכל דבר, לא חולץ ולא חולצין לאשתו, ולא מיבם ולא מיבמין לאשתו. רבי יהודה אומר: רצה לחלץ - הרשות בידו. אמרו לו: נמצאת פוגם כבודו של מלך, ואין נושאין אלמנותו, שנאמר (שמואל ב ב): 'ותהיינה צרורות עד יום מותן אלמנות חיות'; ובורר לו נשים מכל מקום שירצה כהנות לויות וישראליות. ואין רוכבין על סוסו, ואין יושבין על פסאו, ואין משתמשין בכתרו ובשרביטו, ולא באחד מכל משמשיו. מת - כלן נשרפין עליו. שנאמר (ירמיהו לד):

"בשלום תמות ובמשרפות אבותיך וגו'. וכשם ששורפים על המלכים - כך שורפים על הנשיאים, אבל לא על ההדיוטות. מה הן שורפין עליהן? מטתו וכל כלי תשמישו. כל העם עומדין והוא יושב, ולא היתה ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד

לא כהטייתך לטובה הטייתך לרעה, הטייתך לטובה על פי עד אחד, ולרעה על פי שנים, אין בית דין שקול - מוסיפין עליהן עוד אחד, הרי זה עשרים ושלושה. רבי יוסי הגלילי אומר: "לא תענה על ריב לנטות" (שמות כג) - עשה לך בית דין נטוי. דבר אחר: "לא תענה על ריב" הוסיף עליהן הכתוב עוד אחד. דבר אחר: "לנטות, אחרי רבים להטות", שלא תאמר בשעת הדין ידיו לעבד שיהא כרבו; אמור מה שבדעתך.

גה רבי יהודה אומר: סנהדרין של שבעים ומשה עמהן מן המנין. אמרו לו אין בית דין שקול. וכן היה רבי יהודה: אומר כל עיר שיש בה כדי שלש שורות של עשרים עשרים ושלושה, ושטרין הדינין, והנדון, והעדים, והזוממין, וזוממי זוממיהן - ראוין לעשות סנהדרין. רבי נחמיה אומר: מאתים ושלושים, והלכה כדבריו. רבי מאיר אומר: מאתים ושבעה סנהדרין נוהגת בארץ ובחוץ לארץ, שנאמר (במדבר לה): "והיו לכם לחקת משפט לדורותיכם" - בארץ ובחוץ לארץ. אם כן למה נאמר (דברים טז): "שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך"? אלא בארץ ישראל עושין אותן בכל עיר ועיר, בחוץ לארץ עושין אותן פלכים פלכים. רבי שמעון בן גמליאל אומר: "לשבטיך ושפטו" (דברים טז) - מצוה על השבט שיהא דן את שבטו. רבי דוסתאי בן רבי יהודה אומר: חיבי מיתות שברחו מן הארץ לחוץ לארץ - ממתין אותן מיד. ושברחו מחוץ לארץ לארץ - אין ממתין אותן מיד, אלא נדונין בתחלה.

מסכת סנהדרין פרק רביעי

דא כהן גדול שהרג את הנפש, מזיד נהרג ושוגג גולה. עבר על מצות עשה ועל מצות לא תעשה ושאר כל המצות - הרי הוא כהדיוט לכל דבר, ולא חולץ ולא חולצין לאשתו, ולא מיבם אבל מיבמין לאשתו, עומד בשורה להתנחם, הסגן מימינו וראש

בלבד. וְכַל הָעַם שׁוֹתֵקִין וְהוּא מְדַבֵּר, הוּא קוֹרָא אֹתוֹן 'אֲחִי וְעַמִּי', שְׁנַאֲמַר (דְּבָרֵי הַיָּמִים-א כח): "שְׁמַעוּנִי אֲחִי וְעַמִּי", וְהֵן קוֹרִין אוֹתוֹ 'אֲדוּנִינוּ וְרַבְּנוּ', שְׁנַאֲמַר (מְלָכִים-א א): "אֲבָל אֲדוּנִינוּ הַמֶּלֶךְ דְּדוֹד הַמֶּלֶךְ אֶת שְׁלֵמָה".

דג לא ירבה לו נשים כאיזבל, אבל כאביגיל - מתר; דברי רבי יהודה. "לא ירבה לו סוסים" (מְלָכִים-א א) - סוסים בטלים, אפלו אחד, שְׁנַאֲמַר (מְלָכִים-א א): "לִמְעַן הַרְבוֹת סוּסִים". רבי יהודה אומר: הרי הוא אומר (מְלָכִים-א ה): "וַיְהִי לְשֵׁלֵמָה אַרְבַּעִים אֵלֶּף אַרְוֹת סוּסִים לְמִרְכַּבָּתוֹ", וַיִּפֶּה עֲשֵׂה שְׁנַאֲמַר (מְלָכִים-א ד): "יְהוּדָה וַיִּשְׂרָאֵל רַבִּים כַּחֲלוֹ אֲשֶׁר עַל הַיָּם לְרַב"; כִּשְׁהוּא אֹמֵר (מְלָכִים-א ה): "שְׁשִׁים עֶשֶׂר אֵלֶּף פְּרָשִׁים", שְׁהַשָּׂאָר בְּטַלְגִּין הָיִי, וְהִדְיוּט - מִתֵּר בְּכָלֶךְ. רבי יוסי אומר: כל האמור בפרשת המלך - המלך מתר בה. רבי יהודה אומר: לא נאמרה פרשה זו אלא בשביל לאים עליהם, שְׁנַאֲמַר (דְּבָרִים יז): "שׁוֹם תִּשִׂים עֲלֶיךָ מֶלֶךְ", וְכֵן הָיָה רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר: שֵׁלֵשׁ מִצּוֹת נִצְטוּוּ יִשְׂרָאֵל בְּבִיאָתָן לְאֶרֶץ - לְמַנּוֹת עֲלֵיהֶן מֶלֶךְ, וְלִבְנוֹת בֵּית הַבְּחִירָה, וְלִהְכָרִית זֶרַע עַמְּלֵק. אִם כֵּן לְמָה נִעֲשׂוּ בִימֵי שְׁמוּאֵל? אֵלֶּא לְפִי שְׁהַקְדִּימוּ עַל יָדָן! רבי יהודה אומר: לא נאמרה פרשה [זו] אלא מפני תרעמת, שְׁנַאֲמַר (דְּבָרִים יז): "וְאִמְרַת אֲשִׁימָה עָלַי מֶלֶךְ". רבי אליעזר בן רבי יוסי אומר: זְקֵנִים שָׂאֵלוּ כַּהֲלָכָה, שְׁנַאֲמַר (שְׁמוּאֵל-א ח): "תִּנְהַה לָנוּ מֶלֶךְ לְשִׁפְטוֹנוּ", [אָבָל] עַמִּי הָאֶרֶץ חֲזָרוּ וְקִלְקְלוּ, שְׁנַאֲמַר (שְׁמוּאֵל-א ח): "וַיְהִינּוּ גַם אֲנַחְנוּ" וְגו'. הַרוּגֵי בֵּית דִּין נִכְסִיָּהּ לְיִוְרְשִׁיָּהּ, הַרוּגֵי הַמֶּלֶךְ נִכְסִיָּהּ לְמֶלֶךְ; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וְחֻכְמִים אֹמְרִים: הַרוּגֵי הַמֶּלֶךְ נִכְסִיָּהּ לְיִוְרְשִׁיָּהּ. אָמַר לָהֶם רַבִּי יְהוּדָה: הַרִי הוּא אֹמֵר (מְלָכִים-א כא): "הִנֵּה הוּא בָּכָרָם נְבוֹת אֲשֶׁר יָרַד שָׁם לְרִשְׁתּוֹ"! אָמְרוּ לוֹ: מִפְּנֵי שֶׁבֶן אֲחִי אָבִיו הָיָה וְרֵאָוִי לוֹ לְיִוְרְשׁוֹ. אָמַר לָהֶם: וְכִי לֹא הָיָה לוֹ בְּנִים? אָמְרוּ לוֹ: וְהֵלֵא אוֹתוֹ וְאֶת בְּנָיו הֵרָג, שְׁנַאֲמַר (מְלָכִים ב

ט): "אם לא [את] דמי נבות ואת דמי בניו ראיתי אמש נאם ה' ושלמתי לך בחלקה הזאת נאם ה'".

דד וכותב לו ספר תורה ללמד לשמו, שלא יהא נאות בשל אבותיו, אלא בשלו, שְׁנַאֲמַר (דְּבָרִים יז): "וְכָתַב לוֹ" - שֶׁתִּהְיֶה כְּתוּבָה לְשֵׁמוֹ, וְאִין רְשׁוּת לְהִדְיוּט לְקִרּוֹת בֵּה, שְׁנַאֲמַר (דְּבָרִים יז): "וְקָרָא בוֹ" - הוּא וְלֹא הִדְיוּט. וּמִנִּיחִין אוֹתוֹ בְּבֵית דִּין שֶׁל כְּהֵנִים, וּבְבֵית דִּין שֶׁל לְוִיִּם, וּבְבֵית דִּין שֶׁל יִשְׂרָאֵל הַמְּשִׁיאִין לְכַהוֹנָה, יוֹצֵא לְמַלְחָמָה - הִיא עֵמוֹ. נִכְנַס - הִיא עֵמוֹ. יוֹשֵׁב בְּבֵית דִּין - הִיא אֲצֵלוֹ. נִכְנַס לְבֵית הַמִּים - מִמְּתַת לוֹ עַל הַפֶּתַח. וְכֵן דוֹד אֹמֵר (תְּהִלִּים טז): "שׁוֹיִתִּי ה' לְגִגְדֵי תְּמִיד" וְגו'. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר: סֵפֶר תּוֹרָה מִימֵינוּ וְתַפְלִין מִשְׁמָאלוֹ.

דה רבי יוסי אומר: ראוי היה עזרא שתנתן תורה על ידו, אלמלא קדמו משה, נאמרה במשה עליה נאמרה בעזרא עליה, נאמרה במשה עליה (שמות ט): "וּמִשָּׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִים". נאמרה בעזרא עליה (עזרא ז): "הוּא עֲזָרָא עָלָה מִבָּבֶל", מֵה עֲלִיָּה הָאֲמֹרָה בְּמִשָּׁה - לְמַד תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, שְׁנַאֲמַר (דְּבָרִים ד): "וְאוֹתִי צִוָּה ה' בְּעַת הַהִיא לְלַמֵּד אֶתְכֶם", אִף הַעֲלִיָּה הָאֲמֹרָה בְּעֲזָרָא - לְמַד תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, שְׁנַאֲמַר (עזרא ז): "כִּי עֲזָרָא הֵכִין לְבָבוֹ לְדַרֵּשׁ אֶת תּוֹרַת ה', וְלַעֲשׂוֹת וּלְלַמֵּד בְּיִשְׂרָאֵל חֶק וּמִשְׁפָּט", וְאִף הוּא נָתַן עַל יָדוֹ כְּתָב וְלִשׁוֹן, שְׁנַאֲמַר (עזרא ז): "וְכָתַב הַנְּשֻׁתָן כְּתוּב אַרְמִית וּמְתָרְגָם אַרְמִית", מֵה תַּרְגוּמוֹ אַרְמִית אִף כְּתוּב אַרְמִית. וְאוֹמֵר (דְּנִיָּאל ה): "וְלֹא כְּהִלִּין כְּתָבָא לְמַקְרָא וְגו', מְלַמֵּד שְׁבָאוֹתוֹ הַיּוֹם נָתַן. וְאוֹמֵר (דְּבָרִים יז): "וְכָתַב לוֹ אֶת מִשְׁנֵה הַתּוֹרָה הַזֹּאת", תּוֹרָה הַעֲתִידָה לְשִׁתְּנוֹת. לְמָה נִקְרָא שְׁמוֹ אֲשׁוּרִי? עַל שׁוֹם שְׁעָלָה עִמָּהֵן מֵאֲשׁוּר. רַבִּי אֹמֵר: בְּכָתַב אֲשׁוּרִי נִתְּנָה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, וְכִשְׁחָטְאוּ - נִהְפְּכָה לְהֵן לְשׁוֹן. וְכִשְׁשָׁבוּ בִימֵי עֲזָרָא - חֲזָרָה לְהֵן אֲשׁוּרִית, שְׁנַאֲמַר (זְכַרְיָה ט): "שׁוּבוּ לְבַצְרוֹן" וְגו'. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֲלֵעָזָר אֹמֵר מִשֵּׁם רַבִּי

טעון משיחה. אין מושחין מלכים אלא מן הקרן. שאול ויהוא נמשחו מן הפך, מפני שמלכותן עתידה להשבר, דוד ושלמה נמשחו מן הקרן, מפני שמלכותן מלכות עולמים.

מסכת סנהדרין פרק חמישי

ה, א זה פוסל דינו של זה וזה פוסל דינו של זה - דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: לא כל הימנו לפסל את הדין הממחה לרבים. אמר לו 'נאמן עלי אבא, נאמן עלי אביך, נאמןני עלי שלשה רועי בקר' - יכול לחזור בו עד שישמע מפי הדין; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: אין יכול לחזור בו. היה חייב לחברו שבועה, ואמר 'דור לי בחיי ראשך, בקיטא, במקטטור דנקיטא' - יכול לחזור בו עד שיקבל עליו שבועה בפני הדין; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: אין יכול לחזור בו. רבי יהודה אומר: אמר להן 'אין יחידי דין, אמרו לו 'אין לנו אלא דעתך' וקבלו עליהן - אין יכול לחזור בו. וכן היה רבי יהודה אומר: מי שנתחייב שבועה לחברו בבית דין, ואמר לו 'דור בחיי ראשך' וקבל עליו - אין יכול לחזור בו. ומעשה באחד שנתחייב שבועה לחברו בבית דין, ונדר לו בחיי הקטן וקבל עליו.

ה, ב משחק בקביא - זו משחק בפסיפסין. אחד המשחק בפסיפסין, ואחד המשחק בקליפי אגוזים, ובקליפי רמונים - לעולם אין יכול לחזור בו עד שישבר את פסיפסין, ויחזור בו חזרה גמורה. המלוה ברבית - אין יכול לחזור בו, עד שיקרע שטרותיו, ויחזור בו חזרה גמורה. מפריחי יונים - זה הממרה את היונין. אחד ממרה את היונין ואחד ממרה שאר בהמה חיה ועוף, לעולם אין יכול לחזור בו, עד שישבר את פיגמיו ויחזור בו חזרה גמורה. סוחרי שביעית - זה היושב ובטל בשאר שני שבוע, כיון שהגיע שנת השמטה התחיל מפשיט ידיו ורגליו,

אלעזר בן פרטא, שאמר משם רבי אליעזר המודעי: בכתב זה נתנה תורה לישראל, שנאמר (שמות כז): "ווי העמודים" - וויין שהן דומים לעמודים, ואומר (אסתר ח): "ואל היהודים ככתבם וכלשונם", מה לשונם בלשון הזה - אף כתבם בלשון הזה. למה נקרא שמו אשורי? על שם שהוא מאשר בכתבו! אם כן למה נאמר (דברים יז): "וכתב לו את משנה התורה הזאת"? מלמד ששתי תורות כותב לו, אחת שמנחת לו בתוך הבית, ויוצאה עמו, ואחת שמנחת לו בתוך הכנס עמו, זו שנכנסת ויוצאה עמו - לא תכנס עמו, לא למרחץ, ולא לבית המים, שנאמר (דברים יז): "והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו" וגו' - במקום הראוי לקרות בו. והלא דברים קל וחמר, ומה אם מלך ישראל שלא עסק אלא בצרכי צבור, נאמר בו "והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו", שאר בני אדם על אחת כמה וכמה! וכיוצא בו (דברים לד): "ויהושע בן נון מלא רוח חכמה כי סמך משה את ידיו" וגו'. וכן הוא אומר (שמות לג): "ויהושע בן נון נער", וכן הוא אומר (יהושע א): "לא ימוש ספר התורה הזה מפיהך והגית בו יומם ולילה", והרי דברים קל וחמר, ומה יהושע בן נון שעסק בכבוש הארץ, ועומד לחלקה לישראל, נאמר בו "לא ימוש" וגו' שאר בני אדם על אחת כמה וכמה.

ד, ו אין מעמידין מלך ישראל בחוץ לארץ, אין מעמידין מלך בארץ ישראל אלא אם כן היה נשוי לפנהא, ואין מושחין מלכים אלא על גבי מעין, שנאמר (מלכים א א): "ויאמר המלך להם קחו עמכם את עבדי אדוניכם והרכבתם" וגו', ואין מושחין מלכים אלא מפני המחלקת, מפני מה משחו את שלמה? מפני אדוניה. ואת יהוא? מפני יהורם. ואת יואש? מפני עתליה. ואת יהואחז? מפני יהויקים אחיו שהיה גדול הימנו שתי שנים. מלך - טעון משיחה. בן מלך - אין טעון משיחה. כהן גדול בן כהן גדול, אפלו עד עשרה דורות -

1 היינו שתופס איזה בגד ונשבע בו.

הַד, לְקַח הַיְמִנּוּ בֵּית אֹר שְׁדָה בְּמֵאָה מְנָה, וְהִיָּה יוֹדֵעַ לוֹ עֲדוּת בְּהֵן - הָרִי זֶה אֵינּוּ מַעֲיָד, שְׁאִין מַעֲיָד עַל יַדֵי עֲצָמוּ.

הַה, הוֹסִיפוּ עֲלֵיהֶן הַרְעִיעִין, וְהַגּוֹלְנִין, הַחֲמִסְנִין, וְכָל הַחֲשׂוֹדִין עַל הַמָּמוֹן - עֲדוּתָן פְּסוּלָה לְעוֹלָם.

הַו, אֵין עֲדוּתָן שֶׁל הָעֲדִים מִתְקַיְמָת, אֲלָא אִם כֵּן רָאוּ זֶה אֶת זֶה. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קַרְחָה אָמַר: אֲפֹלוּ זֶה שְׁלֵא כִּנְגַד זֶה, לְעוֹלָם אֵין עֲדוּתָן מִתְקַיְמָת שֶׁל עֲדִים, אֲלָא אִם כֵּן הָיוּ שְׁנִיָּהֶן כְּאַחַד. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: שׁוֹמְעִין דְּבָרָיו שֶׁל זֶה הַיּוֹם, וְכִשְׁבּוֹא שְׁנֵי לְמַחַר - שׁוֹמְעִין דְּבָרָיו.

מַסְכַּת סְנֵהֲרִין פֶּרֶק שִׁישִׁי

וַא הָעֲדִים שְׁאָמְרוּ 'מַעֲיָדִים אָנוּ בְּאִישׁ פְּלוֹנִי שֶׁהֲרַג שׁוֹרוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי וְקִצְצִין נְטִיעוּתָיו שֶׁל פְּלוֹנִי, וְהִלָּה אָמַר 'אֵינִי יוֹדֵעַ' - חִיָּב. 'אַתָּה אָמַרְתָּ לְהַרְגוּ', 'אַתָּה אָמַרְתָּ לְקַצְצוּ' - הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר הַטְּעָנָה. 'הַרְגַת אֶת שׁוֹרוֹ וְקִצְצַת אֶת נְטִיעוּתָיו שֶׁל פְּלוֹנִי, וְהִלָּה אָמַר לָאו! שֶׁהוּא כְּמַתְמִיָּה, אֹו הֵן שֶׁהוּא כְּמַתְמִיָּה! יֵשׁ לָאו שֶׁהוּא כְּהֵן, וִישׁ הֵן שֶׁהוּא כְּלָאו.

וַב, אֵין דְּנִין אֲלָא מַעֲמַד, וְאֵין מַעֲדִין אֲלָא מַעֲמַד, וְאֵין גִּשְׁאֲלִין לְנִדְרִין אֲלָא מַעֲמַד, וְאֵין מַעֲלִין לְכַהוֹנָה וְלוֹיָה וְלִישְׂרָאֵל אֲלָא מַעֲמַד, וְלֹא יְהֵא מְאָרִף פְּנֵיו כִּנְגַד אַחַד, וְלֹא יְהֵא מַעֲמִיד אַחַד וְלֹא מוֹשִׁיב אַחַד, שְׁנַאֲמַר (וַיִּקְרָא יוֹ): "בְּצִדְקָתְשׁוּפּוּט עֲמִיתְךָ", אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מְקַבֵּל אָנִי, שְׂאִם רָצוּ לְהוֹשִׁיב שְׁנֵיהֶם כְּאַחַד - מוֹשִׁיבִין וְאֵין בְּכָךְ כְּלוּם. וְאִיזָה הוּא הָאָסוּר? שְׁלֵא יְהֵא אַחַד עוֹמֵד וְאַחַד יוֹשֵׁב, מִשׁוּם רַבִּי יִשְׁמַעֲאֵל אָמְרוּ: אֹמְרִין לוֹ לְבוֹשׁ כְּדָרְךָ שֶׁהוּא לְבוֹשׁ, אֹו הַלְבִּישְׁהוּ כְּדָרְךָ שְׂאֵתָה לְבוֹשׁ.

וַג, פִּיצַד הֵן דְּנִין? הַדְּיַנִּין יוֹשְׁבִין וְכַעֲלֵי הַדִּין עוֹמְדִין לְפָנֵיהֶם, וְכָל הַתּוֹבֵעַ אֶת חֲבֵרוֹ הוּא פּוֹתֵחַ רֵאשׁוֹן, אִם יֵשׁ עֲדִים מְכַנְיָסִים אֹתָן וּמְאִימִין עֲלֵיהֶן, וּמוֹצִיאִים אֹתָן

וְנוֹשָׂא וְנוֹתֵן בְּפִרוֹת עֲבָרָה, לְעוֹלָם אֵין יָכוֹל לְחַזֵּר בּוֹ עַד שְׁתַּגִּיעַ שְׁמִטָּה אַחֲרָת, וַיִּדְבַּק וַיִּחַזֵּר בּוֹ חֲזָרָה גְּמוּרָה. רַבִּי נַחֲמִיָּה אָמַר: חֲזָרָת מָמוֹן וְלֹא חֲזָרָת דְּבָרִים. פִּיצַד? אָמַר מֵאֵתִים דִּינָר אֱלוֹ כְּנִסְתֵי מִפְּרוֹת עֲבָרָה - חִלְקוֹ אֹתָן לְעֵנִיִּים. רַבִּי מֵאִיר הִיָּה קוֹרָא אֹתָן 'אוֹסְפֵי שְׁבִיעִית'. רַבִּי יְהוּדָה הִיָּה קוֹרָא אֹתָן 'סוֹחְרֵי שְׁבִיעִית'. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: מְקַיָּם אָנִי דְּבַר שְׁנִיָּהֶן. הָא פִּיצַד? עַד שְׁלֵא רַבּוֹ הָאוֹנְסִין הָיוּ קוֹרִין 'אוֹסְפֵי שְׁבִיעִית' וּמְשַׁרְבוּ הָאוֹנְסִין הָיוּ קוֹרִין אֹתָן 'סוֹחְרֵי שְׁבִיעִית'. וְכַלְלָן, הִיָּה רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: בְּזָמַן שִׁישׁ לְהֵן אוֹמְנוֹת אַחֲרוֹת - הָרִי אֱלוֹ פְּסוּלִין. חֲזָרוּ בְּהֵן - הָרִי כְּשָׂרִים. וְחֲכָמִים אָמְרִים: אִף בְּזָמַן שִׁישׁ לְהֵן אֲמָנוֹת - הָרִי אֱלוֹ פְּסוּלִין. בְּמָה דְּבָרִים אָמְרִים? בְּקָדוֹשׁ הַחֲדָשׁ וּבַעֲבוּר שְׁנָה, בְּדִינֵי מְמוֹנוֹת וּבְדִינֵי נַפְשׁוֹת, אֲכַל עֲדוּת שֶׁהָאִשָּׁה כְּשָׂרָה לָהּ - הֵן כְּשָׂרִין לָהּ.

הַג, גִּיסוּ לְבַדּוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: חוֹרְגוּ לְבַדּוֹ, אֵין דְּנִין לֹא זֶה אֶת זֶה, וְלֹא זֶה עִם זֶה, וְלֹא זֶה עַל זֶה, וְלֹא זֶה בְּפָנֵי זֶה, וְאֵין מַעֲדִים לֹא זֶה אֶת זֶה, וְלֹא זֶה עִם זֶה, וְלֹא זֶה עַל זֶה, וְלֹא זֶה בְּפָנֵי זֶה. הִיָּה יוֹדֵעַ עֲלֵיו עֲדוּת עַד שְׁלֵא נַעֲשֶׂה חֲתָנוּ, מֵתָה בְּתוֹ עַד שְׁלֵא נַעֲשֶׂה סוֹחַר שְׁבִיעִית, וּמִשְׁנַעֲשֶׂה סוֹחַר שְׁבִיעִית חֲזָר בּוֹ, חֲרַשׁ וְנִתְפַקַח, נִכְרִי וְנִתְפַתַח, שׁוֹטָה וְנִשְׁתַּפְּהָ, נִכְרִי וְנִתְגַּיֵר - פְּסוּל. עַד שְׁלֵא נַעֲשֶׂה חֲתָנוּ וְנַעֲשֶׂה חֲתָנוּ, וּמִשְׁנַעֲשֶׂה חֲתָנוּ מֵתָה בְּתוֹ עַד שְׁלֵא נַעֲשֶׂה סוֹחַר שְׁבִיעִית, נַעֲשֶׂה סוֹחַר שְׁבִיעִית וּמִשְׁנַעֲשֶׂה סוֹחַר שְׁבִיעִית חֲזָר בּוֹ, פִּקַח וְנִתְחַרַשׁ, חֲזָר וְנִתְפַקַח, פִּקַח וְנִסְתַּמָּא, וְחֲזָר וְנִתְפַתַח, שְׁפוּי וְנִשְׁתַּטָּה, וְחֲזָר וְנִשְׁתַּפְּהָ - כְּשָׂר. זֶה הַכְּלָל, כָּל שֶׁתְּחַלְתּוּ וְסוּפוּ כְּשָׂר - כְּשָׂר. תְּחַלְתּוּ פְּסוּל וְסוּפוּ כְּשָׂר - פְּסוּל. הִיָּה יוֹדֵעַ לוֹ עֲדוּת בְּשִׁטְר וְנַעֲשֶׂה חֲתָנוּ, הוּא אֵין יָכוֹל לְקַיָּם כְּתַב יָדוֹ, אֲכַל אַחֲרִים מְקַיְמִין לוֹ כְּתַב יָדוֹ.

נֶאֱמָרִין. לְעוֹלָם אֵין הָעֵדִים נֶעֱשִׂים זוּמְמִין
 עַד שֵׁיגְמַר הַדִּין, לֹא לֹקִין וְלֹא מְשַׁלְּמִין,
 וְלֹא נִהְרָגִין עַד שֵׁיגְמַר הַדִּין. לְעוֹלָם אֵין
 אֶחָד מִן הָעֵדִים נֶעֱשֶׂה זוּמֵם עַד שִׁיְהִי
 שְׁנִיָּהֶם זוּמְמִין, וְאֵין לֹקֵה עַד שִׁיְהִי
 שְׁנִיָּהֶם לֹקִין, וְאֵין נִהְרָג עַד שִׁיְהִי שְׁנִיָּהֶם
 נִהְרָגִים, וְלֹא מְשַׁלֵּם עַד שִׁיְהִי שְׁנִיָּהֶם
 מְשַׁלְּמִין. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בֶּן טַבָּאי: אֲרָאָה
 בְּנַחֲמָה אִם לֹא הִרְגָתִי עַד זוּמֵם בְּשִׁבְלִי
 לְעַקֵּר מִלְּבָן שֶׁל בֵּיתוֹסִין, שְׁהִי אֹמְרִים עַד
 שִׁיְהִרְג הַנְּדוֹן. אָמַר לוֹ שְׁמַעוֹן בֶּן שֹׁטַח:
 אֲרָאָה בְּנַחֲמָה אִם לֹא שִׁפְכָתְ דָּם נְקִי, שְׁהִי
 אֲמָרָה תוֹרָה (דְּבָרִים יז): "עַל פִּי שְׁנַיִם עֵדִים
 אוֹ שְׁלֹשָׁה עֵדִים יוֹמֵת הַמֵּת", בְּעֵדִים שְׁנַיִם
 וּבְזוּמְמִים שְׁנַיִם, מֵה עֵדִים שְׁנַיִם - אֶף
 זוּמְמִין שְׁנַיִם. בְּאוֹתָהּ שְׁעָה קָבַל עָלָיו
 יְהוּדָה בֶּן טַבָּאי שֶׁלֹּא יִהְיֶה מוֹרָה הַלֵּכָה
 אֲלֵא עַל פִּי שְׁמַעוֹן בֶּן שֹׁטַח.

לְחוּץ, וּמְשִׁירִין אֶת הַגְּדוֹל שְׁבָהֶם, וְשׁוֹמְעִין
 אֶת דְּבָרָיו וּמוֹצִיאִין אוֹתוֹ לְחוּץ, וְאַחַר כֵּן
 מְכַנְּסִין אֶת הַשְּׂנִי וְשׁוֹמְעִין אֶת דְּבָרָיו
 וּמוֹצִיאִין אוֹתוֹ לְחוּץ, וְאַחַר כֵּן מְכַנְּסִין אֶת
 שְׁנֵיהֶן כְּאֶחָד, וְאוֹמְרִים דְּבָרֵיהֶם זֶה בְּפִנֵּי
 זֶה, אִם אָמְרוּ זַכָּאי - זַכָּאי, וְאִם אָמְרוּ חֵיב
 - חֵיב. אֶחָד דִּינִי מְמוֹנֵת אֶחָד דִּינִי נִפְשׁוֹת.

וְדִינִי מְמוֹנֵת בְּשִׁלְשָׁה, שְׁנַיִם מְזַכִּין אוֹ
 מְחַיְבִין, וְאֶחָד אוֹמֵר 'אֵינִי יוֹדֵעַ' - יוֹסִיפוּ
 הַדִּינִין. יֵפֶה כַּח האוֹמֵר 'חֵיב' מִכַּח האוֹמֵר
 'אֵינִי יוֹדֵעַ', עַד כַּמָּה מוֹסִיפִין? אֵין פְּחוֹת
 מִשְׁנַיִם, יוֹסִיפוּ הַדִּינִין. אִם אָמְרוּ זַכָּאי -
 זַכָּאי, אִם אָמְרוּ חֵיב - חֵיב. אֶחָד אוֹמֵר
 זַכָּאי וְאֶחָד אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ - יוֹסִיפוּ
 הַדִּינִין, שְׁעַד עַכְשָׁו בֵּית דִּין שְׁקוּל, אֶחָד
 אוֹמֵר זַכָּאי, וְאֶחָד אוֹמֵר חֵיב, וְאֶחָד אוֹמֵר
 אֵינִי יוֹדֵעַ - יוֹסִיפוּ הַדִּינִין, שְׁעַד עַכְשָׁו לֹא
 הוֹסִיפוּ אֲלֵא אֶחָד.

וְהָ לְעוֹלָם מוֹסִיפִין הַדִּינִין עַד שֵׁיגְמַר הַדִּין.
 לְעוֹלָם אֵין הָעֵדִים יְכוּלִין לְחַזֵּר בְּהֵן עַד
 שֵׁיגְמַר הַדִּין. לְעוֹלָם מְבִיא עֲדוּתָיו לְבֵית
 דִּין עַד שֵׁיגְמַר הַדִּין, אוֹ עַד שִׁתְּנוּ לוֹ זְמַן.
 נִתְּנוּ לוֹ זְמַן, הִבִּיא בְּתוֹף זְמַן - מְקַבְּלִין
 הַיִּמְנוּ, לְאַחַר זְמַן - אֵין מְקַבְּלִין הַיִּמְנוּ;
 דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֶפְלוּ
 הִבִּיא לְאַחַר שְׁלֹשׁ שְׁנַיִם - מְקַבְּלִין הַיִּמְנוּ,
 וְסוֹתְרִין דְּבָרָיו שֶׁל זֶה.

וְנִי יֵשׁ לָךְ עֵדִים אַחֲרַיִם? וְאָמַר: 'אֵין לִי
 אֲלֵא אֱלוֹי'. יֵשׁ לָךְ רְאִיּוֹת אַחֲרוֹת? וְאָמַר:
 'אֵין לִי אֲלֵא אֱלוֹי', וְאַחַר זְמַן מֵצֵא עֵדִים
 אַחֲרַיִם וּמֵצֵא רְאִיּוֹת אַחֲרוֹת - הָרִי זֶה אֵין
 מְקַבְּלִין הַיִּמְנוּ עַד שִׁיְבִיא רְאִיָּה שְׁלֵא הִיָּה
 יוֹדֵעַ בְּהֵן. לְעוֹלָם אֵין הָעֵדִים יְכוּלִין לְחַזֵּר
 בְּהֵן, עַד שִׁתְּחַקֵּר עֲדוּתָן לְבֵית דִּין. נִחְקְרָה
 עֲדוּתָן לְבֵית דִּין - אֵין יְכוּלִין לְחַזֵּר בְּהֵן.
 וְזֶהוּ כְּלָלוֹ שֶׁל דְּבָר: עֵדִים שֶׁהֵעִידוּ לְטָמֵא
 וּלְטָהֵר, לְרַחֵק וּלְקָרֵב, לְאָסוּר וּלְהַתִּיר,
 לְפָטוּר וּלְחֵיב, עַד שֶׁלֹּא נִחְקְרָה עֲדוּתָן
 וְאָמְרוּ מְבוּדִין אָנוּ - הָרִי אֱלוֹי נֶאֱמָרִים.
 מְשַׁנְּחָרָה עֲדוּתָן וְאָמְרוּ מְבוּדִין אָנוּ - אֵין

וַיְדַבֵּר יְ-הוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:

וּמַלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:

דַּבֵּר אֶל-כָּל-עַדְת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל וְאִמַּרְתָּ אֲלֵהֶם קְדוּשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְ-הוָה אֱ-לֹהֵיכֶם:

מַלִּיל עִם כָּל כְּנֻשְׁתָּא דְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לְהוֹן קְדִישִׁין תִּהְיוּן אַרְי קְדִישׁ אָנָּא יִי אֱלֹהֵכוֹן:

דַּבֵּר אֶל כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל – מַלְמַד שְׁנֵאמְרָה פְּרִשָּׁה זֹו בְּהַקְהֵל, מִפְּנֵי שָׂרֵב גּוֹפֵי תוֹרָה תְלוּיִין בֵּיה. קְדוּשִׁים תִּהְיוּ – הָיוּ פְרוּשִׁים מִן הַעֲרִיּוֹת וּמִן הַעֲבָרָה, שְׁכָל מְקוֹם שְׂאֵתָהּ מוֹצֵא גִדְר עֲרֻנָּה אֵתָהּ מוֹצֵא קְדוּשָׁה. "אִשָּׁה זֹוּנָה וְחַלְלָה" וְגוֹמַר, "אֲנִי ה' מְקַדְשְׁכֶם". "וְלֹא יִחַלֵּל זִרְעוֹ... אֲנִי ה' מְקַדְשׁוֹ"...

אִישׁ אָמוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֶת-שִׁבְתֵּי תִשְׁמְרוּ אֲנִי יְ-הוָה אֱ-לֹהֵיכֶם:

גְּבַר מִן אֲמִיָּה וּמִן אָבוּהִי תִהְיוּן דְחַלְיִין וְיִת יוֹמֵי שְׁבִיָּא דִילֵי תִטְרוּן אָנָּא יִי אֱלֹהֵכוֹן:

אִישׁ אָמוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ – כָּל אֶחָד מִכֶּם תִּירָאוּ אָבִיו וְאָמוֹ, זֶהוּ פְשוּטוֹ. וּמְדַרְשׁוֹ: אֵין לִי אֱלֹא אִישׁ, אִשָּׁה מִנִּין? כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר: תִּירָאוּ, הָרִי כָּאֵן שְׁנַיִם. אִם כֵּן, לְמָה נֵאמַר: אִישׁ? שְׁהָאִישׁ סַפֵּק בְּנִדּוֹ לַעֲשׂוֹת; אָבָל אִשָּׁה, רְשׁוּת אַחֲרִים עָלֶיהָ. אָמוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ – כָּאֵן הַקְּדִים אִם לְאָב, לְפִי שְׁגָלוּי לְפָנָיו שְׁהִבֵּן יָרָא אֶת אָבִיו יוֹתֵר מֵאָמוֹ. וּבְכַבּוּד הַקְּדִים אָב לְאָם, לְפִי שְׁגָלוּי לְפָנָיו שְׁהִבֵּן מְכַבֵּד אֶת אָמוֹ יוֹתֵר מֵאָבִיו, מִפְּנֵי שְׁמִשְׁדָּלְתוֹ בְּדַבְרִים. וְאֶת שִׁבְתֵּי תִשְׁמְרוּ – סַמָּךְ שְׁמִירַת שִׁבְתָּ לְמוֹרָא אָב, לוֹמַר: אַף עַל פִּי שְׁהִזְהַרְתִּיךָ עַל מוֹרָא אָב, אִם יֹאמַר לְךָ: חַלֵּל אֶת הַשִּׁבְתָּ, אַל תִּשְׁמַע לוֹ. וְכֵן בְּשֹׂאֵר כָּל הַמִּצְוֹת. אֲנִי ה' אֱ-לֹהֵיכֶם – אֵתָהּ וְאָבִיךָ חִיבִים בְּכַבּוּדֵי, לְפִיכָךְ לֹא תִשְׁמַע לוֹ לְבַטֵּל אֶת דְּבָרֵי. אִיזְהוּ מוֹרָא? לֹא יִשָּׁב בְּמִקוּמוֹ, וְלֹא יְדַבֵּר בְּמִקוּמוֹ, וְלֹא יִסְתַּר אֶת דְּבָרָיו. וְאִיזְהוּ כְבוֹד? מֵאֲכִיל וּמִשְׁקָה, מִלְּבִישׁ וּמִנְעִיל, מִכְּנִיס וּמוֹצִיא.

אֶל-תִּפְנוּ אֶל-הָאֱלֹלִים וְאֶל-הַמַּסֵּכָה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם אֲנִי יְ-הוָה אֱ-לֹהֵיכֶם:

לֹא תִתְפַּנּוּן בְּתַר טַעֲוֹן וּדְחַלּוֹ דְמַתְכָּא לֹא תַעֲבִדוּן לְכוֹן אָנָּא יִי אֱלֹהֵכוֹן:

אֶל תִּפְנוּ אֶל הָאֱלֹלִים – לַעֲבָדֵם. אֱלֹלִים – לְשׁוֹן אֵל, כְּלֵא הוּא חֲשׁוּב. וְאֶל-הַמַּסֵּכָה – תְּחַלְתֵּן אֱלִילִים הֵם; וְאִם אֵתָהּ פּוֹנָה אַחֲרֵיהֶם, סוֹפָךְ לַעֲשׂוֹתָן אֱלֹהוֹת. לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם – לֹא תַעֲשׂוּ לְאַחֲרִים, וְלֹא אַחֲרִים לָכֶם. וְאִם תֹּאמַר: לֹא תַעֲשׂוּ לַעֲצָמְכֶם, אָבָל אַחֲרִים עוֹשִׂין לָכֶם, הָרִי כְּבָר נֵאמַר: "לֹא יִהְיֶה לְךָ", לֹא שְׁלָךְ וְלֹא שָׁל אַחֲרִים.

וְכִי תִזְבַּחְתוּ זֶבַח שְׁלָמִים לִי-הוָה לְרִצְוֹנְכֶם תִּזְבַּחְתוּ:

וְאַרְי תִּפְסוּן נְכִסְת קוּדְשִׁין קָדָם יִי לְרַעְוָא לְכוֹן תִּפְסוּיָהּ:

וְכִי תִזְבַּחְתוּ וְגוֹמַר – לֹא נֵאמְרָה פְּרִשָּׁה זֹו אֱלֹא לְלַמֵּד שְׁלֵא תִהֵא זְבִיחְתוֹן אֱלֹא עַל מְנַת לְהַאֲכִיל בְּתוֹךְ הַזְּמַן הַזֶּה. שְׂאִם לְקַבֵּעַ לְהֵם זְמַן אֲכִילָה, הָרִי כְּבָר נֵאמַר: "וְאִם גִּדְר אוֹ נְדָבָה זֶבַח קָרְבָּנוֹ" וְגוֹמַר. לְרִצְוֹנְכֶם תִּזְבַּחְתוּ – תְּחַלַּת זְבִיחְתוֹ תִּהֵא עַל מְנַת נַחַת רוּחַ, שְׁיִהֵא לָכֶם לְרִצְוֹן; שְׂאִם תִּחְשְׁבוּ עָלָיו מִחֻשְׁבַּת פְּסוּל, לֹא יִרְצָה עֲלֵיכֶם לְפָנָיו. לְרִצְוֹנְכֶם – אִפִּימִינ"ט. זֶהוּ לְפִי פְשוּטוֹ. וְרַבּוֹתֵינוּ לְמַדוּ, מִכָּאֵן לְמַתְעַסֵּק בְּקְדוּשִׁים שְׁפִסּוּל, שְׂצָרִיךְ שְׁיִתְפַּנּוּן לְשַׁחַט.

בְּיוֹם זִבְחֵיכֶם יֹאכַל וּמִמְחַרְתָּ וְהַנּוֹתֵר עַד-יּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בָּאֵשׁ יִשְׂרָף:

בְּיוֹמָא דִּיתְנַכִּיס יִתְאָכִיל וּבְיוֹמָא דְבִתְרוּהִי וּדִישְׁתָּאֵר עַד יוֹמָא תְּלִיתָאָה בְּנוֹרָא יִתּוּקֵד:

בְּיוֹם זִבְחֵיכֶם יֹאכַל – כְּשֶׁתִּזְבַּחְתוּהוּ, תִּשְׁחַטְוֵהוּ עַל מְנַת לְאֲכֹלוֹ בְּזִמְן שְׁקַבְעֵתִי לָכֶם כְּבָר.

וְאִם הָאֲכַל יֹאכַל בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי פְּגוּל הוּא לֹא יִרְצָה:

וְאִם אֵתְאֲכִילָא יִתְאָכִיל בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה מְרַחַק הוּא לֹא יִהִי לְרַעְוָא:

וְאִם הָאֲכַל יֹאכַל וְגוֹמַר – אִם אִינוּ עֲנִין לְחוּץ לְזִמְנֵו, שְׁהָרִי כְּבָר נֵאמַר: "וְאִם הָאֲכַל יֹאכַל מִבְּשָׂר זֶבַח שְׁלָמִיו" וְגוֹמַר, תִּגְהוּ עֲנִין לְחוּץ לְמִקוּמוֹ. יְכוּל יִהְיוּ חִיבִין כְּרַת עַל אֲכִילְתוֹ? תְּלַמּוּד לוֹמַר: וְהַנִּפְשׁ הָאֲכַלְתָּ מִמֶּנּוּ עֲוֹנָה תִשָּׂא, מִמֶּנּוּ וְלֹא מִחֲבָרוֹ; יִצָּא הַנִּשְׁחַט בְּמִחְשַׁבְתָּ חוּץ לְמִקוּמוֹ. פְּגוּל – מִתְעַב, כְּמוֹ: "וּמִרְק פְּגוּלִים כְּלִיָּהֶם".

וְאֲכַלְיוּ עֲוֹנוֹ יִשָּׂא פִּי-אֶת-קְדֹשׁ יְ-הוָה חַלְל וְנִכְרַתָּה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מֵעַמִּיָּה:

וּדְיִיכְלָנִיָּה חוֹבִיָּה יִקְבִיל אַרְי יִת קוּדְשָׁא דִּינִי אַחִיל וְיִשְׁתִּיצִי אֲנִישָׁא הַהוּא מֵעַמִּיָּה:

וְאֲכַלְיוּ עֲוֹנוֹ יִשָּׂא – בְּנוֹתֵר גְּמוּר הַכְּתוּב מְדַבֵּר; וְאִינוּ עֲנוּשׁ כְּרַת עַל הַנִּשְׁחַט חוּץ לְמִקוּמוֹ, שְׁכַבְר מַעֲטוֹ הַכְּתוּב, וְזֶה בְּנוֹתֵר גְּמוּר מְדַבֵּר. וּבְמַסְכַּת כְּרַתוֹת לְמַדוּהוּ מְגֻזְרָה שְׁנָה.

וּבְקִצְרְכֶם אֶת-קִצְרֵי אַרְצְכֶם לֹא תִכְלֶה פֶּאֶת שְׂדֵךְ לְקַצֵּר וְלִקְטַת קִצְרֵיךָ לֹא תִלְקֹט:

וּבְמַחְצְדְכוֹן יִת חֲצָדָא דְאַרְעֵכוֹן לֹא תִשְׁיַצִּי פֶּתָא דְחַתְקֵךְ לְמַחְצֵד וּלְקִטָּא דְחֲצָדָךְ לֹא תִלְקִיט:

לא תכלה פאת שדה – שנינים פאה בסוף שדהו. ולקט קצירך – שגלים הנושרים בשעת קצירה, אחת או שנים; אבל שלש אינו לקט.

וכרמך לא תעולל ופרט פרמך לא תלקט לעני ולגר וכתרמך לא תעליל ונתרא דכרמך לא תלקיט לעני מענב אתם אני י-הנה א-להיכם: ולגירי תשובוק יתהון אנא יי אלהכון:

לא תעולל – לא תטל עוללות שבה, והן נפרות; איזהו עוללות? כל שאין לה לא כתרף ולא נטרף. ופרט פרמך – גרגרי ענבים הנושרים בשעת בצירה. אני ה' א-להיכם – דין להפרע, ואיני גובה מקם אלא נפשות, שנאמר: "אל תגזל דל" וגומר "פי ה' יריב ריכם" וגומר.

לא תגנבו ולא תכחשו ולא תשקרו איש בעמיתו: לא תגנבו ולא תכדבון ולא תשקרון אנש בחבריה:

לא תגנבו – אזהרה לגונב ממון. אבל "לא תגנב" שבשערת הדברות, אזהרה לגונב נפשות, דבר הלמד מענינו: דבר שחביב עליו מיתת בית דין. ולא תכחשו – לפי שנאמר: "וכחש בה", משלם קרן וחמש. למדנו ענש; אזהרה מנין? תלמוד לומר: ולא תכחשו. ולא תשקרו – לפי שנאמר: "ונשבע על שקר", ישלם קרן וחמש. למדנו ענש; אזהרה מנין? תלמוד לומר: ולא תשקרו. לא תגנבו ולא תכחשו ולא תשקרו – אם גנבת, סופך לכחש, סופך לשקר, סופך להשבע לשקר.

ולא תשבעו בשמי לשקר וחללת את-שם א-להיך ולא תשבעון בשמי לשקרא ותחיל ית שמא דאלהך אני י-הנה: אנא יי:

ולא תשבעו בשמי – למה נאמר? לפי שנאמר: "לא תשא את שם ה' א-להיך לשוא", יכול לא יהא חיב אלא על שם המיוחד? מנין לרבות כל הכפויין: תלמוד לומר: ולא תשבעו בשמי לשקר; כל שם שיש לי.

ולא תעשוק את-רעהך ולא תגזל לא-תליו פעלת שכיר אתה עד-בקר: לא תעשוק ית חברך ולא תינוס לא תבית אגרא דאגרא לותך עד צפרא:

לא תעשוק – זה הכובש שכר שכיר. לא תליו – לשון נקבה, מוסב על הפעלה. עד בקר – בשכיר יום הכתוב מדבר, שיציאתו מששקעה הסמה, לפיכך זמן גבוי שקרו כל הלילה. ובמקום אחר הוא אומר: "ולא תבוא עליו השמש" ? מדבר בשכיר לילה, שהשלמת פעלתו משיעלה עמוד השחר, לפיכך זמן גבוי שקרו כל היום; לפי שנתנה תורה זמן לבעל הבית עונה, לבקש מעות.

ולא תקלל חרש ולפני עור לא תתן מכשל ויראת מא-להיך לא תלוט דלא שמע וקדם דלא חזי לא תשים תקלא מא-להיך אני י-הנה: ותדחל מאלהך אנא יי:

לא תקלל חרש – אין לי אלא חרש, מנין לרבות כל אדם? תלמוד לומר: "בעמך לא תאר". אם כן, למה נאמר חרש? מה חרש מיוחד שהוא בחיים, אף כל, שהוא בחיים; יצא המת, שאינו בחיים. ולפני עור לא תתן מכשל – לפני הסומא בדבר לא תתן עצה שאינה הוגנת לו. אל תאמר: מכור שדה וקח לה חמור, ואתה עוקף עליו ונוטלה הימנו. ויראת מא-להיך – לפי שהדבר הזה אינו מסור לבריות, לידע אם דעתו של זה לטובה או לרעה, ויכול להשטת ולומר: לטובה נתפונתי, לפיכך נאמר בו: ויראת מא-להיך המפכיר מחשבותיה. וכן כל דבר המסור ללבו של אדם העושהו, ואין שאר הבריות מכירות בו, נאמר בו: "ויראת מא-להיך".

שני

ולא תעשו עול במשפט לא-תשא פני-דל ולא תהדר פני גדול בצדק תשפט עמיתך: לא תעבדון שקר בדין לא תסב אפי מסכניא ולא תהדר אפי רבא בקושטא תדיניה לחברך:

לא תעשו עול במשפט – מלמד שהדין המקלקל את הדין קרוי עול, שנאוי ומשקץ, חרם ותועבה. שהענל קרוי תועבה, שנאמר: "כי תועבת ה'" וגומר "פל עשה עול", והתועבה קרויה שקץ וחרם, שנאמר: "ולא תביא תועבה אל ביתך והיית חרם כמהו שקץ תשקצנו" וגומר. לא תשא פני דל – שלא תאמר: עני הוא זה, והעשיר חיב לפרנסו; אוכננו בדין, ונמצא מתפרנס בנקיות. ולא תהדר פני גדול – שלא תאמר: עשיר הוא זה, כן גדולים הוא זה, היאך אבישנו ואראה בבשתו? ענש יש בדבר! לכה נאמר: ולא תהדר פני גדול. בצדק תשפט עמיתך – כמשמעו. דבר אחר: הוי דן את חברך לכף זכות.

ולא תלה רכיל בעמיה לא תעמד על-דמ רעהך אני לא תיכול קורצין בעמך לא תקום על דמא דחברך אני י-הנה: אנא יי:

לא תלה רכיל – אני אומר: על שם שכל משלחי מדנים ומספרי לשון הרע הולכים בבתי רעיהם, לרגל מה יראו רע או מה ישמעו רע לספר בשווק, נקראים הולכי רכיל, הולכי רגילה, אישפיימינו"ט | בלעז. וראיה לדברי, שלא מצינו רכילות שאין כתוב בלשון הליכה: לא תלה רכיל, "הלכי רכיל נחשת וברזל". ושאר לשון הרע אין כתוב בו הליכה: "מלשני בסתר רעהו"; "לשון רמיה"; "לשון מדברת גדולות". לכה אני אומר, שלשון "רכיל" – לשון 'הולך ומרגל', שהק"ף נחלפת בגימ"ל; שכל האותיות שמוצאייהם ממקום אחד מתחלפות זו בזו: ב"ת בפ"א ובגין"ו, גימ"ל בכ"ף וקו"ף, נו"ן בלמ"ד, ורי"ש וז"ו"ן בצד"י. וכן: "וירגל בעבדך", רגל במקמה לומר עלי רעה; וכן: "לא רגל על לשנו". וכן רוכל הסוחר ומרגל אחר כל סחורה, וכל המוכר בשמים להתקשט בהם הנשים, על שם שמחזר תמיד בעירות – נקרא רוכל,

לשון רוגל. ותרגומו: "לא תיכול קורצין", כמו: "נאכלו קרציהון די יהודנא"; אכל ביה קרצא בי מלפא; נראה בעיני, שהיה משפטים לאכל בבית המקבל דבריהם שום הלעטה, והוא גמר חזיק שדבריו מקימים ונעמידם על האמת. ואותה הלעטה נקראת אכילת קורצין, לשון "קרץ בעיניו"; שכן דרוך כל הולכי רכיל לקרץ בעיניהם ולרמז דברי רכילותו, שלא יבינו שאר השומעים. לא תעמד על דם רעה – לראות במיתתו ואתה יכול להצילו, כגון טובע בנהר, וסיה או לסטים באים עליו. אגני ה' – נאמן לשלם שכר, ונאמן להפרע.

**לא-תשגא את-אחיה בלבבך הוכח תוכיח את-
עמיתך ולא-תשא עליו חטא:**
**לא תשגוי ית אחוד בלבך אוכחא תוכח ית תברך ולא
תקביל על דיליה חובא:**

ולא תשא עליו חטא – לא תלבין את פניו בריבים.

**לא-תקום ולא-תטר את-בני עמך ואהבת לרעה פמוך
אני י-הוה:**
**לא תקום ולא תטר דבבו לבני עמך ותרחמיה לתברך
כותך אנא יי:**

לא תקום – אמר לו: השאילני מגלך; אמר לו: לאו. למחר אמר לו: השאילני קרדמך. אמר לו: איני משאילך, כדרךך שלא השאלתני! זו היא נקימה. ואיזו היא נטירה? אמר לו: השאילני קרדמך; אמר לו: לאו. למחר אמר לו: השאילני מגלך. אמר לו: הא לך! ואיני כמותך, שלא השאלתני! זו היא נטירה, שנוטר האיבה בלב, אף על פי שאינו נוקם. ואהבת לרעה פמוך – אמר רבי עקיבא: זה כלל גדול בתורה.

**את-חקמי תשמרו בהמתך לא-תרביע פלאים שדך
לא-תזרע פלאים ובגד פלאים שעטנז לא יעלה
עליך:**
**ית קימי תטרוו בעירך לא תרפיב עירובין חקלך לא
תזרע עירובין ולבוש עירובין שעטנזא לא יסק
עלך:**

את חקמי תשמרו – ואלו הן: בהמתך לא תרביע פלאים וגומר; "חקים" – אלו גזרות מלך, שאין טעם לדבר. ובגד פלאים – למה נאמר לפי שנאמר: "לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדו", יכול לא ילבש גזי צמר ואניצי פשתן? תלמוד לומר בגד. מניין לרבות הלכדים? תלמוד לומר שעטנז, דבר שהוא "שוע טווי ונוז". ואומר אגני: נוז, לשון דבר הנמלל ונזוזר זה עם זה לחברו, מישטי"ר בלעז, כמו "חזון לנאזי דאית בהון", שאנו מפרשין לשון כמוש, פליישטרי"ר. ולשון שעטנז פרש מנחם, מחברת צמר ופשתים.

**ואיש כיי-ישכב את-אשה שכבת-זרע והוא שפחה
נחרפת לאיש והפדה לא נפדתה או חפשה לא נתן-
לה בקרת תהנה לא יומתו כיי-לא חפשה:**
**וגבר ארי ישכוב ית אתתא שכבת זרעא והיא אמא
אחיזא לגבר ואתפרקא לא אתפריקת בכספא או
חירותא לא אתיהיבת לה בשטר בקורתא תהי בה לא
ימותו ארי לא אתחררת:**

נחרפת לאיש – מיצדת ומיחדת לאיש; ואיני יודע לו דמיון במקרא. ובשפחה פנענית שחציה שפחה ונחציה בת חורין, המארסת לעבד עברי שמתר בשפחה, הכתוב מדבר. והפדה לא נפדתה – פדויה ואינה פדויה; וסתם פדיון בכסף. או חפשה – בשטר. בקרת תהנה – היא לוקה ולא הוא; יש על בית דין לבקר את הדבר, שלא לסבב מיתה. פי לא חפשה – ואין קדושיה קדושין גמורין. ורבותינו למדו מכאן, שמי שהוא במלקות – יאה בקריאה, שהדינים המלקין קורין על הלוקה: "אם לא תשמר לעשות" וגו' והפלא ה' את מכתך" וגומר. פי לא חפשה – לפיכך אין סבב עליה מיתה, שאין קדושיה קדושין; הא אם חפשה, קדושיה קדושין וסבב מיתה.

**והביא את-אשמו לי-הוה אל-פנת אהל מועד איל
אשם:**
**וינתי ית אשמיה לקדם יי לתרע משפן זמנא דכרא
לאשמא:**

**וכפר עליו הפהן באיל האשם לפני י-הוה על-
חטאתו אשר חטא ונסלח לו מחטאתו אשר חטא:**
**ויכפר עלוהי פהנא בדכרא דאשמא קדם יי על
חובתיה דחב וישתביק ליה מחובתיה דחב:**

ונסלח לו מחטאתו אשר חטא – לרבות את המזיד בשוגג.

שלישי

**וכי-תבאו אליהארץ ונטעתם פלעץ מאכל וערלתם
ערלתו את-פריו שלש שנים יהנה לכם ערלים לא
יאכל:**
**וארי תיעליון לארעא ותצבוון פל אילן דמיכל
ותרחקון רחקא ית אביה תלת שניו יהי לכון מרחק
לאבדא לא יתאכיל:**

וערלתם ערלתו – ונטעתם אטימתו, והא אטום ונסתם מלהגות מנגו. שלש שנים יהנה לכם ערלים – מאימתי מונה לו? משעת נטיעתו. יכול אם הצניעו, לאחר שלש שנים יהא מת? תלמוד לומר: יהנה, בהנחתו יהא.

ובשנה הרביעית יהיה פל-פריו קדש הלולים לי- ובשנת רביעיתא יהי פל אביה קודש תושבתו קדם הנה:
י:

יהיה פל פריו קדש – כמעשר שני, שכתוב בו: "וכל מעשר הארץ" וגומר "קדש לה". מה מעשר שני אינו נאכל חוץ לחומות ירושלים אלא בפדיון, אף זה פן. ודבר זה – הלולים לה' הוא, שנושאו שם לשבת ולהלל לשמים.

ובשנה החמישית תאכלו את-פריו להוסיף לכם ובשנת חמישיתא תיכלון ית אביה לאוספא לכוון תבואתו אני י-הנה א-להיכם:
עללתיה אנא יי אלהכון:

להוסיף לכם תבואתו – המצנה הזאת שתשמרו – תהיה להוסיף לכם תבואתו, שבשכרה אני מברך לכם פרות הנטיעות. הנה רבי עקיבא אומר: דברה תורה פנגד יצר הרע, שלא יאמר אדם: הרי ארבע שנים אני מצטער בו חנם! לפיכך נאמר: להוסיף לכם תבואתו. אני ה' – אני ה' המבטיח על פך, ונאמן לשמר הבטחתו.

לא תאכלו על-הדם לא תנחשו ולא תעוננו:
לא תיכלון על דמא לא תנחשון ולא תענון:

לא תאכלו על הדם – להרבה פנים נדרש בסנהדרין: אזהרה שלא יאכל מבושר קדשים לפני זריקת דמים, ואזהרה לאוכל מבהמת חלין טרם שתמצא נפשה, ועוד הרבה. לא תנחשו – כגון אלו המנחשין בחלדה ובעופות; פתו נפלה מפיו; צבי הפסיקו בדרך. ולא תעוננו – לשון עונות ושעות, שאומר: יום פלוני יפה להתחיל מלאכה, שעה פלונית קשה לצאת.

לא תקפו פאת ראשכם ולא תשחית את פאת זקנך:
לא תקפון פתא דרישכון ולא תחביל ית פתא דדקנך:

לא תקפו פאת ראשכם – זה המשנה צדעיו לאחורי אָזְנוֹ וּלפדחתו, ונמצא הקף ראשו עגל סביב; שעל אחורי אָזְנוֹ – עקרי שָׁעָרוֹ, למעלה מצדעיו הרבה. פאת זקנך – סוף הזקן וגבוליו. והן חמש: שנים בכל לחי ולחי למעלה אצל הראש, שהוא רחב ויש בו שתי פאות, ואחת למטה בסנטרו, מקום חבור שני הלחינים יחד.

ושרט לנפש לא תתנו בבשרכם וכתבת קעקע לא ותבול על מית לא תתנון בבשרכון ורושמין חריתין תתנו בכם אני י-הנה:
לא תתנון בכון אנא יי:

ושרט לנפש – כן דרפן של אמוריים, להיות משרטין בשרם פשמת להם מת. וכתבת קעקע – כתב המחקק ושקוע, שאינו נמחק לעולם, שמקעקעו במחט והוא משמר לעולם. קעקע – לשון והוקע אותם, והוקענום. ותחבין עץ בארץ ותולין אותם עליהם, ונמצאו מחקין ותחובין בקרקע, פורפויני"ט בלעז.

אל-תחלל את-בתך להזנותה ולא-תזנה הארץ לא תחיל ית ברךך לאטעיותה ולא תטעי ארעא ומלאה הארץ זמה:
ותתמלי ארעא עיצת חטאין:

אל תחלל את בתך להזנותה – במוסר בתו פנויה לביאה שלא לשם קדושין. ולא תזנה הארץ – אם אמה עושה כן, הארץ מזנה את פרומיה לעשותן במקום אחר ולא בארצכם. וכן הוא אומר: "וימנעו רבבים" וגומר.

את-שבתתי תשמרו ומקדשי תיראו אני י-הנה:
ית יומי שבניא דילי תטרון ולבית מקדשי תהון דחליו אנא יי:

ומקדשי תיראו – לא יפגס בהר הבית לא במקלו ולא במנעלו ובאפנדתו ובאבק שעל רגליו. ואף על פי שאני מזהירכם על המקדש, "את שבתותי תשמרו"; אין בגן בית המקדש דוחה שבת.

אל-תפגו אל-האבת וא-ל-הידענים אל-תבקשו לא תתפנון בתר בדין וזכורו לא תתבעון לאסתאבא לטמאה בהם אני י-הנה א-להיכם:
בהון אנא יי אלהכון:

אל תפגו אל האבת – אזהרה לבעל אוב וידעוני. בעל אוב – זה פיתום, המדבר משחיו; וידעוני, מכניס עצם חיה ששמה ידוע לתוך פיו, והעצם מדבר. אל תבקשו – להיות עסוקים בם; שאם תתעסקו בם – אתם מטמאין לפני, ואני מתעב אתכם. אני ה' א-להיכם – דעו את מי אתם מחליפין במי.

מפני שיבה תקום והזרת פני זקן ונראת מא-להיה מן קדם דסבר באורייתא תקום ותהדר אפי סבא אני י-הנה:
ותדחל מאלהיה אנא יי:

מפני שיבה תקום – יכול זקן אשמאי? תלמוד לומר זקן, אין זקן אלא שקנה חכמה. והזרת פני זקן – איזהו הדור? לא ישב במקומו, ולא ידבר במקומו, ולא יסתר את דבריו. יכול יעצים עיניו כמי שלא ראהו? לכה נאמר: ונראת מא-להיה, שהרי דבר זה מסור ללב ש עושהו, שאין מכיר בו אלא הוא; וכל דבר המסור ללב, נאמר בו "ונראת מא-להיה".

וְכִי־יָגֹור אֶתְךָ גֵר בְּאַרְצְכֶם לֹא תוֹנוּ אֹתוֹ: וְאֵרִי יִתְגַּיֵּיר עִמָּכֶם גֵּיּוֹרָא בְּאַרְעֵכֶם לֹא תוֹנוּן יִתִּיה:

לא תונו – אונאת דברים. לא תאמר לו: "אמש היית עובד עבודה זרה, ועכשו אתה בא ללמד תורה שנתנה מפי הגבורה?!"

כְּאֶזְרַח מִכֶּם יִהְיֶה לָכֶם הַגֵּר | הַגֵּר אֶתְכֶם וְאַהֲבַתְּ לֹוּ כְּפִנְיֵיכֶם מִנְּכֶם יִהְיֶה לְכֹון גֵּיּוֹרָא דִּיתְגַּיֵּיר עִמָּכֶם כְּמוֹךְ פִּי־גֵרִים הָיִיתֶם בְּאַרְץ מִצְרַיִם אֲנִי יְ-הוָה יְ-הוֹנֶה דְּמִצְרַיִם אָנָּה יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:

פי גרים הייתם – מום שבוך אל תאמר לתברך. אני ה' א-להיכם – א-להיך וא-להיו אני.

לֹא־תַעֲשׂוּ עֹול בְּמִשְׁפָּט בְּמִדָּה בְּמִשְׁקָל וּבְמִשׁוּרָה: לֹא תַעֲבֹדוּן שָׁקֵר בְּדִין בְּמִשְׁחָתָא בְּמִתְקָלָא וּבְמִכִּילְתָּא:

לא תעשו עול במשפט – אם לדון, הרי כבר נאמר: "לא תעשו עול במשפט"; ומהו משפט השנוי כאן? הוא המדה והמשקל והמשורה. מלמד שהמודד נקרא דין, שאם שקר במדה – הרי הוא כמקלקל את הדין, וקרובי עול, שנאוי ומשקץ, חרם ותועבה; וגורם לתמשה דברים האמורים בדין: מטמא את הארץ, ומחלל את השם, ומסלק את השכינה, ומפיל את ישראל בתרב, ומגלה אותם מארצם. במדה – זו מדת הארץ. במשקל – כמשמעו. ובמשורה – היא מדת הלח והיבש.

מֵאֲנִי צֶדֶק אֲבִי־צֶדֶק אֵיפֶת צֶדֶק וְהִיוּ צֶדֶק יִהְיֶה לָכֶם אֲנִי יְ-הוָה אֱ-לֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאַרְץ מִצְרַיִם: מוֹזַנְנָאן דְּקִשׁוּט מִתְקִלִין דְּקִשׁוּט מְכִילִין דְּקִשׁוּט וְהִינִין דְּקִשׁוּט יְהוֹן לְכֹון אָנָּה יְיָ אֱלֹהֵיכֶם דְּאַפִּיקִית יִתְכוּן מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם:

אבני צדק – הם המשקולות ששוקליו כנגדו. איפת – היא מדת היבש. הין – זו היא מדת הלח. אשר הוצאתי אתכם. – על מנת פן. דבר אחר: אני הבחנתי במצרים בין טפה של בכור לטפה שאינה של בכור, ואני הנאמן להפריע ממי שטומן משקלותיו במלח, להונות את הבריות שאין מכירים בהם.

וְשִׁמְרֶתֶם אֶת־כָּל־חֻקְתִּי וְאֶת־כָּל־מִשְׁפָּטֵי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְ-הוָה: וְתִשְׁרוּן יֵת כָּל קִיָּמִי וְיֵת כָּל דִּינֵי וְתַעֲבֹדוּן יִתְהוֹן אָנָּה יְיָ:

פְּרֻשַׁת הַמִּלָּךְ

חמישי

וַיְדַבֵּר יְ-הוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמְלִיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֵר:

וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תֹּאמַרְ אִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר | הַגֵּר בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִתָּן מִזְרַעוֹ לְמִלְךָ מֹות יוֹמַת עִם הָאָרֶץ יִרְגְּמֶהוּ בְּאָבוֹן: וְעַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּימַר גֵּבַר גֵּבַר מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן־גֵּיּוֹרָא דִּיתְגַּיֵּירוּן בְּיִשְׂרָאֵל דִּיתִין מִזְרַעִיהָ לְמִלְךָ אֶתְקַטְלָא יִתְקַטִּיל עִמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל יִרְגְּמוּנִיהָ בְּאֲבָנָא:

ואל בני ישראל תאמר – ענשין על האזרחות. מות יומת – בבית דין, ואם אין פס לבית דין, עם הארץ מסיעין אותו. עם הארץ – עם שפגינו נבראת הארץ. דבר אחר: עם שעתידין לירש את הארץ על ידי מצות הקלו.

וְאֲנִי אֶתֶן אֶת־פְּנִי בְּאִישׁ הַהוּא וְהִכַּרְתִּי אֹתוֹ מִקְרֹב עִמּוֹ כִּי מִזְרַעוֹ נָתַן לְמִלְךָ לְמַעַן טַמְא אֶת־מִקְדָּשִׁי וּלְחַלֵּל אֶת־שֵׁם קֹדְשִׁי: וְאָנָּה אֶתִּין יֵת רוּגְזֵי בְּאֲנָשָׁא הַהוּא וְאֲשִׁיבֵי יִתִּיה מִגּוֹ עַמִּיהָ אֵרִי מִזְרַעִיהָ יִהֵב לְמוֹלְךָ בְּדִיל לְסַאבָּא יֵת מִקְדָּשִׁי וּלְאַחַלָּא יֵת שִׁמָּא דְּקוּדְשִׁי:

אתן את פני – פנאי שלי; פונה אני מכל עסקי ועוסק בו. באיש – ולא בצבור, שאין כל הצבור נכרתין. כי מזרעו נתן למלך – לפי שנאמר: "מעביר בנו ובתו באש", כן בנו וכן בתו מנין? תלמוד לומר: כי מזרעו נתן למלך. זרע פסול מנין? תלמוד לומר: "בתתו מזרעו למלך". למען טמא את מקדשי. – את כנסת ישראל, שהיא מקדשת לי, כלשון "ולא יחלל את מקדשי".

וְאִם הַעֲלִימוּ עִם הָאָרֶץ אֶת־עֵינֵיהֶם מִן־הָאִישׁ הַהוּא בְּתַתּוֹ מִזְרַעוֹ לְמִלְךָ לְבַלְתִּי הִמִּית אֹתוֹ: וְאִם מְכַבֵּשׁ יְכַבְּשׁוּן עִמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל יֵת עֵינֵיהוֹן מִן גּוֹבְרָא הַהוּא בְּדִיהֵב מִזְרַעִיהָ לְמִלְךָ בְּדִיל דְּלֹא לְמַקְטִיל יִתִּיה:

ואם העלם נעלימו – אם העליו בְּדָבָר אֶחָד, סוֹף שֶׁיַּעֲלִימוּ בְּדַבְרֵי הַרְבֵּה. אם העליו סְנֵהֲדָרֵי קִטְנָה, סוֹף שֶׁיַּעֲלִימוּ סְנֵהֲדָרֵי גְדוּלָה.

וְשִׁמְתִי אֹנִי אֶת־פָּנַי בְּאִישׁ הַהוּא וּבְמִשְׁפַּחְתּוֹ וְהִכְרַתִי אֹתוֹ וְאֶת־כָּל־הַזְּנִיחַ אֲחֵרָיו לְזָנוֹת אַחֲרָי
וְאֲשִׁינִי יְתִיב וְיָת כָּל דָּטָעַן בְּתַרוּחֵי לְמַטְעֵי בְּתַר
מִלְךָ מִקְרַב עַמִּים:
וְאֲשִׁינִי אֲנִי יְת רֹגְזִי בְּגוֹבְרָא הַהוּא וּבְסַעֲדוּחֵי
מִלְךָ מִגּוֹ עַמֵּיהוֹן:

וּבְמִשְׁפַּחְתּוֹ – אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: וְכִי מִשְׁפָּחָה מַה חֲטָאָה? אֵלֶּא לְלַמְדָּךְ, שָׂאִין לָךְ מִשְׁפָּחָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ מוֹכֵס שָׂאִין כָּלָם מוֹכְסִין, שֶׁכָּלָם מַחְפִּין עָלָיו. וְהִכְרַתִי אֹתוֹ – לְמַה נֶּאֱמַר? לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר: וּבְמִשְׁפַּחְתּוֹ, יָכוֹל יִהְיֶה כָּל הַמִּשְׁפָּחָה בְּהִכְרַת? תְּלַמּוּד לֹמַר אוֹתוֹ; אוֹתוֹ בְּהִכְרַת, וְלֹא כָּל הַמִּשְׁפָּחָה בְּהִכְרַת, אֵלֶּא בְּיִסּוּרֵין. לְזָנוֹת אַחֲרֵי הַמֶּלֶךְ – לְרַבּוֹת שָׂאֵר עֲבוּדָה זָרָה שֶׁעֲבָדָה בְּכָף, וְאֶפְלוּ אִין זֹו עֲבוּדְתָהּ.

וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תִּפְנֶה אֶל־הָאֵבֶת וְאֶל־הַיְדָעִימִים לְזָנוֹת
אַחֲרֵיהֶם וְנִתְּתִי אֶת־פָּנַי בְּנֶפֶשׁ הַהוּא וְהִכְרַתִי אֹתוֹ
מִקְרַב עַמּוֹ:
וְאֲנִשׁ דִּיתְפָּנִי בְּתַר בְּדִין וּזְכוּרוֹ לְמַטְעֵי בְּתַרְיֵהוֹן
וְאֲתִין יְת רֹגְזִי בְּאֲנָשָׁא הַהוּא וְאֲשִׁינִי יְתִיב מִגּוֹ
עַמֵּיהָ:

וְהִתְקַדְּשִׁיתֶם וְהִייתֶם קְדוֹשִׁים כִּי אֲנִי יְ-הוָה
אֶל־לֵהִיבְכֶם:
וְהִתְקַדְּשׁוּן וְתִהוֹן קְדִישִׁין אַרִי אֲנִי יְי אֱלֹהֵכוֹן:

וְהִתְקַדְּשִׁיתֶם – זֹו פְּרִישׁוֹת עֲבוּדָה זָרָה.
שִׁישִׁי

וְשִׁמְרַתֶם אֶת־חֻקֵּי וְעֲשִׂיתֶם אֲתֶם אֲנִי יְ-הוָה
מִקְדְּשֵׁכֶם:
וְתִטְרוּן יְת קְנִמִי וְתַעֲבְדוּן יְתִהוֹן אֲנִי יְי מִקְדְּשֵׁכוֹן:

כִּי־אִישׁ אִישׁ אֲשֶׁר יִקְלַל אֶת־אָבִיו וְאֶת־אִמּוֹ מוֹת
יּוֹמַת אָבִיו וְאִמּוֹ קָלַל דָּמּוֹ בּוֹ:
אַרִי גְבַר גְּבַר דִּילוּט יְת אָבוּהִי וְיְת אִמִּיהָ אֲתַקְטֵלָא
יְתַקְטִיל אָבוּהִי וְאִמִּיהָ לְט קְטֵלָא חֵיִיב:

אָבִיו וְאִמּוֹ קָלַל – לְרַבּוֹת לְאַחַר מִיתָהּ. דָּמּוֹ בּוֹ – זֹו סְקִילָה; וְכֹן כָּל מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר "דָּמּוֹ בּוֹ", "דָּמִיהֶם בָּם"; וְלַמְדַּנּוּ מֵאוֹב וְיַדְעוּנִי, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם: "בְּאָבֹן וּבְרִגְמוֹ אֲתֶם דָּמִיהֶם בָּם". וּפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא, כְּמוֹ "דָּמוֹ בְּרִאשׁוֹ": אִין נֶעְנֵשׁ עַל מִיתַתוֹ אֵלֶּא הוּא, שֶׁהוּא גֵרַם לַעֲצָמוֹ שֶׁיִּהְיֶה רַג.

וְאִישׁ אֲשֶׁר יִנְאֶף אֶת־אִשְׁתּוֹ אִישׁ אֲשֶׁר יִנְאֶף אֶת־
אִשְׁתּוֹ רַעְהוּ מוֹת־יּוֹמַת הַנְּאָף וְהַנְּאָפָת:
וְגַבַר דִּיגוּף יְת אִתָּת גְּבַר דִּיגוּף יְת אִתָּת חֲבָרִיהָ
אֲתַקְטֵלָא יְתַקְטִיל גְּיִפָא וְגְיִפָתָא:

וְאִישׁ – פָּרַט לְקַטֹּן. אֲשֶׁר יִנְאֶף אֶת אִשְׁתּוֹ אִישׁ – פָּרַט לְאִשְׁתּוֹ קַטָּן; לְמַדְנּוּ שֶׁאִין לְקַטֹּן קְדוּשִׁין. – וְעַל אִיזוֹ אִשְׁתּוֹ אִישׁ חִיבְתִי לָךְ? – אֲשֶׁר יִנְאֶף אֶת אִשְׁתּוֹ רַעְהוּ – פָּרַט לְאִשְׁתּוֹ גּוֹי; לְמַדְנּוּ שֶׁאִין קְדוּשִׁין לְגוֹי. מוֹת יּוֹמַת הַנְּאָף וְהַנְּאָפָת – כָּל מִיתָה הַזְּמוּרָה בְּתוֹרָה סֵתֵם, אִינְהָ אֵלֶּא חֲזָקָה.

וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־אִשְׁתּוֹ אָבִיו עֶרְוַת אָבִיו גְּלָה
מוֹת־יּוֹמַתוֹ שְׁנִיגָהּ דְּמִיגָהּ בָּם:
וְגַבַר דִּישְׁכּוֹב יְת אִתָּת אָבוּהִי עֶרְוַתָא דְּאָבוּהִי גְּלִי
אֲתַקְטֵלָא יְתַקְטִילוֹן תְּרוּיֵהוֹן קְטֵלָא חֵיִיבִין:

וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־פִּלְתּוֹ מוֹת יּוֹמַתוֹ שְׁנִיגָהּ תְּבַל
עָשׂוֹ דְּמִיגָהּ בָּם:
וְגַבַר דִּישְׁכּוֹב יְת פִּלְתִּיהָ אֲתַקְטֵלָא יְתַקְטִילוֹן תְּרוּיֵהוֹן
תְּבַלָא עֲבָדוֹ קְטֵלָא חֵיִיבִין:

תְּבַל עָשׂוֹ – גְּנָאִי. לְשׁוֹן אַחַר: מִבְּלַבְלִין זָרַע הָאֵב בְּזָרַע הַבּוֹן.

וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־זָכָר מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה תּוֹעֵבָה
עָשׂוֹ שְׁנִיגָהּ מוֹת יּוֹמַתוֹ דְּמִיגָהּ בָּם:
וְגַבַר דִּישְׁכּוֹב יְת דְּכוּרָא מִשְׁכְּבֵי אִתָּא תּוֹעֵיבָא עֲבָדוֹ
תְּרוּיֵהוֹן אֲתַקְטֵלָא יְתַקְטִילוֹן קְטֵלָא חֵיִיבִין:

מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה – מְכַנְּסִים כְּמַכְחוּל בְּשׁוֹפְרָת.

וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת־אִשָּׁה וְאֶת־אִמָּהּ זָמָה הוּא בְּאִשׁ
יִשְׂרָפוּ אֹתוֹ וְאֲתִהוֹן וְלֹא־תִהְיֶה זָמָה בְּתוֹכְכֶם:
וְגַבַר דִּיִּסַּב יְת אִתָּתָא וְיְת אִמָּהּ עֵיצַת חֲטָאִין הִיא
בְּנוּרָא יוֹקְדוֹן יְתִיב וְיְתִהוֹן וְלֹא תִהִי עֵיצַת חֲטָאִין
בִּינֵיכוֹן:

יִשְׂרָפוּ אֹתוֹ וְאַתֶּן – אי אתה יכול לומר: אשתו הראשונה ישרפו, שהרי נשאה בהסתר ולא נאסרה עליו; אלא אשה ואמה הכתובין כאן – שתייהן לאסור, שנשא את חמותו ואמה. ויש מרבותינו שאומרים, אין כאן אלא חמותו; ומהו אתה? את אחת מהן, ולשון יגני הוא: "הן" אסת.

וְאִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן שִׁכְבֹתוֹ בְּבֵהמָה מוֹת יוֹמָת וְאַתֶּ – **וְגַבְר דִּיתֵין שְׁכוּבְתֵיה בְּבַעֲרָא אֶתְקַטְלָא יִתְקַטִּיל וְיָת –**
הַבֵּהמָה תִּהְרְגוּ: בְּבַעֲרָא תִקְטָלוּן:

וְאַת הַבֵּהמָה תִּהְרְגוּ – אם אדם חטא, בהמה מה חטאה? אלא מפני שבאה לאדם תקלה על גדה, לפיכך אמר הכתוב תסקל; קל וחומר לאדם, שידוע להבחין בין טוב לרע, וגורם רעה לחברו לעבר עברה. פיוצא בדבר אתה אומר: "אבד תאבדון את כל המקומות". הרי דברים קל וחומר: מה אילנות, שאינן רואין ואינן שומעין, על שבאת תקלה על ידם אמרה תורה השחת, שורף וכלה; המטה את חברו מדרך חיים לדרך מיתה, על אחת כמה וכמה!

וְאִשָּׁה אֲשֶׁר תִּקְרַב אֶל־כָּל־בֵּהמָה לְרַבְעָה אֹתָהּ – **וְאַתְמָא דְתִקְרַב לְנֹת כָּל בְּעִירָא לְמַשְׁלֵט בֵּה וְתִקְטוּל –**
וְהִרְגִתְ אֶת־הָאִשָּׁה וְאַת־הַבֵּהמָה מוֹת יוֹמָתוֹ דְּמִיתָהּ – **יָת אֶתְמָא וְיָת בְּעִירָא אֶתְקַטְלָא יִתְקַטָּלוּן קַטְלָא –**
בֵּם: תִּיבִינ:

וְאִישׁ אֲשֶׁר־יִקַּח אֶת־אִחָתוֹ בַּת־אָבִיו אוֹ בַת־אִמּוֹ – **וְגַבְר דִּי־סַב יָת אֶחְתִּיה בַת אָבוּהִי אוֹ בַת אִמִּיה וְיִחְזִי –**
וְרָאָה אֶת־עֲרוֹתָהּ וְהִיא־תִרְאָה אֶת־עֲרוֹתוֹ תָּסֵד הוּא – **יָת עֲרִיתָה וְהִיא תִחְזִי יָת עֲרִיתָה קִלְנָא הוּא –**
וְנָכַרְתּוּ לְעֵינֵי בְנֵי עַמָּם עֲרוֹת אִחְתּוֹ גִּלְהָ עוֹנוֹ יִשְׂא: – **וְיִשְׁמִיעוּן לְעֵינֵי בְנֵי עַמְהוֹן עֲרִית אֶחְתִּיה גְּלִי חוּבִייה –**
יִקְבִּיל:

תָּסֵד הוּא – לשון ארמי, "חרפה" – "חסודא". ומדרשו: אם תאמר: קני נשא אחותו? תָּסֵד עשה המקום לבנות עולמו ממנו, שנאמר: "עולם תָּסֵד יבנה".

וְאִישׁ אֲשֶׁר־יִשְׁכַּב אֶת־אִשָּׁה דְּזָה וְגִלְהָ אֶת־עֲרוֹתָהּ – **וְגַבְר דִּי־שָׁכַב יָת אֶתְמָא טוּמְאָה וְיִגְלִי יָת עֲרִיתָה יָת –**
אֶת־מִקְרָהּ הָעֵרָה וְהוּא גִלְתָּה אֶת־מְקוֹר דְּמִיתָהּ – **קִלְנָה גְּלִי וְהִיא תִגְלִי יָת סוּאָבַת דְּמִתָּה וְיִשְׁמִיעוּן –**
וְנָכַרְתּוּ שְׁנֵיהֶם מִקְרַב עַמָּם: תְּרוּיְהוּן מִגּוֹ עַמְהוֹן:

הָעֵרָה – גלה. וכן כל לשון ערוה – גלוי הוא, והני"ו יורדת בתבה לשם דבר; כמו: "זענה"; וכן "אחנה", מגזרת "אח". והערה זו – נחלקו בה רבותינו: יש אומרים, זו נשיקת שמש; ויש אומרים, זו הכנסת עטרה.

וְעֲרוֹת אִחּוֹת אִמָּךְ וְאִחּוֹת אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה כִּי אֶת־ – **וְעֲרִית אֶחָת אִמָּךְ וְאֶחָת אָבוּךְ לֹא תִגְלִי אָרִי יָת –**
יִשְׂאָרוּ הָעֵרָה עוֹנָם יִשְׂאוּ: קְרִיבְתֵיה גְּלִי חוּבְהוֹן יִקְבָּלוּן:

וערוות אחות אמה וגומר – שנה הכתוב באזהרתו, לומר שהזהר עליהן בין על אחות אביו ואמו מן האב, בין על אחיותיהן מן האם; אבל ערוות אשת אחי אביו – לא הזהר אלא על אשת אחי אביו מן האב.

וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־דֹּדָתוֹ עֲרוֹת דָּדוֹ גִּלְהָ חֲטָאָם – **וְגַבְר דִּי־שָׁכַב יָת אֶתְמָא אֶחְבוּהִי עֲרִיתָא דְּאֶחְבוּהִי גְּלִי –**
יִשְׂאוּ עֲרִירִים יָמָתוֹ: חוּבְהוֹן יִקְבָּלוּן דְּלֹא וְלַד יָמוּתוּן:

אשר ישכב את דדתו – המקרא הזה בא ללמד על פרת האמור למעלה, שהוא בעגש הליכת ערירי. ערירים – פתגומו: "בלא וְלַד"; ודומה לו: "ואנכי הולך ערירי". יש לו בנים – קוברו; אין לו בנים, מת בלא בנים. לכך שנה בשני מקראות אלו: "ערירים ימותו" – "ערירים יהיו". "ערירים ימותו", אם יהיו לו בשעת עברה, לא יהיו לו פשימות, לפי שקברו בתינו. "ערירים יהיו", שאם אין לו בשעת עברה, יהנה כל ימיו כמו שהוא עכשו.

וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת־אִשְׁת אָחִיו גִּדְהָ הוּא עֲרוֹת אָחִיו – **וְגַבְר דִּי־סַב יָת אֶתְמָא אֶחְוִיה מִרְחָקָא הִיא עֲרִיתָא –**
גִּלְהָ עֲרִירִים יָהִיו: דְּאֶחְוִיה גְּלִי דְּלֹא וְלַד יָהוּן:

גדה הוא – השכיבה הזאת, מגדה היא ומאוסה. ורבותינו דרשו לאסור הערצה בה פגדה, שהערצה מפרשת בה, "את מקורה הערה".

וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־כָּל־חֻקֹּתַי וְאַת־כָּל־מִשְׁפָּטַי וְעִשִּׂיתֶם – **וְתִטְרוּן יָת כָּל קִימֵי וְיָת כָּל דִּינֵי וְתַעֲבְדוּן יָתְהוּן וְלֹא –**
אֲתֶם וְלֹא־תִקְיֹא אֶתְכֶם הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא אֲתֶכֶם – **תְּרוּקִיו יִתְכוּן אַרְעָא דְּאַנָּא מַעִיל יִתְכוּן לְתַמָּן לְמַתַּב –**
שְׁמָה לְשִׁבְת בָּה: בֵּה:

ולא תלכו בחקת הגוי אשר-אני משלח מפניכם כי את-פל-אלה עשו ואקץ בם: ארי ית פל אלין עבדו ורחיק מימרי יתהוין:

ואקץ – לשון מאוס, כמו "קצתי בחיי", כאדם שהוא קץ במזונו.

ואמר לכם אתם תירשו את-אדמתם ואני אתננה לכם לרשת אתה ארץ זבת חלב ודבש אני י-הנה א-להיכם אשר-הבדלתי אתכם מן-העמים: ותפראו בין בעירא דכניא למסאבא ובין עופא מסאבא לדכניא ולא תשקצו ית נפשיתכון בבעירא ובצועף ובכל אשר תרמש האדמה אשר-הבדלתי לכם לטמא:

והבדלתם בין-הבהמה הטהרה לטמאה ובין-העוף הטהמא לטהר ולא-תשקצו את-נפשיתכם בבהמה ובצועף ובכל אשר תרמש האדמה אשר-הבדלתי לכם לטמא: ותפראו בין בעירא דכניא למסאבא ובין עופא מסאבא לדכניא ולא תשקצו ית נפשיתכון בבעירא ובצועף ובכל דתרחיש ארעא דאפרישית לכון לסאבא:

והבדלתם בין הבהמה הטהרה לטמאה – אין צריך לומר בין פרה לחמור, שהרי מבדליו ונפריו הם; אלא בין טהורה לה לטמאה לה, בין שנשחט רבו של סימן לנשחט חציו. וכמה בין רבו לחציו? מלא שערה. אשר הבדלתי לכם לטמא – לאסור.

והייתם לי קדושים כי קדוש אני י-הנה ואבדל אתכם מן-העמים להיות לי: ותהוין קדמי קדישין ארי קדיש אנה יי ואפרישית יתכון מן עממיא למהני פלחין קדמי:

ואבדל אתכם מן העמים להיות לי – אם אתם מבדלים מהם – הרי אתם שלי; ואם לאו, הרי אתם של נבוכדנצר ונבכריו. רבי אלעזר בן עזריה אומר, מנין שלא יאמר אדם: נפשי קצה בבשר חזיר, אי אפשי ללבש כלאים; אבל יאמר: אפשי, ומה אעשה, ואבי שבשמים גזר עלי? תלמוד לומר: ואבדל אתכם מן העמים להיות לי, שתהא הבדלתכם מהם לשמי; פורש מן העברה, ומקבל עליו על מלכות שמים.

ואיש או-אשה פיי-יהיה בהם אוב או ידעני מות יומתו באבן ירגמו אתם דמיתם בם: וגבר או אתא ארי יהי בהון בדין או זכורו אתקטלא יתקטלון באבנא ירגמו יתהוין קטלא תייבין:

כי יהיה בהם אוב וגומר – כאן נאמר בהם מיתה, ולמעלה פרת: עדים והתראה – בסקילה; מזיד בלא התראה, בהפרת; ושגגתם חטאת. וכן בכל סיבי מיתות שנאמר בהם פרת.

המשך נ"ו: בזה אמר י-הוה שלש אנכי נוטל עליך בחר- לך אחת-מהם ואעשה-לה: ויבא-גד אל-דוד ויגדלו ויאמר לו התבוא לך שבעי- שנים רעב בארצה אם-שלשה חודשים נסוף לפני-צריך והוא רדף ואם-היות שלשת ימים דבר בארצה עתה דע וראה מה-אשוב שלחי דבר: ויאמר דוד אליגד צרילי מאד נפלח-נא בידי-הוה פירבים רחמו וביד-אדם אלי אפלה: ויתן י-הוה דבר בישראל מהפקר ועד-עת מועד וימת מן-העם מדין ועד-באר שבע שבעים אלף איש: וישלח ידו המלאך וירושלם לשחתה וינחם י-הוה אלי הרעה ויאמר למלאך המשחית בעם רב עתה תרף ידה ומלאך י-הוה הוה עם-גרון הארונה היבסי: ויאמר דוד אלי-הוה בראתו | את- המלאך | המנכה בעם ויאמר הנה אנכי הטאתי ואנכי העויתי ואלה הצאן מה עשו תהי נא ידך בי ובבית אבי: ויבא-גד אל-דוד ביום

ההוא ויאמר לו עלה תקם לי-הוה מזבח בגרן ארונה היבסי: ויעל דוד בדבר-גד באשר צוה י-הוה: וישקף ארונה וירא את-המלאך ואת- עבדיו עברים עליו ויצא ארונה וישתחו למלאך אפיו ארצה: ויאמר ארונה מדוע בא אדני-המלאך אל-עבדו ויאמר דוד לקנות מעמך את-הגרן לבנות מזבח לי-הוה ותעצר המנפה מעל העם: ויאמר ארונה אל-דוד יקח ויעל אדני המלאך הטוב בעיניו ראה הפקר לעלה והמרגים ובלי הפקר לעצים: הפל נתן ארונה המלאך למלאך ויאמר ארונה אל-המלאך י-הוה א-להיך ורצה: ויאמר המלאך אלי ארונה לא פייקנו אקנה מאותך במחיר ולא אעלה לי-הוה א-לחי עלות חנם ויגן דוד את- הגרן ואת-הפקר בכסף שקלים חמשים: ויבן שם דוד מזבח לי-הוה ויעל עלות ושלמים ויעתר י-הוה לארץ ותעצר המנפה מעל ישראל:

יא וַיְהִי לְתַשׁוּבַת הַשָּׁנָה לְעֵת | צֵאת
הַמְּלָאכִים וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶת־יוֹאָב וְאֶת־עֲבָדָיו
עִמּוֹ וְאֶת־כֹּל־יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁחָתוּ אֶת־בְּנֵי עַמּוּן
וַיִּצְרוּ עַל־רֶבֶה וְדוֹד יוֹשֵׁב בִּירוּשָׁלַם׃ **יב** וַיְהִי |
לְעֵת הָעָרֶב וַיָּקָם דָּוִד מֵעַל מִשְׁכְּבוֹ וַיִּתְחַלֵּף
עַל־גֹּגַב בֵּית־הַמִּזְבֵּיחַ וַיִּרְא אִשָּׁה רַחֲצָת מֵעַל הַגֹּגַב
וְהָאִשָּׁה טוֹבַת מְרֹאֵה מְאֹד׃ וַיִּשְׁלַח דָּוִד וַיְדַרְשׁ
לָאִשָּׁה וַיֹּאמֶר הֲלוֹא־זֹאת בַּת־שִׁבְעַת בַּת־אֱלִיעֶזֶר
אִשְׁתֵּי אֹרְיָה הַחַתָּן׃ וַיִּשְׁלַח דָּוִד מְלָאכִים
וַיִּקְחָהּ וּתְבוֹא אֵלָיו וַיִּשְׁכַּב עִמָּהּ וְהִיא
מִתְקַדֶּשֶׁת מִטְּמֵאתָהּ וּתְשַׁב אֶל־בֵּיתָהּ׃
וַתַּהַר הָאִשָּׁה וַתִּשְׁלַח וַתַּגִּד לְדָוִד וַתֹּאמֶר הֲרָה
אֲנִי׃ וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶל־יוֹאָב שְׁלַח אֵלַי אֶת־
אֹרְיָה הַחַתָּן וַיִּשְׁלַח יוֹאָב אֶת־אֹרְיָה אֶל־דָּוִד׃
וַיָּבֹא אֹרְיָה אֵלָיו וַיִּשְׁאַל דָּוִד לְשָׁלוֹם יוֹאָב
וְלְשָׁלוֹם הָעָם וְלְשָׁלוֹם הַמְּלַחְמָה׃ וַיֹּאמֶר דָּוִד
לְאֹרְיָה רַד לְבֵיתְךָ וּרְחֵץ רִגְלֶיךָ וַיֵּצֵא אֹרְיָה
מִבַּיִת הַמִּזְבֵּיחַ וַתֵּצֵא אַחֲרָיו מִשְׁאֵת הַמִּזְבֵּיחַ׃
וַיִּשְׁכַּב אֹרְיָה פֶתַח בַּיִת הַמִּזְבֵּיחַ אֶת כֹּל־
עֲבָדָיו אֶ־דָּגְוִו וְלֹא יָרַד אֶל־בֵּיתוֹ׃ וַיַּגִּדוּ לְדָוִד
לֵאמֹר לֹא־יָרַד אֹרְיָה אֶל־בֵּיתוֹ וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־
אֹרְיָה הֲלוֹא מְדַרְךָ אַתָּה בָּא מִדֹּעַ לֹא־יָרַדְתָּ
אֶל־בֵּיתְךָ׃ וַיֹּאמֶר אֹרְיָה אֶל־דָּוִד הֲאֵרוֹן
יִשְׂרָאֵל וַיְהוּדָה יֹשְׁבִים בְּסָפוֹת וְאֲדָנָי יוֹאָב
וְעֲבָדָי אֲדָנָי עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה הַנִּים וְאָנֹכִי אָבֹא
אֶל־בֵּיתִי לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׁכַּב עִם־אִשְׁתִּי
חַיָּה וְחִי נַפְשִׁי אִם־אֶעֱשֶׂה אֶת־הַדְּבָר הַזֶּה׃
וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אֹרְיָה שֵׁב בְּזֶה גַם־הַיּוֹם
וּמָחָר אֲשַׁלְּחֶךָ וַיִּשְׁכַּב אֹרְיָה בִירוּשָׁלַם בַּיּוֹם
הַהוּא וּמִמָּוֶת־חַרָּת׃ וַיִּקְרָא־לּוֹ דָּוִד וַיֹּאבֵל לְפָנָיו
וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׁכַּחוּ וַיֵּצֵא בְּעָרֶב לִשְׁכַב בְּמִשְׁכְּבוֹ
עִם־עֲבָדָיו אֶ־דָּגְוִו וְאֶל־בֵּיתוֹ לֹא יָרַד׃ **יג** וַיְהִי
בַּבֹּקֶר וַיִּכְתַּב דָּוִד סֵפֶר אֶל־יוֹאָב וַיִּשְׁלַח בְּיַד
אֹרְיָה׃ וַיִּכְתַּב בְּסֵפֶר לֵאמֹר הֲבִי אֶת־אֹרְיָה
אֶל־מִוֶּלֶת פָּנָי הַמְּלַחְמָה הַחֲזָקָה וְשַׁבְתֶּם מֵאַחֲרָיו

וְנִכְּחַ וּמָת׃ **יד** וַיְהִי בְשִׁמּוֹר יוֹאָב אֶל־הָעִיר וַיִּתֵּן
אֶת־אֹרְיָה אֶל־הַמְּקוֹם אֲשֶׁר יָדַע כִּי אֲנָשֵׁי־הַיָּל
שָׁם׃ וַיֵּצֵאוּ אֲנָשֵׁי הָעִיר וַיִּלְחֲמוּ אֶת־יוֹאָב
וַיַּפֵּל מִן־הָעָם מֵעֲבָדָי דָּוִד וַיָּמַת גַּם אֹרְיָה
הַחַתָּן׃ וַיִּשְׁלַח יוֹאָב וַיַּגִּד לְדָוִד אֶת־כֹּל־לִדְבָרָיו
הַמְּלַחְמָה׃ וַיֵּצֵא אֶת־הַמְּלָאָךְ לֵאמֹר כָּבֹל־וְתֵן
אֶת כֹּל־לִדְבָרָיו הַמְּלַחְמָה לְדַבֵּר אֶל־הַמְּלָאָךְ׃
וְהָיָה אִם־תֵּעָלָה חֲמַת הַמְּלָאָךְ וְאָמַר לְךָ מִדֹּעַ
נִגְשַׁתֶּם אֶל־הָעִיר לְהִלָּחֵם הֲלוֹא יִדְעַתֶּם אֶת
אֲשֶׁר־יִרְוּ מֵעַל הַחוֹמָה׃ **טו** מִי־הִפָּה אֶת־אֲבִימֶלֶךְ
בְּיַד־רַב־שָׂת הֲלוֹא־אִשָּׁה הַשְּׁלִיכָה עָלָיו פֶּלַח
רָכָב מֵעַל הַחוֹמָה וַיָּמַת בַּתְּבִין לָמָּה נִגְשַׁתֶּם
אֶל־הַחוֹמָה וְאָמַרְתָּ גַם עֲבָדְךָ אֹרְיָה הַחַתָּן
מָת׃ **טז** וַיִּלְךָ הַמְּלָאָךְ וַיָּבֹא וַיַּגִּד לְדָוִד אֶת כֹּל־
אֲשֶׁר שָׁלַח יוֹאָב׃ **יז** וַיֹּאמֶר הַמְּלָאָךְ אֶל־דָּוִד כִּי־
נָבְרוּ עָלֵינוּ הָאֲנָשִׁים וַיֵּצֵאוּ אֵלֵינוּ הַשָּׂדֶה
וְנָהַיָה עֲלֵיהֶם עַד־פֶּתַח הַשָּׁעַר׃ **יח** וַיִּרְאוּ
הַמּוֹרָאִים אֶל־עֲבָדֶיךָ מֵעַל הַחוֹמָה וַיָּמֹתוּ
מֵעֲבָדָי הַמְּלָאָךְ וְגַם עֲבָדְךָ אֹרְיָה הַחַתָּן מָת׃
יט וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־הַמְּלָאָךְ כַּדִּיתָ אֶת־יוֹאָב
אֶל־יָרֵעַ בְּעֵינֶיךָ אֶת־הַדְּבָר הַזֶּה כִּי־בָזָה וּבָזָה
תֹּאכַל הַחֶרֶב הַחֲזוֹק מִלְּחַמְתְּךָ אֶל־הָעִיר וְהָרָסָהּ
וְחָזְקָהּ׃ **כ** וַתִּשְׁמַע אִשְׁתֵּי אֹרְיָה כִּי־יָמַת אֹרְיָה
אִיִּשָׁה וַתִּסְפֹּד עַל־בַּעְלָהּ׃ **כא** וַיַּעֲבֹר הָאָבֵל וַיִּשְׁלַח
דָּוִד וַיֹּאסֶפֶה אֶל־בֵּיתוֹ וַתַּחֲיִלּוּ לָאִשָּׁה וַתִּלְדּוּ לוֹ
בֶּן וַיִּרַע הַדְּבָר אֲשֶׁר־עָשָׂה דָּוִד בְּעֵינָיו יְ־הוָה׃
כב וַיִּשְׁלַח יְ־הוָה אֶת־נִתָן אֶל־דָּוִד וַיָּבֹא אֵלָיו
וַיֹּאמֶר לוֹ שְׁנֵי אֲנָשִׁים הִיוּ בָּעִיר אַחַת אַחַד
עָשִׂיר וְאַחַד רֹאשׁ׃ **כג** לַעֲשִׂיר הָיָה צֹאן וּבָקָר
חֲרֻבָה מְאֹד׃ **כד** וְלָרֹשׁ אֵין־כֹּל כִּי אִם־כֹּבֶשֶׁת אַחַת
קִטְנָה אֲשֶׁר קָנָה וַיְחַלֶּה וַתַּגִּדֵל עִמּוֹ וְעִם־בְּנָיו
יַחְדוֹ מִפְּתוֹ תֹּאכַל וּמִפְּסוֹ תִשְׁתַּה וּבְחִיקוֹ
תִשְׁכַּב וַתַּחֲיִלּוּ כָּבֶת׃ **כה** וַיָּבֹא הַלֵּךְ לְאִישׁ
הָעָשִׂיר וַיַּחְמַל לְקַחַת מִצֵּאָנוֹ וּמִבָּקָרוֹ לַעֲשׂוֹת

לְאַרְחָה הַפְּאֵלֹו וַיִּקַּח אֶת־כַּבְּשֶׁת הָאִישׁ הָרֹאשׁ
וַיַּעֲשֶׂה לְאִישׁ הַפָּא אֱלֹו: וַיַּחֲרָאָה דָּוִד בְּאִישׁ
מְאֹד וַיֹּאמֶר אֶל־נָתָן חַי־יְיָ הִזֵּה כִי בְּנִמְנוֹת
הָאִישׁ הָעָשָׂה זֹאת: וְאֶת־הַכַּבְּשֶׁת יִשְׁלַם
אַרְבַּעַתַּיִם עֶקֶב אֲשֶׁר עָשָׂה אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וְעַל
אֲשֶׁר לֹא־חָמַל: וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל־דָּוִד אֵת־הָ
הָאִישׁ כֹּה־אָמַר יְיָ הִזֵּה אֶ־לְחַי יִשְׂרָאֵל אֲנֹכִי
מִשְׁחַתֵּיךָ לְמַלְכְךָ עַל־יִשְׂרָאֵל וְאֲנֹכִי הַצְּלַתְךָ
מִיַּד שְׂאוּל: וְאֶתְנָה לְךָ אֶת־בֵּית אֲדֹנֶיךָ וְאֶת־
נְשֵׁי אֲדֹנֶיךָ בְּחִיקְךָ וְאֶתְנָה לְךָ אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל
וַיַּהֲרֹגָה וְאִם־מָעַט וְאִם־כָּפֹחַ לְךָ כַּהֲנֵה וּכְהַנֵּה:
מִדָּוִעַ בְּזִית | אֶת־דָּבָר יְיָ הִזֵּה לַעֲשׂוֹת הָרַע
בְּעֵינַי אֵת אֹרְיָה הַחַתָּי הַפִּית בְּחָרָב וְאֶת־
אֲשֶׁתוֹ לְקַחַת לְךָ לְאִשָּׁה וְאֵתוֹ הֲרִגְתָּ בְּחָרָב
בְּנֵי עַמּוֹן: וְעַתָּה לֹא־תִסּוּר חָרָב מִבֵּיתְךָ עַד־
עוֹלָם עֶקֶב כִּי בְזַתְנִי וַתִּקַּח אֶת־אִשְׁתִּי אֹרְיָה
הַחַתָּי לְהַיּוֹת לְךָ לְאִשָּׁה: כֹּה | אָמַר יְיָ הִזֵּה הֲנֵנִי
מִמָּקוֹם עָלֶיךָ רָעָה מִבֵּיתְךָ וְלִקְחַתִּי אֶת־נְשָׁיךָ
לְעֵינֶיךָ וְנָתַתִּי לְרַעֲיָה וְשָׁכַב עִם־נְשָׁיךָ לְעֵינֵי
הַשָּׁמַשׁ הַזֹּאת: כִּי אֵתֶּה עָשִׂיתָ בְּסֶתֶר וְאֲנִי
אֶעֱשֶׂה אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה נֶגְד׃ כָּל־יִשְׂרָאֵל וְנֶגְד׃
הַשָּׁמַשׁ: וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־נָתָן הִטָּאתִי לִי־הִזֵּה
וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל־דָּוִד גַּם־יְיָ הִזֵּה הָעֵבִיר הִטָּאתְךָ
לֹא תָמוּת: אָפֶם כִּי־נֶאֱמַר נֹאֲצַת אֶת־אִי־בִי
יְיָ הִזֵּה בְּדָבָר הַזֶּה גַּם הַפֶּן הַיֶּלֶד לְךָ מוֹת
יָמוּת: וַיִּלְדָּה נָתָן אֶל־בִּיתוֹ וַיִּקָּה יְיָ הִזֵּה אֶת־
הַיֶּלֶד אֲשֶׁר יִלְדָה אִשְׁת־אֹרְיָה לְדָוִד וַיֹּאמֶר:
וַיִּבְקֹשׁ דָּוִד אֶת־הָאֶ־לֵהִים בְּעַד הַנְּעִיר וַיַּעַם
דָּוִד צוּם וּבָא וְלָן וְשָׁכַב אֶרְצָה: וַיִּקְמוּ זְקֵנֵי
בֵּיתוֹ עָלָיו לְחַקְמוֹ מִן־הָאָרְצִין וְלֹא אָבָה וְלֹא־
בָּרָא אֶתָם לָחֵם: וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיָּמַת
הַיֶּלֶד וַיִּרְאוּ עֲבָדֵי דָוִד לְחַגִּיד לוֹ | כִּי־מָת הַיֶּלֶד
כִּי אָמְרוּ הִנֵּה בְהִיּוֹת הַיֶּלֶד חַי דְּבָרְנוּ אֱלֹו
וְלֹא־שָׁמַע בְּקוֹלֵנוּ וְאִךָ נֹאמַר אֱלֹו מָת הַיֶּלֶד
וְעָשָׂה רָעָה: וַיִּירָא דָּוִד כִּי עֲבָדָיו מֵתִלְחָשִׁים

וַיִּבֶן דָּוִד כִּי מָת הַיֶּלֶד וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־עֲבָדָיו
הַמָּת הַיֶּלֶד וַיֹּאמְרוּ מָת: וַיִּקָּם דָּוִד מִהָאָרְצִין
וַיִּרְחֵץ וַיִּסְבֵּךְ וַיַּחֲלֵף שְׂמֹלְתוֹ וַיָּבֵא בֵּית־יְיָ הַזֶּה
וַיִּשְׁתַּחוּ וַיָּבֵא אֶל־בֵּיתוֹ וַיִּשְׁאֵל וַיִּשְׁימוּ לוֹ לָחֵם
וַיֹּאכְלוּ: וַיֹּאמְרוּ עֲבָדָיו אֱלֹו מִזֶּה־דָבָר הַזֶּה
אֲשֶׁר עָשִׂיתָה בְּעֵבֹר הַיֶּלֶד חַי צַמַּת וַתִּבְכֶּה
וּכְבָּאֲשֶׁר מָת הַיֶּלֶד קָמַת וַתֹּאכַל לָחֵם: וַיֹּאמֶר
בְּעוֹד הַיֶּלֶד חַי צַמַּתִּי וְאָבְבָה כִּי אָמַרְתִּי מִי
יִדְּעַ וְחֲנֻנִי יְיָ הִזֵּה וְחַי הַיֶּלֶד: וְעַתָּה | מָת לָמָּה
זֶה אֲנִי צָם הַאוֹכֵל לְחַשְׁבֹו עוֹד אֲנִי הַלֵּךְ אֱלֹו
וְהוּא לֹא־יָשׁוּב אֵלָי: וַיִּנְחַם דָּוִד אֵת בַּת־שִׁבְעָה
אֲשֶׁתוֹ וַיָּבֵא אֵלָיָה וַיִּשְׁכַּב עִמָּה וַתֵּלֶד בֶּן
וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ שְׁלֹמֹה וַיְיָ הִזֵּה אֶהְבֹו:
וַיִּשְׁלַח בֵּיַד נָתָן הַנְּבִיא וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ
יְדִידָה בְּעֵבֹר יְיָ הִזֵּה: וַיִּלָּחֶם יוֹאָב בְּרַבַּת
בְּנֵי עַמּוֹן וַיִּלְכַּד אֶת־עִיר הַמְּלוּכָה: וַיִּשְׁלַח
יוֹאָב מַלְאָכִים אֶל־דָּוִד וַיֹּאמֶר נִלְחַמְתִּי בְּרַבָּה
גַּם־לִכְבַּדְתִּי אֶת־עִיר הַמָּוִם: וְעַתָּה אֶסַּף אֶת־
יֵתֵר הָעָם וְחֲנָה עַל־הָעִיר וְלָבְדָה פֶּן־אֶלְכַּד אֲנִי
אֶת־הָעִיר וְנִקְרָא שְׁמִי עָלֶיהָ: וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶת־
כָּל־הָעָם וַיִּלְדָּה רַבָּתָה וַיִּלָּחֶם כָּהֵן וַיִּלְכַּדָּה: וַיִּקַּח
אֶת־עֵטְרוֹת־מַלְכָם מֵעַל רֹאשׁוֹ וּמִשְׁקָלָהּ כֶּסֶף
זָהָב וְאֶבֶן יָקָרָה וַתְּהִי עַל־רֹאשׁ דָּוִד וְשָׁלַל
הָעִיר הוֹצִיא חֲרָבָה מְאֹד: וְאֶת־הָעָם אֲשֶׁר־בָּהּ
הוֹצִיא וַיִּשָּׂם בְּמַגֵּרָה וּבְחַרְצֵי הַבְּרָזִל וּבְמַגְזְרַת
הַבְּרָזִל וְהָעֵבִיר אוֹתָם בְּמַלְפָן וְכֵן יַעֲשֶׂה לְכָל
עָרֵי בְנֵי־עַמּוֹן וַיֵּשֶׁב דָּוִד וּכְלַהֲעָם יְרוּשָׁלַם:

יג וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וְלֹא־בָשָׁלוּם בְּן־דָּוִד אַחֲזַת
יָפָה וְשָׂמָה תִמְרָה וַיִּצְהַבְּהָ אֲמִנּוֹן בְּן־דָּוִד: וַיִּצְרַר
לְאֲמִנּוֹן לְהַתְחַלּוֹת בְּעֵבֹר תִּמְרָה אַחֲתוֹ כִּי
בְּתוּלָה הִיא וַיִּפְלֵא בְּעֵינָיו אֲמִנּוֹן לַעֲשׂוֹת לָהּ
מְאוּמָה: וְלֹא־אֲמִנּוֹן רָע וְשָׂמוּ יוֹנָדָב בְּן־שִׁמְעָה
אֲחֵי דָוִד וַיּוֹנָדָב אִישׁ חָכֵם מְאֹד: וַיֹּאמֶר לוֹ
מִדָּוִעַ אֵתֶּה כָּכָה דָל בְּן־הַמַּלְכָּה בְּבִקְרָה בְּבִקְרָה
הַלּוֹא תִגִּיד לִי וַיֹּאמֶר לוֹ אֲמִנּוֹן אֶת־תִּמְרָה

אֲחֹת אַבְשָׁלֹם אָחִי אֲנִי אָהֵב׃ וַיֹּאמֶר לוֹ
יְהוֹנָדָב שָׁכֵב עַל-מִשְׁפַּכְךָ וְהִתְחַל וּבֵא אֲבִיךָ
לְרֹאוֹתֶךָ וְאָמַרְתָּ אֵלָיו תֵּבֵא נָא תִמְרֵנִי אֲחֹתִי
וְתִבְרַנִּי לֶחֶם וְעָשִׂיתָה לְעֵינַי אֶת-הַבְּרוּיָה לְמַעַן
אֲשֶׁר אֶרְאֶה וְאֶכְלֹתִי מִיָּדָה׃ וַיִּשְׁכַּב אֲמִנֹן
וַיִּתְחַל וַיֵּבֵא הַמֶּלֶךְ לְרֹאוֹתָו וַיֹּאמֶר אֲמִנֹן אֵלֵי-
הַמֶּלֶךְ תִּבְוֹאֵנָּה תִמְרֵנִי וְתִלָּבֵב לְעֵינַי
שְׂתֵי לִבְבוֹת וְאֶכְרַח מִיָּדָה׃ וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֵלֵי-
תִמְרֵן הַבֵּיתָה לֵאמֹר לָכִי נָא בֵּית אֲמִנֹן אָחִיךָ
וְעָשִׂי-לוֹ חֲבָרִיָּה׃ וְתִלְךָ תִמְרֵן בֵּית אֲמִנֹן
אָחִיךָ וְהוּא שָׁכֵב וְתִקַּח אֶת-הַבָּצֵק וְתִלְשִׁי
וְתִלָּבֵב לְעֵינָיו וְתִבְשֹׁל אֶת-הַלִּבְבוֹת׃ וְתִקַּח
אֶת-הַמִּשְׁרֵת וְתִבְצֵק לְפָנָיו וַיִּמְאֵן לֶאֱכֹל וַיֹּאמֶר
אֲמִנֹן הוֹצִיאוּ כָל-אִישׁ מֵעָלַי וַיֵּצְאוּ כָל-אִישׁ
מֵעָלָיו׃ וַיֹּאמֶר אֲמִנֹן אֶל-תִּמְרֵן הַבִּיאוּ חֲבָרִיָּה
הַחֲדָר וְאֶכְרַח מִיָּדָה וְתִקַּח תִּמְרֵן אֶת-הַלִּבְבוֹת
אֲשֶׁר עָשִׂיתָה וְתֵבֵא לְאֲמִנֹן אָחִיךָ הַחֲדָרָה׃
וַתִּגְשׁ אֵלָיו לֶאֱכֹל וַיַּחְזִקֶיהָ וַיֹּאמֶר לָהּ בּוֹאִי
שָׁכְבִי עִמִּי אֲחֹתִי׃ וַתֹּאמֶר לוֹ אֵל-אָחִי אֵלֵי-
תֵעָנֵנִי כִּי לֹא-יַעֲשֶׂה כֵן בְּיִשְׂרָאֵל אֶל-תַּעֲשֶׂה
אֶת-הַנְּבִלָה הַזֹּאת׃ וַנֹּאנִי אָנָּה אוֹלִיךָ אֶת-
חַרְפְּתִי וְאִתָּה תִהְיֶה כַּאֲחֵד הַנְּבִלִים בְּיִשְׂרָאֵל
וְעָתָה וַבְּרִינָה אֶל-הַמֶּלֶךְ כִּי לֹא יִמְנַעֲנִי מִמֶּךָ׃
וְלֹא אָבָה לִשְׁמֹעַ בְּקוֹלָהּ וַיַּחְזֹק מִמֶּנָּה וַיַּעֲנֶה
וַיִּשְׁכַּב אִתָּה׃ וַיִּשְׁנָאָה אֲמִנֹן שִׁנְאָה גְדוֹלָה
מְאֹד כִּי גְדוֹלָה הַשְׁנָאָה אֲשֶׁר שִׁנְאָה מֵאֲחֵבָה
אֲשֶׁר אֲהַבָּה וַיֹּאמֶר-לָהּ אֲמִנֹן קוּמִי לָכִי׃
וַתֹּאמֶר לוֹ אֵל-אוֹדֹת הָרַעַה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת
מֵאֲחֵרַת אֲשֶׁר-עָשִׂיתָ עִמִּי לְשַׁלְּחֵנִי וְלֹא אָבָה
לִשְׁמֹעַ לָהּ׃ וַיִּקְרָא אֶת-נַעֲרֹ מִשְׁרֵתָו וַיֹּאמֶר
שְׁלַחוּ-נָא אֶת-זֹאת מֵעָלַי חֲחוּצָה וְנַעַל הַדָּלֶת
אֲחֵרִיָּה׃ וְעָלְיָה כְּתִנֶּת פַּסִּים כִּי כֹן תִּלְבָּשׁוּ
בְּנוֹת-הַמֶּלֶךְ הַבְּתוּלוֹת מֵעִילִים וַיֵּצֵא אוֹתָהּ
מִשְׁרֵתָו הַחוּץ וְנַעַל הַדָּלֶת אֲחֵרִיָּה׃ וְתִקַּח
תִּמְרֵן אֶפֶר עַל-רֹאשָׁהּ וּכְתִנֶּת הַפַּסִּים אֲשֶׁר

עָלְיָה קָרַעַה וְתִשֵּׂם יָדָהּ עַל-רֹאשָׁהּ וְתִלְךָ הַלֹּךְ
וְזַעֲקָה׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיָה אַבְשָׁלֹם אָחִיךָ הַאֲמִינֹן
אָחִיךָ הִיָּה עִמָּךְ וְעָתָה אֲחֹתִי הַחֲרִישִׁי אָחִיךָ
הוּא אֶל-תְּשִׁיתִי אֶת-לִבְךָ לְדַבֵּר חָזָה וְתִשָּׁב
תִּמְרֵן וְשָׁמַמְתָּ בֵּית אַבְשָׁלֹם אָחִיךָ׃ וְהַמֶּלֶךְ
דָּוִד שָׁמַע אֶת כָּל-לִחְדָּבָרִים הָאֵלֶּה וַיַּיְחָר לוֹ
מְאֹד׃ וְלֹא-דָבַר אַבְשָׁלֹם עִם-אֲמִנֹן לְמַרַע
וְעַד-טוֹב כִּי-שָׁנָא אַבְשָׁלֹם אֶת-אֲמִנֹן עַל-דְּבַר
אֲשֶׁר עָנָה אֶת תִּמְרֵן אֲחֹתָו׃ וַיְהִי לְשָׁנָתַיִם
יָמִים וַיְהִיו גְּזֹזִים לְאַבְשָׁלֹם בְּכַעַל חֲצֹר אֲשֶׁר
עִם-אֶפְרַיִם וַיִּקְרָא אַבְשָׁלֹם לְכָל-בְּנֵי הַמֶּלֶךְ׃
וַיֵּבֵא אַבְשָׁלֹם אֶל-הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר הִנֵּה-נָא
גְזֹזִים לְעַבְדְּךָ יִלְךָ-נָא הַמֶּלֶךְ וְעַבְדִּיו עִם-עַבְדְּךָ׃
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל-אַבְשָׁלֹם אֵל-בְּנֵי אֵל-נָא
יִלְךָ כְּלָנוּ וְלֹא נִכְבַּד עָלֶיךָ וַיִּפְרֹץ-כּוֹ וְלֹא-אָבָה
לְלַכֵּת וַיִּבְרַכְהוּ׃ וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלֹם וְלֹא יִלְךָ-נָא
אֲתָנוּ אֲמִנֹן אָחִי וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ לָמָּה יִלְךָ
עִמָּךְ׃ וַיִּפְרֹץ-כּוֹ אַבְשָׁלֹם וַיִּשְׁלַח אֶת-
אֲמִנֹן וְאֶת כָּל-בְּנֵי הַמֶּלֶךְ׃ וַיֵּצֵאוּ אַבְשָׁלֹם
אֶת-נַעֲרָיו לֵאמֹר רְאוּ נָא פְטוֹב לִב־אֲמִנֹן
בַּיּוֹן וְאִמְרֹתֵי אֵלֵיכֶם הִכּוּ אֶת-אֲמִנֹן וְהַמַּתָּם
אֲתוֹ אֶל-תִּירָאוּ הַלּוֹא כִּי אֲנֹכִי צִוִּיתִי אֶתְכֶם
חֲזָקוּ וְהָיוּ לְבְנֵי-חַיִל׃ וַיַּעֲשׂוּ נַעֲרֵי אַבְשָׁלֹם
לְאֲמִנֹן כַּאֲשֶׁר צִוָּה אַבְשָׁלֹם וַיִּקְמוּ׃ כָּל-בְּנֵי
הַמֶּלֶךְ וַיִּרְכְּבוּ אִישׁ עַל-פָּרָדוֹ וַיִּנְסוּ׃ וַיְהִי הַמָּחָה
בְּדָרָךְ וְהַשְׁמַעַה בָּאָה אֶל-דָּוִד לֵאמֹר הִבָּה
אַבְשָׁלֹם אֶת-כָּל-בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְלֹא-נֹתַר מֵהֶם
אֶחָד׃ וַיָּקָם הַמֶּלֶךְ וַיִּקְרַע אֶת-בְּגָדָיו וַיִּשְׁכַּב
אָרְצָה וְכָל-עַבְדָּיו נֹצְבִים קְרָעֵי בְגָדֵיהֶם׃ וַיֵּעַן
יֹנָדָב׃ בֶּן-שְׁמֹעָה אֲחִי-דָוִד וַיֹּאמֶר אֵל-יֹאמֶר
אֲדֹנָי אֶת כָּל-לִחְדָּבָרִים בְּנֵי-הַמֶּלֶךְ הַמִּיתוּ כִּי-
אֲמִנֹן לָבְדָה מֵת כִּי-עָלִפוּ אַבְשָׁלֹם הִיתָה
שׂוּמָה מִיּוֹם עָנִיתָו אֶת תִּמְרֵן אֲחֹתָו׃ וְעָתָה אֵלֵי-
יָשֵׁם אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ אֶל-לִבּוֹ דָּבַר לֵאמֹר כָּל-בְּנֵי
הַמֶּלֶךְ מָתוּ כִּי-אֲמִנֹן לָבְדָה מֵת׃ וַיִּבְרַח

אֲבִשְׁלוֹם וַיִּשָּׂא הַנְּעָר הַצַּפְחָה אֶת־עֵינָיו וַיֵּרָא
וַהֲנִה עִמְרֵב הַלְכִים מִדָּרֶךְ אַחֲרָיו מֵעַד הַחַר:
וַיֹּאמֶר יוֹנָדָב אֶל־הַמְּלָךְ הֲנִנְה בְנֵי־הַמְּלָךְ בָּאוּ
כְּדָבַר עַבְדְּךָ בֶן הַיָּה: וַיְהִי | כְּכֹלְתּוֹ לְדַבֵּר
וַהֲנִה בְנֵי־הַמְּלָךְ בָּאוּ וַיִּשְׂאוּ קוֹלָם וַיִּבְכּוּ וְגַם־
הַמְּלָךְ וּכְלֵעַבְדָּיו בָּכוּ בְכוּ גְדוֹל מְאֹד:
וַאֲבִשְׁלוֹם בָּרַח וַיֵּלֶךְ אֶל־תְּלָמִי בֶן־עַמִּיהוּד
מֶלֶךְ גְּשׁוּר וַיִּתְּאֵבֵל עַל־בָּנוּ כֹּל־הַיָּמִים:
וַאֲבִשְׁלוֹם בָּרַח וַיֵּלֶךְ גְּשׁוּר וַיְהִי־שָׁם שְׁלֹשׁ
שָׁנִים: וַתִּכַּל הַיּוֹד הַמְּלָךְ לַעֲצֹאת אֶל־אֲבִשְׁלוֹם
בְּיַנְתָּם עַל־אֲמִנּוֹן בְּיָמָת:

יד וַיִּדַע יוֹאָב בֶּן־צֶרִיָּה בִּיֵּלֵב הַמְּלָךְ עַל־
אֲבִשְׁלוֹם: וַיִּשְׁלַח יוֹאָב תְּקוּעָה וַיִּקַּח מִשָּׁם
אִשָּׁה חַכְמָה וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ הֲתֵאֱבָלִי־נָא וְלִבְשֵׁי־
נָא בְגָדֵי־אֵבֶל וְאֶל־תִּסּוּכִי שְׁמֹן וְהָלִית בְּאִשָּׁה
זֹה יָמִים רַפִּים מִתְּאֵפְלַת עַל־יָמָת: וּבָאת אֶל־
הַמְּלָךְ וּדְבַרְתְּ אֵלָיו כְּדָבַר הַזֶּה וַיִּשָּׂם יוֹאָב אֶת־
הַדְּבָרִים בְּפִיהָ: וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הַתְּקוּעִית אֶל־
הַמְּלָךְ וַתִּפֹּל עַל־אֶפְיָה אַרְצָה וַתִּשְׁתַּחֲוֶה וַתֹּאמֶר
הוֹשַׁעַה הַמְּלָךְ: וַיֹּאמֶר־לָהּ הַמְּלָךְ מַה־לָּךְ
וַתֹּאמֶר אֵבֶל אִשָּׁה־אֶלְמָנָה אָנִי וַיָּמָת אִישִׁי:
וְלִשְׁפַחְתְּךָ שְׁנֵי בָנִים וַיִּנְעֲזוּ שְׁנֵיהֶם בַּשָּׂדֶה
וְאִין מִצִּיל בִּינִיהֶם וַיָּכּוּ הָאֶחָד אֶת־הָאֶחָד
וַיָּמָת אֹתוֹ: וַהֲנִי לָקְמָה כֹּל־לִחְמִשְׁפָּחָה עַל־
שְׁפַחְתְּךָ וַיֹּאמְרוּ תָנִי | אֶת־מִכָּה אָחִיו וְנָמַתְחוּ
בְּנַפְשׁ אָחִיו אֲשֶׁר חָרַג וְנִשְׁמִידָה גַם אֶת־
הַיּוֹרֵשׁ וּבָכוּ אֶת־גְּחֻלְתִּי אֲשֶׁר נִשְׁאַרְה לְבִלְתִּי
שִׁים־לְאִישִׁי שָׁם וּשְׂאֵרִית עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה:
וַיֹּאמֶר הַמְּלָךְ אֶל־הָאִשָּׁה לָכֵי לְבִיתְךָ וְאָנִי
אֲצִנְה עֲלֶיךָ: וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הַתְּקוּעִית אֶל־
הַמְּלָךְ עָלִי אֲדָנִי הַמְּלָךְ הָעוֹן וְעַל־בֵּית אָבִי
וְהַמְּלָךְ וּבִסָּאוּ נָקִי: וַיֹּאמֶר הַמְּלָךְ הַמַּדְבָּר אֵלֶיךָ
וַחֲבַאתוֹ אֵלָי וְלֹא־יִסִּיף עוֹד לַגַּעַת בְּךָ:
וַתֹּאמֶר יוֹכָד־רִנָּה הַמְּלָךְ אֶת־יְיָ הַזֶּה אֵל־לַחֲוֶיךָ

מִחֲרַבְתָּ גֹאֵל הַדָּם לְשַׁחַת וְלֹא יִשְׁמִידוּ אֶת־בְּנֵי
וַיֹּאמֶר חִי־יִהְיֶה אִם־יִפֹּל מִשְׁעַרְתָּ בְּיַד אַרְצָה:
וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה תְּדַבֵּר־נָא שְׁפַחְתְּךָ אֶל־אֲדָנִי
הַמְּלָךְ דָּבַר וַיֹּאמֶר דְּבָרִי: וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה
וְלָמָּה חָשַׁבְתָּה כֹּזֵאת עָלַיִם אֵל־לַהִים וּמַדְבַּר
הַמְּלָךְ הַדְּבָר הַזֶּה כָּאִשָּׁם לְבִלְתִּי הָשִׁיב הַמְּלָךְ
אֶת־נְדָחוֹ: בְּיָמָת נָמוּת וּכְמִים הַנְּגָרִים
אַרְצָה אֲשֶׁר לֹא יִאֲסָפוּ וְלֹא־יִשָּׂא אֵל־לַהִים נָפֶשׁ
וְחָשַׁב מִחֲשָׁבוֹת לְבִלְתִּי יָדָה מִפְּנֵי נָדָה:
וַעֲתָה אֲשֶׁר־בָּאתִי לְדַבֵּר אֶל־הַמְּלָךְ אֲדָנִי אֶת־
הַדְּבָר הַזֶּה כִּי יִרְאֵנִי הָעָם וַתֹּאמֶר שְׁפַחְתְּךָ
אֲדַבֵּר־הִנָּה אֶל־הַמְּלָךְ אֲוֹלִי יַעֲשֶׂה הַמְּלָךְ אֶת־
דְּבַר אָמְתּוֹ: כִּי יִשְׁמַע הַמְּלָךְ לְהַצִּיל אֶת־
אָמְתּוֹ מִכַּף הָאִישׁ לְחַשְׁמִיד אֹתִי וְאֶת־בְּנֵי יַחַד
מִנְּחֻלַת אֵל־לַהִים: וַתֹּאמֶר שְׁפַחְתְּךָ יְהִי־נָה
דְּבַר־אֲדָנִי הַמְּלָךְ לְמִנְחָה כִּי | כְּמִלְאָךְ
הָאֵל־לַהִים כֶּן אֲדָנִי הַמְּלָךְ לְשִׁמְעַל הַטּוֹב וְחָרַע
וַי־הִזָּה אֵל־לַחֲוֶיךָ יְהִי עִמָּךְ: וַיַּעַן הַמְּלָךְ וַיֹּאמֶר
אֶל־הָאִשָּׁה אֲלֵי־נָא תִכְחָדִי מִמֶּנִּי דָבַר אֲשֶׁר
אָנֹכִי שֹׂאֵל אֹתְךָ וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה יְדַבֵּר־נָה אֲדָנִי
הַמְּלָךְ: וַיֹּאמֶר הַמְּלָךְ הִיךָ יוֹאָב אֹתְךָ כְּכֹל־
זֹאת וַתַּעַן הָאִשָּׁה וַתֹּאמֶר חִי־נַפְשֶׁךָ אֲדָנִי
הַמְּלָךְ אִם־אֲשֶׁ | לְחַמִּין וְלִחְשָׁמִיל מִכָּל אֲשֶׁר־
דָּבַר אֲדָנִי הַמְּלָךְ כִּי־עַבְדְּךָ יוֹאָב הוּא אֲדָנִי
וְהוּא שָׂם בְּפִי שְׁפַחְתְּךָ אֶת כֹּל־לִחְדְּבָרִים
הָאֵלֶּה: לְבַעֲבוֹר סָבַב אֶת־פְּנֵי הַדְּבָר עָשָׂה
עַבְדְּךָ יוֹאָב אֶת־הַדְּבָר הַזֶּה וְאֲדָנִי חָכֵם
כְּחַכְמַת מִלְּאָךְ הָאֵל־לַהִים לְדַעַת אֶת־כֹּל־לִאֲשֶׁר
כָּאֲרִי: וַיֹּאמֶר הַמְּלָךְ אֶל־יוֹאָב הַנְּהַי־נָה
עֲשִׂיתִי אֶת־הַדְּבָר הַזֶּה וְלֶךְ חָשַׁב אֶת־הַנְּעָר
אֶת־אֲבִשְׁלוֹם: וַיִּפֹּל יוֹאָב אֶל־פְּנֵי אַרְצָה
וַיִּשְׁתַּחֲוֶה וַיִּבָּרֶךְ אֶת־הַמְּלָךְ וַיֹּאמֶר יוֹאָב הַיּוֹם
יָדַע עַבְדְּךָ כִּי־מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲדָנִי הַמְּלָךְ
אֲשֶׁר־עָשָׂה הַמְּלָךְ אֶת־דְּבַר עַבְדְּךָ: וַיִּקָּם יוֹאָב
וַיֵּלֶךְ גְּשׁוּרָה וַיָּבֵא אֶת־אֲבִשְׁלוֹם יְרוּשָׁלָּם:

וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ יִסַּב אֶל-בֵּיתוֹ וּפְנֵי לֹא יֵרָאֶה
וַיִּסַּב אֶבְשָׁלוֹם אֶל-בֵּיתוֹ וּפְנֵי הַמֶּלֶךְ לֹא רָאָה׃
וּבְאֶבְשָׁלוֹם לֹא-הָיָה אִישׁ-יָפֶה בְּכָל-יִשְׂרָאֵל
לְחַלֵּל מְאֹד מִכָּפֹר רָגְלוֹ וְעַד קַדְקָדוֹ לֹא-הָיָה כּוֹ
מוֹם׃ וַיִּבְגְּלוּ אֶת-רֹאשׁוֹ וְהָיָה מִמֶּנּוּ
יָמִים לַיָּמִים אֲשֶׁר יִגְלַח בְּיַד עָלְיוֹ וַיִּבְגְּלוּ
וַשְׁקֵל אֶת-שַׁעַר רֹאשׁוֹ מֵאֲתָיִם שְׁקָלִים בְּאֶבֶן
הַמֶּלֶךְ׃ וַיִּזְלְדוּ לְאֶבְשָׁלוֹם שְׁלוֹשָׁה בָנִים וּבַת
אֶחָת וַשְּׁמָה תָמָר הִיא הָיְתָה אִשָּׁה יָפֶת מְרָאָה׃
וַיָּשָׁב אֶבְשָׁלוֹם בִּירוּשָׁלַיִם שְׁנַתִּים יָמִים וּפְנֵי
הַמֶּלֶךְ לֹא רָאָה׃ וַיִּשְׁלַח אֶבְשָׁלוֹם אֶל-יוֹאָב
לְשַׁלַּח אֹתוֹ אֶל-הַמֶּלֶךְ וְלֹא אָבָה לָבוֹא אֵלָיו
וַיִּשְׁלַח עוֹד שְׁנִית וְלֹא אָבָה לָבוֹא׃ וַיֹּאמֶר אֶל-
עֲבָדָיו רְאוּ הֲלָקַת יוֹאָב אֶל-יָדָיו וְלֹא-שָׂם שְׁעָרִים
לָכֵן וְהִצִּיתָנָּה בְּאֵשׁ וַיֵּצֵאוּ עֲבָדֵי אֶבְשָׁלוֹם אֶת-
הַחֲלָקָה בְּאֵשׁ׃ וַיָּקָם יוֹאָב וַיָּבֹא אֶל-אֶבְשָׁלוֹם
הַבֵּיתָה וַיֹּאמֶר אֵלָיו לָמָּה הִצִּיתָ עֲבָדֶיךָ אֶת-
הַחֲלָקָה אֲשֶׁר-לִי בְּאֵשׁ׃ וַיֹּאמֶר אֶבְשָׁלוֹם אֶל-
יוֹאָב הִנֵּה שָׁלַחְתִּי אֵלֶיךָ לֵאמֹר בֹּא הִנֵּה
וְאִשְׁלַחְתִּי אֹתְךָ אֶל-הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר לָמָּה בָּאתִי
מִגְשׁוֹר טוֹב לִי עַד אֲנִי-שָׂם וְעַתָּה אֲרָאָה בְּנֵי
הַמֶּלֶךְ וְאִם-יֵשׁ-בִּי עוֹן וְהִמַּתְנִי׃ וַיָּבֹא יוֹאָב
אֶל-הַמֶּלֶךְ וַיִּגְדֵּלֵהוּ וַיִּקְרָא אֶל-אֶבְשָׁלוֹם וַיָּבֹא
אֶל-הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁתַּחוּ לוֹ עַל-אֲפָיו אֲרָצָה לְבָנֵי
הַמֶּלֶךְ וַיִּשָּׂק הַמֶּלֶךְ לְאֶבְשָׁלוֹם׃

טו וַיְהִי מֵאַחֲרֵי כֵן וַיַּעַשׂ לוֹ אֶבְשָׁלוֹם מִרְפָּצָה
וּסְסִים וְחַמְשִׁים אִישׁ רָצִים לְפָנָיו׃ וְהַשְּׂפִים
אֶבְשָׁלוֹם וְעַמֹּד עַל-יָד דְּרֹךְ הַשַּׁעַר וַיְהִי כֹל-
הָאִישׁ אֲשֶׁר-יְהִי-לוֹ-רֵיב לָבוֹא אֶל-הַמֶּלֶךְ
לְמִשְׁפָּט וַיִּקְרָא אֶבְשָׁלוֹם אֵלָיו וַיֹּאמֶר אִי-מִזָּה
עִיר אַתָּה וַיֹּאמֶר מֵאֶתֶד שְׁבֹט-יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ׃
וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֶבְשָׁלוֹם רָאָה דְבָרֶיךָ טוֹבִים
וְנִבְחִים וְשִׁמְעֵ אִיזְלֶךָ מֵאֵת הַמֶּלֶךְ׃ וַיֹּאמֶר
אֶבְשָׁלוֹם מִי-יִשְׁמְנֵי שֹׁפֵט בְּאֶרֶץ וְעָלְי וּבֹא

כֹּל-אִישׁ אֲשֶׁר-יְהִי-לוֹ-רֵיב
וְהִצַּדְקָתוֹ׃ וְהָיָה בְּקִרְבֵי-אִישׁ לְהַשְׁתַּחוּת לוֹ
וְשָׁלַח אֶת-יָדוֹ וְהַחֲזִיק לוֹ וְנָשַׁק לוֹ׃ וַיַּעַשׂ
אֶבְשָׁלוֹם כַּדָּבָר הַזֶּה לְכָל-יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר-יָבֹאוּ
לְמִשְׁפָּט אֶל-הַמֶּלֶךְ וַיִּגְנַב אֶבְשָׁלוֹם אֶת-לֵב
אֲנָשֵׁי יִשְׂרָאֵל׃ וַיְהִי מִמֶּנּוּ אַרְבָּעִים שָׁנָה וַיֹּאמֶר
אֶבְשָׁלוֹם אֶל-הַמֶּלֶךְ אֵלֶכָּה נָא וְאֶשְׁלַם אֶת-נְדָרַי
אֲשֶׁר-נְדַרְתִּי לִי-הִנֵּה בְּחֶבְרוֹן׃ כִּי-נָדַר נָדַר
עֲבָדֶיךָ בְּשֹׁבְתִי בְּגִשׁוֹר בְּאֶרֶם לֵאמֹר אִם-יָשׁוּב
יֵשִׁיבֵנִי י-הוָה יְרוּשָׁלַיִם וְעֲבַדְתִּי אֶת-י-הוָה׃
וַיֹּאמֶר-לוֹ הַמֶּלֶךְ לֵךְ בְּשָׁלוֹם וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ
חֶבְרוֹנָה׃ וַיִּשְׁלַח אֶבְשָׁלוֹם מְרַגְלִים בְּכָל-שִׁבְטֵי
יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר כִּשְׁׁ מֵעַכְשָׁם אֶת-קוֹל הַשֹּׁפָר
וְאָמַרְתֶּם מֶלֶךְ אֶבְשָׁלוֹם בְּחֶבְרוֹן׃ וְאֶת-
אֶבְשָׁלוֹם הֲלָכוּ מֵאֲתָיִם אִישׁ מִירוּשָׁלַיִם
קְרָאִים וְחֲלָכִים לְתַמָּם וְלֹא יָדְעוּ כֹל-לִידְבָר׃
וַיִּשְׁלַח אֶבְשָׁלוֹם אֶת-אֲחִיתֹפֶל הַגִּילְגָי יוֹעֵץ
דָּוִד מְעִירוֹ מִגִּלְגַי בְּזָבְחוֹ אֶת-הַזִּבְחִים וַיְהִי
הַקָּשָׁר אֲמִין וְהָעַם הוֹלֵךְ וְרַב אֶת-אֶבְשָׁלוֹם׃
וַיָּבֹא הַמַּגִּיד אֶל-דָּוִד לֵאמֹר הִיָּה לְבִ-אִישׁ
יִשְׂרָאֵל אַחֲרַי אֶבְשָׁלוֹם׃ וַיֹּאמֶר דָּוִד לְכָל-
עֲבָדָיו אֲשֶׁר-אִתּוֹ בִּירוּשָׁלַיִם קוּמוּ וְנִבְרָחָה כִּי
לֹא-תִהְיֶה-לָנוּ כְּלִיטָה מִפְּנֵי אֶבְשָׁלוֹם מִחֲרֹו
לְלָכֶת כִּי-יִמָּחֵר וְהַשְּׂגָנוּ וְהָיְתָה עָלֵינוּ אֶת-
הָרָעָה וְהִכָּה הָעִיר לְפִי-חֶרֶב׃ וַיֹּאמְרוּ עֲבָדֵי-
הַמֶּלֶךְ אֶל-הַמֶּלֶךְ כָּכָל אֲשֶׁר-יָבָחָר אֲדָנָי הַמֶּלֶךְ
הִנֵּה עֲבָדֶיךָ׃ וַיֵּצֵא הַמֶּלֶךְ וְכָל-בֵּיתוֹ בְּרָגְלוֹ
וַיַּעֲזֹב הַמֶּלֶךְ אֶת עֶשֶׂר נָשִׁים פְּלִגְשִׁים לְשֹׁמֵר
הַבַּיִת׃ וַיֵּצֵא הַמֶּלֶךְ וְכָל-הָעָם בְּרָגְלוֹ וַיַּעֲמְדוּ
בֵּית הַמִּזְבֵּחַ׃ וְכָל-עֲבָדָיו עֹבְרִים עַל-יָדוֹ וְכָל-
הַכְּרֹתֵי וְכָל-הַפְּלִתֵי וְכָל-לִחְגָּתִים שִׁשִּׁימָאוֹת
אִישׁ אֲשֶׁר-בָּאוּ בְּרָגְלוֹ מִגַּת עֹבְרִים עַל-פְּנֵי
הַמֶּלֶךְ׃ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל-אֲתָיִי הַגָּתִי לָמָּה תֵּלֶךְ
גַּם-יֵאָתֶה אֶתְּנֵנוּ שׁוֹב וְשָׁב עִם-הַמֶּלֶךְ כִּי-נִבְרָי
אֶתָּה וְגַם-גִּלְגַי אֶתָּה לְמִקְוָמָה׃ תְּמוֹל | בּוֹאֶךָ

והיום אני עך עמנו ללכת ואני הולך על אשר-
אני הולך שוב והשב את-אחיה עמד הסד
ואמת: ^כ ויען אתי את-המלך ויאמר חיי-הוה
וחי אדני המלך פי במקום אשר יהיה-שם |
אדני המלך אמלמות אמלתיים פישם יהיה
עבדה: ^{כא} ויאמר דוד אל-אתי לך ועבר ויעבר
אתי הגתלי וכל-אנשיו וכל-השף אשר אתו:
^{כב} וכל-הארץ פוכים קול גדול וכל-העם עברים
והמלך עבר בנחל קדרון וכל-העם עברים עלי-
פני-דרך את-המדבר: ^{כג} והנה גם-צדוק וכל-
הלויים אתו נשאים את-ארון ברית הא-להים
ויעקו את-ארון הא-להים ויעל אביתר עדי-
תם כֹּל־העם לעבור מן-העיר: ^{כד} ויאמר המלך
לצדוק השב את-ארון הא-להים העיר אם-
אמצא חן בעיני י-הוה והשבני והראני אתו
ואת-נוהו: ^{כה} ואם כה יאמר לא תפצתי בך הנני
יעשה-לי כאשר טוב בעיניו: ^{כז} ויאמר המלך
אל-צדוק הכהן הרואה אתה שבה העיר
בשלום ואחימען בנך ויהונתן בן-אביתר
שני בניכם אתכם: ^{כח} ראו אנכי מתמהמה
בערבות המדבר עד פוא דבר מעמכם להגיד
לי: ^{כט} וישב צדוק ואביתר את-ארון הא-להים
ירושלם וישבו שם: ^ל ודוד עלה במעלה
הימים עלה | ובזכה וראש לו חפוי והוא הלך
יחר וכל-העם אשר-אתו חפו איש ראשו ועלו
עלה ובכה: ^{לא} ודוד הגיד לאמר אחיתפל
בקשרים עם-אבשלום ויאמר דוד ספלינא
את-עצת אחיתפל ו-הוה: ^{לב} ויהי דוד פא עדי-
הראש אשר-ישתחנה שם לא-להים והנה
לקראתו חושני הארפי קרוע בתֹּנְתוֹ ואתמה
על-ראשו: ^{לד} ויאמר לו דוד אם עברת אתי
והינת עלי למשא: ^{לה} ואם-העיר תשוב ואמרת
לאבשלום עבדה אני המלך אהיה עבד אביך
ואני מאז ועתה ואני עבדה והפרתה לי את
עצת אחיתפל: ^{לז} והלוא עמד שם צדוק

ואביתר הכהנים והיה כֹּל־הדבר אשר
תשמע מבית המלך תגיד לצדוק ולאביתר
הכהנים: ^{לח} הנה-שם עמם שני בניהם אחימען
לצדוק ויהונתן לאביתר ושלחתם בידם אלי
כֹּל־דבר אשר תשמעו: ^{לז} ויבא חושני רעה דוד
העיר ואבשלום יבוא ירושלם:

טז ודוד עבר מעט מהראש והנה ציבא נער
מפיבשת לקראתו וצמר חמרים חבשים
ועליהם מאתים לחם ומאה צמוקים ומאה קיץ
ונבל יין: ^ב ויאמר המלך אל-ציבא מה-אלה לך
ויאמר ציבא החמורים לבית-המלך לרפב
והלחם והקיץ לאכול הנערים והיין לשותות
הנעף במדבר: ^ג ויאמר המלך ואיה בן-אדניך
ויאמר ציבא אל-המלך הנה יושב בירושלם
פי אמר היום וישבו לי בית ישראל את
ממלכות אבי: ^ד ויאמר המלך לצבא הנה לך
כל אשר למפיבשת ויאמר ציבא השתחוויתי
אמצא-חן בעיניך אדני המלך: ^ה ויבא המלך
דוד עדי-בחורים והנה משם איש יוצא
ממשפחת בית-שאול ושמו שמעי בן-גרא
יצא יצוא ומקלל: ^ו ויסקל פאבנים את-דוד
ואת-כֹּל־לעבדי המלך דוד וכל-העם וכל-
הגברים מימינו ומשמאלו: ^ז וכה-אמר שמעי
בקללו צא צא איש הדמים ואיש הפליעל:
השיב עליך ו-הוה כל | דמי בית-שאול אשר
מלכת תחתו ויתן ו-הוה את-המלוכה ביד
אבשלום בנך והנה ברעתך פי איש דמים
אתה: ^ח ויאמר אבישי בן-צרויה אל-המלך
למה יקלל הפלב המת הוה את-אדני המלך
אעברה-נא ואסירה את-ראשו: ^ט ויאמר המלך
מה-לי ולכם בני צרויה כה יקלל פי ו-הוה
אמר לו קלל את-דוד ומי יאמר מדוע עשיתה
כן: ^י ויאמר דוד אל-אבישי ואל-כֹּל־לעבדיו
הנה בני אשר-יצא ממעי מבקש את-נפשי

וְאִם כִּי־עָתָה בְּיַחְמִינִי הִנְחֹו לֹו וַיִּקְלָל כִּי
אָמַר־לוֹ יִּהְיֶה־הָזֶה יִרְאֶה יִהְיֶה־הָזֶה בְּעֵינַי
וְחָשִׁיב יִהְיֶה־לִּי טוֹבָה תַּחַת קַלְלָתוֹ הַיּוֹם הַזֶּה׃
וַיִּלְךָ דָּוִד וְאֲנָשָׁיו בְּדָרֶךְ וְשָׁמְעֵי הַלֵּךְ בְּצֹלַע
הַהָר לְעַמְתּוֹ הַלּוֹךְ וַיִּקְלָל וַיִּסְקַל בְּאֲבָנִים
לְעַמְתּוֹ וְעַפְרָו בְּעַפְרָו׃ וַיִּבֹא הַמֶּלֶךְ וְכָל־הָעָם
אֲשֶׁר־אִתּוֹ עֵינַיִם וַיִּנְפֹשׁ שָׁם׃ וַאֲבִשְׁלוֹם וְכָל־
הָעָם אִישׁ יִשְׂרָאֵל בָּאוּ יְרוּשָׁלָּיִם וְאֲחִיתֹפֶל
אִתּוֹ׃ וַיְהִי כִּאֲשֶׁר־בָּא הַחוּשִׁי הָאֲרָבִי רַעַה דָּוִד
אֶל־אֲבִשְׁלוֹם וַיֹּאמֶר הַחוּשִׁי אֶל־אֲבִשְׁלוֹם יַחֲוִי
הַמֶּלֶךְ יַחֲוִי הַמֶּלֶךְ׃ וַיֹּאמֶר אֲבִשְׁלוֹם אֶל־הַחוּשִׁי
זֶה חֲסִדְךָ אֶת־רַעְךָ לָמָּה לֹא־הִלַּכְתָּ אֶת־רַעְךָ׃
וַיֹּאמֶר הַחוּשִׁי אֶל־אֲבִשְׁלוֹם לֹא כִּי אֲשֶׁר בָּחַר
יִהְיֶה־הָזֶה וְהָעָם הַזֶּה וְכָל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל לֹו אֲהִיָּה
וְאִתּוֹ אֲשׁוּב׃ וְחַשְׁבֹּת לְמִי אֲנִי אֶעֱבֹד הֲלוֹא
לְפָנַי בָּנֹו כִּאֲשֶׁר עֲבַדְתִּי לְפָנַי אַבְיָה בֶן אֲהִיָּה
לְפָנֶיךָ׃ וַיֹּאמֶר אֲבִשְׁלוֹם אֶל־אֲחִיתֹפֶל הֲבֹו לָכֶם
עֲצָה מִחֵנְעֵשָׁה׃ וַיֹּאמֶר אֲחִיתֹפֶל אֶל־אֲבִשְׁלוֹם
בֹּוֹא אֶל־פְּלִגְשָׁיו אַבְיָה אֲשֶׁר הִנִּיחַ לְשִׁמּוֹר
הַבַּיִת וְשָׁמַע כֹּל־יִשְׂרָאֵל כִּי־נִבְּאֲשַׁת אֶת־
אַבְיָה וְחִזְקוּ יָדָי כֹּל־אֲשֶׁר אֲתָךְ׃ וַיִּטּוּ
לְאֲבִשְׁלוֹם הָאֲחֵל עַל־הַגֵּב וַיִּבֹא אֲבִשְׁלוֹם אֶל־
פְּלִגְשָׁיו אַבְיָה לְעֵינָיו כֹּל־יִשְׂרָאֵל׃ וַעֲצַת
אֲחִיתֹפֶל אֲשֶׁר יַעֲזִיב בְּיָמִים הָהֵם כִּאֲשֶׁר יִשְׁאַל־
אִישׁ בְּדָבָר הָאֵל־לְהִיִּם בֶּן כֹּל־עֲצַת אֲחִיתֹפֶל
גַּם־לְדָוִד גַּם לְאֲבִשְׁלוֹם׃

יז וַיֹּאמֶר אֲחִיתֹפֶל אֶל־אֲבִשְׁלוֹם אֲבַחְרָה נָא
שְׁנַיִם־עָשָׂר אֲלָף אִישׁ וְאֶקְוֶמָה וְאֶרְדֶּבֶה אַחֲרָיִ
דָּוִד הַלֵּילָה׃ וְאִבֹּוֹא עָלָיו וְהוּא יִנְעַל וְרַבָּה יָדָיִם
וְחִתַּרְדְּתִי אִתּוֹ וְגַם כֹּל־הָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ
וְחַפִּיתִי אֶת־הַמֶּלֶךְ לְבָדָוִד׃ וְאֲשִׁיבָה כָל־הָעָם
אֵלָיךָ כְּשׁוֹב הַכֹּל הָאִישׁ אֲשֶׁר אֲתָה מִבְּקִשׁ
כֹּל־הָעָם יִהְיֶה שָׁלוֹם׃ וַיִּישַׁר הַדָּבָר בְּעֵינָיו
אֲבִשְׁלוֹם וּבְעֵינָיו כֹּל־לְזַקְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ וַיֹּאמֶר

אֲבִשְׁלוֹם קָרָא נָא גַם לְחוּשֵׁי הָאֲרָבִי וְנִשְׁמָעָה
מִחֵדְבָרָיו גַּם־הוּא׃ וַיִּבֹא הַחוּשִׁי אֶל־אֲבִשְׁלוֹם
וַיֹּאמֶר אֲבִשְׁלוֹם אֵלָיו לֵאמֹר כְּדָבָר הַזֶּה דָּבָר
אֲחִיתֹפֶל הִנְעֵשָׂה אֶת־דְּבָרֹו אִם־אֵין אֲתָךְ דָּבָר׃
וַיֹּאמֶר הַחוּשִׁי אֶל־אֲבִשְׁלוֹם לֹא־טוֹבָה הָעֲצָה
אֲשֶׁר־יַעֲזִיב אֲחִיתֹפֶל בְּפִעֵם הַזֹּאת׃ וַיֹּאמֶר הַחוּשִׁי
אֲתָךְ יָדַעְתָּ אֶת־אַבְיָה וְאֶת־אֲנָשָׁיו כִּי גִבּוֹרִים
הֵמָּה וּמְרִי נֶפֶשׁ הֵמָּה כְּדָב שִׁפּוֹל בַּשָּׂדֶה וְאַבְיָה
אִישׁ מִלְחָמָה וְלֹא יִלִּין אֶת־הָעָם׃ הִנֵּה עָתָה
הוּא־נִחַפָּא בְּאֲחַת הַפְּחָתִים אוֹ בְּאַחַד
הַמְּקוֹמֹת וְהִיָּה כְּנֹפֵל בְּהֵם בַּת־חֵלֶה וְשָׁמַע
הַשְׁמַעַל וְאָמַר הִיָּתָה מִגִּפְתָּה בְּעַם אֲשֶׁר אַחֲרָיִ
אֲבִשְׁלוֹם׃ וְהוּא גַם־בְּיַחְמִינִי אֲשֶׁר לְפָנַי כְּלָב
הָאֲרָיָה הַמָּם יָמָם כִּי־יָדַע כֹּל־יִשְׂרָאֵל כִּי־גִבּוֹר
אַבְיָה וּבְנֵי־חֵיל אֲשֶׁר אִתּוֹ׃ כִּי יַעֲצַתִּי הָאִסָּף
יִאָּסֵף עָלֶיךָ כָּל־יִשְׂרָאֵל מִדָּן וְעַד־בְּאֵר שֶׁבַע
בְּחֹל אֲשֶׁר־עַל־הַיָּם לָרֶב וּפְנֵיךָ הַלְכִים בְּקָרְב׃
וַיִּבְאֲנוּ אֵלָיו בְּאַחַד הַמְּקוֹמֹת אֲשֶׁר נִמְצָא שָׁם
וַנְּחַנּוּ עָלָיו כִּאֲשֶׁר יַפְלֵל הַטַּל עַל־הָאֲדָמָה וְלֹא־
נֹוֹתֵר בֹּו וּבְכָל־הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־אִתּוֹ גַּם־אַחֲרָיִ׃
וְאִם־אֶל־עִיר יִאָּסֵף וְהִשָּׂאוּ כֹל־יִשְׂרָאֵל אֶל־
הָעִיר הַחַיָּא הַבְּלָיִם וְסַחֲבָנוּ אִתּוֹ עַד־הַנְּחַל עַד
אֲשֶׁר־לֹא־נִמְצָא שָׁם גַּם־צָרֹור׃ וַיֹּאמֶר
אֲבִשְׁלוֹם וְכָל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל טוֹבָה עֲצַת הַחוּשִׁי
הָאֲרָבִי מִעֲצַת אֲחִיתֹפֶל וַיִּהְיֶה צִוָּה לְהַפֵּר
אֶת־עֲצַת אֲחִיתֹפֶל הַטוֹבָה לְבַעֲבוֹר הַבַּיִת יִּהְיֶה
הַזֶּה אֶל־אֲבִשְׁלוֹם אֶת־הָרַעְיָה׃ וַיֹּאמֶר הַחוּשִׁי
אֶל־צָדוֹק וְאֶל־אַבְיָתָר הַכֹּהֲנִים כְּזֹאת וְכֹזֵאת
יַעֲזִיב אֲחִיתֹפֶל אֶת־אֲבִשְׁלוֹם וְזֹאת זְקַנֵי יִשְׂרָאֵל
וְכֹזֵאת וְכֹזֵאת יַעֲצַתִּי אֲנִי׃ וַעֲתָה שְׁלַחוּ
מִחֲרָה וְהִגִּידוּ לְדָוִד לֵאמֹר אֲלִיתָלָן חַלִּילָה
בְּעַרְבוֹת הַמִּדְבָּר וְגַם עָבֹור תַּעֲבֹור כֹּן יִבְלַע
לְמֶלֶךְ וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ׃ וַיְהִי־נִתָּן
וְאֲחִימֵעַץ עַמְדִים בְּעִיר־רָגֵל וְהִלְכָה הַשִּׁפְחָה
וְהִגִּידָה לָהֶם וְהֵם יִלְכוּ וְהִגִּידוּ לְמֶלֶךְ דָּוִד כִּי

לֹא יוּכְלוּ לְהַרְאוֹת לְבוֹא הָעִירָה: ַ וַיֵּרָא אֹתָם
זָעַר וַיִּגְדַּל לְאַבְשָׁלֹם וַיִּלְכְּוּ שְׁנֵיהֶם מִהָרָה
וַיָּבֵאוּ | אֶל־בֵּית־אִישׁ בְּבַחוּרִים וְלוֹ בָּאָר
בַּחֲצֵרוֹ וַיִּרְדּוּ שָׁם: ַ וַתִּקַּח הָאִשָּׁה וַתִּפְרֹשׂ אֶת־
הַמָּסָךְ עַל־פְּנֵי הַבָּאָר וַתִּשְׁטַח עָלָיו הַרְפוֹת וְלֹא
נודַע דְּבָר: ַ וַיָּבֵאוּ עַבְדֵי אַבְשָׁלֹם אֶל־הָאִשָּׁה
הַפִּיתָה וַיֹּאמְרוּ אֵיךָ אַחִימוּעֵץ וַיַּחֲזַנְתָּן וַתֹּאמְרוּ
לָהֶם הָאִשָּׁה עָבְרוּ מִיכַל הַמָּיִם וַיִּבְקֹשׂוּ וְלֹא
מָצְאוּ וַיִּשְׁכְּחוּ: ַ וַיִּהְיוּ | אַחֲרֵי לִכְתֹּם
וַיַּעֲלוּ מִהַבָּאָר וַיִּלְכְּוּ וַיִּגְדּוּ לַמֶּלֶךְ דָּוִד וַיֹּאמְרוּ
אֶל־דָּוִד קוּמוּ וְעַבְרוּ מִהָרָה אֶת־הַמָּיִם פִּי־כַכָּה
יַעַן עָלִיכֶם אַחִיתֶפֶל: ַ וַיָּקָם דָּוִד וְכָל־הָעָם
אֲשֶׁר אִתּוֹ וַיַּעֲבְרוּ אֶת־הַיַּרְדֵּן עַד־אֹר הַפְּקָר
עַד־אֶחָד לֹא נִעְדָּר אֲשֶׁר לֹא־עָבַר אֶת־הַיַּרְדֵּן:
ַ וְאַחִיתֶפֶל רָאָה פִּי לֹא נַעֲשֵׂתָה עֲצָתוֹ וַיַּחֲבֹשׂ
אֶת־הַחֲמוֹר וַיָּקָם וַיִּלְךָ אֶל־בֵּיתוֹ אֶל־עֵירוֹ וַיַּצֵּו
אֶל־בֵּיתוֹ וַיַּחֲנֹק וַיִּמָּת וַיִּקָּבַר בְּקָבַר אָבִיו:
ַ וְדָוִד בָּא מִחַנְיֵמָה וְאַבְשָׁלֹם עָבַר אֶת־הַיַּרְדֵּן
הוּא וְכָל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ: ַ וְאֶת־עַמְשָׂא שֵׁם
אַבְשָׁלֹם תַּחַת יוֹאָב עַל־הַצֶּבָא וְעַמְשָׂא בֶן־
אִישׁ וּשְׁמוֹ וַתֵּרָא הַיִּשְׂרָאֵלִי אֲשֶׁר־בָּא אֶל־
אַבְיָגַל בַּת־נָחָשׁ אַחֹת צְרוּיָה אִם יוֹאָב: ַ וַיַּחֲזַן
יִשְׂרָאֵל וְאַבְשָׁלֹם אֶרֶץ הַגִּלְעָד: ַ וַיְהִי כִּבּוֹא דָוִד
מִחַנְיֵמָה וּשְׁבִי בֶן־נָחָשׁ מִרַבַּת בְּנֵי־עַמּוֹן
וּמְכִיר בֶן־עַמְיָאֵל מִלֹּא דָבָר וּבְרוּזַי הַגִּלְעָדִי
מִרְגָּלִים: ַ מִשְׁכָּב וּסְפוֹת וּבְלִי יוֹצֵר וְחַטִּים
וּשְׁעָרִים וְקִמַּח וְקָלִי וּפּוֹל וְעַד־שִׁים וְקָלִי:
ַ וַיִּדְבֹשׂ וְחִמָּאָה וְצֹאן וּשְׁפוֹת בְּקָר הַגִּישׁוֹ לְדָוִד
וְלָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ לְאַכּוֹל פִּי אָמְרוּ הָעָם רָעַב
וְעָיַף וְצָמָא בַּמִּדְבָּר:

יח וַיִּפְקַד דָּוִד אֶת־הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ וַיִּשָּׂם
עֲלֵיהֶם שָׂרֵי אֲלָפִים וְשָׂרֵי מֵאוֹת: ַ וַיִּשְׁלַח דָּוִד
אֶת־הָעָם הַשְּׁלֹשִׁית בְּיַד־יוֹאָב וְהַשְּׁלֹשִׁית בְּיַד
אַבְיָשׁוֹ בֶן־צְרוּיָה אַחִי יוֹאָב וְהַשְּׁלֹשֶׁת בְּיַד

אֶתִּי הַגִּתִּי וַיֹּאמְרוּ הַמֶּלֶךְ אֶל־הָעָם יָצֵא אֲצִיא
גַּם־אֲנִי עִמָּכֶם: ַ וַיֹּאמְרוּ הָעָם לֹא תֵצֵא פִּי אִם־
זֶם נָזַם לֹא־יִשְׁימוּ אֵלֵינוּ לֵב וְאִם־יָמָתוּ הַצִּילֵנוּ
לֹא־יִשְׁימוּ אֵלֵינוּ לֵב פִּי־עַתָּה כָּמֹנּוּ עֲשֵׂרָה
אֲלָפִים וְעַתָּה טוֹב פִּי־תַּהֲיֶה־לָנוּ מִעִיר לְעֹזֹר:
ַ וַיֹּאמְרוּ אֵלֵיהֶם הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־יִיטֵב בְּעֵינֵיכֶם
אָעֲשֶׂה וַיַּעֲמֵד הַמֶּלֶךְ אֶל־יַד הַשָּׁעַר וְכָל־הָעָם
יָצְאוּ לְמֵאוֹת וְלֹאֲלָפִים: ַ וַיַּצֵּו הַמֶּלֶךְ אֶת־יוֹאָב
וְאֶת־אַבְיָשׁוֹ וְאֶת־אֶתִּי לֵאמֹר לֹא־טִלִּי לְזָעַר
לְאַבְשָׁלֹם וְכָל־הָעָם שָׁמְעוּ בְּצֹוֹת הַמֶּלֶךְ
אֶת־כָּל־הַשָּׂרִים עַל־דְּבַר אַבְשָׁלֹם: ַ וַיָּצֵא הָעָם
הַשְּׂדֵה לְקִרְיַת יִשְׂרָאֵל וַתְּהִי הַמִּלְחָמָה בְּיַעַר
אַפְרָיִם: ַ וַיִּגְנְפוּ שָׁם עִם יִשְׂרָאֵל לְפָנָי עַבְדֵי דָוִד
וַתְּהִי־שָׁם הַמִּגְפָּה גְדוֹלָה בַּיּוֹם הַהוּא עֲשָׂרִים
אַלְפִי: ַ וַתְּהִי־שָׁם הַמִּלְחָמָה נְפוּצַת עַל־פְּנֵי כָל־
הָאָרֶץ וַיָּרַב הַיַּעַר לְאַכּוֹל בָּעָם מֵאֲשֶׁר אֲכָלָה
הַחֶרֶב בַּיּוֹם הַהוּא: ַ וַיִּפְרָא אַבְשָׁלֹם לְפָנָי
עַבְדֵי דָוִד וְאַבְשָׁלֹם רָכַב עַל־הַפָּרָד וַיָּבֵא
הַפָּרָד תַּחַת שְׁוֹבָךְ הָאֵלֶּה הַגְּדוֹלָה וַיַּחֲזֹק רַאשׁוֹ
בָּאֵלֶּה וַיִּתֵּן בֵּין הַשָּׁמַיִם וּבֵין הָאָרֶץ וַהֲפָרָד
אֲשֶׁר־תַּחְתּוֹ עָבַר: ַ וַיֵּרָא אִישׁ אֶחָד וַיִּגְדַּל
לְיוֹאָב וַיֹּאמְרוּ הִנֵּה רָאִיתִי אֶת־אַבְשָׁלֹם תִּלְוִי
בָּאֵלֶּה: ַ וַיֹּאמְרוּ יוֹאָב לְאִישׁ הַמַּגִּיד לוֹ וְהִנֵּה
רָאִיתִי וּמִדּוּעַ לֹא־הִפִּיתוּ שָׁם אֶרֶצָה וְעָלִי לְתַת
לָךְ עֲשֵׂרָה כֶּסֶף וְחֹגְרָה אַחַת: ַ וַיֹּאמְרוּ הָאִישׁ
אֶל־יוֹאָב וְלוֹ אֲנֹכִי שָׂקֵל עַל־פְּפִי אֵלֶּךָ פֶּסֶף לֹא־
אֲשַׁלַּח יָדִי אֶל־בֶּן־הַמֶּלֶךְ פִּי בְּאֲזַנֵּינוּ צוּחַ הַמֶּלֶךְ
אֶתְךָ וְאֶת־אַבְיָשׁוֹ וְאֶת־אֶתִּי לֵאמֹר שְׁמֹרוּ־מִי
בַּזָּעַר בְּאַבְשָׁלֹם: ַ אִז־עֲשִׂיתִי בְּנַפְשִׁי שִׁקָּר
וְכִלְדִּבְרַי לֹא־יִבְחַד מִן־הַמֶּלֶךְ וְאַתָּה תִּתְיַצֵּב
מִנְּגִד: ַ וַיֹּאמְרוּ יוֹאָב לֹא־יִכֵּן אַחִילָה לְפָנָי וַיִּקַּח
שְׁלֹשָׁה שְׁבָטִים בְּכַפּוֹ וַיִּתְקַעֵם בָּלֵב אַבְשָׁלֹם
עוֹדְנֵו חִי בָלֵב הָאֵלֶּה: ַ וַיִּסְבּוּ עֲשֵׂרָה נְעָרִים
נִשְׂאֵי כָלִי יוֹאָב וַיִּפּוּ אֶת־אַבְשָׁלֹם וַיָּמָתוּ:
ַ וַיִּתְקַע יוֹאָב בַּשָּׂפָר וַיִּשְׁכַּח הָעָם מִרְדֵּף אַחֲרָי

ישראל כִּי־חָשַׁךְ יוֹאֵב אֶת־הָעַם׃ וַיִּקְחוּ אֶת־
אֲבִשָׁלוֹם וַיִּשְׁלְכוּ אֹתוֹ בַּיַּעַר אֶל־חַפְחַת הַגְּדוֹל
וַיַּעֲבֹוּ עָלָיו גְּלִיל־אֲבָנִים גְּדוֹל מְאֹד וְכֹל־לִי־יִשְׂרָאֵל
נָסוּ אִישׁ לְאֹהְלוֹ׃ וַאֲבִשָׁלוֹם לָקַח וַיַּצְבֵּלֻוּ בַחַיִּו
אֶת־מַצֵּבֶת אֲשֶׁר בְּעַמְקֵי־הַמְּלָךְ כִּי אָמַר אִי־יָלִי
כִּן בַּעֲבוּר הַזְּבוּר הַזְּבוּר שְׁמִי וַיִּקְרָא לַמַּצֵּבֶת עַל־
שְׁמוֹ וַיִּקְרָא לָהּ יַד אֲבִשָׁלוֹם עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃
וַיֵּאֱחִימֵעַץ בֶּן־צְדוֹק אָמַר אֲרוּצָה נָא וַאֲבִשָׁרָה
אֶת־הַמְּלָךְ כִּי־שָׁפְטוּ י-הוָה מִיַּד אֲיָבִיו׃
וַיֹּאמֶר לוֹ יוֹאֵב לֹא אִישׁ בְּשָׂרָה אַתָּה הַיּוֹם
הַזֶּה וּבִשְׂרֵת בַּיּוֹם אַחֵר וְהַיּוֹם הַזֶּה לֹא תִבְשָׂר
כִּי־עַל־[בֶּן] בֶּן־הַמְּלָךְ מָת׃ וַיֹּאמֶר יוֹאֵב
לַבּוּשִׁי לָךְ הַגֵּד לַמְּלָךְ אֲשֶׁר רָאִיתָה וַיִּשְׁתַּחֲוֶה
בּוּשִׁי לְיוֹאֵב וַיִּרְץ׃ וַיִּסֹּף עוֹד אֲחִימֵעַץ בֶּן־
צְדוֹק וַיֹּאמֶר אֶל־יוֹאֵב וַיְהִי לָמָּה אֲרָצָה־נָא גַם־
אֲנִי אַחֲרֵי הַבּוּשִׁי וַיֹּאמֶר יוֹאֵב לַמַּהֲיָה אַתָּה
רֵץ בְּנִי וְלָכֶּה אִי־בְשׂוּרָה מֵצֵאתָ׃ וַיְחִימָה
אֲרוּץ וַיֹּאמֶר לוֹ רוּץ וַיִּרְץ אֲחִימֵעַץ דֶּרֶךְ הַכְּפָר
וַיַּעֲבֹר אֶת־הַבּוּשִׁי׃ וַדָּוִד יוֹשֵׁב בֵּין־שְׁנֵי
הַשָּׁעָרִים וַיִּלְךְ הַצֵּפֶה אֶל־גַּג הַשָּׁעַר אֶל־הַחוּמָה
וַיִּשָׂא אֶת־עֵינָיו וַיִּרְא וְהִנֵּה־אִישׁ רֵץ לְבָדוֹ׃
וַיִּקְרָא הַצֵּפֶה וַיִּגַּד לַמְּלָךְ וַיֹּאמֶר הַמְּלָךְ אִם־
לְבָדוֹ בְּשׂוּרָה בָּפִיו וַיִּלְךְ חֲלוּף וְקָרַב׃ וַיִּרְא
הַצֵּפֶה אִישׁ־אַחֵר רֵץ וַיִּקְרָא הַצֵּפֶה אֶל־הַשָּׁעַר
וַיֹּאמֶר הִנֵּה־אִישׁ רֵץ לְבָדוֹ וַיֹּאמֶר הַמְּלָךְ גַּם־
זֶה מִבְּשָׂר׃ וַיֹּאמֶר הַצֵּפֶה אֲנִי רָאִיתִי אֶת־
מְרוּצַת הָרֵאשׁוֹן בְּמְרֻצַת אֲחִימֵעַץ בֶּן־צְדוֹק
וַיֹּאמֶר הַמְּלָךְ אִישׁ־טוֹב זֶה וְאֶל־בְּשׂוּרָה טוֹבָה
יָבוֹא׃ וַיִּקְרָא אֲחִימֵעַץ וַיֹּאמֶר אֶל־הַמְּלָךְ
שָׁלוֹם וַיִּשְׁתַּחֲוֶה לַמְּלָךְ לְאָפָיו אֲרָצָה וַיֹּאמֶר
בָּרוּךְ י-הוָה אֵל־לְחֵיךָ אֲשֶׁר סָגַר אֶת־הָאֲנָשִׁים
אֲשֶׁר־נִשְׂאוּ אֶת־יָדָם בְּאֲדָנִי הַמְּלָךְ׃ וַיֹּאמֶר
הַמְּלָךְ שָׁלוֹם לְנַעַר לְאֲבִשָׁלוֹם וַיֹּאמֶר אֲחִימֵעַץ
רָאִיתִי הַחֲמוֹן הַגְּדוֹל לְשַׁלַּח אֶת־עַבְדֵי הַמְּלָךְ
יוֹאֵב וְאֶת־עַבְדֵיךָ וְלֹא יָדַעְתִּי מָת׃ וַיֹּאמֶר

הַמְּלָךְ סָב הַתִּיַצֵּב כֹּה וַיִּסָּב וַיַּעֲמֹד׃ וְהִנֵּה
הַבּוּשִׁי בָא וַיֹּאמֶר הַבּוּשִׁי יְתִבְשָׁר אֲדָנִי הַמְּלָךְ
כִּי־שָׁפְטַךְ י-הוָה הַיּוֹם מִיַּד כָּל־הַקָּמִים עָלֶיךָ׃
וַיֹּאמֶר הַמְּלָךְ אֶל־הַבּוּשִׁי הַשָּׁלוֹם לְנַעַר
לְאֲבִשָׁלוֹם וַיֹּאמֶר הַבּוּשִׁי יְהִי כַנַּעַר אֲיָבִי
אֲדָנִי הַמְּלָךְ וְכֹל אֲשֶׁר־קָמּוּ עָלֶיךָ לְרַעָה׃
יט וַיִּרְגְּזוּ הַמְּלָךְ וַיַּעַל עַל־עֵלִית הַשָּׁעַר וַיִּבֶךְ
וְכֵן אָמַר בְּלִבָּתוֹ בְּנִי אֲבִשָׁלוֹם בְּנִי בְנִי
אֲבִשָׁלוֹם מִי־יִתֵּן מוֹתִי אֲנִי תַחְתֶּיךָ אֲבִשָׁלוֹם
בְּנִי בְנִי׃ וַיִּגַּד לְיוֹאֵב הִנֵּה הַמְּלָךְ בָּכָה וַיִּתְאַבֵּל
עַל־אֲבִשָׁלוֹם׃ וַתְּהִי הַתְּשׁוּעָה בַיּוֹם הַהוּא לְאָבֵל
לְכָל־הָעָם כִּי־שָׁמַע הָעָם בַּיּוֹם הַהוּא לְאָמַר
נַעֲצֵב הַמְּלָךְ עַל־בְּנָו׃ וַיִּתְגַּבַּב הָעָם בַּיּוֹם הַהוּא
לְבוֹא הָעָרִי כַּאֲשֶׁר יִתְגַבַּב הָעָם הַגְּבֻלָּמִים
בְּנוֹסָם בַּמְּלַחְמָה׃ וְהַמְּלָךְ לָאֵט אֶת־פָּנָיו וַיִּזְעַק
הַמְּלָךְ קוֹל גְּדוֹל בְּנִי אֲבִשָׁלוֹם אֲבִשָׁלוֹם בְּנִי
בְנִי׃ וַיָּבֹא יוֹאֵב אֶל־הַמְּלָךְ חַבִּית וַיֹּאמֶר
הַבִּשְׂתָּה הַיּוֹם אֶת־פָּנָי כָּל־עַבְדֶּיךָ הַמְּמַלְטִים
אֶת־נַפְשֶׁךָ הַיּוֹם וְאֵת נַפְשׁ בְּנֶיךָ וּבְנֹתֶיךָ וְנַפְשׁ
נְשִׂיךָ וְנַפְשׁ פְּלִגְשׁוֹיךָ׃ לְאַהֲבָה אֶת־שְׂנְאֵיךָ
וְלִשְׂנֹא אֶת־אֲהַבְיֶיךָ כִּי | הַגְּדַת הַיּוֹם כִּי אֵין לָךְ
שָׂרִים וְעַבְדִּים כִּי | יָדַעְתִּי הַיּוֹם כִּי לֹא אֲבִשָׁלוֹם
חַי וְכֹלְנוּ הַיּוֹם מֵתִים כִּי־אֵזוּ יִשְׂרָאֵל בְּעֵינֶיךָ׃
וַיַּעֲתָה קוֹם צֵא וְדַבֵּר עַל־לֵב עַבְדֶּיךָ כִּי
כִי־הוּא נִשְׁפָּעְתִּי כִּי־אֵינְךָ יוֹצֵא אִם־יִלִּין אִישׁ
אֶתְךָ תִּלְיֶלָה וְרַעָה לָךְ זֹאת מִכָּל־לִחְרָעָה אֲשֶׁר־
בָּאָה עָלֶיךָ מִנְּעָרֶיךָ עַד־עַתָּה׃ וַיִּקָּם הַמְּלָךְ
וַיֵּשֶׁב בַּשָּׁעַר וְלְכָל־הָעָם הִגִּידוּ לְאָמַר הִנֵּה
הַמְּלָךְ יוֹשֵׁב בַּשָּׁעַר וַיָּבֹא כָל־הָעָם לְפָנָי הַמְּלָךְ
וַיִּשְׂרָאֵל גַּם אִישׁ לְאֹהְלוֹ׃ וַיְהִי כָל־הָעָם גְּדוֹן
בְּכָל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל לְאָמַר הַמְּלָךְ הִצִּילְנוּ | מִכַּף
אֲיָבִינוּ וְהוּא מִלְטָנוּ מִכַּף פְּלִשְׁתִּים וְעַתָּה בָּרַח
מִן־חֲאָרִץ מַעַל אֲבִשָׁלוֹם׃ וַאֲבִשָׁלוֹם אֲשֶׁר
מִשְׁחָנוּ עָלֵינוּ מֵת בַּמְּלַחְמָה וְעַתָּה לָמָּה אַתָּם

בְּשָׁלוֹם: וַיְהִי כִּי־בָא יְרוּשָׁלָּיִם לְקַרְאֵת הַמִּלְחָה וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ לָמָּה לֹא־הִלַּכְתָּ עִמִּי מִפְּיִבְשָׁת: וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ עֲבָדִי רַמְּנִי כִּי־אָמַר עֲבָדְךָ אֲחַבְּשֶׁה־לִּי חַמְזוֹר וְאֶרְכַּב עָלֶיךָ וְאַלְךָ אֶת־הַמֶּלֶךְ כִּי כִּסֵּחַ עֲבָדְךָ: וַיִּרְגַל בְּעֲבָדְךָ אֶל־אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ וְאֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ כָּמֹלֵךְ הָאֵל־לְהִים וַעֲשֵׂה הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ: כִּי לֹא הָיָה כֹּל־בַּיִת אָבִי כִּי אִם־אֲנָשֵׁי־מִוְת לְאֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ וְתִשָּׁת אֶת־עֲבָדְךָ בְּאֲכָלֵי שֶׁלְחָנְךָ וּמַחֲיִישֵׁי־לִי עוֹד צְדָקָה וְלִזְעַק עוֹד אֶל־הַמֶּלֶךְ: וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ לָמָּה תִּדְבַר עוֹד דְּבָרֶיךָ אֲמַרְתִּי אֶתְּךָ וְצִיָּבָא תַחֲלִקוּ אֶת־הַשָּׂדֶה: וַיֹּאמֶר מִפְּיִבְשָׁת אֶל־הַמֶּלֶךְ גַּם אֶת־הַכֶּל יִקַּח אַחֲרָי אֲשֶׁר־כָּא אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ בְּשָׁלוֹם אֶל־בֵּיתוֹ: וַיְבָרֵזְלִי הַגְּלִיעָדִי יָרֵד מִרְגְּלִים וַיַּעֲבֹר אֶת־הַמֶּלֶךְ הִירְדֵן לְשַׁלְחוֹ אֶת־הִירְדֵן: וַיְבָרֵזְלִי זָקֵן מְאֹד בֶּן־שְׁמֹנִים שָׁנָה וְהוּא־כִּלְכַּל אֶת־הַמֶּלֶךְ בְּשִׁיבְתוֹ בְּמַחְנֵים כִּי־אִישׁ גָּדוֹל הוּא מְאֹד: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־בְּרִזְלִי אֲתָה עֹבֵר אֵתִי וְכִלְכַּלְתִּי אֶתְךָ עִמָּדִי בִּירוּשָׁלָּיִם: וַיֹּאמֶר בְּרִזְלִי אֶל־הַמֶּלֶךְ כַּמָּה יָמֵי שְׁנַיִ חַיִּי כִּי־אֶעֱלֶה אֶת־הַמֶּלֶךְ יְרוּשָׁלָּיִם: בֶּן־שְׁמֹנִים שָׁנָה אֲנֹכִי הַיּוֹם הַזֶּה | בֶּן־טוֹב לָרֹעַ אִם־יִטְעַם עֲבָדְךָ אֶת־אֲשֶׁר אֲכַל וְאֶת־אֲשֶׁר אֲשַׁתָּה אִם־אֲשַׁמַּע עוֹד בְּקוֹל שָׂרִים וְשָׂרוֹת וְלָמָּה יִהְיֶה עֲבָדְךָ עוֹד לְמִשָּׂא אֶל־אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ: כִּי־כִּי־עָט יַעֲבֹר עֲבָדְךָ אֶת־הִירְדֵן אֶת־הַמֶּלֶךְ וְלָמָּה יִגְמַלְנִי הַמֶּלֶךְ הַגְּמוּלָה הַזֹּאת: וַיִּשָּׁב־נָא עֲבָדְךָ וְאָמַת בְּעִירֵי עַם קָבַר אָבִי וְאִמִּי וְהִנֵּה | עֲבָדְךָ כְּמָהֶם יַעֲבֹר עִם־אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ וַעֲשֵׂה־לּוֹ אֵת אֲשֶׁר־טוֹב בְּעֵינֶיךָ: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֵתִי יַעֲבֹר כְּמָהֶם וְאֲנִי אֶעֱשֶׂה־לּוֹ אֶת־הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ וְכֹל אֲשֶׁר־תִּבְחַר עָלַי אֶעֱשֶׂה־לְּךָ: וַיַּעֲבֹר כֹּל־לְהָעַם אֶת־הִירְדֵן וְהַמֶּלֶךְ עָבַר וַיִּשְׁק הַמֶּלֶךְ לְבְרִזְלִי וַיְבָרְכֵהוּ וַיִּשָּׁב לְמִקְמוֹ: וַיַּעֲבֹר הַמֶּלֶךְ הַגְּלִיעָדָה וְכַמְהֵן עָבַר עִמּוֹ וְכֹל־

מִחֲרָשִׁים לְחָשִׁיב אֶת־הַמֶּלֶךְ: וְהַמֶּלֶךְ הָיָה שֹׁלַח אֶל־צִדְוֹק וְאֶל־אֲבִיתָר הַכַּהֲנִים לֵאמֹר דַּבְּרוּ אֶל־זִקְנֵי יְהוּדָה לֵאמֹר לָמָּה תִּהְיוּ אַחֲרָנִים לְחָשִׁיב אֶת־הַמֶּלֶךְ אֶל־בֵּיתוֹ וְדַבֵּר כֹּל־לְיִשְׂרָאֵל כָּאֶל־הַמֶּלֶךְ אֶל־בֵּיתוֹ: אַחֲרֵי אַתֶּם עִצְמוֹנֵי וּבְשָׂרֵי אַתֶּם וְלָמָּה תִּהְיוּ אַחֲרָנִים לְחָשִׁיב אֶת־הַמֶּלֶךְ: וְלַעֲמָשָׂא תִּמְרוּ הַלּוֹא עִצְמוֹנֵי וּבְשָׂרֵי אַתֶּם כִּי יַעֲשֶׂה־לִּי אֵל־לְהִים וְכִי יוֹסִיף אִם־לֹא שָׂר־צִבָּא תִּהְיֶה לְפָנַי כֹּל־לְחִימִים תַּחַת יוֹאָב: וַיִּט אֶת־לִבָּב כֹּל־לְאִישֵׁי־יְהוּדָה כַּאִישׁ אֶחָד וַיִּשְׁלְחוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ שׁוֹב אֶתְּךָ וְכֹל־עֲבָדֶיךָ: וַיִּשָּׁב הַמֶּלֶךְ וַיָּבֹא עַד־הִירְדֵן וַיְהוּדָה כָּאֶל־הַגְּלִיעָדָה לְלַכְתָּ לְקַרְאֵת הַמֶּלֶךְ לְהַעֲבִיר אֶת־הַמֶּלֶךְ אֶת־הִירְדֵן: וַיִּמְחַר שְׁמֹעִי בֶן־גֵּרָא בֶּן־הַיְמִינִי אֲשֶׁר מִבְּחַוְרִים וַיִּירַד עִם־אִישׁ יְהוּדָה לְקַרְאֵת הַמֶּלֶךְ הָיָה: וְאַלְכָה אִישׁ עִמּוֹ מִבְּנֵי־מִן וְצִיָּבָא נָעַר בַּיִת שְׂאוּל וְחַמְשָׁת עָשָׂר בָּנָיו וְעֶשְׂרִים עֲבָדָיו אֲתוֹ וְצִלְחוֹ הִירְדֵן לְפָנַי הַמֶּלֶךְ: וַיַּעֲבֹרָה הָעֲבָרָה לְעֵבִיר אֶת־בַּיִת הַמֶּלֶךְ וְלַעֲשׂוֹת הַטּוֹב בְּעֵינָיו וְשְׁמֹעִי בֶן־גֵּרָא נָפַל לְפָנַי הַמֶּלֶךְ בְּעֵבְרוֹ בִּירְדֵן: וַיֹּאמֶר אֶל־הַמֶּלֶךְ אֶל־יְהוֹשָׁפָט אֲדֹנָי אֲדֹנָי עֲוֹןִי וְאֶל־תִּזְכֹּר אֶת אֲשֶׁר הָעֵוָה עֲבָדְךָ בַּיּוֹם אֲשֶׁר־יָצָא אֲדֹנָי־הַמֶּלֶךְ מִירוּשָׁלָּיִם לָשׁוֹם הַמֶּלֶךְ אֶל־לִבּוֹ: כִּי יָדַע עֲבָדְךָ כִּי אֲנִי חָטֵאתִי וְהִנֵּה־בָאתִי הַיּוֹם רֵאשׁוֹן לְכֹל־בַּיִת יוֹסֵף לְרָדֵת לְקַרְאֵת אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ: וַיַּעַן אֲבִישׁוּי בֶן־צְרוּיָה וַיֹּאמֶר תַּתַּחַת זֹאת לֹא יוֹמַת שְׁמֹעִי כִּי קָלַל אֶת־מִשְׁיַח יְהוָה: וַיֹּאמֶר הָיָה מַחֲלִי וְלָכֶם בָּנִי צְרוּיָה כִּי־תִּהְיוּ־לִי הַיּוֹם לְשִׁטּוֹן הַיּוֹם יוֹמַת אִישׁ בְּיִשְׂרָאֵל כִּי הַלּוֹא יָדַעְתִּי כִּי הַיּוֹם אָנֹכִי מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־שְׁמֹעִי לֹא תָמוּת וַיִּשָּׁבַע לוֹ הַמֶּלֶךְ: וּמִכַּבְּשָׁת בֶּן־שְׂאוּל יָרַד לְקַרְאֵת הַמֶּלֶךְ וְלֹא־עָשָׂה רַגְלָיו וְלֹא־עָשָׂה שְׂפָמוֹ וְאֶת־בְּגָדָיו לֹא כִּפְסָם לְמוֹתֵי־הַיּוֹם לָכֵת הַמֶּלֶךְ עַד־הַיּוֹם אֲשֶׁר־כָּא

עם יהודה העבירו את־המִלֶּךְ וְגַם חָצִי עַם
יִשְׂרָאֵל: **וְהָנֵחַ כֹּל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל בְּאִים אֶל־
הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמְרוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ מִדֹּעַ גְּנֹבֵךְ אַחֲנֵנו
אִישׁ יְהוּדָה וַיַּעֲבְרוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ וְאֶת־בֵּיתוֹ אֶת־
הַיְרֵדָן וְכַל־אֲנָשָׁיו דָּוִד עִמּוֹ: **וַיַּעַן כֹּל־אִישׁ
יְהוּדָה עַל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל בִּי־קְרוֹב הַמֶּלֶךְ אֵלָיו
וְלָמָּה זֶה חָרָה לָךְ עַל־הַדָּבָר הַזֶּה הָאָבוֹל אֲכַלְנוּ
מִן־הַמֶּלֶךְ אִם־נִשְׁאֵת נִשְׂא לָנוּ: **וַיַּעַן אִישׁ־
יִשְׂרָאֵל אֶת־אִישׁ יְהוּדָה וַיֹּאמֶר עֲשֵׂר־יְדוֹת לִי
בַּמֶּלֶךְ וְגַם־בְּדוֹד אָנִי מִמֶּךָ וּמִדֹּעַ הִקְלַתְנִי
וְלֹא־הָיָה דְבָרִי רֹאשׁוֹן לִי לְחָשׁוֹב אֶת־מַלְכִּי
וַיִּקַּשׁ דְּבַר־אִישׁ יְהוּדָה מִדְּבַר אִישׁ יִשְׂרָאֵל:******

ב וְשָׁם נִקְרָא אִישׁ בְּלִיעֵל וּשְׁמוֹ שֶׁבַע בֶּן־
בְּכָרִי אִישׁ יְמִינִי וַיִּתְקַע בַּשֶּׁפָּר וַיֹּאמֶר אֶיךָ־
לָנוּ חֵלֶק בְּדוֹד וְלֹא נַחֲלֶה־לָנוּ בְּכַן־יִשְׂרָאֵל
לְאַחֲלֹנוּ יִשְׂרָאֵל: **וַלֵּעַל כֹּל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל
מֵאַחֲרֵי דָוִד אַחֲרֵי שֶׁבַע בֶּן־בְּכָרִי וְאִישׁ יְהוּדָה
דָּבְקוּ בַּמַּלְכָּם מִן־הַיְרֵדָן וְעַד־יְרוּשָׁלָּיִם: **וַיָּבֹאוּ
דָוִד אֶל־בֵּיתוֹ יְרוּשָׁלָּיִם וַיִּקַּח הַמֶּלֶךְ אֶת
עֲשָׂר־נָשָׁיִם פְּלִגְשִׁיִּים אֲשֶׁר הֵנִיחַ לְשֹׁמֵר הַבַּיִת
וַיִּתְּנֵם בֵּית־מִשְׁמֶרֶת וַיְכַלְכְּלֵם וְאֵלֵיהֶם לֹא־בָּאוּ
וַתִּהְיֶינָה צָרָרוֹת עַד־יוֹם מֵתָן אֶלְמָנוֹת חַיִּוֹת:
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־עַמְשָׂא הַזַּעֲקֹלִי אֶת־אִישׁ־
יְהוּדָה שְׁלֹשֶׁת יָמִים וְאַתָּה פֹּה עֹמֵד: **וַיִּלְךְ
עַמְשָׂא לְהַזְעִיק אֶת־יְהוּדָה וַיֹּחֶר מִן־הַמּוֹעֵד
אֲשֶׁר יַעֲדוּ: **וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אֲבִישׁוּי עָתָה יִרַע
לָנוּ שֶׁבַע בֶּן־בְּכָרִי מִן־אֲבִשְׁלֹם אָתָּה קָח אֶת־
עַבְדִּי אֲדֹנָיֶךָ וּרְדָף אַחֲרָיו פֶּן־מִצָּא לּוֹ עָרִים
בְּצָרוֹת וְהִצִּיל עַיְנֵנוּ: **וַיָּצֵאוּ אַחֲרָיו אֲנָשָׁי
יֹאָב וְחִפְרָתִי וְהַפְּלַתִּי וְכַל־הַגְּבָרִים וַיָּצֵאוּ
מִירוּשָׁלָּיִם לְרֹדֵף אַחֲרֵי שֶׁבַע בֶּן־בְּכָרִי: **הֵם
עַם־הָאֲבֹן הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר בְּגִבְעוֹן וְעַמְשָׂא בָּא
לְפָנֵיהֶם וַיֹּאָב חָגוֹר | מִדָּו לְבָשׁוּ וְעָלּוּ חָגוֹר
חָרָב מִצְמַדָּת עַל־מִתְנָיו בְּתַעֲרָה וְהוּא יָצָא************

וַתַּפֵּל: **וַיֹּאמֶר יוֹאָב לְעַמְשָׂא הַשְּׁלֹם אֶתָּה אַחִי
וַתְּחֹז יְדִי־מִיָּן יוֹאָב בִּזְקֹן עַמְשָׂא לְנִשְׁקָלָיו:
וְעַמְשָׂא לֹא־נִשְׁמַר בַּחֲרָב | אֲשֶׁר בִּיְדֵי־יוֹאָב
וַיִּבְחֹז בָּהּ אֶל־הַחֲמֹשׁ וַיִּשְׁפֹּךְ מִעֵינָיו אֲרָצָה וְלֹא־
שָׁנָה לוֹ וַיָּמָת וַיֹּאָב וְאֲבִישׁוּי אַחֲרָיו רָדָף אַחֲרֵי
שֶׁבַע בֶּן־בְּכָרִי: **וְאִישׁ עֹמֵד עָלָיו מִנְעָרֵי יוֹאָב
וַיֹּאמֶר מִי אֲשֶׁר חָפֵץ בְּיוֹאָב וּמִי אֲשֶׁר־לְדָוִד
אַחֲרֵי יוֹאָב: **וְעַמְשָׂא מַתְגַּלֵּל בְּדָם בְּתוֹךְ
הַמָּסֵלָה וַיֵּרָא הָאִישׁ בְּיַעֲמֹד כֹּל־הָעָם וַיִּפְסַב
אֶת־עַמְשָׂא מִן־הַמָּסֵלָה הַשְּׂדֵה וַיִּשְׁלַךְ עָלָיו בִּגְדוֹ
בְּאֲשֶׁר רָאָה כֹּל־הָבָא עָלָיו וְעֹמֵד: **בְּאֲשֶׁר
הָנִיחַ מִן־הַמָּסֵלָה עָבַר כֹּל־אִישׁ אַחֲרֵי יוֹאָב
לְרֹדֵף אַחֲרֵי שֶׁבַע בֶּן־בְּכָרִי: **וַיַּעֲבֹר בְּכַל־
שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אֲבֵלָה וּבֵית מַעֲכָה וְכַל־הַפְּרִים
וַיִּקְלְחוּ וַיִּקְחֻהוּ וַיָּבֹאוּ אֶת־אַחֲרָיו: **וַיָּבֹאוּ
וַיִּצְרוּ עָלָיו בְּאֲבֵלָה בֵּית הַמַּעֲכָה וַיִּשְׁפְּכוּ
סֵלָה אֶל־הָעֵיר וַתַּעֲמֹד בַּחֵל וְכַל־הָעָם אֲשֶׁר
אֶת־יוֹאָב מִשְׁחִיתָם לְהַפִּיל חַחוּמָה: **וַתִּקְרָא
אִשָּׁה חַכְמָה מִן־הָעֵיר שְׁמֹעַז שְׁמֹעַז אָמְרוּ־נָא
אֶל־יוֹאָב קָרֵב עַד־הֵנָּה וְאֲדַבְּרָה אֵלֶיךָ: **וַיִּקְרַב
אֵלֶיהָ וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הֲאֵתָּה יוֹאָב וַיֹּאמֶר אָנִי
וַתֹּאמֶר לוֹ שְׁמַע דְּבָרִי אֲמַתְךָ וַיֹּאמֶר שְׁמַע
אָנֹכִי: **וַתֹּאמֶר לֵאמֹר דַּבֵּר יְדַבְּרוּ בְרֵאשֵׁנָה
לֵאמֹר שְׂאוֹל יִשְׂאֵלוּ בְּאֲבֵל וּכְן הַתְּמוּ: **אָנֹכִי
שְׁלָמִי אֲמוּנִי יִשְׂרָאֵל אַתָּה מִבְּקָשׁ לְחַמִּית עֵיר
וְאִם בְּיִשְׂרָאֵל לָמָּה תִּבְלַע נַחֲלַת יְיָ־הַזֶּה: **וַיַּעַן
יוֹאָב וַיֹּאמֶר חֲלִילָה חֲלִילָה לִי אִם־אֲבִלַע וְאִם־
אֲשַׁחִית: **לֹא־כֵן הַדָּבָר כִּי אִישׁ מֵאֵר אֲפָרִים
שֶׁבַע בֶּן־בְּכָרִי שָׁמוּ נִשְׂא יְדוֹ בַּמֶּלֶךְ בְּדוֹד
תַּנּוּ־אֲתוֹ לְבָדוֹ וְאֲלַכְּהָ מֵעַל הָעֵיר וַתֹּאמֶר
הָאִשָּׁה אֶל־יוֹאָב הִנֵּה רֹאשׁוֹ מִשְׁלָךְ אֵלֶיךָ בְּעַד
חַחוּמָה: **וַתָּבוֹא הָאִשָּׁה אֶל־כֹּל־הָעָם
בְּחַכְמָתָהּ וַיִּכְרַתוּ אֶת־רֹאשׁ שֶׁבַע בֶּן־בְּכָרִי
וַיִּשְׁלְכוּ אֶל־יוֹאָב וַיִּתְקַע בַּשֶּׁפָּר וַיִּפְצְאוּ מֵעַל־
הָעֵיר אִישׁ לְאַחֲלֹנוּ וַיֹּאָב שָׁב יְרוּשָׁלָּיִם אֶל־**************************

הַמִּלְדָּה: **וַיֹּאבְדֵהוּ אֵל כֹּל־לְהַצְבֹּא יִשְׂרָאֵל וּבְנֵיהָ בְּיַהוּדֵי עַל־הַכְּרָתִי וְעַל־הַפְּלִתִי: **וַיֹּאדְרֹם עַל־הַמָּם וַיְהוֹשִׁעַט בֶּן־אֲחִילֹד הַמִּזְפִּיר: **וַיִּשְׁוֹא סֹפֵר וְצִדְרֹק וְאַבְיָתָר בַּחֲנִימִים: **וְגַם עִירָא הַיֵּאֲרִי הָיָה בְּחֵן לְדָוִד:********

כא **וַיְהִי רָעַב בַּיָּמֵי דָוִד שְׁלֹשׁ שָׁנִים שָׁנָה אַחֲרֵי שָׁנָה וַיִּבְקֹשׁ דָּוִד אֶת־פָּנָיו יְיָ—הֲזֹה וַיֹּאמֶר יְיָ—הֲזֹה אֵל־שָׂאוֹל וְאֵל־בֵּית הַדְּמִים עַל אֲשֶׁר־הִמַּיִת אֶת־הַגְּבַעְנִים: **וַיִּקְרָא הַמִּלְדָּה לְגַבְעֻנִים וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם וְהַגְּבַעְנִים לֹא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הִמָּחָה כִּי אִם־מִיַּתֵּר הָאֲמֹרִי וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל נִשְׁבַּעוּ לָחֶם וַיִּבְקֹשׁ שָׂאוֹל לְהַכְּתֹם בְּקַנְאוֹתוֹ לְבְנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיְהוּדָה: **וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־הַגְּבַעְנִים מָה אַעֲשֶׂה לָּכֶם וּבַמָּחָה אֲכַפֵּר וּבְרַכּוּ אֶת־נַחֲלַת יְיָ—הַזֶּה: **וַיֹּאמְרוּ לוֹ הַגְּבַעְנִים אִי־לָנוּ כֶּסֶף וְזָהָב עִם־שָׂאוֹל וְעִם־בֵּיתוֹ וְאִי־לָנוּ אִישׁ לְהַמַּיִת בְּיִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר מַה־אַתֶּם אֹמְרִים אַעֲשֶׂה לָּכֶם: **וַיֹּאמְרוּ אֶל־הַמִּלְדָּה הָאִישׁ אֲשֶׁר בָּלָנוּ וְאֲשֶׁר דָּמָה־לָנוּ נִשְׁמָדְנוּ מִהַתִּיצֵב בְּכָל־גֹּבַל יִשְׂרָאֵל: **וַתַּן־לָנוּ שְׂבָעָה אַנְשִׁים מִבְּנֵי וְהוֹקְעֵנוּם לִי—הֲזֹה בַּגְּבַעַת שָׂאוֹל בַּחִיר יְיָ—הֲזֹה וַיֹּאמֶר הַמִּלְדָּה אֲנִי אֶתָּן: **וַיַּחְמַל הַמִּלְדָּה עָלֶיךָ מִפִּיבִשְׁת בְּיַהוּדֵי בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל עַל־שְׂבַעַת יְיָ—הֲזֹה אֲשֶׁר בַּיִנְתֶּם בֵּין דָּוִד וּבֵין יַהוּדֵי בְּנֵי־שָׂאוֹל: **וַיִּקַּח הַמִּלְדָּה אֶת־שְׁנֵי בָנֵי רַעְפָּה בַּת־אִיָּה אֲשֶׁר יָלְדָה לְשָׂאוֹל אֶת־אַרְמֹנִי וְאֶת־מִכָּבֶשֶׂת וְאֶת־חַמְשַׁת בָּנָיו מִיְכָל בַּת־שָׂאוֹל אֲשֶׁר יָלְדָה לְעַדְרִיאֵל בֶּן־בְּרוּזִי הַמַּחֲלָתִי: **וַיִּתְּנֵם בְּיַד הַגְּבַעְנִים וַיִּקְיַעֵם בַּהַר לְפָנָיו יְיָ—הֲזֹה וַיִּשְׁלְחוּ שְׂבַעֲתָם יַחַד וְהִמָּחָה הִמָּתוּ בַּיָּמֵי קָצִיר בְּרֵאשִׁימִים בַּתְּחִלַּת קָצִיר שְׂעָרִים: **וַתִּקַּח רַעְפָּה בַּת־אִיָּה אֶת־הַשֵּׁק וַתִּטְהַר לָהּ אֶל־הַצֹּרֵחַ מִתְּחִלַּת קָצִיר עַד נִתְּד־מַיִם עָלֵיהֶם מִן־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־נָתְנָה עֹף־הַשָּׁמַיִם לָנוּחַ עָלֵיהֶם יוֹמָם וְאֶת־חַיַּת הַשָּׂדֶה לִלְחָה: **וַיִּגְדַּל דָּוִד אֶת אֲשֶׁר־עָשְׂתָה**********************

רַעְפָּה בַּת־אִיָּה בְּלִגְשׁ שָׂאוֹל: **וַיִּלְדֵּךְ דָּוִד וַיִּקַּח אֶת־עַצְמוֹת שָׂאוֹל וְאֶת־עַצְמוֹת יַהוּדֵי בְּנֵי מֵלֶכֶת בַּעֲלֵי יָבִישׁ גִּלְעָד אֲשֶׁר גָּנְבוּ אֹתָם מִרְחֹב בֵּית־שֹׁן אֲשֶׁר תְּלָאוּם שָׁמָּה פְּלִשְׁתִּים בַּיּוֹם הַכּוֹת פְּלִשְׁתִּים אֶת־שָׂאוֹל בַּגִּלְבָּעַ: **וַיַּעַל מִשָּׁם אֶת־עַצְמוֹת שָׂאוֹל וְאֶת־עַצְמוֹת יַהוּדֵי בְּנֵי וַיֹּאסְפוּ אֶת־עַצְמוֹת הַמִּזְקָעִים: **וַיִּקְבְּרוּ אֶת־עַצְמוֹת־שָׂאוֹל וַיַּהוּדֵי־בְּנֵי בְּאֶרֶץ בְּנֵי־מִן בַּצִּלְעַ בְּקִבְרֵי קִישׁ אֲבוֹי וַיַּעֲשׂוּ כָל אֲשֶׁר־צִוָּה הַמִּלְדָּה וַיַּעֲתֵר אֶל־לָחִים לְאֶרֶץ אַחֲרֵי־כֵן: **וַתְּהִי־עוֹד מַלְחָמָה לְפְלִשְׁתִּים אֶת־יִשְׂרָאֵל וַיִּרַד דָּוִד וַעֲבָדָיו עִמּוֹ וַיִּלְחֲמוּ אֶת־פְּלִשְׁתִּים וַיַּעַף דָּוִד: **וַיִּשְׁפִּי בְּנָב אֲשֶׁר | בִּילִדֵי הַרְפָּה וּמִשְׁקַל קִוְנוֹ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת מִשְׁקַל נְחֹשֶׁת וְהוּא חֲנוּר חֲדָשָׁה וַיֹּאמֶר לְחַפּוֹת אֶת־דָּוִד: **וַיַּעֲזֹר־לוֹ אֲבִישׁוּ בֶן־צְרוּיָה וַיִּקַּח אֶת־הַפְּלִשְׁתִּי וַיִּמְתְּחוּ אֹז נִשְׁבַּעוּ אַנְשֵׁי־דָוִד לוֹ לֵאמֹר לֹא־תֵצֵא עוֹד אֶתָּנוּ לְמַלְחָמָה וְלֹא תִכְבֶּה אֶת־נֵר יִשְׂרָאֵל: **וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וַתְּהִי־עוֹד הַמַּלְחָמָה בְּגֹזֵב עִם־פְּלִשְׁתִּים אֹז הִפָּה סִבְכֵי הַחֲשָׁתִי אֶת־סֶף אֲשֶׁר בִּילְדֵי הַרְפָּה: **וַתְּהִי־עוֹד הַמַּלְחָמָה בְּגֹזֵב עִם־פְּלִשְׁתִּים וַיִּלֵּךְ אֶלְחָנוֹ בְּנֵי־יַעֲרִי אֲרָגִים בֵּית חֲלָחֲמֵי אֶת גֹּלִית הַגִּתִּי וַעֲזַן חַנִּיתוֹ בְּמַנְוֵר אֲרָגִים: **וַתְּהִי־עוֹד מַלְחָמָה בְּגַת וַיְהִי | אִישׁ מְדוּן וְאֶצְבָּעַת יָדָיו וְאֶצְבָּעַת רַגְלָיו שֵׁשׁ וְשֵׁשׁ עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע מִסְפָּר וְגַם־הוּא יָלַד לְהַרְפָּה: **וַיַּחַרַף אֶת־יִשְׂרָאֵל וַיִּכְהוּ יַהוּדֵי בְּנֵי־שְׂמֻעָה אֲחֵי דָוִד: **וְאֶת־אַרְבַּעַת אֵלֶּה יָלְדוּ לְהַרְפָּה בְּגַת וַיִּשְׁלְחוּ בְּיַד־דָּוִד וּבְיַד עַבְדָּיו:**********************

כב **וַיִּדְבֹר דָּוִד לִי—הֲזֹה אֶת־דְּבָרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת בַּיּוֹם הַצֵּיל יְיָ—הֲזֹה אֲתוֹ מִמֶּנּוּ כֹּל־לֵאֲבִיבוֹ וּמִמֶּנּוּ שָׂאוֹל: **וַיֹּאמֶר יְיָ—הֲזֹה סִלְעִי וּמִצְדָּתִי וּמִפְּלִטֵי־לִי: **אֶל־לְחֵי צֹרֵי אַחְסָה־בּוֹ מִגִּבְעֵי וּמְרָן יִשְׁעֵי מִשְׁגָּבִי וּמִנּוּסֵי מִשְׁעֵי מַחְמָם תִּשְׁעֵנִי: **מִחֲלָל אֶקְרָא יְיָ—הֲזֹה וּמֵאֲבִיבוֹ אֲוִשַׁע: **כִּי אֲפַכְּנִי**********

מִשְׁפְּרֵי-מֹות נְחֻלִי בְלִיעֵל יִבְעַתְנִי: חֲבָלִי
שָׂאֹל סִבְנֵי קִדְמוֹנֵי מִקְשֵׁי מֹות: בְּצַר-לִי אֶקְרָא
י-הוָה וְאֵל-אֱלֹהֵי-לְחֵי אֶקְרָא וַיִּשְׁמַע מִהִיכַלֹּו קוֹלִי
וְשׁוֹעֲתִי בְּאֹזְנוֹ: וַיִּתְגַּעַשׂ וַתִּרְעַשׂ הָאָרֶץ
מִזִּסְדּוֹת הַשָּׁמַיִם יִרְגָזוּ וַיִּתְגַּעַשׂוּ בִּי-חֲרָה לֹו:
עָלָה עָשָׁן בְּאַפּוֹ וְאֵשׁ מִפִּיֹו תֹאכַל גְּחָלִים בְּעֶרְוֹ
מִמִּנּוֹ: וַיֵּט שָׁמַיִם וַיִּרְדּוּ וַעֲרַפֵּל תַּחַת רַגְלָיו:
וַיִּרְכַּב עַל-כְּרוֹב וַיִּעָף וַיִּירָא עַל-כַּנְּפֵי-רוּחַ:
וַיִּשָׁת חֲשׂוֹה סְבִיבֹתָיו סִבּוֹת חֲשֵׁר־תַּיִם עָבִי
שָׁחֻקִים: מִנְּגַה נִגְדוּ בְּעֶרְוֹ גְּחִלֵי-אֵשׁ: יִרְעַם מִן-
שָׁמַיִם י-הוָה וְעֲלוּן יִתֵּן קוֹלוֹ: וַיִּשְׁלַח חֲצִצִים
וַיְפִיֶצֶם בָּרֶק וַיִּהָם: וַיִּרְאוּ אֶפְקֵי יָם וַגְּלוּ מִסְדּוֹת
תִּבְלַב בְּגַעֲרַת י-הוָה מִנְּשַׁמַּת רוּחַ אִפּוֹ: יִשְׁלַח
מִמַּרוֹם יִקְחֵנִי וּמִשְׁנֵי מַמִּים רַבִּים: יִצִּילֵנִי
מֵאִיְבֵי עַז מוֹשְׁנָאֵי בִּי אֲמַצּוּ מִמִּנִּי: יִקְדִּמֵנִי
בַּיּוֹם אִיְדֵי וַיְהִי י-הוָה מוֹשְׁעֵן לִי: וַיֵּצֵא לְמַרְחֵב
אֹתִי יִחְלִצֵנִי בִּי-חֲפִץ בִּי: יִגְמִלֵנִי י-הוָה
בְּצַדִּיקוֹתַי כְּכֹר יְדֵי יֹשִׁיב לִי: בִּי שְׁמֵרַתִּי דִּרְכֵי
י-הוָה וְלֹא רָשַׁעְתִּי מֵא-לֹהֵי: בִּי כָל-מִשְׁפָּטוֹ
לְנַגְדֵי וְחֻקְתָּיו לֹא-אֶסּוּר מִמִּנֶּה: וְאֶחֱיָה תַמִּים
לוֹ וְאֶשְׁתַּמְרָה מֵעוֹנֵי: וַיֵּשֶׁב י-הוָה לִי בְּצַדִּיקוֹתַי
כְּבָרִי לְנִגְדֵי עֵינָיו: עִם-חֶסֶד תִּתְחַסֵּד עִם-גִּבּוֹר
תַּמִּים תִּתַּמֵּם: עִם-נֶבֶר תִּתְבַּר וְעִם-עֹשֵׂשׁ
תִּתְפַּל: וְאֶת-עַם עָנִי תוֹשִׁיעַ וַעֲיִנֶיהָ עַל-דַּרְמִים
תִּשְׁפִּיל: בִּי-אֶתָּה נִירִי י-הוָה וַי-הוָה יִגִּיהַ
חֲשָׁפִי: בִּי בָכָה אֲרוּן גְּדוּד בֹּא-לֹהֵי אֲדַלְגֵי-
שׁוּר: הֵאֱלֵ תַמִּים דִּרְכּוֹ אֲמַרְתִּי י-הוָה צְרוּפָה
מִגֵּן הוּא לְכֹל חֹסִים בּוֹ: בִּי מִי-אֵל מִבְּלַעֲדֵי
י-הוָה וּבִי צוּר מִבְּלַעֲדֵי אֱלֹהֵי-נֹו: הֵאֱלֵ מֵעוֹנֵי
חַיִל וַיִּתֵּר תַּמִּים דִּרְכֵי: מִשְׁנֹה רַגְלֵי בְּאֵילוֹת
וְעַל בָּמוֹתַי יַעֲמִדֵנִי: מִלְּמַד יְדֵי לְמַלְחָמָה וְנַחַת
קִשְׁתֵי-נְחֹושָׁה זֹרַעְתִּי: וַתִּתְּנֵנִי מִגֵּן יִשְׁעָהָ
וְעֵנְתֵךְ תִּרְבֵּנִי: תִּרְחִיב צַעֲדֵי תַחַתַּי וְלֹא
מִבְּעֵדוֹ קִרְסָלִי: אֲרַדְּפָה אִיְבֵי וְאֶשְׁמִירֵם וְלֹא
אֲשׁוּב עַד-כִּלּוֹתֵם: וְאֶכְלֵם וְאֶמְחָצֵם וְלֹא

יִקְוֹמוּן וַיִּפְּלוּ תַחַת רַגְלֵי: וַתִּזְרַנִּי חַיִל לְמַלְחָמָה
תִּכְרִיעַ קָמִי תַחַתַּי: וְאִיְבֵי תַתָּה לִי עֶרְפָה
מִשְׁנָאֵי וְאֶצְמִיתֵם: יִשְׁעוּ וְאִין מוֹשִׁיעַ אֵל-
י-הוָה וְלֹא עָנַם: וְאֶשְׁחַקֵּם בְּעַפְרֵי-אָרֶץ כְּטִיטֵי-
חֻצוֹת אֲדָקֵם אֲרַקֵּם: וַתִּפְּלִטֵנִי מֵרִיבֵי עַמִּי
תִּשְׁמֵרֵנִי לְרֹאשׁ גּוֹלָם עִם לֹא-יִדְעֵתִי יַעֲבִדֵנִי:
בְּנֵי נֶבֶר יִתְבַּחְשׁוּ-לִי לְשִׁמוֹעַ אֶזֶן יִשְׁמְעוּ לִי:
בְּנֵי נֶבֶר יִפְּלוּ וַיִּחְגְּרוּ מִמִּסְגְּרוֹתֵם: חִי-הוָה
וּבְרוּךְ צִוְרֵי וַיִּרָם אֱלֹהֵי צוּר יִשְׁעֵי: הֵאֱלֵ
חֲנַתָּן נִקְמַת לִי וּמְרִיד עַמִּים תַּחַתַּי: וּמוֹצִיאֵי
מֵאִיְבֵי וּמִקְמוֹי תִרְוּמֵנִי מֵאִישׁ חֲמָסִים
תִּצִּילֵנִי: עַל-כֵּן אֲוֹדֶךָ י-הוָה בַּגּוֹיִם וְלִשְׁמֹךְ
אֲזַמְרָ: מִגְּדִיל מִגְּדוּל יִשׁוֹעוֹת מִלְּפֹו וְעֹשֵׂה-
חֶסֶד לְמִשְׁיַחֹו לְדוּד וּלְזֹרְעוֹ עַד-עוֹלָם:

כג וְאֵלֶּה דְבָרֵי דוּד הָאֲחֵרִים נֶאֱמַר דוּד בְּי-
יִשִׁי וְנֶאֱמַר הַגְּבַר חֲקֵם עַל מִשְׁיַח אֱלֹהֵי יַעֲקֹב
וְנִעִים זְמֵרוֹת יִשְׂרָאֵל: רוּחַ י-הוָה דְּבָרֵי-בִי
וּמִלְּתוֹ עַל-לְשׁוֹנִי: אֲמַר אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לִי דְבַר
צוּר יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁל בְּאֲדָם צַדִּיק מוֹשִׁל יִרְאֵת
אֱלֹהִים: וּבְכֹאזֵר בְּקָר יִזְרַח-שֶׁמֶשׁ בְּקָר לֹא
עֲבוֹת מִנְּגַה מִמַּטֵּר דִּשָּׂא מֵאָרֶץ: בִּי-לֹא-כֹן
בֵּיתִי עִם-אֵל בִּי בְרִית עוֹלָם שָׁם לִי עֶרוּכָה
בְּכֹל וְשִׁמְרָה בִּי-כֹל-יִשְׁעֵי וְכֹל-חֲפִץ בִּי-לֹא
יִצְמִיחַ: וּבְלִיעֵל כְּקוֹץ מִגֵּד פִּלְחָם בִּי-לֹא בִיד
יִקְחוּ: וְאִישׁ יִגַּע בָּהֶם וּמִלֹּא בְרוּז וְעֵץ חֲנִית
וּבְאֵשׁ שָׂרוּף יִשְׂרָפוּ בַשָּׁבַת: אֵלֶּה שְׁמוֹת
הַגְּבָרִים אֲשֶׁר לְדוּד יֵשֶׁב בַּשָּׁבַת תַּחֲכֵמֵנִי |
רֹאשׁ הַשְּׁלֵשִׁי הוּא עֲדִינוֹ הַעֲצָנִי עַל-שִׁמְנֵה
מֵאוֹת חֲלָל בְּפַעַם אַחַת: וְאַחֲרוֹ אֲלַעֲזֵר בְּי-
דָדוֹ בְּי-אֲחֵי בַשְּׁלִשָׁה הַגְּבָרִים עִם-דָּדוֹ
בְּחֶרֶפֶם בַּפְּלִשְׁתִּים נֶאֱסָפוּ-שָׁם לְמַלְחָמָה וַיַּעֲלוּ
אִישׁ יִשְׂרָאֵל: הוּא קָם וַיִּהְיֶה בַּפְּלִשְׁתִּים עַד | בִּי
יִגַּעַה יָדוֹ וַתִּדְבַק יָדוֹ אֶל-חֶרֶב וַיַּעַשׂ י-הוָה
תְּשׁוּעָה גְדוּלָה בַּיּוֹם הַהוּא וְהָעַם יִשְׁבוּ אַחֲרָיו
אֲדִי-לְפִשְׁטוֹ: וְאַחֲרָיו שְׁמָה בְּי-אֲנָא הַרְרִי

וַיֹּאמְרוּ פְּלִשְׁתִּים לַחַיָּה וְתַהֲיֶינָהּ חֶלְקַת הַשָּׂדֶה
מִלֵּאָה עֲדָשִׁים וְהָעֵם נָם מִפְּנֵי פְּלִשְׁתִּים׃
וַיִּתְיַצֵּב בְּתוֹדֵי-הַחֶלְקָה וַיַּצִּילָהּ וַיִּדְּ אֶת־
פְּלִשְׁתִּים וַיַּעַשׂ י-הוָה תְּשׁוּעָה גְּדוֹלָה׃ וַיִּרְדּוּ
שְׁלֹשָׁה מֵהַשְּׁלֹשִׁים רֹאשׁ וַיָּבֹאוּ אֶל־קִצּוֹר אֶל־
דָּוִד אֶל־מְעַרְתַּת עַדְלָם וְחַיַּת פְּלִשְׁתִּים חָנָה
בְּעַמֻּק רִפְאִים׃ וַיִּדְּרֹד אִזּוּ בַּמְצוּדָה וּמִצֵּב
פְּלִשְׁתִּים אִזּוּ בַּיַּת לָחֵם׃ וַיִּתְאַוֶּה דָּוִד וַיֹּאמֶר
מִי יִשְׁקֵנִי מַיִם מִבְּאֵר בַּיַּת־לָחֵם אֲשֶׁר בַּשָּׂעַר׃
וַיִּבְקְעוּ שְׁלֹשֶׁת הַגִּבּוֹרִים בַּמַּחְנֶה פְּלִשְׁתִּים
וַיִּשְׂאֲבוּ־מַיִם מִבְּאֵר בַּיַּת־לָחֵם אֲשֶׁר בַּשָּׂעַר
וַיִּשְׂאוּ וַיָּבֹאוּ אֶל־דָּוִד וְלֹא אָבָה לְשִׁתּוֹתָם וַיִּסְּף
אֹתָם לִי-הוּא׃ וַיֹּאמֶר חֲלִילָה לִּי י-הוָה
מִעֲשֵׂתֵי זֹאת הָדָם הָאֲנָשִׁים הַחֲלָכִים בְּנַפְשׁוֹתָם
וְלֹא אָבָה לְשִׁתּוֹתָם אֲלֵה עֵשׂוֹ שְׁלֹשֶׁת הַגִּבּוֹרִים׃
וַאֲבִישׁוּ אֲחִי׃ יוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה הוּא רֹאשׁ
הַשְּׁלֹשָׁה וְהוּא עוֹרֵר אֶת־חַנְיָתוֹ עַל־שְׁלֹשׁ
מֵאוֹת חֲלָל וְלוֹ־שֵׁם בַּשְּׁלֹשָׁה׃ מִן־הַשְּׁלֹשָׁה הָכִי
נִכְבָּד וַיְהִי לָהֶם לְשָׂר וְעַד־הַשְּׁלֹשָׁה לֹא־בָּא׃
וּבְנֵיהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע בֶּן־אִישֵׁי־חַיִל רַב־פְּעֻלִים
מִקְּבָצָאֵל הוּא הִפָּה אֶת שְׁנֵי אֲרָאֵל מוֹאָב וְהוּא
יָרָד וְהִפָּה אֶת־הָאָרֶץ בְּתוֹדֵי הַבְּאֵר בַּיּוֹם הַשְּׁלֹשֶׁה׃
וְהוּא־הִפָּה אֶת־אִישׁ מִצְרַי אִישׁ מֵרָאֵה וּבִיד
הַמִּצְרַי חָנִית וַיִּרְדּוּ אֵלָיו בַּשַּׁבָּט וַיַּגִּזֵּל אֶת־
הַחַנְיָת מִיַּד הַמִּצְרַי וַיִּתְרַגְּמוּ בַּחַנְיָתוֹ׃ אֲלֵה
עָשָׂה בְּנֵיהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע וְלוֹ־שֵׁם בַּשְּׁלֹשָׁה
הַגִּבּוֹרִים׃ מִן־הַשְּׁלֹשִׁים נִכְבָּד וְאֶל־הַשְּׁלֹשָׁה
לֹא־בָּא וַיִּשְׁמְחוּ דָּוִד אֶל־מִשְׁמַעְתּוֹ׃ עָשָׂה־אֵל
אֲחִי־יוֹאָב בַּשְּׁלֹשִׁים אֲלַחֲנָן בְּיַד־דָּוִד בַּיַּת לָחֵם׃
שָׁמַח הַחֲרָדִי אֲלִיקָא הַחֲרָדִי׃ חֶלֶן הַפְּלָטִי
עִירָא בְּרַעְקֵשׁ הַתְּקוּעִי׃ אַבְיָעוֹר הַעֲנַתִּי
מִבְּנֵי הַחֲשָׁתִי׃ צִלְמוֹן הָאֲחִי מַחְרֵי הַנְּטַפְתִּי׃
חֶלֶב בְּרַעְנָה הַנְּטַפְתִּי אֲתִי בְּרִיבִי מוֹגְבַעַת
בְּנֵי בְּנִימָן׃ בְּנֵיהוּ פִרְעַתִּי הָדִי מוֹנְחִלִי גַעֲשׁ׃
אַבְיָעֵלְבוֹן הָעֵרְבָתִי עֲזֻמוֹת הַבְּרַחְמוֹי׃

אֶל־יַחְפָּא הַשְּׁעֵלְבָנִי בְּנֵי יִשָּׁן יְהוֹנָתָן׃ שָׁמַח
הַחֲרָדִי אֲחִיָּאם בְּנֵי־שָׂרָר הָאָרְרִי׃ אֲלִיפְלָט בְּנֵי־
אֲחַסְבִי בְּנֵי־הַמְעַכְתִּי אֲלִיעָם בְּנֵי־אֲחִיתָפֶל
הַגְּלָנִי׃ חֲצָרִי הַפְּרָמְלִי פְּעָרִי הָאָרְפִי׃ יוֹגָל
בְּנֵי־נָתָן מַצְבָּה בְּנֵי הַגְּדִי׃ צֶלֶק הָעַמְּנִי נַחְרִי
הַבְּאָרְתִּי נִשְׂאָ בְּלִי יוֹאָב בְּנֵי־צְרִיָה׃ עִירָא
הִיתְרִי גֶרֶב הִיתְרִי׃ אֲוֹרִיָה חַחְתִּי כֹל שְׁלֹשִׁים
וְשִׁבְעָה׃

כד וַיִּסְּף אֲפִי-הוּא לַחְרוֹת בְּיִשְׂרָאֵל וַלִּסְת
אֶת־דָּוִד בָּחֵם לֵאמֹר לָךְ מִנָּה אֶת־יִשְׂרָאֵל וְאֶת־
יְהוּדָה׃ וַיֹּאמֶר הַמְּלֶךְ אֶל־יוֹאָב | שְׂרַחֲחִיל
אֲשֶׁר־אֲתוֹ שׁוֹט־נָא בְּכָל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל מִדָּן
וְעַד־בְּאֵר שָׁבַע וּפְקֻדוֹ אֶת־הָעָם וַיִּדְעָתִי אֶת
מִסְפַּר הָעָם׃ וַיֹּאמֶר יוֹאָב אֶל־הַמְּלֶךְ וַיּוֹסֶף
י-הוָה אֶל־לְחִיךְ אֶל־הָעָם פָּחֵם וְכַהֵם מֵאָה
פְּעֻמִּים וְעֵינַי אֲדַנִּי־הַמְּלֶךְ רֹאֹת וְאֲדַנִּי הַמְּלֶךְ
לְמַה חָפֵץ בְּדַבַּר חַוָּה׃ וַיִּחְזַק דְּבַר־הַמְּלֶךְ אֶל־
יוֹאָב וְעַל שְׂרֵי חַחִיל וַיֵּצֵא יוֹאָב וְשְׂרֵי חַחִיל
לְפָנָי הַמְּלֶךְ לִפְקֹד אֶת־הָעָם אֶת־יִשְׂרָאֵל׃
וַיַּעֲבְרוּ אֶת־הַיַּרְדֵּן וַיַּחֲנוּ בְּעַרְוֵעַר יַמִּין הָעִיר
אֲשֶׁר בְּתוֹדֵי־הַנְּחַל הַגֶּד וְאֶל־יַעְזֹר׃ וַיָּבֹאוּ
הַגְּלָעָדָה וְאֶל־אֲרָן תַּחְתִּים חֲדָשִׁי וַיָּבֹאוּ דָנָה
לְעַן וְסָבִיב אֶל־צִידוֹן׃ וַיָּבֹאוּ מִבְּצֻר־צֹר וְכָל־
עָרֵי חַחִי וְחַבְנַעְנִי וַיֵּצְאוּ אֶל־נֶגֶב יְהוּדָה בְּאֵר
שָׁבַע׃ וַיִּשְׁטוּ בְּכָל־הָאָרֶץ וַיָּבֹאוּ מִקְּצֵה תְּשׁוּעָה
חֲדָשִׁים וְעֵשְׂרִים יוֹם יְרוּשָׁלָּיִם׃ וַיִּתֵּן יוֹאָב
אֶת־מִסְפַּר מִפְּקֻד־הָעָם אֶל־הַמְּלֶךְ וַתְּהִי יִשְׂרָאֵל
שְׁמֹנֶה מֵאוֹת אֲלָף אִישׁ־חַיִל שְׁלֹף חָרֵב וְאִישׁ
יְהוּדָה חֲמִשִּׁ־מֵאוֹת אֲלָף אִישׁ׃ וַיִּדְּ לְבִי־דָוִד
אֲתוֹ אַחֲרֵי־כֵן סָפַר אֶת־הָעָם וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־
י-הוָה חֲטָאתִי מְאֹד אֲשֶׁר עָשִׂיתִי וְעַתָּה י-הוָה
הַעֲבִיר־נָא אֶת־עֵינֶיךָ עַבְדְּךָ כִּי נִסְפַּלְתִּי מְאֹד׃
וַיִּקָּם דָּוִד בַּפֶּקֶר וּדְבַר־י-הוָה הָיָה אֶל־יְגֹד
הַנְּבִיא חֲזָה דָּוִד לֵאמֹר׃ הַלּוֹךְ וְדַבַּרְתָּ אֶל־דָּוִד

הלכות תרומות פרק ד

תרומתו תרומה.

ד, ט פרות השתפין חבבין בתרומה ומעשרות שנאמר "מעשרתיכם", אפלו שלשנים; והשתפין, אין צריכין לטל רשות זה מזה, אלא כל התורם מהן, תרומתו תרומה.

ד, י תרם אחד מהן, ובא השני ותרם תרומה, שיהי לא ידע שתתם חבבו אם היו ממחין זה על זה, תרומת השני אינה תרומה. ואם לא היו ממחין ותרם הראשון פשעור, אין תרומת השני תרומה; ואם לא תרם הראשון פשעור, תרומת שניהן תרומה.

ד, יא האומר לשתפו או לבן ביתו או לעבדו ושפחתו, תרם, והלכו לתרם, ובטל שליחותן קדם שיתרמו אם לא שנה השליח, תרומתו תרומה; ואם שנה כגון שאמר לו תרם מן הצפון, ותרם מן הדרום הואיל ובטל שליחותו מקדם, אינה תרומה.

ד, יב אריס שתתם, ובא בעל הבית ועכב אם עד שלא תרם עכב, אין תרומתו תרומה; ואם משתתם עכב, תרומתו תרומה. והאפטרופין תורמין נכסי יתומים.

ד, יג הגנב והגזלן והאנס, תרומתן תרומה: ואם היו הבועלים רודפין, אין תרומתן תרומה. הבן והשכיר והעבד והאשה, תורמין על מה שהן אוכלין; אבל לא יתרמו על הפל, שאין אדם תורם דבר שאינו שלו. הבן בשאוכל אביו, והאשה בעיסתה תורמין, מפני שהן ברשות.

ד, יד הפועלים, אין להן רשות לתתם שלא מדעת בעל הבית: חוץ מן הדורכין בגת שאם ירצו לטמא את היין, הרי הן מטמאים אותו מיד; ולפי שמסר להן והאמינם על פה, הרי הן פשלותין, ואם תרמו, תרומתן תרומה. ופועל שאמר לו בעל הבית, פנס לי גרני, ותרם, ואחר כך פנס תרומתו תרומה.

ד, טו הנכרי שהפריש תרומה משלו דין תורה שאינה תרומה, לפי שאינו חבב. ומדבריהן גזרו, שמהנה תרומתן תרומה: גזרה משום בעלי פיסין, שלא יהיה זה הממון לישראל ויתלה אותו בגוי כדי לפטר. ובדקין את הגוי שהפריש תרומה: אם אמר בדעת ישראל הפרשתי, תנתן לכוהן; ואם לאו טעונה גניזה, שמא בלבו לשמים.

ד, טז במה דברים אמורים, בארץ ישראל. אבל גוי שהפריש תרומה בחוצה לארץ, לא גזרו עליה: מודיעין אותו שאינו צריך, ואינה תרומה כלל.

ד, א עושה אדם שליח להפריש לו תרומות ומעשרות שנאמר "כן תרימו גם-אתם", לרבות את השליח; ואין עושין שליח גוי, שנאמר "גם-אתם" מה אתם בני ברית, אף שלוחכם בני ברית.

ד, ב חמשה לא יתרמו; ואם תרמו, אין תרומתן תרומה: החרש, והשוטה, והקטן; והנכרי שתתם שלישראל, ואפלו ברשותו; והתורם את שאינו שלו, שלא ברשות הבעלים. אבל התורם משלו על שלאחרים הרי זו תרומה, ותקן פרומיהם; וטובת הנאה שלו, שנותנה לכל כוהן שירצה.

ד, ג התורם שלא ברשות, או שירד לתוך שדה חבבו ולקט פרות שלא ברשות כדי שיקחם ותרם: אם בא בעל הבית ואמר לו, הלה אצל היפות אם היו שם יפות ממה שתתם תרומתו תרומה, שיהי אינו מקפיד; ואם לא היו שם יפות ממה שתתם אין תרומתו תרומה, שלא אמר לו אלא דרך מחוי. ואם בא בעל הבית ולקט והוסיף בין יש לו יפות מהן בין אין לו, תרומתו תרומה.

ד, ד חמשה לא יתרמו; ואם תרמו, תרומתן תרומה: חרש מדבר ואינו שומע, לפי שאינו שומע הברכה; והאלם ששומע ואינו מדבר והערם, מפני שאינו יכולין לברך; והשפור והסומה, מפני שאינן יכולין לכונן ולהפריש את היפה.

ד, ה קטן שהגיע לעונת גדרים אף על פי שלא הביא שתי שערות, ולא נעשה גדול אם תרם, תרומתו תרומה, ואפלו בתרומה שלתורה, הואיל ונדריהן והקדשן קימין מן התורה כמו שבארנו בגדרים.

ד, ו האומר לשלוחו צא ותרם לי, והלה לתתם, ואינו יודע אם תרם או לא תרם, ובא ומצא פריו תרום אין חזקתו תרום: שאין אומרין באסורין חזקת שליח עושה שליחותו להקל, אלא להחמיר; וחושש שמא אחר תרם, שלא ברשות.

ד, ז האומר לשלוחו צא ותרם, תורם פדעתו שלבעל הבית: אם היה יודע בו שהוא בעל עין רעה, מפריש אחד מששים; ואם בעל נפש שבעה, מפריש לו אחד מארבעים. ואם אינו יודע דעתו מפריש לו בבינונית, אחד מתששים.

ד, ח נתפנו לבינונית, ועלתה בידו אחת מארבעים או אחת מששים תרומתו תרומה; ואם נתפנו להוסיף על הבינונית, ותרם אפלו אחת מתשעה וארבעים אין

ד, יז המתכונן לומר תרומה ואמר מעשר, מעשר ואמר תרומה לא אמר כלום: עד שיהיה פיו ולבו שווין. הפריש תרומה במחשבתו, ולא הוציא בשפתיו כלום הרי זו תרומה: שנאמר "ונחשב לכם, תרומתכם", במחשבה בלבד תהיה תרומה.

ד, יח המפריש תרומה על תנאי אם נתקיים התנאי, הרי היא תרומה; ואם לא נתקיים, אינה תרומה. וכן המפריש תרומה או מעשרות, ונחם עליהן הרי זה נשאל עליהן לחכם ומתיר לו, כדרך שמתירין שאר הנזירים; ותחזר חלין כמות שהיתה עד שיפריש פעם שניה אותה שהפריש תחלה, או פרות אחרות.

ד, יט התורם בור שלינין, ואמר הרי זו תרומה על מנת שתעלה שלם צריך שתעלה שלם מן השבר ומן השפיקה, אבל לא מן הטמאה; ואם נשברה, אינה מדמעת. הניחה במקום שאם תשבר שם או תתגלגל לא תגיע לבור הרי זו מדמעת, שכתב נתקיים תנאו.

ד, כ במה דברים אמורים, בתרומה גדולה. אבל

הלכות תרומות פרק ה

ה, א אין תורמין אלא מן היפה, שנאמר "בהרימכם את-חלב, ממנו"; ואם אין שם פוהן תורם מן המתקיים, אף על פי שיש שם יפה שאינו מתקיים. פיצד: תורם תאנים על הגרורות; ובמקום שאין בו פוהן, תורם גרורות על התאנים. ואם רגיל לעשות תאנים גרורות תורם מן התאנים על הגרורות, אפלו במקום שאין בו פוהן.

ה, ב אבל במקום שיש בו פוהן אין תורמין מן הגרורות על התאנים, אפלו במקום שדרךן לעשות תאנים גרורות. ותורמין בצל שלם, אף על פי שהוא קטן, אבל לא חצי בצל, אף על פי שהוא גדול בכל מקום.

ה, ג אין תורמין ממין על שאינו מינו, שנאמר "כדגן, מן-הגרון, וכמלאה, מן-היקב"; ואם תרם, אינה תרומה. הקישות והמלפפון מין אחד, כל מין חטים אחד, כל מין תאנים וגרורות ודבילה אחד; ותורם מזה על זה. וכל שהוא פלאים בתברו לא יתרם מזה על זה, אפלו מן היפה על הרע.

ה, ד פיצד: היו לו חמשים סאה חטין וחמשים שעורים בבית אחד, והפריש על הכל שני סאין חטין אינו תרומה. וכל שאינו פלאים בתברו, תורם מן היפה על הרע; אבל לא מן הרע על היפה. ואם תרם מן הרע על היפה, תרומתו תרומה חוץ מן הזוגין על

בתרומת מעשר, שמתר לתרם שלא מן המקף פיון שעלתה, נתקיים תנאו; והרי היא תרומת מעשר ואף על פי שנשברה או נשפכה, ואין צריך לומר שנטמאת.

ד, כא האומר שלמעלה תרומה ושלמטה חלין, או שלמעלה חלין ושלמטה תרומה דבריו קימין, שהדבר תלוי בדעת התורם.

ד, כב התורם את הגרן צריך שיכונן את לבו שתהיה זו תרומה על הפרי, ועל מה שבקטיעין, ועל מה שבצדדיו, ועל מה שבתוך התבן; התורם את היקב צריך שיכונן את לבו לתרם על מה שבחרצנין, ועל מה שבזוגין; התורם את הבור שלינין, צריך שיכונן את לבו לתרם על מה שבגפת. ואם לא נתכונן, אלא תרם סתם נפטר הפל: שתנאי בית דין הוא, שהתרומה על הפל. התורם פלפלה שלתאנים, ונמצאו תאנים בצד הפלפלה הרי אלו פטורין, מפני שבלבו לתרם על הפל.

החטים, מפני שאין הזוגין מאכל אדם. ה, ה אין תורמין מדבר שנגמרה מלאכתו על דבר שלא נגמרה מלאכתו, ולא מדבר שלא נגמרה מלאכתו על דבר שנגמרה מלאכתו, ולא מדבר שלא נגמרה מלאכתו על דבר שלא נגמרה מלאכתו שנאמר "כדגן, מן-הגרון, וכמלאה, מן-היקב", מן הגמור על הגמור; ואם תרמו, תרומתן תרומה.

ה, ו מאימתי תורמין את הגרון, משוכבר; כבר מקצת, תורם מן הכבור על שאינו כבור. המכנס שבלים לתוך ביתו לעשותן מלילות, הרי זה תורם מהן שבלים. מאימתי תורמין את הגת, משיהלכו בה שתי וערב; מאימתי תורמין את הזיתים, משיעטנו.

ה, ז אין תורמין מן הטהור על הטמא; ואם תרם, תרומתו תרומה. והלכה למשה מסיני, שעגול שלדבלה שנטמא מקצתו תורמין לכתחלה מן הטהור שבו על הטמא שבו. ולא העגול בלבד שהוא גוף אחד, אלא אפלו אגדה שלירק, אפלו ערמה שלחטים שנטמאת מקצתה תורמין מן הטהור שבה על הטמא שבה.

ה, ח אבל אם היו שני עגולים או שתי אגדות או שתי ערמות, אחת טמאה ואחת טהורה בצדה לא יתרם מן הטהור על הטמא לכתחלה. ותורמין תרומת מעשר מן הטהור על הטמא לכתחלה שנאמר "את-מקדשו,

ממנו", טל מן המקדש שבו.

ה,ט אין תורמין מן הטמא על הטהור; ואם תרם בשוגג, תרומתו תרומה. במזיד לא תקן את השירים, וזה שהרים תרומה; ונתזר ויתרם. במה דברים אמורים, שלא ידע בטמאה; אבל אם ידע, ושגג שמתר לתרם מן הטמא על הטהור הרי הוא כמזיד. וכן בתרומת מעשר.

ה,י אין תורמין מן המקבר על התלוש, ולא מן התלוש על המקבר. פיצד: היו לו פרות תלושין, ואמר פרות אלו יהיו תרומה על פרות אלו המקברים, אפלו אמר לכשיתלשו, או שהיו לו שתי ערוגות, ואמר פרות ערוגה זו תלושין יהיו תרומה על פרות ערוגה זו מקברים, או שאמר פרות ערוגה זו תלושין יהיו תרומה על פרות ערוגה זו תלושין לא אמר פלום.

ה,יא אבל אם אמר פרות ערוגה זו תלושין יהיו תרומה על פרות ערוגה זו לכשיתלשו, ונתלשו הואיל ובידו לתלשן, אינו מחסר מעשה; ולכשיתלשו שניהם, דבריו קיימין: והוא שביאו שתיקן שלישי, בעת שיאמר.

ה,יב אין תורמין מן הלח על היבש, ולא מן היבש על הלח; ואם תרם, תרומתו תרומה. פיצד: לקט ירק היום, ולקט ממנו למחר אין תורמין מזה על זה, אלא אם כן דרכו להשתמר שני ימים; וכן ירק שדרכו להשתמר שלוש ימים, כגון המלפפונות כל שלקט בשלשת הימים מצטרף, ותורם מזה על זה. ירק שדרכו להשתמר יום אחד בלבד, ולקט בשחרית ולקט בערב תורם מזה על זה.

ה,יג אין תורמין מפרות שנה זו על פרות שנה שעברה, ולא מפרות שנה שעברה על פרות שנה זו; ואם תרם אינה תרומה, שנאמר "שנה שנה".

ה,יד לקט ירק ערב ראש השנה עד שלא באה השמש, וחרז ולקט אחר שבאה השמש אין תורמין מזה על זה: שנה חדש, ונה ישן. וכן אם לקט אתרוג בערב חמשה עשר בשבט עד שלא באה השמש, וחרז ולקט אתרוג אחר משבאה השמש אין תורמין מזה על זה: מפני שאחד בתשרי ראש השנה למעשרות תבואה וירקות וקטניות, וחמשה עשר בשבט ראש השנה למעשרות האילן.

ה,טו אין תורמין פרות הארץ על פרות חוצה לארץ, ולא מפרות חוצה לארץ על פרות הארץ, ולא מפרות

הארץ על פרות סוריה, ולא מפרות סוריה על פרות הארץ. ולא מפרות שאינן חייבין בתרומה כגון לקט שכתה או פרות שנתרמה תרומתן, על פרות שחייבין בתרומה, ולא מפרות שחייבין בתרומה, על פרות הפטורין. ואם תרם, אינה תרומה.

ה,טז המפריש תרומה ממעשר ראשון שלא נטלה תרומתו, או ממעשר שני והקדש שלא נפדו, על פרות אחרות אין תרומתו תרומה.

ה,יז אין תורמין מדבר שהוא חייב בתרומה מן התורה על דבר שהוא חייב מדבריהן, ולא מן החייב מדבריהן על החייב מן התורה. ואם תרם, תרומתו תרומה; ונתזר ויתרם.

ה,יח עציץ נקוב, הרי הוא כארץ. וכמה יהיה בנקב כדי שרש קטן, והוא פחות מפזית. זרע תבואה בעציץ שאינו נקוב, והביאה שלישי, ואחר כך נקבו, ונגמרה התבואה והוא נקוב הרי היא פצומת בשאינו נקוב: עד שיקבנו, קדם שביאו שלישי.

ה,יט התורם מפרות הגדליו בארץ על הגדליו בעציץ נקוב, או מפרות עציץ נקוב על הגדליו בארץ תרומתו תרומה. תרם משאינו נקוב על הנקוב, תרומתו תרומה; ונתזר ויתרם. תרם מן הנקוב על שאינו נקוב, תרומתו תרומה; ולא תאכל, עד שיוציא עליה תרומה ומעשרות ממקום אחר.

ה,כ התורם מן הצמאי על הצמאי, ומן הצמאי על הנדאי תרומה; ונתזר ויתרם, מפל אחד ואחד בפני עצמו. תרם מן הנדאי על הצמאי, תרומה; ולא תאכל, עד שיוציא עליה תרומה ומעשרות.

ה,כא אין תורמין שבלים על החטים, וזיתים על שמן, וענבים על יין; ואם תרם, אינה תרומה גזרה, שלא נטריח את הפוחזן לכתש ולדרף. אבל תורמין שמן על זיתים הנכבשין, ויין על ענבים לעשותן צמוקין; למה זה דומה לתורם משני מינין שאינן פלאים זה בזה, מן היפה על הרע.

ה,כב וכן תורמין מזיתי שמן על זיתי כבש, אבל לא מזיתי כבש על זיתי שמן; מינין שאינן מבשיל על המבשיל, אבל לא מן המבשיל על שאינו מבשיל; מן הצלול על שאינו צלול, אבל לא משאינו צלול על הצלול; מתאנים על גרגרות במנין, מגרגרות על התאנים במדה, אבל לא תאנים על גרגרות במדה, ולא גרגרות על תאנים במנין: כדי שיתרם לעולם בענין יפה. ותורמין חטים על הפת, אבל לא מן הפת

על החטים אלא לפי חשבון. ובכל אלו אם תרם, תרומתו תרומה.

ה, כג אין תורמין שמן על זיתים הנכתשין, ולא יין על ענבים הנדרכות שנה דומה לתורם מדבר שנגמרה מלאכתו על דבר שלא נגמרה מלאכתו. ואם תרם, תרומה; ויחזור ויתרם מן הזיתים והענבים, בפני עצמן. הראשונה מדמעת בפני עצמה, והאוכלה חיב עליה כשאר תרומות גמורות; אבל לא השניה.

ה, כד מי שתרם שמן על זיתים שדעתו לאכלן, או זיתים על זיתים ודעתו על הפל לאכילה, או שתרם יין על ענבים שהם לאכילה, או ענבים על ענבים והפל לאכילה, ונמלך לדרכו, ודרך הזיתים והענבים שפבר תרם עליהם אינו צריך לחזור ולתרם.

ה, כה אין תורמין חמץ על יין, אבל תורמין יין על חמץ שהיין והחמץ, מין אחד הו; הנה בלבד לתרם חמץ על חמץ, ונמצא החמץ שתרם יין אינה תרומה. התורם חבית של יין על היין, ונמצאת חמץ אם נודע שהיתה חמץ עד שלא תרמה, אינה תרומה; ואם אחר שתרמה החמיצה, הרי זו תרומה. ואם ספק, תרומה; ויחזור ויתרם.

ה, כו וכן התורם קישות ונמצאת מרה, אבטיח ונמצא סרוט, או שנמצאו גמורים, תרם חבית של יין ונמצאת מגלה שאסור לשותה תרומה; ויחזור ויתרם שניה. ואין אחת משתייהן מדמעת בפני עצמה, והאוכל אחת

משתייהן אינו חיב חמש.

ה, כז פיצד: נפלה אחת מהן לתוך החליו, אינה מדמעתן; נפלה שניה למקום אחר, אינה מדמעת. נפלו שתייהן למקום אחד, מדמעות פקטנה שבשתייהן. וכן אם אכל זר שתייהן, משלם פקטנה שבשתייהן וחמשה. פיצד הוא עושה בשתייהן נותן לפניהן אחד, ונוטל מן הפניהן דמי הגדולה.

ה, כח הבדק את החבית, והניחה להפרישה תרומה על אחרים, עד שתעשה פלה תרומה, ויתנה לפניה, ולאחר זמן בדקה ומצאה חמץ מעת שבדקה תחלה עד שלוש ימים, ודאי יין, וכל יין שחשב באותן הימים שהתרומה שלו בחבית זו, הרי הוא מתקן; מכאן ואילך ספק, וצריך להפריש ממנו תרומה שניה. ה, כט בשלושה פרקים צריך לבדק את היין שהניחו להפריש עליו, שמא החמיץ; ואלו הן בקדים שלמוצאי החג, ובהוצאת הסמדר, ובשעת פניסת מים לבסר. ויין מגתו, מפרישין עליו בחזקת שהוא יין ארבעים יום.

ה, ל המניח פרות להיות מפריש עליהן, עד שיעשו תרומה אף על פי שאין מפרישין לכתחלה, אלא מן המקף אם הפריש, הרי הן בחזקת קמיין. מצאן שאבדו הרי זה חושש לכל מה שתקן, שמא לא הפריש עליהן אלא אחר שאבדו; ולפיכך מפריש תרומה שניה.

הלכות תרומות פרק ו

תאכיל תרומה לאביה ולאחיה, כשהיא ארוסה בבית אביה.

ו, ד חרשת ושוטה שנשאת לכוהן אינה אוכלת בתרומה, אפלו השיאה אביה: גזרה שמא ישא חרש כוהן לחרשת, ונאכיל אותה; לפיכך גזרו שלא תאכל חרשת בת ישראל, פלל.

ו, ה הזר אסור לאכל תרומות, שנאמר "וכל-זר, לא-יאכל קדש" אפלו הנה תושב כוהן, או שכירו: תושב זה שכיר עולם, ושכיר זה שכיר שנים; ועבד עברי, הרי הוא פתושב. וכוהנת אשת הזר, הרי היא פזר שנאמר "וכל-זר", בין הוא בין אשתו.

ו, ו זר שאכל תרומה בנדון בין שהיה טמא בין שהיה טהור, בין שאכל תרומה טהורה בין שאכל טמאה חיב מיתה בידי שמים, שנאמר "ומתו בו, פי יתללהו". ולוקה על אכילתה; ואינו משלם דמי שאכל, שאינו לוקה ומשלם. ואם אכל בשגגה מוסיף

ו, א תרומה ותרומת מעשר נאכלת לפניהם בין גדולים בין קטנים, בין זכרים בין נקבות, הם ועבדיהם הפנעניים ובהמתן: שנאמר "וכהן, פי-יקנה נפש קנין כספו". עבד כוהן שפרת, ואשת כוהן שפרדה הרי אלו אוכלין.

ו, ב תרומה שלתורה אין אוכל אותה, אלא כוהן מיחוס; אבל כוהני חזקה, אוכלין בתרומה שלדבריהן בלבד. ותרומה טהורה בין תרומה גדולה בין תרומת מעשר, בין שלתורה בין שלדבריהן אינה נמנת אלא לכוהן תלמיד חכמים: מפני שאסור לאכל תרומה טמאה, וכל עמי הארץ בחזקת טמאה. לפיכך נותן תרומה טמאה, לכל כוהן שירצה.

ו, ג ישראלית שנשאת לכוהן, אפלו קטנה בת שלוש שנים ויום אחד תאכל בתרומה וחזה ושוק; ודין תורה שתאכל משנתארסה, שהרי היא קנינו. אבל אסרו חכמים שתאכל, עד שתפנס לחפה: גזרה שמא

חמש, שנאמר "ואיש, כי-יאכל קדש בשגגה וינסף חמשיתו..." "ובת-כהן כי תהיה, לאיש זר: היא, בתרומת הקדשים לא תאכל", שני ענינים בלאו זה: שאם תבעל לאסור לה ותעשה זונה או חללה, כמו שבארנו בהלכות אסורי ביאה הרי היא אסורה לאכל בתרומות לעולם כדין כל חלל, שהחלל פזר לכל דבר; ושאם תנשא לישראל הרי היא אסורה לאכל במזבח מן הקדשים שהוא חזוה ושוק לעולם, אף על פי שגרשה או מת.

ו, אכל התרומות אוכלת אחר שגרשה הישראלית או מת, אם לא הגיח ממנה בן: שנאמר "ובת-כהן כי תהיה אלמנה וגרושה, וזרע אין לה... מלחם אביה תאכל". מפני השמועה למדו "מלחם", ולא כל לחם: חוזרת היא לתרומה, ואינה חוזרת לחזוה ושוק.

ז, ולא הפוקה בלבד, אלא אפלו לוייה וישראלית שנבעלה לאסור לה הואיל ונעשת זונה אסורה לאכל בתרומה לעולם, ואף על פי שיש לה זרע מכהן. לפיכך השבויה אינה אוכלת בתרומה, ואף על פי שהיא אומרת טהורה אני; וכל שבויה שנאמנת לומר טהורה אני או שיש לה עד כדי שתהיה מתרת לבעלה, הרי זו אוכלת בתרומה. והנרבעת לבהמה לא נפסלה מן הפהנה, ואוכלת.

ח, וישראלית שיש לה זרע מכהן, אוכלת בשביל בנה בין זכרים בין נקבות, ואפלו טמאים ואנדרגיבוס, ואפלו זרע הזרע עד סוף העולם: שנאמר "וזרע אין לה"; פשם שזרע ישראל מכהנת פוסל אותה כך זרע כוהן מישראלית מאכיל אותה, ואף על פי שהוא זרע פסול.

ט, כיצד: בת ישראל שנשאת לכהן, או פוקה לישראל, וילדה ממנו בת, ובא על הבת מי שהוא ערוה עליה או שנשאת לממזר, ומתה הבת, והרי הממזר קים היתה אם אמו בת ישראל לכהן, תאכל בתרומה; בת כוהן לישראל, לא תאכל בתרומה. הנה

הלכות תרומות פרק ז

ז, א כוהן טמא אסור לאכל תרומה, בין טמאה בין טהורה שנאמר "איש איש מזרע אהרן, והוא צרוע או נב בקדשים לא יאכל": איזה הוא קדש שאוכלין אותו כל זרע אהרן, זכרים ונקבות הוי אומר תרומות. אלא שהאוכל תרומה טהורה חייב מיתה בידי שמים, ולפיכך לוקה: שנאמר "ושמרו את-משמרת, ולא-ישאו עליו חטא". וטמא שאכל

למדת שהיא אוכלת בשביל זרעה, ואף על פי שאותו הזרע פסול ואפלו ישראל אינו; ואין צריך לומר שאם היתה לה בת מכהן, אף על פי שהבת נשואה לישראל, ואפלו נתחללה הרי אמה אוכלת בשביל הבת הפסולה.

ו, יא פיוצא בו הפוקה שאינה אוכלת מפני זרעה שמישראל, אף על פי שאותו הזרע כוהנים. כיצד: בת כוהן שנשאת לישראל, וילדה ממנו בת, והלכה הבת ונשאת לכהן, וילדה ממנו בן הרי זה ראוי להיות כוהן גדול, מאכיל את אמו, ופוסל את אם אמו, ואף על פי שמתה אמו; וזאת אומרת לא פכו בתי כוהן גדול, שהוא פוסלני מן התרומה.

ז, יב העבד אינו פוסל משום זרע, ואינו מאכיל. כיצד: כוהנת שנשאת לישראל, או ישראלית שנשאת לכהן, וילדה ממנו בן, והלך הבן ונכבש על השפחה, וילדה ממנו עבד, ומת הבן והרי העבד קים היתה אם אביו שלעבד זה בת ישראל לכהן, לא תאכל בתרומה; היתה בת כוהן לישראל, תאכל: שאין זה זרע, שהעבדים אין להם יחוס.

ח, יג בת ישראל שנשאת לכהן, ומת וליה ממנו בן, וחזרה ונשאת לישראל לא תאכל בתרומה. מת הישראלית, וליה ממנו בן לא תאכל בתרומה; מת בנה מישראל, אוכלת בשביל בנה הראשון.

ט, יד בת כוהן שנשאת לישראל, ויש לה ממנו בן, וחזרה ונשאת לכהן תאכל בתרומה; מת וליה ממנו בן, תאכל בתרומה; מת בנה מכהן אסורה לאכל, מפני בנה שמישראל. מת בנה מישראל חוזרת לבית אביה כנעוריה, ואוכלת בתרומה; ואינה אוכלת בחזוה ושוק.

י, טו בת ישראל שנשאת לישראל תחלה, ויש לה ממנו בן, וחזרה ונשאת לכהן אוכלת בתרומה; מת וליה ממנו בן אוכלת בפני בנה האחרון, שהרי הוא מאכילה כמו שהאכילה אביו.

תרומה טמאה אף על פי שהוא בלאו אינו לוקה, שהרי אינה קדש.

ז, ב אין הטמאים אוכלין בתרומה, עד שיעריבו שמשן ויצאו שלושה כוכבים בינוניים, וזה העת כמו שלישי שעשה אחר שקיעת החמה: שנאמר "ובא השמש, וטהר", עד שיטהר הרקיע מן האור; "ואחר יאכל מן-הקדשים".

ז,ג כוהן טהור שאכל תרומה טמאה אינו לוקה, מפני שהיא בעשה: שנאמר "ואחר יאכל מן-הקדשים" מדבר שהוא בקדשותו, הוא שיאכל פשיטתו; אבל דבר טמא, לא יאכל אף על פי שטהר. ולא הפא מפלל עשה, עשה הוא.

ז,ד מי שהיה אוכל בתרומה, והרגיש שנזדעזעו אבריו להוציא שכבת זרע אוזו באמה, וכולע את התרומה.

ז,ה השוטה והחרש, מטבילין אותן ומאכילין אותן תרומה אחר שייעריבו שמשון. ומשמרין אותן, שלא יישנו אחר הטבילה: שאם יישנו, טמאים אלא אם פן עשו להם כיס שלגחשת, שמא יראה קרי.

ז,ו רוכבי גמלים אסורין לאכל בתרומה, עד שיטבלו ויעריבו שמשון שהן בחזקת טמאה: מפני חמום הרכיבה על עור הגמל, מוציא טפה שלשכבת זרע.

ז,ז המשמשות מטתה אם לא נתהפכה בשעת תשמיש טובלת, ואוכלת בתרומה לערב; ואם נתהפכה בשעת תשמיש קרי זו אסורה לאכל בתרומה כל שלושה ימים, שאי אפשר לה שלא תפלט ותהיה טמאה כמו שיתבאר במקומו.

ז,ח תרומת חוצה לארץ הואיל ועיקרה מדבריהן אינה אסורה באכילה, אלא לפיהן שטמאה יוצאה עליו מגופו: והן בעלי קראין, וזבין, וזבות, ונדות, ויולדות. וכלן שטבלו מתרין לאכלה, אף על פי שלא העריבו שמשון.

ז,ט אבל טמאי מגע טמאות בין שנגע במת שאי אפשר לנו היום לטהר ממנו, בין שנגע בשרץ אינו צריך לטבל לתרומת חוצה לארץ. לפיכך כוהן קטן שעדין לא ראה קרי, וקטנה שעדין לא ראת נדה אוכלין אותה תמיד בלא בדיקה, שחזקתן שלא יצאה טמאה עדין עליהם. והמצרע, קרי הוא כמי שטמאה יוצאה עליו מגופו: והוא, שיטמא אותו כוהן מיחס; אבל קדם שיטמאו הכוהן, טהור הוא.

ז,י כוהן ערל, אסור לאכל בתרומה מדין תורה שהרי נאמר "תושב... ושכיר" בתרומה, ונאמר "תושב ושכיר" בפסח: מה "תושב ושכיר" האמור בפסח, ערל אסור בו אף "תושב... ושכיר" האמור בתרומה, ערל אסור בה. ואם אכל, לוקה מן התורה.

ז,יא משוף מתר לאכל בתרומה, ואף על פי שגראה כערל; ומדברי סופרים שימול פעם שגנה, עד שיראה מהול. והנולד מהול, אוכל בתרומה;

והטמאים אינו אוכל, מפני ספק ערל. ואנדרגיגוס, מל ואוכל.

ז,יב הערל וכל הטמאין אף על פי שהן אסורין מלאכל בתרומה, נשיהן ועבדיהן אוכלין. פצווע דפא וכרות שפכה הם ועבדיהן אוכלין, ונשיהן לא יאכלו. אם לא ידע את אשתו משנעשה פצווע דפא וכרות שפכה, קרי אלו יאכלו; וכן אם נשא בת גרים, קרי זו אוכלת. פצווע דפא כוהן שקדש בת כוהן, אינה אוכלת.

ז,יג סריס חמה, הוא ואשתו ועבדיו אוכלין. אנדרגיגוס וטמאים, עבדיהן אוכלין; אבל לא נשותיהן. חרש שוטה וקטן שקנו להן עבדים, אינו אוכלין; אבל אם קנו להם בית דין, או אפטרופין, או שנפלו להן בירשה קרי אלו אוכלין.

ז,יד אנדרגיגוס שנבעל לפוסל מן התרומה, בין דרך זכרותו בין דרך נקבותו נפסל מלאכל בתרומה פנשים, ואין עבדיו אוכלין. וכן אם נבעל לאנדרגיגוס אחר שהוא פוסל בביאתו לאשה נפסל, ואינו אוכל ולא מאכיל עבדיו: והוא, שיבעל אותו דרך נקבותו; אבל דרך זכרותו, אין זכר פוסל זכר מן הכהנה.

ז,טו עבד שלשתפין, שהיה אחד מהן אינו מאכיל קרי זה העבד אסור לאכל. וכל המאכיל בתרומה מאכיל בחזה ושוק.

ז,טז בת ישראל שנשאת לכוהן, והכניסה לו בין עבדי מלוג בין עבדי צאן ברזל קרי אלו יאכלו; וכן עבדי כוהן שקנו עבדים, ועבדי אשתו שקנו עבדים יאכלו: שנאמר "כי-יקנה נפש קנן כספו" אפלו קנן הקנן אוכל, וקנן האוכל מאכיל. וקנן שאינו אוכל, אינו מאכיל אחרים. בת כוהן שנשאת לישראל, והכניסה לו בין עבדי מלוג בין עבדי צאן ברזל קרי אלו לא יאכלו.

ז,יז אלמנה לכוהן גדול, גרושה ותלוצה לכוהן הדיוט, בין כוהנת בין ישראלית, וכן שאר חייבי לאוין, והכניסה לו עבדי מלוג ועבדי צאן ברזל עבדי מלוג לא יאכלו, אף על פי שהיא חייב במזונותם; ועבדי צאן ברזל יאכלו, מפני שהם שלבעל. נשא שגיה היא אוכלת, ועבדי מלוג שלה לא יאכלו.

ז,יח כוהנת אלמנה שנתארסה לכוהן גדול, או גרושה לכוהן הדיוט הואיל והן משמרות לביאה פסולה שלתורה, קרי אלו לא יאכלו; וכן אם נכנסו לחפה בלא ארוסין אינן אוכלות, שהחפה פוסלת אותן

מלאכל. נתאלמנו או נתגרשו מן הארוסין, חזרו להכשרן ואוכלות; מן הנשואין לא יאכלו, שפבר נתחללו. ז, יט פוהנת שמת בעלה פוהן, ונפלה לפני יבמים שיש בהן חלל לא תאכל, מפני זיקת החלל: ואפלו עשה בה אחד מן הפשרים מאמר, שאין המאמר קונה ביבמה קנין גמור.

הלכות תרומות פרק ח

ז, כ פוהן שנתן גט ליבמתו הפוהנת, שהיא נאסרה עליו, ועדין זיקתו עליה הרי זו אוכלת בתרומה: מפני שהיא משמרת לביאה פסולה שלדבריהן, שאין הגט פוסל היבמה אלא מדבריהן. וכן פוהנת חלוצה או שניה שנתארסה לכוהן, אוכלת. פוהן הדיוט שנשא אילונית, הרי זו אוכלת בתרומה.

ח, ז ישראל שאמר לפוהנת, הרי את מקדשת לי לאחר שלושים יום הרי זו אוכלת בתרומה כל השלושים, שעדין לא נתארסה; ואם אמר לה, הרי את מקדשת לי מעכשיו לאחר שלושים יום הרי זו אסורה לאכל מיד. וכן בשאר כל התנאים פיוצא בזה.

ח, ח החרש פיצד: פוהנת שנשאת לחרש ישראל לא תאכל, שהרי קונה בתקנת חכמים שתקנו לו נשואין. ובת ישראל שנשאת לכוהן חרש לא תאכל, שאינו קונה מן התורה: שאינו בן דעת.

ח, ט נתארסה לכוהן פקח, ולא הספיק לכנסה עד שנתחרש אינה אוכלת; מת ונפלה לפני יבם חרש, ויבמה אינה אוכלת. אבל אם נשאה פשהוא פקח, ונתחרש הרי זו אוכלת; מת ונפלה ליבם חרש, ויבמה הרי זו אוכלת, הואיל והיתה אוכלת בתחלה. ואשת חרש שילדה ממנו, הרי זו אוכלת בשביל בנה.

ח, י בן תשע שנים ויום אחד פיצד: מי שנבעלה לאסור לה, והוא בן תשע שנים ויום אחד הואיל וביאתו ביאה, נפסלה מן הפהנה ואסורה מלאכל: מפני שנעשת זונה או חללה כמו שבארנו, אפלו הנה שחופ. ובת ישראל, אפלו שנשאת לכוהן בן תשע שנים ויום אחד אף על פי שביאתו ביאה אינה אוכלת בשביל הקטן, לפי שאינו קונה עד שיגדיל.

ח, יא ספק שהוא בן תשע שנים ויום אחד, ספק שאינו, נשאת לבן שלוש עשרה שנה ויום אחד, ספק שהביא שתי שערות ספק שלא הביא הרי זו אסורה לאכל.

ח, יב כל אלו שאין מאכילין בתרומה שלתורה, כן אין מאכילין בתרומה שלדבריהם גזרה, שמא יאכילו בשלתורה.

ח, יג ואלו לא פוסלין, ולא מאכילין האונס, והמפתה, והשוטה שנשאה אשה: אלא אם כן היתה אסורה להן, שהן פוסלין אותה בביאתן, מפני שנעשת זונה או חללה, כמו שבארנו.

ח, טא העבר, והיבם, והארוסין, והחרש, וכן תשע שנים ויום אחד פוסלין, ולא מאכילין. העבר פיצד: בת ישראל המעברת מפוהן, לא תאכל בשביל העבר; ובת פוהן המעברת מישראל, אסורה לאכל מפני העבר שנאמר "ושבה אל-בית אביה כנעוריה", פרט למעברת.

ח, ב בת פוהן שבא עליה ישראל אין חוששין לה שמא נתעברה, אלא טובלת ואוכלת לערב. היתה נשואה לישראל, ומת בעלה טובלת ואוכלת בתרומה לערב, עד ארבעים יום; ואם הפר עברה הרי זו מקלקלת למפרע, עד ארבעים יום: שכל הארבעים אינו עבר, אלא מים בעולם הוא חשוב.

ח, ג בת ישראל שנשאת לכוהן, ומת והניחה מעברת לא יאכלו עבדיה בתרומה בשביל העבר: שהילוד הוא שמאכיל, ושאינו ילוד אינו מאכיל. לפיכך אם הנה העבר חלל אינו פוסל העבדים, אלא אוכלין בגלל אחיו הפשרים, עד שיולד זה החלל, ויאסרו העבדים מלאכל.

ח, ד היבם פיצד: בת ישראל הזקוקה ליבם פוהן, לא תאכל שנאמר "וכהן, פי-יקנה נפש", וזה עדין לא קנה אותה; ובת פוהן הזקוקה לישראל, אסורה מפני יבמה שנאמר "ושבה אל-בית אביה", פרט לשומרת יבם.

ח, ה יבם פוהן שבא על יבמתו באנס, או בשגגה, או שהערה בה ולא גמר אף על פי שקנה אותה כמו שבארנו בהלכות יבום, אינו מאכילה בתרומה: עד שיבעל בעילה גמורה, ברצון. במה דברים אמורים, בשנתאלמנה מן הארוסין; אבל מן הנשואין הואיל והיתה אוכלת, תאכל בביאה זו.

ח, ו הארוסין פיצד: בת פוהן שנתארסה לישראל אסורה לאכל, שהרי יש לו בה קנין; ובת ישראל שנתארסה לכוהן לא תאכל עד שתכנס לחפה, שמא תאכיל לבני בית אביה כמו שבארנו.

ח, יד מי שנשאת לכוהן שוטה, או שאנס אותה או פתה כוהן, ויגדה אוכלת בשביל בנה; ואף על פי שהדבר ספק, הואיל ושללא בקדושים היא, שמא מאחר עברה הרי הולד בתוקת זה שבא עליה: והוא שלא יצא עליה קול עם אחר, אלא הכל מרננין אחריה בזה הכוהן.

ח, טו וכן כוהנת שבא עליה שוטה ישראל, או שאנסה או פתה אותה, ונתעברה אינה אוכלת, מפני העבר; נתחמד העבר, הרי זו תאכל.

ח, טז אשת איש שבאו לה עדי קנאי, ועדי סתירה הרי

הלכות תרומות פרק ט

זו אסורה לאכל בתרומה, עד שתשתה מי המרים: מפני שהיא ספק זונה. מת בעלה קדם שישקנה, או שהיתה מן הנשים שאינן שותות ולא נוטלות פתבה הרי זו אסורה בתרומה לעולם. וכל אשת כוהן שאמרה, טמאה אני הרי זו אסורה לאכל בתרומה.

ח, יז קטנה בת ישראל שנשאת לכוהן שלא מדעת אביה, בין בפני אביה בין שלא בפניו אף על פי שקדשה אביה, אינה אוכלת בתרומה: שאם מחה, תעשה זרה למפרע; וזה שרואה ושותק פועם הוא, לפי שנשאת שלא לדעתו.

מעכב שחרור כמו שיתבאר בהלכות עבדים אף על פי כן, הרי הוא אסור לאכל בתרומה.

ט, ז הפותב נכסיו לאחר, וזכה לו על ידי אחר, והיו בהן עבדים, ושתק זה שנתנו לו ואחר כך צנח הרי זה ספק אם זה שצנח הוכיח סופו על תחלתו, ועדין לא יצאו מרשות ראשון, או זה שצנח אחר ששתק, חזר בו; לפיכך אין אוכלין בתרומה בין שהיה רבן ראשון כוהן והשני ישראל, בין שהיה רבן ראשון ישראל והשני כוהן.

ט, ח ישראל ששכר בהמה מכוהן, מאכילה התרומה. וכוהן ששכר בהמת ישראל אף על פי שהוא חיב במזונותיה לא יאכילה תרומה, מפני שאינה "קנין כספו".

ט, ט ישראל ששם פרה מכוהן לפטמה, ולהיות השכר ביניהן לא יאכילה תרומה, אף על פי שיש לכוהן בשבחה חלק; אבל כוהן ששם פרת ישראל לפטמה אף על פי שיש לישראל חלק בשבחה, הואיל וגופה לכוהן, שהרי שמה על עצמו הרי זה מאכילה התרומה.

ט, י פרתו של ישראל שילדה בכור, מאכילו התרומה שהבכור לכוהנים; ואוצר אדם פרשיני תרומה לתוך שובכו, ואינו חושש שמא יבואו היונים שלו ויאכלו אותן.

ט, יא יראה לי, שאם מכר הכוהן פרתו לישראל, ולקח הדמים אף על פי שעדין לא משך הלוקח, הרי זה אסור להאכילה תרומה: שדין תורה מעות קונות, כמו שיתבאר בהלכות מקח וממפר. ואם מכר ישראל לכוהן אף על פי שנתן הדמים, לא תאכל בתרומה עד שימשך.

ט, א האשה אוכלת בתרומה עד שנגיע גט לידה, או ליד שלוחה שעשת לקבלה; וכל שהיא ספק גרושה, הרי זו לא תאכל.

ט, ב האשה שעשת שליח לקבל לה גטה, אסורה לאכל בתרומה מיד; ואם אמרה לו, קבל לי גטי במקום פלוני אינה אסורה עד שנגיע שליח לאותו מקום. שלחה שליח להבאת גטה, אוכלת בתרומה עד שנגיע גט לידה. האומר לאשתו, הרי זה גטיך שעה אחת קדם למיתתו אסורה לאכל בתרומה מיד.

ט, ג עיר שהקיפה פרקום, וספינה המטרפת ביים, והיוצא לדון הרי אלו בתוקת קנמיו; ואין צריך לומר מפרש, ויוצא בשירה. אבל עיר שפכשה פרקום, וספינה שאבדה ביים, והיוצא להרג מבתי דיני גויים, ומי שגררתו חיה, או נפלה עליו מפלת, או שטפו נהר בותנין עליהן חמרי חיים וחמרי מתים; לפיכך אם היו נשותיהן בת כוהן לישראל, או בת ישראל לכוהן הרי אלו לא יאכלו. אבל מי שנגמר דינו בבית דין, והניחוהו בבית הסקלה להרג הרי זה בתוקת מת, ולא תאכל אשתו.

ט, ד הניחו בעלה גוסס במדינה אחרת, בין שהיתה כוהנת אשת ישראל או ישראלית אשת כוהן לא תאכל: שרב גוססין למיתה. אחד אומר מת בעלה, ואחד אומר לא מת הרי זו לא תאכל.

ט, ה אמרה לה צרתה, או אחת מחמש נשים שאינן נאמנות להעידה שמת בעלה הואיל ואינה נשאת על פיהן, הרי זו אוכלת בתרומה בתוקת שבעלה קיים: עד שיעיד לה שהוא נאמן להשיאה על פיו.

ט, ו המשתרר את עבדו משיופה לו בגט שחרור, פסלו מלאכל בתרומה; וכל עבד שניצא לחרות, ועדין הוא

הלכות תרומות פרק י

י, ח הנה שבע וקץ במזונו, והוסיף על שבעו באכילת תרומה אינו משלם את החמש: שנאמר "פי-יאכל", לא שיזיק עצמו. וכן הפוסס את השעורים פטור מן החמש, מפני שהזיק עצמו.

י, ט זר שבלע שופין שלתרומה, והקיאו, ובא אחר ואכלו, גם הוא בשנגה הראשון משלם קרן וחמש, והשני משלם דמי עצים לראשון.

י, י המאכיל את פועליו ואת אורחיו תרומה הם משלמין קרן וחמש, מפני שהן פשוטין. והוא משלם להם דמי סעודתו, שדמי החליו יתרון מדמי תרומה שאכלו שדבר האסור, נפשו שלאדם חתה ממנו.

י, יא המאכיל את בניו הקטנים, ואת עבדיו בין גדולים בין קטנים, והאוכל תרומת חוצה לארץ, והאוכל או השותה פחות מפזית, ונזיר ששגג ושתה יין שלתרומה, והשותה שמן, והסך את היין פל אלו משלמין את הקרן, ואינו משלמין את החמש.

י, יב בת כוהן שהיתה נשואה לישראל, או שנפסלה, ואחר כך אכלה תרומה משלמת את הקרן, ואינה משלמת את החמש.

י, יג האשה שהיתה אוכלת בתרומה, ואמרו לה מת בעליך, או גרשיך, וכן העבד שהנה אוכל, ואמרו לו מת רבך והניח יורש שאינו מאכיל, או שמכרך לישראל, או נתנך לו, או שחררך, וכן כוהן שהנה אוכל, ונודע לו שהוא בן גרושה, או בן תלוצה הרי אלו משלמין את הקרן בלבד. ואם היתה תרומת חמץ, והנה ערב הפסח הרי אלו פטורין מלשלם: מפני שזמנה בהול, נחפזו לאכל ולא בדקו.

י, יד וכלן שהיתה תרומה בתוך פיהן פשיעו שהן אסורין לאכל, הרי אלו יפלטו. הנה אוכל, ואמרו לו נטמאת, או נטמאת התרומה, טמא היית, או טמאה היתה התרומה, או נודע שהוא טבל, או מעשר ראשון שלא נטלה תרומתו, או מעשר שני והקדש שלא נפדו, או שטעם טעם פשפש לתוך פיו הרי אלו יפלטו.

י, טו שתי קפות, אחת שלתרומה ואחת שלחליו, שנפלה תרומה לתוך אחת מהן, ואין ידוע לאיזו נפלה הריני אומר לתוך שלתרומה נפלה. ואין ידוע איזו היא שלתרומה אכל זר את אחת מהן, הרי זה פטור מן התשלומין: שהמוציא מתברו, עליו הראייה. והשנייה, נוהג בה בתרומה.

י, יא זר שאכל תרומה בשנגה, משלם קרן וחמש; אפלו ידע שהיא תרומה, ושהוא מזנה עליה. אבל אם לא ידע אם חייב עליה מיתה, אם לא הרי זו שנגה, ומשלם קרן וחמש.

י, יב אחד האוכל דבר שדרכו לאכל, ואחד השותה דבר שדרכו לשתות, ואחד הסך דבר שדרכו לסוך שנאמר "ולא יחללו, את-קדשי בני ישראל", לרבות את הסך. ואחד האוכל תרומה טמאה בשנגה ואחד האוכל טהורה, משלם קרן וחמש. ואינו חייב חמש, עד שיאכל פזית שנאמר "פי-יאכל קדש בשנגה", ואין אכילה פחותה מפזית; וכשם שאכילת תרומה בכזית, כך שתייתה בכזית.

י, יג אכל וחזר ואכל, שותה וחזר ושתה אם יש מתחילת אכילה ראשונה עד סוף אכילה אחרונה כדי אכילת פרס, ומתחילת שתייה ראשונה עד סוף שתייה אחרונה כדי שתיית רביעית הרי אלו מצטרפין לכזית.

י, יד התרומה ותרומת מעשר, בין שלדמאי בין שלודאי, והחלה, והבכורים פלן מצטרפין לכזית, לחייב עליהן מיתה וחמש: שפלן נקראו תרומה. ומן הדין הנה שאין חייבין חמש על תרומת מעשר שלדמאי, כמו שאין חייבין על מעשר שני שלו כמו שיתבאר; אבל אמרו חכמים, אם לא יתחייב עליה חמש, יזלזלו בה.

י, יה אכל תרומה במזיד אם התרו בו, לוקה ואינו משלם. ואם לא התרו בו אם היתה טהורה, משלם את הקרן ואינו משלם את החמש. ואם היתה טמאה משלם דמי עצים, מפני שאינה ראויה אלא להסקה; לפיכך אם אכל תרומת תותים ורמונים וכיוצא בהם שנשטמאו פטור מן התשלומין, שהרי אינם ראויין להסקה.

י, יו האוכל תרומה חמץ בפסח בין בזדון בין בשנגה, בין טמאה בין טהורה פטור מן התשלומין: אפלו הפרישה כשהיא מצה והתמיצה, פטור; ואפלו דמי עצים אינו משלם, שהרי אינה ראויה להסקה מפני שהיא אסורה בהננה, אין לה דמים.

י, יז אבל השוגג ואכל תרומה ביום הכפורים, או שאכל תרומה נקורה, והשותה יין תרומה שנתגלה, והסך יין ושמן כאחד, או ששתה שמן וחמץ כאחד, או שפסס את החטים, או גמע את החמץ הרי זה משלם קרן וחמש.

י, טז אכל אחר את השנייה, אף הוא פטור. אבל אחד את שתיהן, משלם פקטנה שבשתייהן: אם מזיד, קרן; ואם שוגג, קרן וחמש.

י, יז האוכל את החמש בשגגה הרי זה מוסיף עליו חמשו, שהחמש פקרו לכל דבר; וכן מוסיף חמש על חמש, עד לעולם.

י, יח פל המשלם קרן וחמש, הרי התשלומין פתרומה לכל דבר, אלא שאם נזרעו, גדוליהן חליו; ואם רצה הפוהן למחל, אינו מחל. וכל המשלם את הקרן בלבד, הרי התשלומין חליו; ואם רצה הפוהן למחל, מחל.

י, יט בת ישראל שאכלה תרומה, ואחר כך נשאת לכוהן אם תרומה שלא זכה בה פוהן אכלה, משלמת קרן וחמש לעצמה; ואם תרומה שזכה בה פוהן אכלה, משלמת קרן לבעלים וחמש לעצמה: שכל המשלם קרן וחמש משלם הקרן לבעלים, והחמש לכל פוהן שירצה. לא הספיקה לשלם עד שנתגרשה בין כך ובין כך, אינה משלמת לעצמה; והרי היא כמי שלא נשאת לכוהן מעולם.

י, כ פל האוכל תרומה, בין בשוגג בין במזיד אינו משלם אלא מן החליו המתקנים, שהוציאו מהן תרומות ומעשרות; ומשלמין מן הלקט ומן השכחה ומן הפאה ומן ההפקר, וממעשר ראשון שנטלה תרומתו, אף על פי שעדין לא נטלה תרומה גדולה שיש בו, אם הקדים המעשר לתרומה; ומשלמין ממעשר שני והקדש שגפדו, אף על פי שגפדו שלא כהלכה. ומשלמין מן הקדש על הישן; אבל אין משלמין ממין על שאינו מינו שנאמר "ונתן לכהן את-הקדש", פקדש שאכל.

י, כא האוכל קשואין שלערב שביעית ימתין לקשואין שלמוצאי שביעית, וישלם מהן: שאינו יכול לשלם חובו מפרות שביעית, כמו שיתבאר במקומו.

י, כב אכל תרומה טמאה משלם חליו, בין טמאין בין טהורין. אבל תרומה טהורה, משלם חליו טהורין; ואם שלם חליו טמאין, בין בשוגג בין במזיד תשלומיו תשלומין, ויחזר וישלם מן הטהורין.

י, כג אכל תרומת חבר, משלם לו. אבל תרומת עם הארץ משלם לחבר, ונוטל דמיה ממנו ונותנו לעם הארץ שאכל תרומתו: שאין מוסרין טהרות לעם הארץ.

י, כד גזל תרומה מאבי אמו פוהן ואכלה, ואחר כך מת אבי אמו אינו משלם לעצמו, אלא משלם ליורש אחר משאר השבט; וכן אם גפלה לו תרומה מאבי אמו ואכלה, ובעל חוב שגבה תרומה בחובו והאשה בכתבתה ואכלה משלמין קרן וחמש לכוהן חבר, והחבר נותן להם דמים שהיו מוכרין בה אותה התרומה שאכלו.

י, כה הגונב תרומה, ולא אכלה משלם תשלומי פפל לבעלים; ויש לו לשלם מדמי תרומה. גנבה, ואכלה משלם שני קרנין וחמש: קרן וחמש מן החליו, וקרן אפלו מדמי תרומה.

י, כו היתה התרומה הקדש לבדק הבית, וגנבה ואכלה אינו משלם תשלומי פפל, שאין בהקדש תשלומי פפל כמו שיתבאר במקומו. אבל משלם קרן ושני חמשים חמש משום אוכל תרומה, וחמש משום שגהנה מן ההקדש. ולמי משלם: אם היה בה פזית, ואין בה שונה פרוטה משלם לפוהנים; ואם יש בה שונה פרוטה בין שיש בה פזית בין שאין בה פזית, משלם להקדש.

י, כז ומפני מה חל אסור הקדש על התרומה מפני שהתרומה אסורה לזר, ומתרת לפוהן; הקדישה, נאסרה על הפוהן. לפיכך נוסף בה אסור אף על ישראל, על דרך שבארנו בהלכות ביאות אסורות ואסורי מאכלות.

י, כח הגזל תרומה ואכלה, משלם קרן וחמש אחד: שהחמש שתיב בו משום תרומה, יצא בו ידי גזלו שנאמר "ונתן לכהן את-הקדש", אינו תיב אלא בחמש שלקדש בלבד. גזלה והאכילה לאחר, האוכל משלם קרן וחמש.

י, כט פל מקום שאמרו משלם קרן וחמש אם אכל שונה ארבעה, משלם שונה חמשה ממין שאכל; וכל מקום שאמרו קרן ושני חמשים אכל שונה ארבעה, משלם שונה ששה; ומקום שאמרו שני קרנין וחמש אכל שונה ארבעה, משלם שונה תשעה. ולעולם אינו משלם אלא לפי דמים שהיתה שונה בשעת אכילה, בין שהוזלה בשעת תשלומין בין שהוקרה.

5	ראשון	כז 27	<p>יב לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 4:37 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:36 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:56 שקיעה _____ 7:22 בבלי: בבא מציעא סז • ירושלמי: ערובין נב • תוספתא: ב"ב יא ב"ך: שמואל ב יא-יב • רמב"ם: תרומות ד</p>	
			<p>יג לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 4:36 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:36 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:56 שקיעה _____ 7:22 בבלי: בבא מציעא סח • ירושלמי: ערובין נג • תוספתא: סנהדרין א ב"ך: שמואל ב יג-יד • רמב"ם: תרומות ה</p>	
6	שני	כח 28	<p>יד לעומר, א"א י"כ קטן</p> <p>עלות השחר _____ 4:36 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:36 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:55 שקיעה _____ 7:23 בבלי: בבא מציעא סט • ירושלמי: ערובין נד • תוספתא: סנהדרין ב ב"ך: שמואל ב טו-טז • רמב"ם: תרומות ו</p>	
			<p>א' דראש חודש אייר, טו לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 4:35 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:35 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:55 שקיעה _____ 7:24 בבלי: בבא מציעא ע • ירושלמי: ערובין נה • תוספתא: סנהדרין ג ב"ך: שמואל ב יז-יח • רמב"ם: תרומות ז</p>	
7	שלישי	כט 29	<p>ב' דראש חודש אייר, טז לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 4:34 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:35 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:55 שקיעה _____ 7:24 בבלי: בבא מציעא עא • ירושלמי: ערובין נו • תוספתא: סנהדרין ד ב"ך: שמואל ב יט-כ • רמב"ם: תרומות ח</p>	
			<p>ז' לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 4:33 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:34 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:55 שקיעה _____ 7:25 בבלי: בבא מציעא עב • ירושלמי: ערובין נז • תוספתא: סנהדרין ה ב"ך: שמואל ב כא-כב • רמב"ם: תרומות ט</p>	
8	רביעי	ל 30	<p>ח' דראש חודש אייר, טז לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 4:34 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:35 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:55 שקיעה _____ 7:24 בבלי: בבא מציעא עא • ירושלמי: ערובין נו • תוספתא: סנהדרין ד ב"ך: שמואל ב יט-כ • רמב"ם: תרומות ח</p>	
			<p>ט' דראש חודש אייר, טז לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 4:34 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:35 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:55 שקיעה _____ 7:24 בבלי: בבא מציעא עא • ירושלמי: ערובין נו • תוספתא: סנהדרין ד ב"ך: שמואל ב יט-כ • רמב"ם: תרומות ח</p>	
9	חמישי	א 1	<p>ב' דראש חודש אייר, טז לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 4:34 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:35 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:55 שקיעה _____ 7:24 בבלי: בבא מציעא עא • ירושלמי: ערובין נו • תוספתא: סנהדרין ד ב"ך: שמואל ב יט-כ • רמב"ם: תרומות ח</p>	
			<p>ג' דראש חודש אייר, טז לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 4:34 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:35 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:55 שקיעה _____ 7:24 בבלי: בבא מציעא עא • ירושלמי: ערובין נו • תוספתא: סנהדרין ד ב"ך: שמואל ב יט-כ • רמב"ם: תרומות ח</p>	
10	ששי	ב 2	<p>ד' דראש חודש אייר, טז לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 4:33 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:34 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:55 שקיעה _____ 7:25 בבלי: בבא מציעא עב • ירושלמי: ערובין נז • תוספתא: סנהדרין ה ב"ך: שמואל ב כא-כב • רמב"ם: תרומות ט</p>	
			<p>ה' דראש חודש אייר, טז לעומר</p> <p>עלות השחר _____ 4:33 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:34 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:55 שקיעה _____ 7:25 בבלי: בבא מציעא עב • ירושלמי: ערובין נז • תוספתא: סנהדרין ה ב"ך: שמואל ב כא-כב • רמב"ם: תרומות ט</p>	
11	שב"ק	ג 3	<p>קדושים, מברכין בה"ב, יז לעומר, פרק ב</p> <p>עלות השחר _____ 4:33 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:34 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:54 שקיעה _____ 7:26 בבלי: בבא מציעא עג • ירושלמי: ערובין נח • תוספתא: סנהדרין ו ב"ך: שמואל ב כג-כד • רמב"ם: תרומות י</p>	
			<p>הפטרה: ויהי דבר ד'</p>	

יבאל	חיפה	ת"א	ירושלים	הולקת
6:46	6:58	7:06	6:45	הגרות

יבאל	חיפה	ת"א	ירושלים	מוצ"ש
8:08	8:10	8:09	8:07	ר"ת
8:39	8:42	8:41	8:39	

על ידי ספירת העמר נצולין מגרוש.

(ספר המדות אות ספירת העמר סימן א')